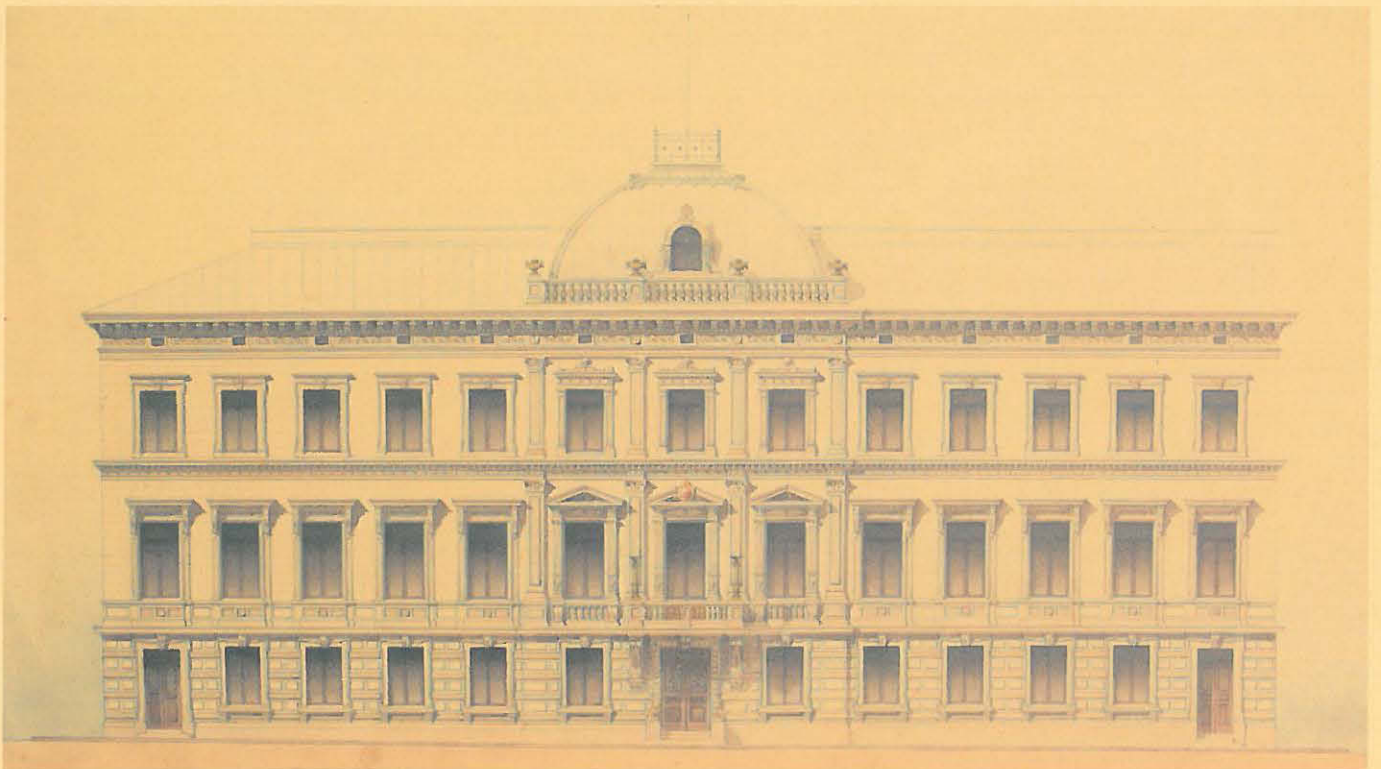

KORKEIN OIKEUS

KORKEIN OIKEUS

Yhteenveto

YHTEENVETO

- Työn toteutuksesta ja rakenteesta.
- Yleisiä havaintoja.

Rak.hist.

RAKENNUSHISTORIAALLISIA TIETOJA

- Yhteenvedettynä rakennusvaiheet.
- Ajoituskaavio.

Rakentajat

RAKENNUTTAJAT, KÄYTTÄJÄT JA SUUNNITTELIJAT

PoE Yleistä
Julkisivut
Pääporras

PoE 1.krs

PoE 2.krs

PoE 3.krs

PoE Ullakko
Kellari

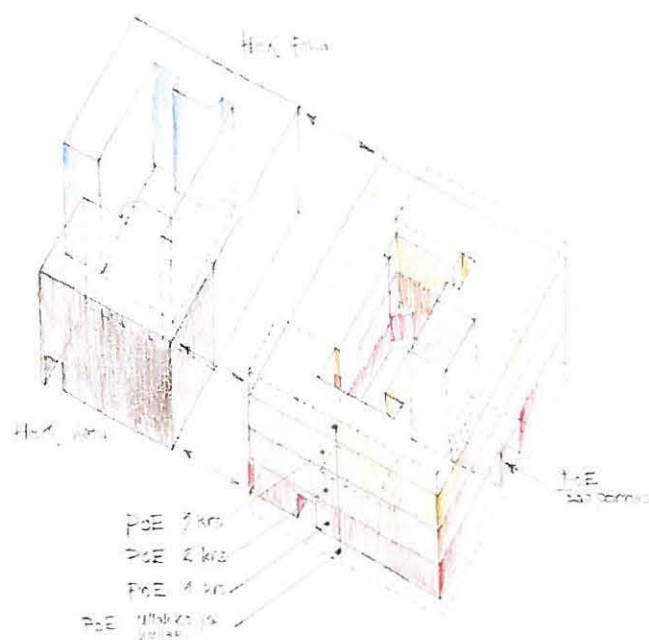
HeK Yleistä
Julkisivut

HeK Katurak.

HeK Pihasiivet

Lähteet

Liite-CD:t

Sivunumerointi välilehdittäin

Lähdeluettelo.
Keskeisiä piirustuksia eri arkistoista.
Lyhenteet.

Vanhoja valokuvia.
Vanhoja piirustuksia.
Valokuvia 2007. Pohjoisesplanadi, 1.
Valokuvia 2007. Pohjoisesplanadi, 2.
Valokuvia 2007. Helenankatu.
Selvityksen tekstit.

KKO 1943. Valokuva: Museovirasto, historian kuva-arkisto.

Tausta

Tämä selvitys on tehty Senaatti Kiinteistöjen /ISS Proko Oy:n toimeksiannosta kesällä 2007 korkeimman oikeuden rakennusten tulevaa korjaustyötä varten, jonka suunnittelun on määrä käynnistyä syksyllä 2007.

Korkeimman oikeuden rakennuskokonaisuus ja sen osat

Kahtia jakautuneisuudesta huolimatta korkeimman oikeuden koko kiinteistö on yhdistettynä yhdeksi tontiksi n:o 8 (tonttirekisterimerkintä 12.7.1979).
Tontti muodostaa *Leopardin* korttelin, korttelin n:o 5 lounaiskulman Kruununhaan kaupunginosassa. Korttelin kaikki kiinteistöt ovat valtion omistuksessa (presidentinlinna ja kauppa- ja teollisuusministeriö). Asemakaava alueella on vahvistettu 4.4.1979.

Yleisessä käytännössä kiinteistön kahteen pääosaan viitataan kadunnimillä:

Pohjoisesplanadi 3

- jatkossa
Pohjoisesplanadi tai lyhenne **PoE**
- alun perin tontti 5.
- kerrosala 3485 m², tilavuus 11600 m³
PES 2881/12500m³.
- suojeltu valtion omistamien kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella 18.9.1980.
- peruskorjaus 1985-86.
- Kustannusarvio 1982 n. 10 mmk.

Helenankatu 3

- jatkossa
Helenankatu tai lyhenne **HeK**
- alun perin tontti 3.
- katurakennuksen laajuus PES:n mukaan 927, 1280 m²/4850 m³.
- pihasiipien (v. 1980) laajuus 1592 m²/5550 m³.
- suojeltu vuoden 1979 asemakaavalla: vain entistävät muutokset ovat mahdollisia.
- peruskorjaus 1980-82.
- Kustannusarvio 1978 oli n. 5½ mmk.

Ennen nykyistä käyttöä kyseessä on ollut siis kaksi erillistä tonttia, eri omistajat, eri käyttötarkoitukset. Historiallinen tausta on edelleen selvästi koettavissa: rakennusten välillä – keskellä tämän päivän toiminnallista kokonaisuutta – on syvä seinä, palomuri osastoivine ovineen. Kiinteistöllä on kaksi pihaa, joiden ympärille kumpikin osa erikseen kääntyy.

KORKEIN OIKEUS

Esitystapa ja rakennuksien osittelu tässä selvityksessä

Painopiste selvityksessä on niissä osissa rakennusryhmää, jotka ovat näiden korjausten kohteena. Niinpä Pohjoisesplanadin puoleisen päärunjon huonetilat on enimmäkseen esitetty omina kortteinaan, Helenankadun uusimmissa osissa puolestaan koko kerros on esitetty yhtenä kokonaisuutena ja muutamien tyyppillisten tilojen avulla.

Selvitys on jaettu osakokonaisuuksiin (välilehtiin), joissa on oma sivunumerointinsa. Sisällysluettelon yhteydessä oleva kaaviokuva pyrkii havainnollistamaan näitä osia.

Samat tiedot esiintyvät useammassa yhteydessä, yhtäältä osana kokonaishistoriaa ja toisaalta yksilöintinä tiettyyn tilaan tai ominaisuuteen liittyen.

On käytetty 1980-luvun huonenumeroointia siinä muodossa kuin se tekijälle annettiin työn alkaessa. Numeroinnissa olleita puutteita on täydennetty 1980-luvun alkuperäispiirustusten avulla tai tarvittaessa käyttämällä yksilöintiin aakkosta alaindeksinä.

Tulostus on mappimuotoinen eikä nidottu. Tämän rakenteen tarkoituksena on antaa mahdollisuus täsmentää ja täydentää sisältöä helposti myöhemmin.

24.10.2007 päivätty tulostus on jakelussa mappeina 1-14.

Liitemateriaali

Tilojen lähtötilanne on valokuvattu kesän 2007 aikana.

Keskeisimpiä vanhoja valokuvia ja vanhoja piirustuksia on rerokuvattu, ei kuitenkaan juurikaan 1980-luvun remontteihin liittyviä piirustuksia, jotka ovat mikrofilmattuina kansallisarkistossa ja Senaatti – kiinteistöjen arkistossa.

Kuvien laatu on paikoitellen huono johtuen arkistojen olosuhteista eikä käytettävissä olevan ajan rajallisuuden vuoksi teknistä toteutusta ollut mahdollisuutta juurikaan parantaa. Näin ollen esimerkiksi laveerattujen piirrosten värit eivät vastaa todellisuutta ja epätarkkuutta esiintyy.

Tulostusteknisistä syistä johtuen tämän mapin sivuilla esitetyt kuvat voivat olla laadullisesti huonoja, mutta tarvittaessa ne löytyvät suurempina tiedostoina liitelevyiltä.

Piirustuksista on tehty materiaaliluettelo, johon on kirjattu mm. missä ao. dokumentti on säilössä. Mukaan luettelo on ollut mahdollista ottaa kuitenkin vain tärkeimmät piirrookset.

Kaikille kuvatiedostoille on annettu nimi, jonka etuliite on KKO = korkein oikeus. Sen jälkeen on pääasiassa joko tilanumero tai vuosiluku. Näin tiedostot järjestyvät joko aikajärjestykseen tai tilajärjestykseen aakkostettaessa.

Kuvatiedostot kuten myös tämän mapin tekstit on poltettu CD-levyille, jotka ovat tässä mapissa liitteinä:

- o Vanhoja valokuvia.
- o Vanhoja piirustuksia.
- o Valokuvia 2007, Pohjoisesplanadi, 1.
- o Valokuvia 2007, Pohjoisesplanadi, 2.
- o Valokuvia 2007, Helenankatu.
- o Selvityksen tekstit ja materiaaliluettelo.

Tilallinen järjestely

- Käyttäjät tuntevat kokevan talon jonkin verran sokkeloiseksi ja sitä kautta hankalaksi. Tottumatonta eksähtäminen saattaa uhatakin. Kolmen porrashuoneen tiivis rykelmä hämmästyttää: Helenankadun vanha porrashuone - sen vieressä avoyhteydellä oleva uusi porrashuone (1983) ja hissi - edelleen noin kymmenen metrin päässä olevan Pohjoisesplanadin pohjoisen pihasiiven B-porras. Runsaat tasoerot tekevät välillä vaikeaksi hahmottaa, kuinka korkealla tasolla (missä kerroksessa) rakennuksessa ollaan.
- Tilajärjestely avautuu kuitenkin melko loogisena, jos pystyy pitämään mielessä lähtökohdan ja jäsennoi koko kiinteistön kahteen itsenäiseen osaan. Kumpikin puolisko avautuu vanhaan tapaan oman keskeisen pihansa ympärille ja palomuurin kohdalla ne kääntävät selkensä toisilleen. 1980-luvun muutostyöt kunnioittivat tätä vanhaa jakoa ja ovat niissä puitteissa järjestäneet tilalliset yhteydet parhaalla mahdollisella tavalla.
- PoE:n ja HeK:n hankkeet olivat erillisiä peräkkäisestä ajoituksestaan huolimatta. Mielenkiintoinen on kysymys siitä, miksi 1980-luvun alussa katsottiin, että Höijerin makasiini (Helenankadun eteläinen siipi) voitiin purkaa, mutta sen kanssa seläkkäin oleva Pohjoisesplanadin pohjoinen pihasiipi tuli säästää? Vaikka makasiini lienee ollut sängen yksinkertainen rakennus, se oli kuitenkin satavuotias ja ilmeisen alkuperäisenä säilynyt, yhtenäinen rakennus. Pohjoissiipi puolestaan sisältää 1830-luvun osia, mutta on korotuksen ja muutosten myötä sekä tilarakenteeltaan ehkä arkkitehtonisesti vähemmän arvokas. Ratkaisulla sidottiin kädet toiminnallisesti onnistuneen kokonaisuuden luomisessa, muttei toisaalta voitu säilyttää täysin historiallisiakaan arvoja.

Yhtenäinen ilme ja hyvä kunto

- Kiinteistö on ulkopuolisen tarkastelijan silmin - päällisin puolin arvioiden ja yleisesti ottaen - siistissä kunnossa: hyvin pidetty.
- Tilojen yhtenäinen asu johtuu edellisen korjauksen 1979...1986 kattavuudesta ja perusteellisuudesta.
- Arvokkaat tilat on nostettu tuolloin esiin. Pohjoisesplanadin talossa palautettiin tilallista eleganssia, kun 1930-luvulta 1970-luvulle tehdyissä muutostöissä hämärtyneitä yläluokkaisen edustuskodin tilarakennetta palautettiin. Alakatkoja poistettiin, niin että huoneet ovat korkeita ja rakennuksen runsas ja varioiva kattolistoitus on nähtävillä, vaikka alkuperäiset voimakkaat värit puuttuvatkin. Helenankadulla, missä ei varsinaisia peruskorjauksia koskaan ollut ehditty tehdä, pyrittiin säilyttämään alkuperäinen ilme.
- Usein historiallisessa katsannossa vanhalle rakennukselle kohtalokas ilmanvaihdon järjestäminen on piirrosten perusteella arvioiden toteutettu taitavasti, rakenteita ja tiloja säästävällä tavalla: Tuloilma jaetaan kerrokseen muutamasta päälinjasta ja pääosa huonetoista saa sen seinäventtiilin kautta aulasta. Vanhat hormit on käytetty poistoilmalle.

Tulkinta alkuperäisestä

- Ollaan tultu aikaan, jolloin aletaan tutkia ja korjata tulkintoja alkuperäisestä, ei enää alkuperäistä. Tutkimuksen kannalta Pohjoisesplanadin ja Helenankadun iäkkäimpien osien itsensä kertovuus ja kerroksellisuus ei ole yhtä antava kuin vanhempien korjausten jäljiltä tarkasteltavissa kiinteistöissä.
- Nykyaikainen tapa tehdä peruskorjauksia on totaalinen. Kun aiempien vuosikymmenten korjauksissa usein on työtä ja materiaalia säästään jätetty puuttumatta niihin kohtiin, joihin kajoaminen ei ole ollut välttämätöntä, kuuluu tämän kiinteistön edellinen suuri korjaus sen sijaan jo siihen nykyaikaisten korjausten ikäluokkaan, jolloin tarvetta ”pihistelyyn” ei ole enää samalla lailla ollut. Suunnitelmat laaditaan ja työt tehdään kattavasti.
- Toisaalta 1980-luvulla ryhdyttiin tekemään myös palauttavia korjauksia: koristemaalaukset kaivettiin esiin aiempien remonttien maalikerrosten alta tai ainakin riittävästi fragmentteja niiden ymmärtämiseksi. *Pohjoisesplanadin vanhasta päärungosta on tehty kattava koristemaalauksetutkimus, joka on skannattuna liitteenä CD:llä.*

KORKEIN OIKEUS

- Vuoden 1985 työselostuksessa ohjattiin jättämään jokaiseen koristemaalauspintaan, joista vanhat maalit poistetaan, fragmentti alkuperäistä, mahdollisia myöhempiä tutkimuksia varten. Tässä hyvässä periaatteessa on ongelma: kohteessa itsessään tai edes valvojan viranomaisen, museoviraston arkistossa ei ole tietoa siitä, mihin kohtaan tällainen fragmentti on jätetty. Onko sitä edes tehty? Jollei tieto nouse arkistomateriaalien joukosta itsestään esiin, voi uusissa korjauksissa tällainen minimalisoitu historiallinen viesti jäädä täysin huomaamatta.
- Korkeimmassa oikeudessa erityisesti *sisäänkäynti – aula – porrashuone* –tilasarja on nimenomaan korjausvaiheen aikana tehtyihin tutkimuksiin perustuva *tulkinta alkuperäisestä*.

1980 -luvun tyyli versus alkuperäisen fragmentit

- Aiemmista seinäpintojen jäsenöinnistä päätettiin irtautua vuosien 1985-86 korjauksissa. Kun ovien päällä, ovien ja nurkkien välisissä seinäkentissä jne. oli 1934 valmistuneen korjauksen jäljiltä kehyksellä rajattu kenttä, on 1980-luvun korjauksessa päädytty esittämään siitä modernisoitu muistuma ovia ja/tai ikkunoita kehystävänä tapettirajauksena.

Plenum ennen muutosta.

Kuva: Museovirasto, rakennushistorian osasto.

- Mahdollisuus käyttää tiloihin alun perin kuulunutta polykromiaa ja voimakkaita värejä jätettiin 1980-luvulla hyödyntämättä, mutta toisaalta on jätetty jälkeen em. pätevä (havainnollinen) värityskartoitus.
- 1884 valmistuneiden interiöörien ja 1934 muodostuneen vaalean ilmeen väliin on mahtunut muutamia Standertskjöldin aikaisia muutostöitä, joista on fragmentaarista tietoa pintakäsittelyraportissa.

Törmäyskohtia

- Porrashuone – aula – sisäänkäynti muodostavat kokonaisuuden, jossa kunnioitetaan F.A. Sjöströmin johdolla rakennukselle annettua tummaa uusrenessanssi-ilmettä. Myöhemmin portaikon keskelle lisätty hissikin on rekonstruoinnin yhteydessä poistettu. Näin on samalla syntynyt aika raju leikkauspinta siellä, missä muille tiloille 1980-luvulla annettu uusi pehmeäsävyinen vaalea asu ja tumma rekonstruktio leikkaavat: Porrashuoneen ohittavan käytävän seinässä tummaan tyyliin maalatut pariovi ja ikkunakehykset nousevat voimakkaasti esiin. Kuva alla vasemmalla.
- Sisäänkäyntitieteisessä asiakaspalvelun vaatima oviaukko (palo-ovi) ja palveluluukku valvomoon muodostavat suorastaan häiritsevät elementit aulamiljööseen. Kuva alla oikealla.

KORKEIN OIKEUS

Rakeneratkeamat

- Pohjoisesplanadin osalla herättävät huomiota eri puolilla nähtävät paikoitaiset, usein aika pitkät ja ”näyttävät” ratkeamakohdat. Niitä on esimerkiksi listojen ja seinäpintojen liittymäkohdissa tai katon ja seinien nurkka-alueilla. Ratkeamat lienevät suuria johtuen, tavallaan, 20 vuoden takaisista korjauksista, joissa on tehty ehjiä pintoja ja nurkkia (varsinkin jos on käytetty pintavahvistuskankaita). Ei ole jäänyt luonnollisia liikuntasauvoja: rakenteet ovat hakeneet ne sittemmin itse. Dramaattista ulkonäköä aiheutuu siitä, että tilat muutoin ovat niin cheät ja siistit.

- Pohjoisesplanadin julkisivussa Kauppatorin puolella on nähtävissä selvä painuma keskellä, joka näkyy kuitenkin jo vanhoissa valokuvissa ja lienee pian rakennuksen korotuksen valmistumisen jälkeen aiheutunut (1884, 125 vuotta sitten). Alkuperäinen rakennusrunko (1816) ja niin ollen myös alkuperäiset perustukset säilytettiin ja niille laskettu lisäpaino on johtanut myöten antamiseen. Onhan keskiosalla vielä toisenlainen perustustilanne verrattuna päärungon laitaosiin (ei kellaria). Vastaavasti Helenankadun julkisivun julkisivujäsennöinnin korkeusasemissa olevat heitot ovat vanhaa perua. Tilanne todettiin jo 1980-luvun korjauksissa.

KORKEIN OIKEUS

RAKENNUSHISTORIALLISTIA TIETOJA AIKAJÄRJESTYKSSÄ

Katso myös kohta C, lisätietoja käyttäjistä ja suunnittelijoista.

Vuosilukujen yhteydessä:

aq = jota ennen

pq = jonka jälkeen

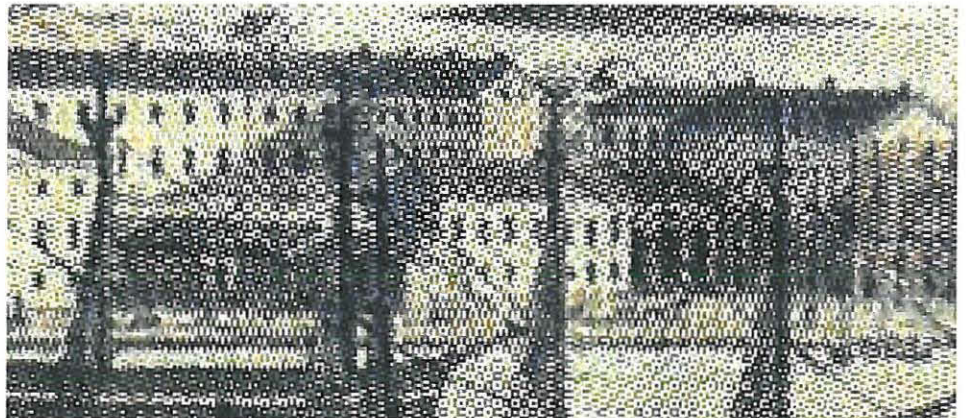
1813 PoE

- Pehr Granstedtin suunnitelmat kofferdikapteeni Castegrenin asuinrakennusta varten on päivätty keväälle 1813, jolloin Granstedt oleskeli Kuopiossa. Kuopiossa syntyivät vuotta myöhemmin myös Heidenstrauchin palatsin (myöh. presidentinlinna) suunnitelmat itäiselle naapuritontille.

Granstedtin suunnitelmassa:

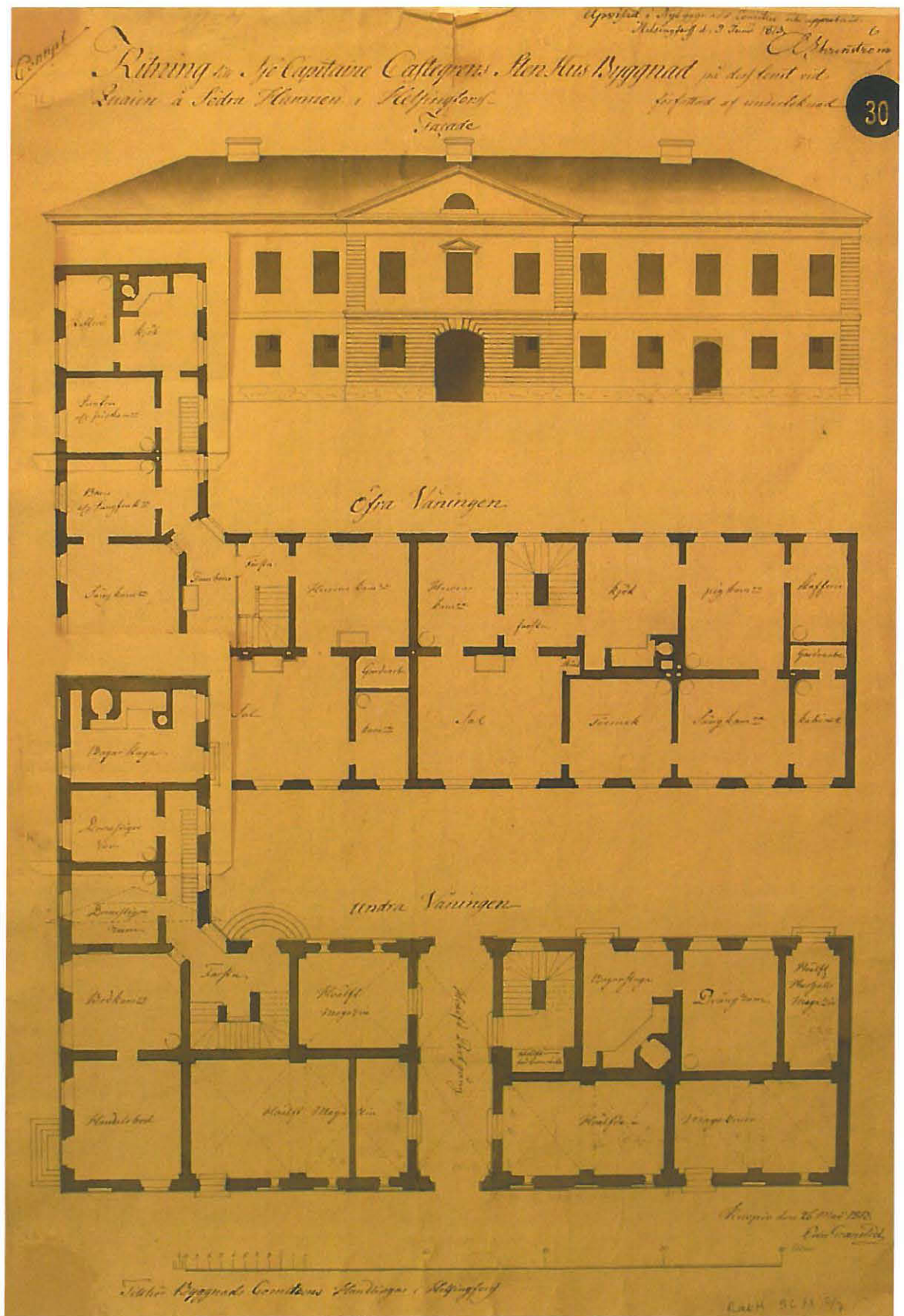
1816

- I kerros. Alkuperäissuunnitelmassa kerrokseen oli sijoitettu Helenankadun kulmaan yksittäinen liikehuoneisto, Esplanadin varrelle neljä varastoa, palvelusväen tiloja sekä kummallekin yläkerrassa olevalle asunnolle oma porrashuoneensa. Viimeistään 1800-luvun puolivälissä päärunon ensimmäisen kerroksen tilat on sen sijaan osoitettu vain kahdelle laajemmalle liikehuoneistolle, joista vasen (läntinen) palveli konditoriana.
- II kerros. Alkuperäissuunnitelmassa näkyy selkeä jako kahteen huoneistoon, joilla kummallakin on oma porrashuoneensa: ehkä toteutuksen vaiheittaisuus on ollut alkuperäinen aikomuskin. Ensiksi toteutettu asunto (Castegrenin koti?) on käsittänyt viisi huonetta ja palvelusväen tilat. Toisessa, suuremmassa asunnossa oli niin ikään vähintään viisi huonetta. Palvelusväen siivestä (Helenankadun siivestä) on yksi huoneista nimetty vaihtoehtoisesti lastenhuoneeksi.
- Rakennustyö valmistui tiettävästi 1816, tosin tuolloin mahdollisesti vain puolet rakennuksesta. Le Moinen akvarelli vuodelta 1817 viittaisi siihen, että aluksi tehtiin vain itäinen osa, seitsemän ikkuna-akselia: jakolinja ilmenee asuinkerroksen pohjapiirroksen keskellä olevana palomuurina, joka siis on voinut olla ehkä jopa vuoteen 1830 asti läntinen pääty (1867aq). Vastaavan sisältöinen on Kügelgenin piirros (1819).

PoE v. 1817/ Le Moinen kuvaus.

KORKEIN OIKEUS

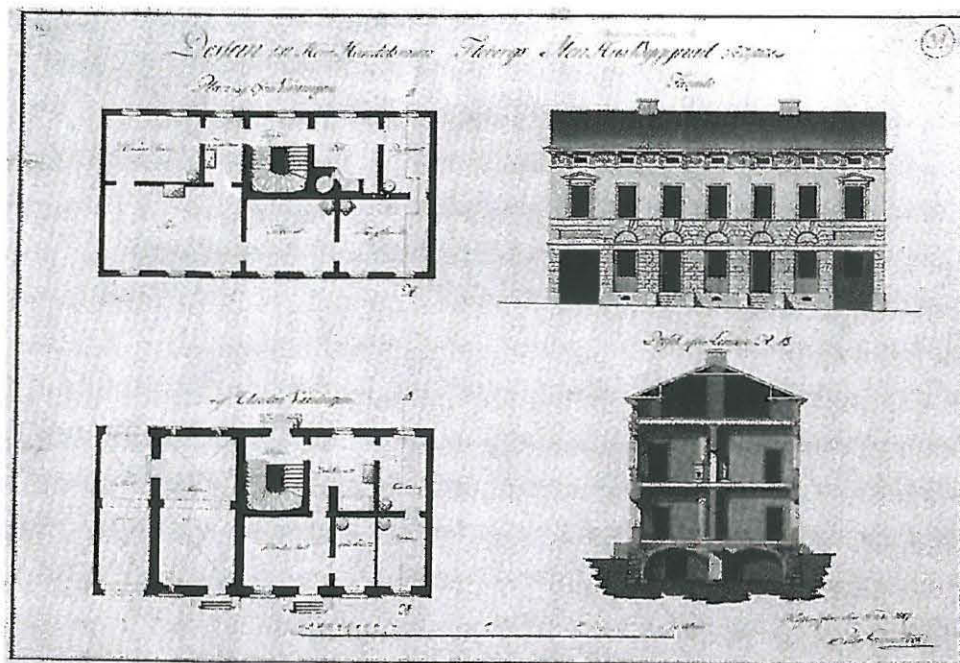

Granstedtin Kuopiossa toukokuussa 1813 päivätty suunnitelma. Alkuperäinen: Kansallisarkisto/ Rakennushallituksen piirustuskokoelma.

KORKEIN OIKEUS

1817 HeK

- Pehr Granstedt suunnitteli liike- ja asuinrakennuksen kauppias Flodbergille vuonna 1817. Suunnitelman erikoisuus oli, että tuossa vaiheessa jo jonkin aikaa Helsingissä oleskellut C.L. Engel piirsi suoraan uuden pääkaupungin ilmeeseen soveltuvat katujulkisivun tähän projektiin. Mezzaniniaihe on julkisivukäsittelyn erikoisuus. Ks. *Jarkeko Simisalo: "Flodbergin talon fasadi"*, Engelin juhla kirjassa vuodelta 1990.

Granstedtin Helsingissä 1817 päivätty suunnitelma. Julkaistu Engelin juhla kirjassa 1990.

1829 PoE

- Rakennuttajaperheen jälkeen tontin 5 ensimmäinen uusi omistaja oli protokollasihteeri Björkstén. Tontti vaihtoi sittemmin omistajaa useita kertoja ennen päätymistään lähes 50 vuodeksi Hugo Standertskjöldille. Omistajavaihdoksia on lueteltu osiossa C.

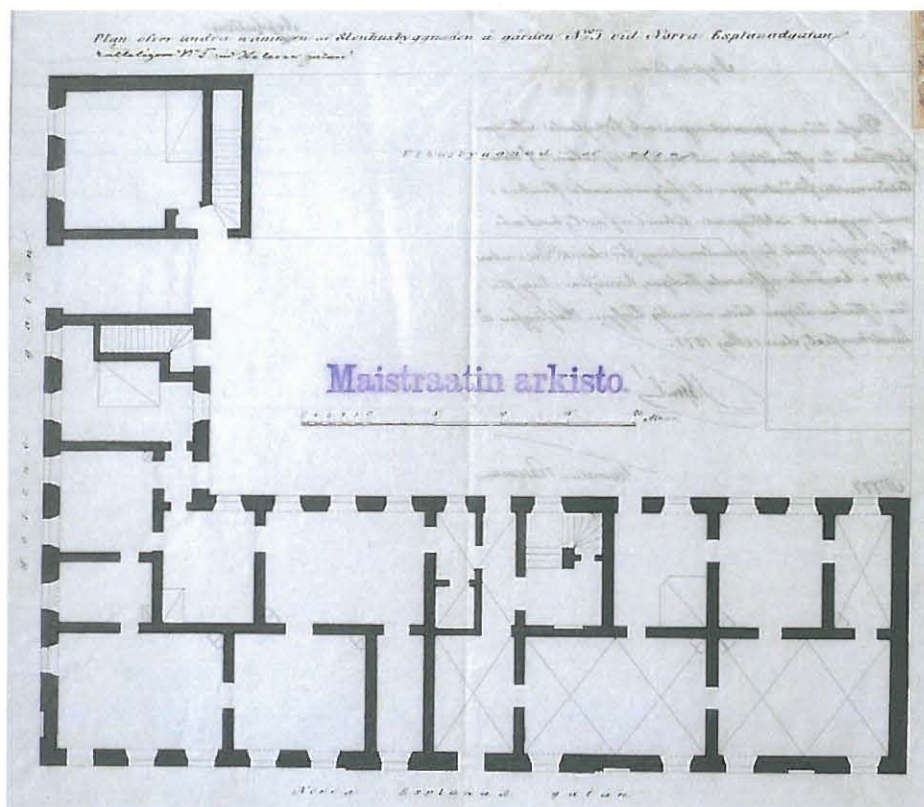
1830 PoE

- Palovakuutusasiakirjassa vuodelta 1894 rakennuksen alkuperäisen osan valmistumisvuodeksi on merkitty 1830: tämä voi tarkoittaa sitä, että kokonaisuus valmistui vasta tuolloin Helenankadun puoleisen osuuden ja siiven rakentamisen yhteydessä. Tähän jälkitoteutukseen viittaavat em. pürrokset, joissa Helenankadun siipeä ei näy (1817, 1819).
- Mielestäni todennäköisintä on, että tässä täydennysrakennusvaiheessa koko julkisivu on käsitelty uudestaan siihen asuun, missä se oli nähtävissä vuonna 1867:

Kuva teoksesta *Helsinki ennen meitä*.

KORKEIN OIKEUS

Todennäköinen toteutunut pohjakaavio Standertskjöldin muutoksiin asti. Signeeraamaton piirros 2.kerrosn tulisijamuutosta varten. Helsingin kaupungin arkisto.

1832	PoE	• Protokollasihteeri Björkstenin omistusaikana Pohjoisesplanadin tontin pohjoisivulle lisättiin myös kaksikerroksinen talousrakennus. Sen siipi kääntyi Heidenstrauchin talon päärunkoa vasten tontin itärajalla.
1842	HeK	• Kauppias Flodbergin (tai perikunnan) omistusaikana tontin 3 itäreunalle Keisarillisen palatsin jääkellareita ja halkoliutereitä vasten rakennettiin kaksikerroksinen tallirakennus. Alemmassa kerroksessa olivat paitsi hevostallit viidelle hevoselle ja navetta kolmelle lehmälle, myös käymälät. Ylin kerros lienee ollut heinävintti. Niinpä alle metrin päässä, palomuurin toisella puolella järjestettiin tanssiaisia keisarillisenpalatsin peilisalissa. Tämä rakennus purettiin osittain vuonna 1883 ns. Höijerin makasiinin alta ja lopullisesti vuonna 1891.
1877	HeK	• Yksi ikkunoista muutettiin oveksi – myymälätoimintaa palveleva parannus?
1880	PoE	• Pohjoisesplanadin julkisivuun suunniteltiin ”modernisoiva” ikkunamuutos, vain muutamia vuosia, ennen kuin sokerileipuri Forströmin perikunta luopui kiinteistöistä: vanhanaikaisista 6-jakoisista ikkunoista siirryttiin moderneihin T-karmeihin ylemmän kerroksen osalla. Ensimmäisessä kerroksessa ikkunajaksi tuli tasaristi. Tällaiset ikkunat rakennuksen kahdessa ensimmäisessä kerroksessa on edelleen.

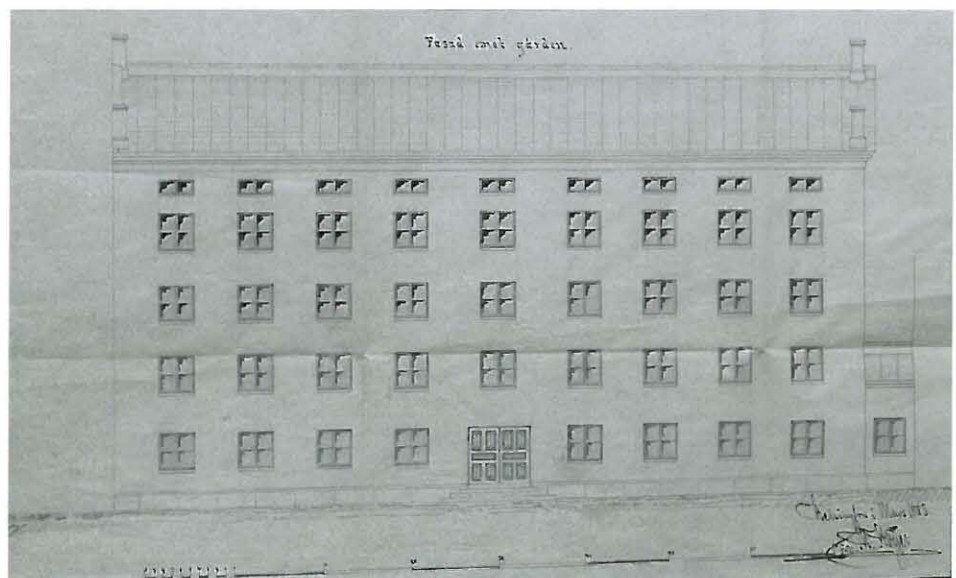
KORKEIN OIKEUS

Martin Wahlbergin signeeraama julkisivumuutos vuodelta 1880. Helsingin kaupunginarkisto.

1883 HeK

- Helsingfors Pant-Aktiebolag hankki tontin n:o 5 omistukseensa vuonna 1883. Vanhan kadunvarren asuinrakennuksen alakertaan sijoitettiin asiakaspalvelutila. Toisen kerroksen vuokratiloissa toimi kansakoulu. Ensimmäisen kerroksen ikkunoita suurennettiin.
- Tontin etelälaidalla sijainnut vanha asuinrakennus ei liene soveltunut panttilainaamon toiminnan (pantatun tavaran varastoinnin) tarpeisiin, joten ensimmäiseksi rakennettiin päärakennusta korkeampi 4½ -kerroksinen makasiinirakennus. Arkkitehdiksi kiinnitettiin Theodor Höijer. Sisäinen yhteys kadunvarren rakennukseen oli järjestetty 1. kerroksen tasolla olevan välikön kautta.

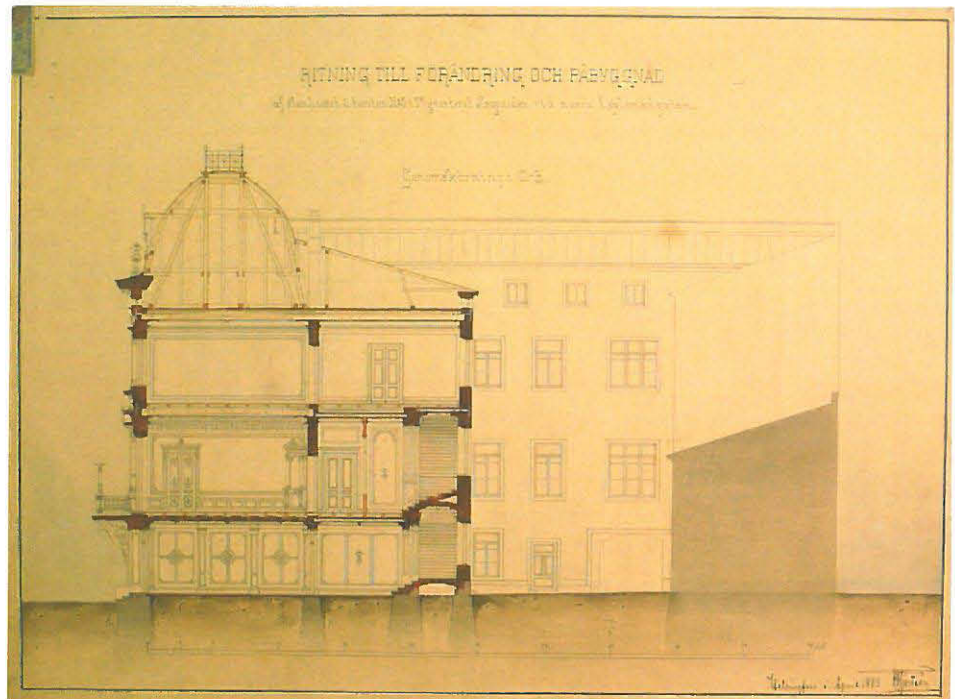

HeK v. 1883/ Höijer. Julkisivun yks'totinen nelioikkuna-aukotus ja pohja- ja leikkauspiirroksen sisältö kertovat käyttötarkoituksesta. Tämä rakennus purettiin 1979 uudisrakennuksen tieltä.

KORKEIN OIKEUS

1883 PoE

- Standertskjöldin omistukseensa hankkiman ns. Castegrenin talon muutostyöt suunniteltiin F.A. Sjöströmin arkkitehtitoimistossa.
 - Vanhaa päärunkoa purettiin rakennuksen keskiosalta, pihan puolelta (1. ja 2. kerroksessa). Siten saatiin lisää runkosyvyyttä kohdalle, johon toisessa kerroksessa järjestettiin uusi (nykyinen) pääporras sekä suuri sali.
 - Päärakennukseen lisättiin kokonaan uusi 3. kerros.
 - Suunniteltiin runsas detaljointi: kattolistoitukset ja koristemaalaukset.
 - Uudisrakennuksena (1.-3.krs) tehtiin pieni asuinhuoneita käsittävä siipi pihan itäreunalle keisarillisen palatsin palomuuria vasten. Se oli ilmeisesti tarkoitettu palvelusväelle. Ensimmäisessä kerroksessa oli varasto. Tämän kiinteästi päärunkoon liittyvän siiven toinen merkitys oli tarjota uusi porrasyhteys henkilökunnan käyttöön.

1884 PoE

- Sjöströmin suunnittelema korotus sekä pihasiipi tontin itälaidalle valmistuivat.
- Ensimmäinen kerros vuokrattiin ulos, itäinen liikehuoneisto höyrylaivaosakeyhtiölle.

1886 PoE

- Pohjoissiipeen, B-portaan varteen rakennettiin uusia asuinhuoneita Standertskjöldin talouden laajenevalle henkilökunnalle.

1891 HeK

- Helsingfors Pant-Aktiebolag antoi Kiseleffin arkkitehtitoimistolle alkuvuodesta 1891 (tai loppuvuodesta 1890 tehtäväksi suunnitella koko Helenankatu 3:n tontin käyttö uudestaan. Kahdeksan vuotta aiemmin valmistunut kiviaineinen makasiini luonnollisesti oli jäävä sellaisekseen, mutta tontin koilliskulmaan suunniteltiin yhdellä kertaa kolme asuntoa käsittävä kivrakennus ja kadun varteen uudisrakennus erityisesti panttaustoimintaa varten. Todennäköisesti suunnittelijana toimistossa toimi arkkitehti August Nordberg.
- Suunnitelmien valmistuttua kuitenkin ainoastaan asuinrakennusta ryhdyttiin toteuttamaan. Se palveli ensimmäiset vuodet (ainakin osittain) varastokäytössä, siihen asti, kun kadun varren uusi panttilainaamo lisävarastoinen valmistui ja vapautti piharakennuksen asuinkäyttöön: vuonna 1894 lisättiin keittiöhellat.

1892 HeK

- Asuinrakennuksen siivessä olivat käymälät. Pian asuinrakennuksen valmistumisen jälkeen Waldemar Aspelin, ilmeisesti Kiseleffin toimiston palveluksessa hänkin, sai tehtäväkseen hakea viranomaisilta luvan tulisijan sijoittamiseen käymäläsiipeen. Pikkuisella omaan ”eriönsä” sijoitetulla (peltikuori)uunilla on toisaalta parannettu tilan käyttömukavuutta, mutta todennäköisemmin ennen muuta hoidettu käymälöiden ilmanvaihtoa.

KORKEIN OIKEUS

- 1893 HeK
1894
- Kadunvarsirakennuksen rakennustyöt lienee aloitettu viimeistään vuoden 1893 aikana ja rakennus valmistui 1894. Urakoitsija oli K.G. Sivenius ja työmaata valvoi arkkitehti Aspelin.
 - Purettu rakennus oli kärsinyt painumista ja uudisrakennuksen kohdalla päätettiin varautua perustusolosuhteisiin paremmin: rakennus tehtiin laajan betonilaatan päälle, mikä rakennusajankohta huomioiden on edistyksellinen ratkaisu.
 - Kuitenkin jo vuoden 1894 aikana, osin rakennustöiden kestäessä jouduttiin jälleen hakemaan erikseen lupia tulisijoille. Maaliskuussa Gustaf Lodenius piirsi kuvat vuoden 1891 asuinrakennuksen keittiöhellasta ja lainakonttoriin lisättävästä uunista. Sitten syyskuussa Aspelin uuden katurakennuksen ylimpien varastokerrosten tarvitsemat uunit.
 - Tulisijojen rakentamiseen siis kiinnitettiin erityistä huomiota ja rakennuspaikalla suoritettut katselmukset merkittiin piirroksiin viitaten vuoden 1875 rakennusjärjestykseen ja sen 4. pykälään. Palosuojelu oli jo tuolloin tärkeää.
- 1895 HeK
- Toinen lähteissä esiintyvä tieto Helenankadun varren päärakennuksen valmistumisesta on vuosi 1895.
- 1910 PoE
- Yhden Standertskjöldin yhtiöistä, puunjalostusyhtiö Kaukas Oy:n konttori oli talon 3. kerroksessa (ilmeisesti länsiosassa) 1910 – 1931. Lisäksi osa kolmannelta kerrokselta oli vuokra-asuntona.
- 1918 PoE
- Pommitusvaurioita saksalaisalusten tulittaessa rakennusta, erityisesti kupoliin piiloutuneita punakaartilaisia. Kupoli ei kuitenkaan yrityksestä huolimatta näyttäisi saaneen osumaa, eikä myöskään eversti Standertskjöldin asuinhuoneisto. Kaukas Oy:n toimistotiloihin sen sijaan on tullut vilpoista.

PoE v. 1918.

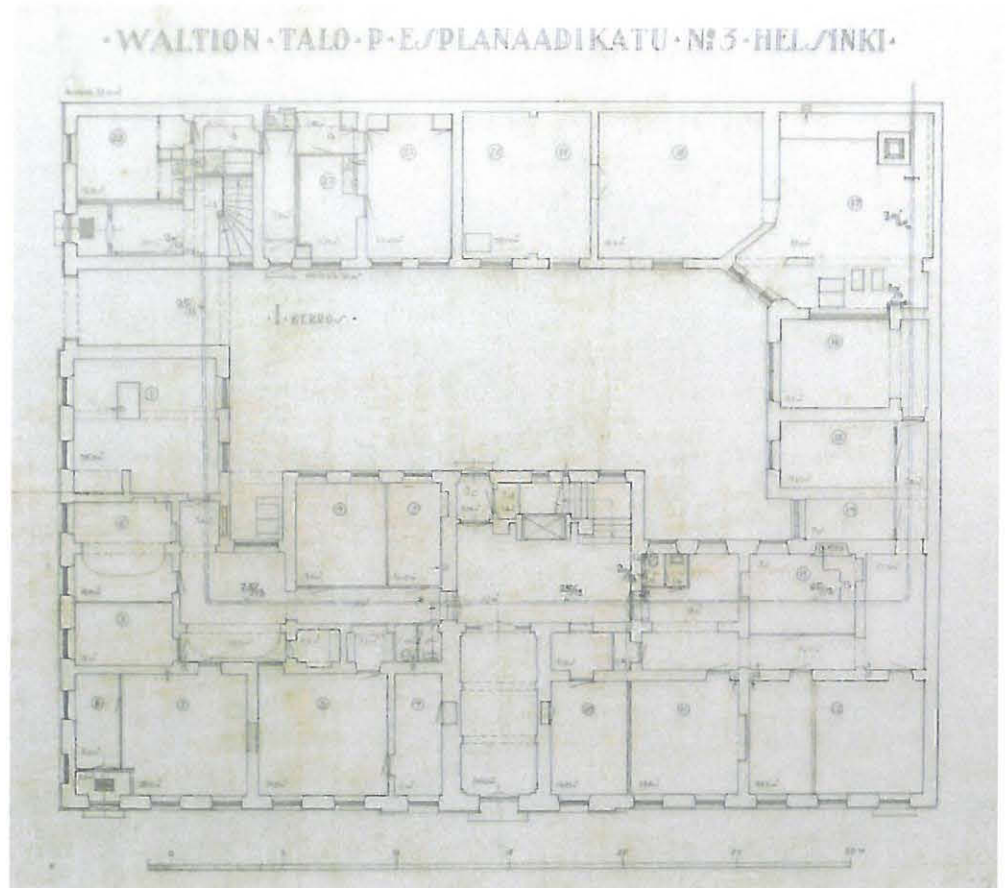
- HeK
- Halkovaja rakennettiin Helenankadun piharakennusten väliin.
- 1920 HeK
- Panttilainaamon varastorakennukseen tehtiin holvitilaa. Suunnittelijana Albert Nyberg.
- 1931 PoE
- Hugo Standertskjöld kuoli ilman rintaperillisiä.
- 1933 PoE
- Valtio ostaa Standertskjöldin perikunnalta tontin 5 korkeinta oikeutta ja korkeinta hallinto-

KORKEIN OIKEUS

oikeutta varten.

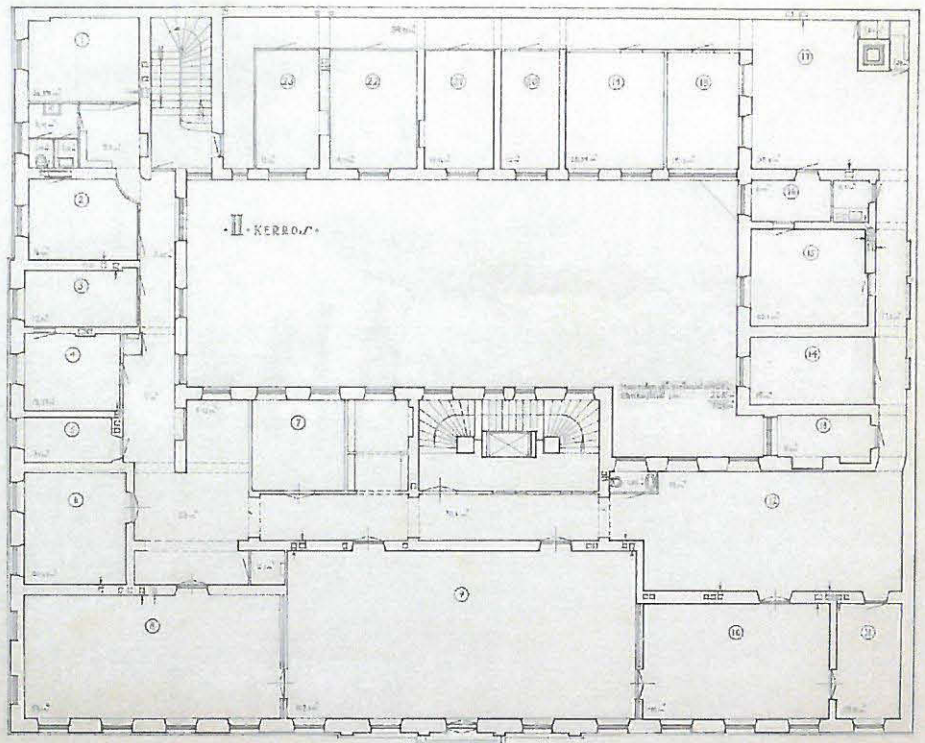
1933 PoE

- Perusteellinen korjaus uuden käyttäjän tarpeita varten suunnitellaan arkkitehti Yrjö Sadeniemen toimesta yleisten rakennusten ylihallituksessa (myöh. rakennushallitus).
- Uunilämmityksestä luovuttiin ja kaakeliuunit (70 kpl) ja puuhellat (6 kpl) purettiin tämän korjauksen yhteydessä. Samoin itäinen sivuporras purettiin.
- Tässä korjauksessa tehdään ele presidentinlinnan suuntaan, kun linnan etupihan vastainen palomuurin korkeaa seinämää keventävän listajaon.
- Alla oleva tarkepiirrossarja vuodelta 1934 sisältää vuoden 1933 muutosten lisäksi vuosina 1943 ja 1955 tehdyt täydennykset, joten myös pihasiiven 3. kerroksen korotus on esitettyinä.

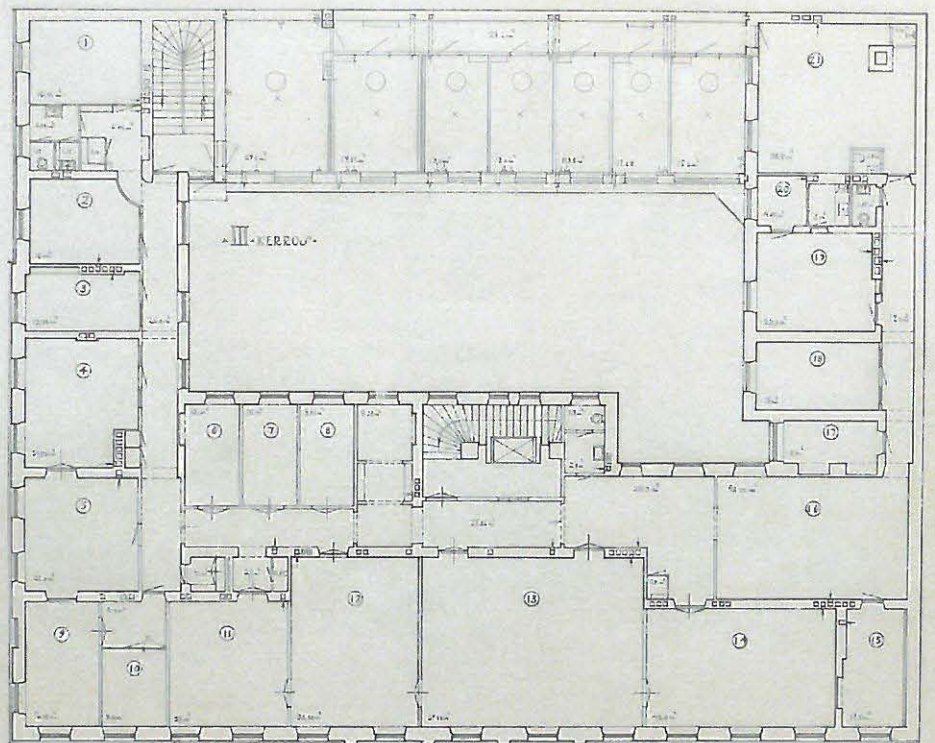

KORKEIN OIKEUS

WALTION TALO P. E. PLANAADIKATU N° 5 HELSINKI

WALTION TALO P. E. PLANAADIKATU N° 5 HELSINKI

KORKEIN OIKEUS

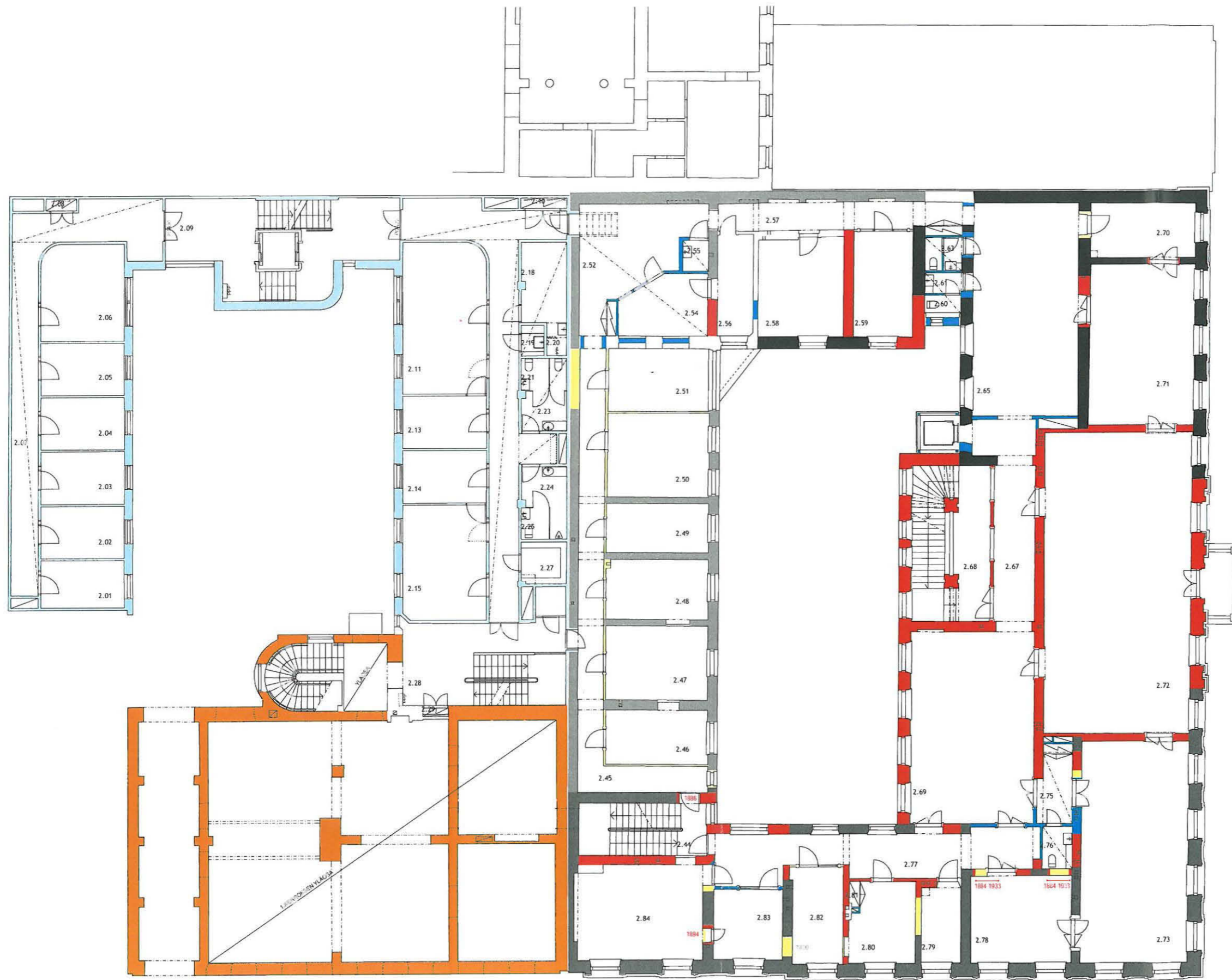
- 1937 PoE
- Pohjoisesplanadin kiinteistön pohjoisen pihasiipeä korotettiin yhdellä kerroksella. Arkkitehtina rakennushallituksessa oli Martti Välikangas.
- 1955 PoE
- Suunnitelma presidentin (tasavallan presidentin) asunnon sijoittamisesta Pohjoisesplanadin rakennuksen tiloihin. Kekkonen aloitettua virkakautensa suunnitelmasta lienee luovuttu ja tilanne on vakiintunut.
 - Olemassa olevia tiloja on vaihteittain kehitetty, mm. vuosilta 1959 – 1966 on peräisin sarja sisustussuunnitelmia, 1960 –luvun ajan tyyliin. Suunnittelussa on ollut mukana viereisen Presidentinlinnan tapaan Sirkka Tarumaa ja voi kuvitella, että ilmiasu Korkeimman oikeuden tiloissa on tuolloin ollut saman kaltainen kuin mikä joissain Tarumaan jäljiltä säilyneissä tiloissa linnassa vielä on nähtävissä.
- 1959 PoE
-60
- Tavanomaista ylläpitokunnostusta runsaammin korjaus- ja muutostöitä eripuolilla kiinteistöä, arkkitehtina Annikki Virtanen/ rakennushallitus.
 - Koko korttelin eteläosassa tehtiin kattava MEGA-paalutus.
- 1971- PoE
1972
- Peruskorjaus 3. kerroksessa korkeimman hallinto-oikeuden silloisissa tiloissa.
 - Töiden suorittaja Uudenmaan piirirakennustoimisto.
- 1978 HeK
- Valtio ostaa panttilainaamon kiinteistön Helsingin Pantti Oy:ltä.
- 1979 HeK
- Höijerin makasiini purettiin.
- 1979-
1986
- Pitkällinen ja perusteellinen peruskorjaus oli porrastettu ja kohteli kokonaisuuden eri osia eri tavoin
- Pohjoisesplanadin päärakennuksen osalta korjaustöiden ote on ollut alkuperäistä tilarakennetta lähestyvää ts. myöhempiä jakoja on karsittu ja alaslaskuja poistettu.
 - Panttilainakonttorin juhlatilat säilytettiin entisessä muodossaan, joskin esimerkiksi paneloinnit ja listoitukset pääosin uusittiin. Matalien varastokerrosten osalta tilarakenne uusittiin.
 - Höijerin ja Kiseleffin suunnittelema piharakennuksia ei Helenankadulla katsottu voitavan säilyttää, vaan ne korvattiin korttelin sisäisen rakenteen säilyttävillä uudisrakennuksilla
 - Helenankadun korjaus valmistui 1982. Pohjoisesplanadin pohjoisen pihasiiven 1. kerros ja siihen liittyvä porrashuone sisältyivät tähän ensimmäiseen urakkaan.
 - Pohjoisesplanadin kiinteistön suunnittelu oli käynnissä vuonna 1983, talo tyhjennettiin vuonna 1984 ja korjauksen painopiste oli vuosissa 1985-86. Uudelleen käyttöönotto ajoittuu vuoden 1987 alkuun. (*Pirjo Dahlbom.*)
 - Hankkeiden käynnistyessä 1978 tavoitteena oli koko hankkeen valmistuminen vuoden 1982 loppuun mennessä. Toteutus kuitenkin vaiheistui, eriytyi ja viivästy.
 - Korjaustöiden kestäessä oli vuosina 1978-1986 tiloja vuokrattuna oikeuden käyttöön Kluuvikadulta. Lähtötilanteessa korkeimmalla oikeudella oli noin 90 työntekijää. Mitoitus vuodelle 1986 oli 114. Lähtötilanteessa oikeuden jäsenillä ei ollut lainkaan omia työhuoneita oikeuden tiloissa ja kolmekin esittelijää istui parhaimmillaan yhdessä työhuoneessa.

- 1816
- 1830
- 1832
- 1884
- 1894
- 1934
- 1937
- 1940-1955
- 1960-luku
- 1970-luku
- 1982
- 1986

24.10.2007

PoE - HeK
 AJOITUSKAAVIO
 1. krs

- 1816
- 1830
- 1832
- 1884
- 1894
- 1934
- 1937
- 1940-1955
- 1960-luku
- 1970-luku
- 1982
- 1986

24.10.2007

PoE - HeK
 AJOITUSKAAVIO
 2. krs

(4.krs vastaavasti)

- 1816
- 1830
- 1832
- 1884
- 1894 / 1896
- 1934
- 1937
- 1940-1955
- 1960-luku
- 1970-luku
- 1982
- 1986

24.10.2007

PoE - HeK
 AJOITUSKAAVIO
 3. krs PoE / 2.krs HeK

KORKEIN OIKEUS

RAKENNUTTAJAT ja KÄYTTÄJÄT

Rakennuttajat

tärkeät
vuodet

1799	C.G. Castegren	Pohjoisesplanadin uudisrakennus: asuntoja ja myymälätiloja.
-	(k.1828aq)	- Kauppa-aluksen kapteeni, myöhemmin ilmeisesti satamamestarina toiminut Castegren hankki tontin vuonna 1799.
1813		- Hän suunnittelutti uudisrakennuksen insinööriupseeri Pehr Granstedtilla v. 1813 ja rakennutti sen. Rakennustyö valmistui tiettävästi 1816.
1816		
1820	Johan Fredrik Flodberg	Helenankadun tontin omistaja 1820-luvulla.
pp		- Kauppias.
- Todennäköisesti nykyistä rakennusta edeltäneen kaksikerroksisen liike- ja asuinrakennuksen rakennuttaja (valm. ennen vuotta 1842).
1829	Bror Ulrik Björkstén	osti Pohjoisesplanadin tontin Castegrenin perikunnalta (mainittu toisaalla v. 1828). Hänen omistusaikansa jäi lyhyeksi, mutta näyttäisi siltä, että tänä aikana tontin rakennuskantaa on huomattavasti täydennetty.
1830		- Protokollasihteeri.
1832		- Rakennutti mahdollisesti Helenankadun puoleisen katusiiven (valm. 1830)
- Rakennutti tontin pohjoissivun talousrakennuksen (valm. 1832).
1833	Johan Agapetus Törngren	osti Pohjoisesplanadin tontin Björksténiltä.
(1772 – 1859)		- Professori, lääkäri, Laukon kartanon omistaja.
- Johti Suomen lääkintähallitusta (arkkiatri).
- Pohjoisesplanadin kodissa lienee vierailut usein mm. perhetuttava Elias Lönnrot, joka oli ollut Törngrenin perheen kotiopettajana.
<i>Railo, J.E.: Johan Agapetus Törngren (1772-1859) professori, arkkiaatri. Hippokrates 1989.</i>
1841	Reinhold von Becker	osti Pohjoisesplanadin tontin Törngreniltä (mainittu toisaalla v. 1840).
(1788 – 1858)		- Professori, suomen kielen tutkija ja kirjailija.
- Julkaisi 1820 –luvun alussa Turun Wiikko-Sanomia.
- Talossa asuessaan toimi mm. senaatissa suomen kielen kääntäjänä sekä erilaisissa yliopiston tehtävissä.
1853	Adolf Forsström	osti Pohjoisesplanadin tontin von Beckeriltä.
(k.1861?)		- Leipurimestari, jonka aikana pohjakerroksen länsiosassa (Helenankadun kulmassa) toimi hänen konditoriansa.
- Pääsisäänkäynnin itäpuolella oli ainakin 1880 –luvulla huolintaliikkeen toimisto. (<i>Anghäts expedition, HKM/Ka #10828.</i>)

KORKEIN OIKEUS

- 1856 Gustaf Adolf Wickman osti Helenankadun tontin Flodbergin perikunnalta. Omistusaika jäi lyhyeksi välikaudeksi.
- Kultaseppä.
- 1859 Alexander Scherebzwow osti Helenankadun tontin Wickmanilta. Omistusaika jäi lyhyeksi välikaudeksi.
- Kauppias.
- 1861 Ivan Koroleff osti Helenankadun tontin Scherebzwowilta.
- Kauppias.
 - Tieto kiinteistökaupasta Helsingin kaupunginarkiston kortistota. Mutta:
 - Kiinteistön myöhemmän omistajan, Helsingin Pantti Oy:n tietojen mukaan rakennuksessa olisi vuodesta 1869 pitänyt olutravintolaa nimeltä *Helsingfors* liikemies nimeltä W. Baltscheffski ja hänen johdollaan koko kiinteistö olisi kaksi vuotta myöhemmin muutettu saman nimiseksi hotelliksi. Vasta 1970 –luvulla omistus olisi siirtynyt Koroleffille. – Tarkistamaton tieto.
- 1883 Hugo Standertskjöld (1844 – 1931)
-
- osti Pohjoisesplanadin tontin Forsströmin perikunnalta ja ryhtyi välittömästi laajennusprojektiin, jonka jälkeen kiinteistö oli Standertskjöldin Helsingin asunto ja kaupungin seuraelämän keskus sekä yhteiskunnan ylimpien piirien tapaamispaikka lähes puolen vuosisadan ajan.
- Eversti, asehtailija ja teollisuusmies, *den stora grandseigneuren* (aikalaisluonnehdinta sanomalehdessä).
 - Standertskjöld oli luonut varallisuutensa Venäjällä Tulan (vuodesta 1866) ja Ischeffskin asehtaiden johtajana ja jälkimmäisen vuokraajana (vuodesta 1880). Jätettyään sotilasuransa 1884 hän muutti pysyvästi Suomeen ja keskittyi useampiin uudensuomalaisiin liiketoimiin (Kaukas Oy, Salvesen Oy mm.).
 - Aulanko (Karlsberg) oli hänen maaseuturesidenssinsä.
 - Suuren varallisuutensa turvin ja ilmeisen humanina luonteena hän oli lahjoittaja ja hyväntekijä. Valkoisen kenraalin Mannerheimin ratsastettua kaupunkiin Standertskjöld antoi hänelle miljoona markkaa jaettavaksi menehtyneiden valkoisten perheille.
 - Standertskjöld oli perheetön. Hänen hautajaisensa järjestettiin kotona: arkku oli sijoitettuna toisen kerroksen juhlasaliin (myöh. plenum), sen äärellä seremonia suoritettiin ja puheet pidettiin yli sadan, eri tahoja edustava henkilön läsnä ollessa.

Hugo Standertskjöldin aika on Pohjoisesplanadin taloa tarkastellessa tärkein historiallinen vaihe, jota kunnioittaen myös 1980-luvun korjaukset pyrittiin tekemään.

Siksi ohessa Standertskjöldin ajan ja merkityksen havainnollistamiseksi kuvaus Pohjoisesplanadi 3:sta *Helsingfors* – lehdestä vuodelta 1934:

... Hugo Standertskjöld tyckte om att på sina bjudningar och fester i Helsingfors se sig omgiven av glada ansikten. Självt gourmand och icke så litet jackedman på det kulinariska området, var han mycket mån om att allt vad som bjöds på var av prima kvalitet. Men så voro också de för kosthålllet stående personerna förmågor av rang.

I köksdepartementet residerade de två kockarna Ivanoff och Bajkoff, vilka svarade för anrättningarnas prima beskaffenhet. Ofta anlätades också köksmästaren och konditorn N. Cadier, beryktad för tillredningen av vissa specialiteter. En köksföreståndarinna höll ett vakande öga över

det hela. Bland berömda anrättningar ihågkommer man oxfäse, stör, kaviar, sydländsk frukt, det mesta införskaffat från St. Petersburg. (mm Elisejeffiltä tehtiin säännönmukaisesti hankintoja.)

Ljänstfolket räknades till antalet sjutton, däribland tvenne bejånter och tvenne kuskar. Såsom hustru eller ekonomiföreståndarinna tjänstgjorde en längre tid fröken Julia Zilliacus, vilken efter pensionering ersattes av fru Lundberg. Den sistnämnda stod för hushållet intill överstens frånfålle år 1931.

... När översten skulle företa en åkture, tillgick det sålunda, att kusken Jefim spånade de två rashästarna för vagnen samt körde ekipaget ut från Helenegatssidan. Härpå ersattes han av kusken n:o2, kallad Alexej, som egentligen kuskade översten. Alexej såg patriarkalisk ut med sitt långa skägg och sin fina ryska kaftan, där han tronade på kuskbocken. Han höll enligt ryskt manér i tyglarna med händerna rakt utsträckta och körde så fram till paradtrappan, varpå översten satte sig i åkdonet och så bar det av i låt trav genom staden.

Vid återkomsten avstiger översten framför paradtrappan, scenen vid Helenegatan upprepas, nu sålunda att den körande kusken nedstiger från kuskbocken och överlämnar tyglarna med en härskestergest åt den väntande Jefim, vilken sedan får ta hand om häst och vagn. Den på kuskbocken sittande var en så böggypst person att det varit under hans värdighet att befatta sig med annat än körandet av sin husbonde!

Läkaren hade ordinerat promenad till fots, vilket tillgick så, att översten promenerade på trottoaren längs N. Esplanadgatan och landån kördes sakta bredvid på gatan. Om han blev trött, satte han sig i sin vagn och åkte hem. Under krigsåren sekeresterades den ena hästen, varför översten lade sig till med en på sin tid enastående, uppseendeväckande hyxbil.

ja

Nya Tidningen 22.9.1924: Hugo Standertskjöld's bus har nu i många tiotal år varit en buvdhård i vårt land för det glada umgängeslivet, det fina vettet och den goda tonen.

Standertskjöldin talo oli tunnettu suurista illallisistaan ja tanssiaisistaan.

Standertskjöldin asuinkäytössä oli talon keskikerros. Kolmas kerros oli vuokrattuna asunnoiksi ja vuodesta 1910 toinen niistä otettiin Kaukas Oy:n konttoriksi.

1918, sisällissodan aikana talon Kauppatorin puoleinen julkisivu sai useita osumia, kun tiettävästi kupoliin piiloutuneita punaisia tulitettiin Helsingin edustalle saapuneista saksalaisista sotalaivoista.

1883 Helsingfors
Pant-Aktiebolag
per. 1882

Vastaperustettu panttiosakeyhtiö, Suomen ensimmäinen yksityinen lajissaan, osti Helenankadun tontin kauppias J. Koroleffin perillisiltä aivan loppuvuodesta 1882 ja ryhtyi välittömästi kiinteistön kehittämiseen nopeasti laajenevan toimintansa tarpeisiin, lähinnä pantatun tavaran varastointia varten.

Panttilaitoksen vaiheet ja rakennukset tarkemmin:

Ennen Helsingfors Pant-Aktiebolaget –osakeyhtiön perustamista Suomessa oli vain yksi toinen panttilainaamo, Turun kunnallinen panttilainauslaitos vuodelta 1869. Helsingissä alkoi voimakas taloudellisen kasvun aika 1880 –luvulla, jolloin myös kiihkeä rakentamisen kausi käynnistyi. Lainakorot olivat korkeat ja monet tavalliset ihmiset ahdingossa. Joukko yksityishenkilöitä haki vuoden 1882 alussa senaatilta lupaa perustaa panttilainayhtiö. Lupa saatiin ja osakkeita merkittiin keväällä 1882. Perustajilla oli mielessään myös sosiaalisia tavoitteita.

Hallituksen jäsenet tekivät opintomatkan Turkuun ja Tukholmaan,

minkä pohjalta päättelivät mm. että oman kiinteistön hankkiminen oli äärettömän tärkeää toiminnalle. Ensivaiheessa yhtiön palveluksessa oli toimistopäällikkö (hallinto ja talous), arvioija sekä apulainen. Lokakuusta lähtien oli lisäksi palkkalistoilla kaksi yövartijaa.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen ostamaan yhtiölle oman kiinteistön: Helenankatu 3:n tontti lienee ostettu Koroleffin perikunnalta loppuvuodesta 1882, koska heti tammikuussa 1883 oli kutsuttu ylimääräinen yhtiökokous koolle päättämään sen lisä- ja muutosrakennustöistä. Kauppahinta oli ollut 105 000 mk ja käyttöoikeus oli alkava 1.6.1883 lähtien.

Koska yhtiön toiminta haluttiin kuitenkin aloittaa heti (1.9.1882), vuokrattiin sitä varten huoneisto ensin Liewendahlin litografiapainon talosta (Aleksanterinkatu 6). Jo ensimmäisenä päivänä kävi noin 50 lainaajaa. Seuraavaan kesään mennessä nämä väliaikaiset vuokratilat olivat aivan täynnä. Tarve saada uudet laajemmat tilat, erityisesti panttitavaran varastointiin, oli konkreettinen.

Theodor Höijerin arkkitehtitoimisto sai maaliskuussa 1883 valmiiksi makasiinirakennuksen suunnitelmat ja välittömästi perikunnan luovutettua kiinteistön panttiosakeyhtiölle ryhdyttiin sitä rakentamaan. Kesä- ja heinäkuun aikana 1883 pystytettiin siis tämä 4 kerrosta ja ullakon käsittänyt kivirakennus. Siinä oli lisäksi yksi suuri huone huutokauppatilaisuuksien pitämiseen. Kadun varren vanhan asuinrakennuksen alempi kerros sisustettiin panttilainaamotiloiksi, ylempi vuokrattiin kansakoululle. Kaikki muutos- ja uudisrakennustyöt tehtiin todella nopeasti niin, että jo 13.8.1883 panttilainaus toiminta voitiin aloittaa omilla tiloilla. Osakeannilla kerättiin lisää pääomia. Vajaan vuoden toiminnan kokemusten perusteella katsottiin tarpeelliseksi myös korottaa maksuja 1.6.1883 alkaen kustannusvastaavuuden saavuttamiseksi. Vuoden 1883 lopussa henkilökunta oli: kamreeri eli toimistonhoitaja, kirjanpitäjä, miespuolinen ja naispuolinen varastoapulainen sekä talonmies. Kolmijäsenisen hallituksen puheenjohtaja oli samalla toimitusjohtaja. Pankkilakeja lievennettiin 1886, ja alkoi syntyä muitakin pankkeja, joiden kohderyhmänä oli tavallinen kansa. Nämä kuitenkin siirtyivät pian perinteisempään pankkitoimintaan, ja Helsingfors Pant-Aktiebolagetin kilpailijaksi jäi lopulta vain Oy Helsingin panttilainakonttori, joka oli perustettu 1898.

Seuraavaksi toimintaa laajennettiin: Helsingissä perustettiin sivutoimipiste Albertinkadulle ja muitakin kaupunkia ruvettiin tutkimaan (ei toteutettu). Albertinkadulta pidettiin yhteyttä Helenankadun pääkonttoriin hyvin edistyksellisesti eli puhelimitse. Panttihuutokaupat tapahtuivat alkuun kaupungin toimesta, kaupungilla kun oli monopoli huutokaupatoiminnassa aina vuoteen 1898. Keväällä 1886 päätettiin hakea oikeutta alkaa itse järjestää huutokauppoja. Siihen liittyen oli aikomus muuttaa vanhan kadunvarsirakennuksen ylempi, koulutoimintaan vuokrattu kerros huutokauppasaliksi, *istället för den nuvarande auktionssalen, som revisorerina funno "mörk, låg och trång"*. 1888 senaatti teki kuitenkin lopulta kielteisen päätöksen.

Toiminta laajeni edelleen. Vuonna 1887 päätettiin Albertinkatu 33:een rakentaa uusi, arkkitehti Nils Salinin piirtämä kaksikerroksinen panttilainakonttori.

Vuoden 1891 helmikuun ylimääräinen yhtiökokous päätti yhtiön pääkonttorin tilaustauden takia ryhtyä sen kattavaan uudistamiseen ja laajentamiseen. Kiseleffin arkkitehtitoimiston laatimat maistraatissa hyväksytyt piirustukset on päivätty helmikuun lopussa ja suunnitelmaan kuului niin uusi kadunvarsirakennus kuin sisäpihan koillisnurkkaukseen tehtävä uudisrakennus. Yhtiökokous kuitenkin käynnisti vain kolmikerroksisen piharakennuksen rakennustyöt ja vanhan kadunvarsirakennuksen purku ja uudisrakentaminen sen paikalle päätettiin lykätä myöhemmäksi. Piharakennus on suunniteltu asuinrakennuksen tapaan, mutta yhtiön

historiikin mukaan se olisi rakennettu alkuun varastointia varten. Asteittaiseen toteutukseen lienee pääsyy löytynyt suurten investointikustannusten rasituksesta yhtiön taloudelle. Vanha kadunvarsirakennus halkeili ja liikkui huolimatta jatkuvista korjauksista. Vuonna 1894 ei nähty enää muita vaihtoehtoja kuin että se on purettava. Ottaen huomioon huonot perustusolosuhteet annettiin valaa erityinen keinotekoinen sementtiperusta, jonka päälle kolmikerroksinen uudisrakennus nousisi. Yhtiön historioitsijan, 1930-luvulla johtotehtävissä toimineen T. Sundblomin mukaan arkkitehtina toimi tuolloin Gustav Lodenius (ks. yhteenveto rakennusten vaiheista, D: tässä selvityksessä on muodostettu hieman toisenlainen käsitys suunnittelijoiden rooleista). Uudisrakennuksen myötä yhtiön pääkonttori sai uuden ja mukavan lainakonttorin, tilavan huutokauppasalin ja huomattavasti lisää varastointitilaa. Kevään 1895 yhtiökokous voitiinkin ensimmäistä kertaa pitää oman katon alla. On mahdollista, että uudisrakennuksen valmistumisen jälkeen sisäpiharakennus voitiin ottaa asuinkäyttöön, sillä tiettävästi panttilainaamon henkilökunnalla oli kiinteistössä asuntoja. Panttityhtiö jatkoi laajenemistaan Helsingissä. Arkkitehti Nordbergin suunnitelmien mukaan rakennettiin 1892 Kallion toimisto, II linja no 3. Vuonna 1899 valmistui Punavuoreen, Ratakatu 27:ään Waldemar Aspelinin suunnittelema uudisrakennus. Kaikissa Helsingfors Pant-Aktiebolag –osakeyhtiön rakennusprojekteissa urakoitsijana oli rakennusmestari K.G. Sivenius. Ratakadun toimitaloa rakennettaessa tehtiin kuitenkin sikäli poikkeavasti, että tämä urakoitsija otettiin töihin suoraan panttityhtiön leipiin rakennusmestariksi ja urakoitiin itse, koska urakkatarjouksia pidettiin aivan liian kalliina.

1978 panttityhtiö myi Helenankadun kiinteistönsä Suomen valtiolle. Yhtiö toimii nykyisin päänimellä *Helsingin Pantti Oy* mm. Helsinginkadulla ja Salomoninkadulla.

1933 Korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus

Suomen valtio osti Pohjoisesplanadin tontin Standertskjöldin perikunnalta kaksi vuotta patriisin kuoleman jälkeen. (18.9.1933.)

KORKEIN OIKEUS

1934
1937

- Korkein oikeus oli perustettu 1.10.1918 annetulla lailla.
- Vuoteen 1934 asti KO toimi valtioneuvoston linnassa – jo autonomian aikanaikin se oli ollut sijoitettuna senaatin taloon, ollen nimeltään senaatin oikeusosasto.
- Korkein oikeus muutti Standertskjöldin taloon Senaatin rakennuksesta ja korkein hallinto-oikeus Uudenmaankadulta vuonna 1934.
- Korkein oikeus sijoittui I ja II kerrokseen, korkein hallinto-oikeus III:een.
- 1937 pihasiiven korotuksella saatiin järjestettyä jonkun verran uutta toimitilaa.

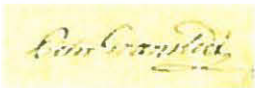
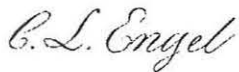

Presidentti Kekkonen korkeimman oikeuden 60-vuotisjuhlissa vuonna 1978.

KORKEIN OIKEUS

- 1978 Suomen valtio osti Helsingin Pantti Osakeyhtiön kiinteistön, aikomuksella liittää se korkeimman oikeuden rakennukseen. Rakennus siirtyi valtion hallintaan 3.7.1978.
- Korkeimmalle hallinto-oikeudelle etsittiin tilat toisaalta tässä yhteydessä. Asiakirjoista henkii ajatus, että tällä järjestelyllä korkeimman oikeuden tilantarpeet on kutakuinkin ”lopullisesti” ratkaistu.
 - Suuri laajennus oli tarpeen toiminnan laajenemisen ja muuntumisen vuoksi: aiemmin mm. oikeuden jäsenet pitivät työhuonetta kotonaan.
- 1985 - Pohjoisesplanadin talon peruskorjauksen ajan 1985-86 KO
1986 kokoontui Kluuvikatu 3:ssa.
- 1987 Korkein oikeus on toiminut (ilman KHO:ta) peruskorjatussa kiinteistössä vuodesta 1987.

Suunnittelijat

tärkeät
vuodet

- 1813 Pehr Granstedt
1817 (1764 – 1828)
-
- Sekä Pohjoisesplanadin että Helenankadun uudisrakennuksen suunnittelija, molemmat yhdistettyjä asuin- ja kauppakiinteistöjä.
- Granstedt oli luutnantti ja Ruotsin linnoituslaitoksen konduktööri, joka työskenteli Suomessa 1790-luvulta lähtien etupäässä Hangon linnoituslaitteiden parissa. Suomen siirryttyä Venäjän alaisuuteen hän päätti jäädä tänne saatuaan jo mainetta yksityisten toimeksiantojensa johdosta.
 - Hän toimi myös Helsingin kaupungininsinöörinä.
 - Pehr Granstedtin piirtämä on huomattavan suurelta osaltaan vierekkäisten Leopardin ja Elefantin kortteleiden alkuperäinen kivirakennusrintama merelle päin. Hänen toimintansa ajoittuu muutamien vuosien ajanjaksoon, jolloin C.L. Engel ei ollut vielä etabloitunut Helsinkiin.
 - Poika Anders Fredrik antautui niin ikään arkkitehdin uralle.
- 1817 Carl Ludvig Engel
(1778 – 1840)
-
- Helenankadun uudisrakennuksen katujulkisivun suunnittelija, Helsingin uudelleenrakennuskomitean arkkitehdin ominaisuudessa.
- Engel korjasi virkansa vuoksi muiden tekemiä suunnitelmia. Hänen saavuttuaan Helsinkiin vuonna 1816 joutui muutama muukin Pehr Granstedtin suunnitelma ”syyniin”, esimerkiksi Heidenstrauchin palatsi (presidentinlinna).
Carl Ludvig Engel. Monografia, 1990.
- 1880 Martin Wahlberg
Pohjoisesplanadin julkisivumuutos (nyk. ikkunatyyppejä).
- 1883 Theodor Höijer
(1843 – 1910)
-
- Helenankadun eteläisen pihasiiven eli panttilainaamon makasiinin suunnittelija.
- Höijer oli helsinkiläinen kultaaajan poika, joka pääsi piirtäjäksi Turkuun Georg Chiewitzin arkkitehtitoimistoon.
 - Pääsi opiskelemaan Tukholmaan, josta valmistui 1868.

KORKEIN OIKEUS

- Yleisten rakennusten ylihallitukseen ylimääräiseksi arkkitehdiksi 1869 –1872.
- Suomen ensimmäinen yksityinen arkkitehtitoimisto muutamien vuosien ajan yhdessä Loenbomin, Deckerin ja F.A. Sjöströmin kanssa.
- Vuodesta 1876 itsenäinen arkkitehti, urakoitsija ja kaakelitehtaan johtaja.
- Höijer on suunnitellut 60 rakennusta, joista puolet Helsingin keskustassa, mm. Rikhardinkadun kirjasto (1881) ja ns. Standertskjöldin talo Kirkkokadun ja Pohjoisrannan kulmassa (1885), Ateneum (1887).
- Samanaikaisesti makasiinin suunnittelun kanssa ovat olleet käynnissä vuonna 1883 Grönqvistin talo, kaupungin ensimmäisen suuren mittakaavan uusrenessanssiasuintalon ja Korkeasaaren ravintola suunnittelu. Tästä syystä voisi arvella, että triviaalimman ja huomattavan nopeasti pystytetyn panttitavaramakasiinin suunnittelu ja rakennustyön valvonta on toimistossa toteutettu avustajiin tukeutuen.
- Myös opettajana polyteknillisessä koulussa.
*Höijerin omaelämäkerta. SRM.
Eeva-Majja Viljo: Theodor Höije. En arkitekt under den moderna storstadsarkitekturens genombrottstid i Finland från 1870 till sekelskiftet.1985.*

1883 Frans Anatolius Sjöström (1840 – 1885)

Pohjoisesplanadin päärakennuksen korotuksen ja pihasiiven pidennyksen suunnittelija.

- Sjöström oli syntynyt Turusta, mistä lähti arkkitehti Scholanderin oppilaaksi Tukholmaan Kuninkaalliseen Vapaiden Taiteiden Akatemiaan.
- Arkkitehtikoulutuksen pioneeri Suomessa ja arkkitehtuurin opettaja 1870 – luvun alkupuolelta lähtien. Haki mallia koulutuksen järjestelyyn Saksasta.
- Kansallisbiografia: *1870 –luvulla alkaneella rakentamisen nousukaudella Sjöström kuului niihin nuoriin arkkitehteihin, joiden toiminta uhkasi rakennushallinnon virkamesarkkitehtien asemaa. ... Taistelua kunnallisista ja yksityisistä tilauksista käytiin muun muassa siten, että ylihallituksen arkkitehdit yrittivät torpedoida Sjöströmin projekteja lausunnoillaan, joihin tämä puolestaan saattoi vastata lehtipolemiikilla.*
- Suomen ensimmäinen yksityinen arkkitehtitoimisto muutamien vuosien ajan yhdessä Loenbomin, Deckerin ja Theodor Höijerin kanssa.
- Vuodesta 1876 oma yksityistoimisto.
- Standertskjöldin palatsi jäi yhdeksi nuorena kuolleen Sjöströmin viimeisimmistä töistä. Samaan aikaan Sjöströmin työpöydällä valmistuivat piirroset mm. Sortavalan kaupungintaloa varten (valm. 1885). Lyhyen mutta tuotteliaan uran muista projekteista mainittakoon mm. kirurginen sairaala.
- Sjöström voitti Säätytalo –kilpailun, mutta sen pitkällisen valmisteluvaiheen kestäessä terveys heikkeni ja hän menehtyi 1885, niin että lopullisen säätytalon suunnitteli hänen oppilaansa ja työtoverinsa Gustaf Nyström.
*Minnesruna öfver Frans Anatolius Sjöström / Ujff förhandlingar 1885.
G.Nyström: Frans Anatolius Sjöström.*

1891 Konstantin Kiseleff (1834 – 1888)

Kiseleffin toimisto - tai sen palveluksessa olleet arkkitehdit tai yhteistyötä tehneet arkkitehdit omien toimintimensä kautta – vaikutti olleen Helsingfors Pant-Aktiebolaget –osakeyhtiön hoviarkkitehti.

- Helsingkiläinen, isä oli kauppaneuvos Feodor Kiseleff.
- 1869 yleisten rakennusten ylihallituksen ylimääräiseksi arkkitehdiksi, 1871 kolmanneksi arkkitehdiksi ja Mikkelin lääninrakennuskonttorin esimieheksi, 1875 ensimmäiseksi arkkitehdiksi ja 1879 kolleginasessoriksi.
- Kiseleff erosi ylihallituksesta vuonna 1886, jolloin siirtyi osakkaaksi ja arkkitehtisuunnittelua tekeväksi osapuoleksi suunnittelu-, rakennesuunnittelu- ja rakennustoimintaa harjoittaneeseen yritykseen nimeltä Kiseleff & Heikel, joka oli Suomen ensimmäisiä varsinaisia rakennusliikkeitä. Hänen henkilökohtainen panoksensa panttityhtiön projekteissa lienee ollut vähäinen, ottaen vielä erityisesti huomioon kuolinvuosi.
Johnsson: släkten Kiseleff

KORKEIN OIKEUS

- 1891 August Valfrid Nordberg.
(s. 1858 – ?)
- Helenankadun nykyisen päärakennuksen todennäköinen suunnittelija. (peruste: *Teknikern 1894*.) Nordberg suunnitteli rakennuksen Kiseleff & Heikelin toimistossa työskennellen.
- August Nordberg oli kotoisin Lohjalta. Hän opiskeli arkkitehtuuria Tukholman teknillisessä korkeakoulussa ja toimi sitten arkkitehtina Helsingissä. Polyteknillisen oppilaitoksen matrikkelissa on mainittu (opinto)matka Amerikkaan 1892. 1890 –luvun lopulla on tapahtunut siirtyminen Pietariin.
 - Eri lähteiden tietoja vertaillen ja yhdistellen pitäisin August Nordbergiä henkilönä, joka Kiseleff & Heikelin toimiston nimissä (piirustuksen signeeraamaton nimiöleima) on alun pitäen piirtänyt helmikuun lopussa 1891 valmistuneen Helenankadun uudisrakentamisprojektin, joka käsitti sekä piharakennuksen (valm. 1892) että kadunvarsirakennuksen (valm. 1895). Kun hän sitten on lähtenyt Amerikkaan, lienee toteutuksen valvonta ja tarvittavat työnaikaiset suunnitelmat tehty toimiston muiden avustajien toimesta (Aspelin, Lodenius).
- 1892 Waldemar Aspelin
(1854 – 1923)
- Useampia pienempiä tai avustavia arkkitehdin töitä sekä Helenankadun että Pohjoisesplanadin eri rakennusosien suhteen suorittanut suunnittelija. Helenankadulla hän haki luvat tulisijamuutoksille sekä toimi työmaa-arkkitehtina (valvojana) kadunvarren rakennusten töiden aikana. Pohjoisesplanadilla suunnitteli rakennusmuutoksia vuosina 1892, 1894, 1895, 1896 ja 1913 (autotalli).
- Aspelin oli lähtöisin Turun läänin Koskelta ja suoritti teknillisen koulun ensin Boråsissa, Ruotsissa, oli harjoittelijana Höijerin toimistossa ja jatkoi sen jälkeen opintojaan Helsingissä 1883–86 työskennellen samalla Sjöströmin apulaisena.
– Piiri pieni pyöri... Vaikuttaisi siltä, että Helenankadun tapauksessa Aspelin toimi Kiseleffin toimiston palveluksessa tai yhteistyökumppanina.
 - Aspelin piti myös omaa toimistoa Haminassa 1887–1889 ja sitten vuodesta 1894 Helsingissä. Tällöin hän sai suunnitellakseen jälleen yhden Helsingfors Pant-Aktiebolagetin projektin: Ratakatu 27:n konttorin, joka valmistui vuonna 1899.
- 1894 Gustaf Lodenius
- Todennäköisesti Kiseleff & Heikelin toimistossa toiminut avustava arkkitehti, joka sai toimia Helenankadun päärakennuksen työmaa-arkkitehtina, ehkä yhdessä Waldemar Aspelinin kanssa. Hän suunnitteli myös mm. yksittäisiä tulisijamuutoksia ym. kiinteistöön.
- Salin, Nils
(1847 – ?)
- Helsingiläinen rakennusmestari (?). Toiminut piirtäjänä valtionrautateillä ja sittemmin ryhtynyt valvomaan talonrakennustöitä.
- 1886 Rancken & Saurén, arkkitehtitoimisto
- Toimisto suunnitteli asuintiloja Pohjoisesplanadin pihasiipeen. A.W.Rancken (s.1880)
- 1920 Albert Nyberg
- Pieniä muutoksia Helenankadulla.
- 1933 Yrjö Sadeniemi
(1869 – 1951)
- Pohjoisesplanadin korkeimman oikeuden muutostöiden ”pääsuunnittelija” (piirrosten allekirjoittaja). Sadeniemi oli tässä vaiheessa rakennushallituksen ylijohtaja ja lähellä eläkeikää: on hyvin todennäköistä, että nuorempi kollega on virastossa tehnyt varsinaisen suunnittelutyön ja hoitanut tätä projektia Sadeniemen ollessa lähinnä valvoja.
- Yrjö Sadenius (1906 alkaen Sadeniemi) oli kotoisin Ylöjärveltä.
 - Toimi suunnittelijana jo jugend-aikakaudella. Yleisten rakennusten ylihallituksessa/ rakennushallituksessa Sadeniemi oli toimessa 1891 – 1936.

KORKEIN OIKEUS

1937 Martti Välikangas
(1893 – 1973)

1959 Annikki Virtanen

1964 Sirkka Tarumaa
(1914 – 2006)

1972 Leena Ervamaa

Rakennushallituksessa
lisäksi:
Tauno Kivinen, sis.arkk.

1979-
1986 Timo Jokinen, arkkit.
Antti Paatero, sis.arkk.
Veijo Koli, rak.suunn.
Martti Nurmi, sähkö.
Seppo Lehtonen, LVIs.

Ylijohtajaksi hänet nimitettiin 1922, jossa virassa eläkeikään saakka. Aivan viimeiseksi Vähäkallion virkavapauden aikana vt. pääjohtajana 1936.

- Suunnitteli rakennushallituksessa mm. vanhan ylioppilastalon laajennuksen (1898) ja Porin suomalaisen tyttökoulun (1902)
- Toimi erilaisissa valtioneuvoston asettamissa komiteoissa, mm. siinä, jonka tuli tehdä ehdotus ”Kultarannan päärakennuksen rappiotilan poistamiseksi” v. 1928-29. tai teknillisen korkeakoulun päärakennuksen laajentamisessa, tai ehdotus ”valtion rakennusten järkipäisestä kunnossapidosta” 1922-24.
- Privaatityönä suunnitellut Helsinkiin mm. Bernhardink. 5 (1898) ja esimerkiksi huviloita useammille merkkihenkilöille, varmasti virkauran myötä syntyneiden yhteiskuntasuhteiden ansiosta.
- Opetti arkkitehteja teknillisessä korkeakoulussa.
- Toimi aktiivisesti erilaisissa luottamustehtävissä.

Pohjoisesplanadin vuoden 1937 muutostöiden suunnittelija. (Piirustuksissa esiintyy myös pääjohtaja Vähäkallion nimi.)

- Rakennushallituksen yliarkkitehtina 1936–40, jona aikana tehtyjä virkatöitä ei ole tarkalleen luetteloitu.
- Välikankaalla oli virassakin ollessaan (1937) jatkuvasti käynnissä asuinrakennusten ja huviloiden ym. yksityisiä toimeksiantoja.

Rakennushallituksen toimistoarkkitehti.

- Suunnitteli mm. Kannaksen yhteislyseon rakennuksen Lahteen (1952).

Pohjoisesplanadin korjaustöiden pääsuunnittelija, joka on piirtänyt myös runsaasti kalusteita. Tarumaalla oli käynnissä samoihin aikoihin (1960-70 –luvuilla) viereisen presidentinlinnan korjausten suunnittelu ja yleisilme korjauksissa kummassakin kiinteistössä näyttää olleen samansuuntainen. Kalusteet ovat ajan henkeen melko raskaasti detaljoituja ja tammiviilutettuja. Tarumaan interiöörejä ei kummassakaan kohteessa tasavallan presidentin työhuonetilojen yhteydessä olevia sosiaalitiloja lukuun ottamatta.

- Pitkä ura rakennushallituksessa 1961 alkaen, jossa yliarkkitehdiksi vuonna 1976.
- Sitä aiemmin työskenteli mm. Erkki Huttusen ja Olli Pöyryn arkkitehtitoimistoissa.

Sisustusarkkitehti Rakennushallituksessa. Suunnitteli nimenomaan kalusteita Korkeimman hallinto-oikeuden tiloihin vuonna 1972 tehdyssä kasvojenkohotuksessa. Työskenteli myös presidentinlinnan projekteissa.

1982 HeK muutokset.

Kiinteistöt yhdistävän perusteellisen korjauksen ja laajennuksen suunnittelijat.

Keskeiset urakoitsijat HeK:
Rakennusliike Mattinen & Niemelä Oy.
Maalausliike Vilén & Syrjänen Oy.
Keskeiset urakoitsijat PoE:
Polar Rakennusosakeyhtiö.

KORKEIN OIKEUS

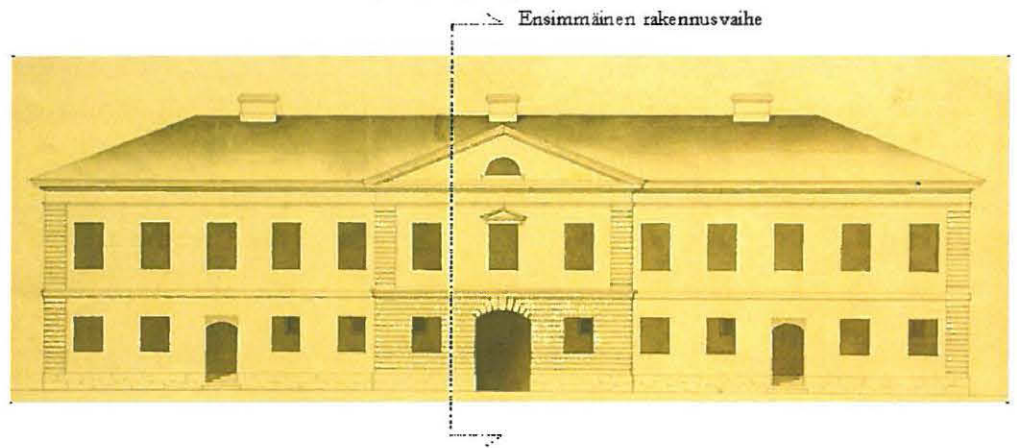
Maalausliike Vilén & Syrjänen Oy.
Erikoismaalaustyöt: Nurmisen maalaamo Oy.

KORKEIN OIKEUS

POHJOISESPLANADI YLEISTÄ, JULKISIVUT

Alkuperäissuunnitelma.

- Pehr Granstedtin suunnitelmasta Castegrenin taloa varten on säilynyt Pohjoisesplanadin puolen julkisivu sekä kummankin kerroksen pohjakaavio. Varhaisten kuvausten ja palovakuutusasiakirjatietojen perusteella on erittäin todennäköistä, ettei toteutusta ole koskaan tehty suunnitelmien mukaan. Kun suunnitelmasta jää lähes puolet rakentamatta, ei symmetriaan perustuvaa julkisivua ole voitu toteuttaa. Le Moinen piirroskin viittaa yksinkertaistettuun toteutukseen, mm. keskirisaliitti on jäänyt täysin pois.

PoE v. 1813/ Granstedt, I kerros. Pohjapiirrokset jäljempänä kunkin kerroksen yhteydessä. Pystyviiva osoittaa ensimmäisen rakennusvaiheen laajuuden.

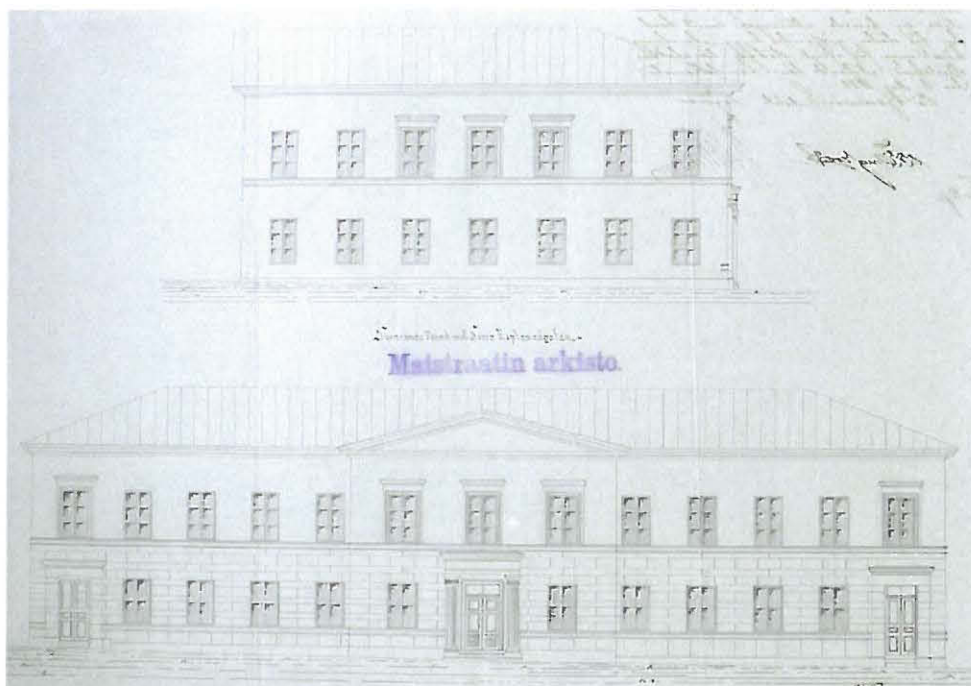

PoE v. 1866. Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto, kuvaaja Härhdh.
Ks. myös valokuva 1870 -luvulta osiossa "Rak.hist."

KORKEIN OIKEUS

- Alkuperäissuunnitelmassa kadunpuoleiset tilat on esitetty valeikkunoin ja vain pienin tuuletusaukoin varustettuina, siis käytännössä pimeinä varastoina ja keskeinen ajoportti holvattuna ja leveänä, koko leveydeltään rustikoituun keskirisaliitin alakerrokseen liittyen.
- 1800 –luvun jälkipuoliskon kuvissa näkyy, että kun koko Kauppatorin puoleinen fasadi oli rakennettuna, ei ajoyhteyttä pihalle Pohjoisesplanadilta enää ole, keskiakselissa normaalilevyistä pariovea kehystää ulkoneva portaali. Liiketilojen oviaukkojen paikat on muutettu ja kaikki valeikkunat avattu normaaleiksi kuusijakoisiksi ikkunoiksi. Toisen kerroksen ikkunoiden korosteet on muutettu ja Granstedtin härlemannilainen ilme (rustikapilasterit) riisuttu. Sillä on voinut olla vaikutuksensa, että keisarin uudessa pääkaupungissa oli tullut muotiin uudenlainen arkkitehtuurinäkemys, joten Granstedtin suunnitelmaa ehkä ”retusoiitiin” toteutusvaiheeseen lopulta päästäessä. (Engel saapui Helsinkiin 1816.)
- PoE on sai vuoden 1866 valokuvassa näkyvän asunsa todennäköisimmin noin vuonna 1830 Björksténin aikaisten laajennusten yhteydessä. Ero on ehkä nähtävissä jo Reinbergin maalauksessa vuodelta 1853 ja jopa Tengströmin litografiassa (1838). Toinen vaihtoehto saattaisi olla vuoden 1853 jälkeen siinä yhteydessä, kun sokerileipuri Forströmin otti talon aiempaa selkeämmin liikekäyttöön: asiakkaita houkutteleva avautuminen Esplanadin ja torin suuntaan on ollut tärkeää, suljetut varastoikkunat eivät sellaiseen olisi kelvanneet.

1830 - 1880

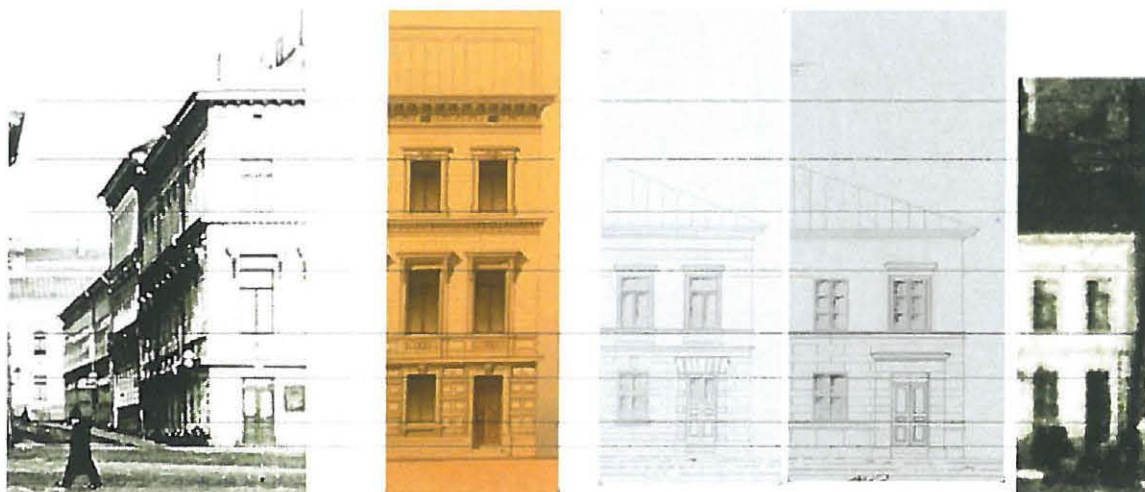
- Yllä olevassa asussa Pohjoisesplanadi 3 oletettavasti oli noin vuosina 1830-1880. Piirtäjälle, Martin Wahlbergin on kuitenkin tapahtunut tekninen virhe alemman, Pohjoisesplanadin puoleisen julkisivun esittämisessä siinä, että hän on ennakoinut 1. kerroksen ikkunat torin puolella nelijakoisiksi. Valokuvista ja Helenankadun julkisivussa näkyy vanha kuusiruutuisuus.

Rakenteet ja sisätilat

- Granstedtin suunnittelemaa ja 1830-1880 toteutunutta pohjakaaviota voi verrata 1. ja 2. kerroksen osioiden sivuilla 1. Jälkimmäinen kaavio kertoo rakennustavan muutoksesta: ristiholvatut ensimmäisen kerroksen tilat löytyvät nimenomaan vanhemmasta osasta. 1830 on tehty jo puinen välipohjapalkisto ja saatu aikaan suora laipio.
- Pintatutkimuksessa (1983) ei ole erityisesti voitu osoittaa pintakäsittelyjä ajalta ennen vuotta 183.

KORKEIN OIKEUS

1880-luvun muutostyöt.

Kuvauksia PoE:n kauppatorin puoleisesta julkisivusta, vasemmalta oikealle:

- Valokuva vuodelta 1907 (HKA).
- Osa arkkitehti Sjöströmin julkisivupiirrokselta vuodelta 1883. (KA/ Rak.hall.)
- Osa Wahlbergin julkisivun muutossuunnitelmasta 1880 (HKA).
- Osa Wahlbergin piirtämästä julkisivusta esittäen tilannetta ennen vuotta 1880 (HKA).
- Valokuva vuodelta 1882 (HKA).

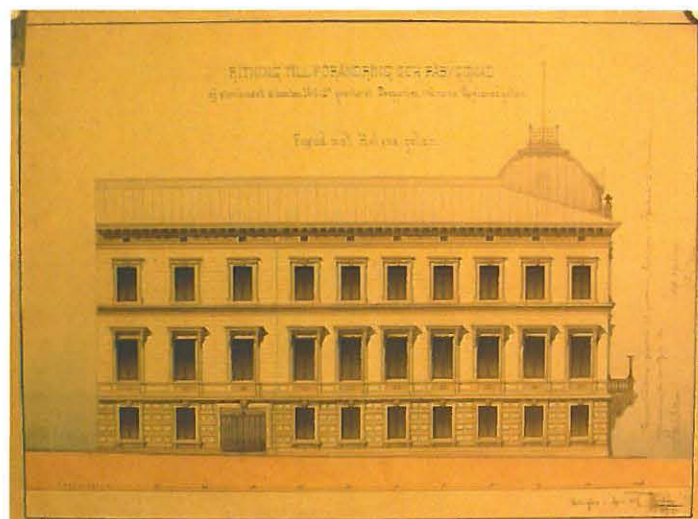
Julkisivumuutos 1880

- Muun muassa yllä olevien valokuvien ja piirrosten vertailu osoittaa, että kiinteistössä todella tehtiin ikkunoiden vaihto vuonna 1880. Tuolloin asuinkerroksen ikkunat vaihdettiin ja niistä tuli kuusiruutuisten sijaan T-jakoiset. Liikehuoneistojen ikkunoita tuskin ainakaan heti vaihdettiin, koska ne muutoksen jälkeenkin (1882) näkyvät aiempaan tapaan kuusiruutuisina.

Julkisivumuutos 1884

- Standertskjöldin toimeksiannosta Frans Anatolius Sjöströmin toimisto suunnitteli rakennuksen korotuksen ja julkisivun arkkitehtonisen uudistamisen, niissä puitteissa, mitkä säilyvä perustilajako ja ikkuna-akselit antoivat.
- Tällöin ensimmäisen kerroksen ikkunat viimeistään vaihtuivat nelijakoisiksi. Toisen kerroksen ikkunoita korotettiin. Niistä tuli tavanomaiset T-ikkunat eikä pystypuitteita jaettu yläosan vaakasproissilla, mihin piirros viittaa. Kolmannessa kerroksessa on mahdollisesti käytetty neljä vuotta aiemmin toiseen kerrokseen asennetut T-ikkunat.

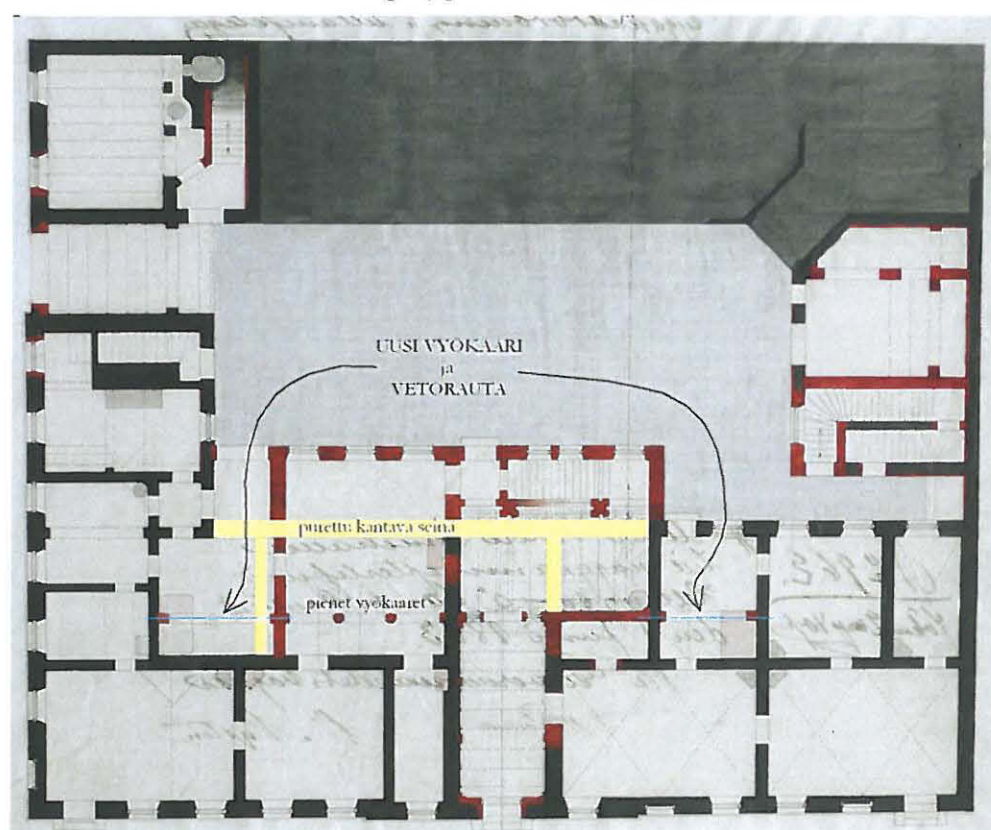
Sjöströmin julkisivupiirros Helenankadulle. Sjöströmin pääjulkisivu on tämän mapin kansikuvana. Kansallisarkisto/ Rak.hall. piirustuskokoelma.

KORKEIN OIKEUS

Rakenteet ja sisätilat

- Vaikka tilaryhmittelyn perusteet kahdessa alemmassa kerroksessa säilyivät, ovat rakenteelliset muutokset olleet suuria: on mahdollista jopa, että vanhimmalta rakennusosalta (nykyinen kirjaamo ja sitä ympäröivät tilat) 1810 –luvun ristiholvit on purettu tässä yhteydessä (tai sitten vuoden 1934 korjausten yhteydessä?).
- Merkittävä muutos on sydänmuurin paikan siirtäminen ylemmissä kerroksissa rakennuksen päärunгон läntisessä puoliskossa ja koko porrashuoneen uusiminen. Rakennetta on sidottu uusin vyökaarin ja vetotangoin.
- 2. kerrosta on kehitetty eversti Standertskjöldin yhden hengen talouden tarpeisiin. 3. kerros suunniteltiin ensin yhtä taloutta varten, mutta käytännössä toteutettiin sitten kahdeksi asunnoksi jaettuna.
- Yhteys erilliseen uuteen asuinrakennukseen tontin itälaidalla oli rakennettu 2. ja 3. kerroksen tasolla kapean, alta avoimen yhdyskäytävän avulla.
- Ks. muutoksia havainnollistavat pohjapiirrokset kunkin kerroksen osion alussa.

Lupakuva vuodelta 1883. Mustat rakenteet säilyviä, punaiset uusia. Lisäksi merkitty keltaisella keskeiset purettu seinät ja sinisellä viivalla vetotangoin varustetut uudet vyökaarit. Helsingin kaupungin arkisto + kuvamanipulaatio.

Sisätilojen luonne

- Pintakäsittelyt ovat olleet tummia ja runsaskoristeisia. Profiilimuotoja ja koristeosia on korostettu kultapronssauksin ym. erikoiskäsittelyin. Rintapaneeleja on todennäköisesti käytetty, vaikka sellainen on säilynyt vain tilassa 2.71.
- Vuosien 1884 ja 1934 välillä on ollut 2...4 eri käsittelyä. Esim. ruokasalissa kolmannessa kerroksessa on nähtävissä kolme koristemaaluserrosta, joista viimeisin on vaalein ja keveitä kuvioita sisältävä. Tämä tarkoittaa noin 15 vuoden väliä sisäremonteissa. Raskaat värit (tilojen pimeys) ovat voineet tulla raskaaksi Standertskjöldillekin ja maku muuttui ajan mukana.

KORKEIN OIKEUS

KKO:n ja KHO:n yhteisen ajan muutostyöt.

Korjaushanke 1933-34

- Kun valtio oli hankkinut kiinteistön omistukseensa, sai rakennushallitus suunnittelutehtävä sen sovittamiseksi kummankin korkeimman oikeuden käyttöön. Pääsuunnittelijana toimi iäkäs Yrjö Sadeniemi.
- Remontissa pyrittiin lisäämään henkilöhuoneiden lukumäärää muodostamalla joistakin saleista työhuoneita ja käytäviä. Sadeniemen johtaman suunnittelijaryhmän ote on jossain määrin vanhoillinen – peilioissa ja rintapaneeleissa (poistettiin 1985) on hieman historisoiva tunnelma suunnitteluajankohta huomioon ottaen, mikä voi tietysti myös johtua halusta sovittaa uudet rakenteet vanhaan.
- 1980 –luvulle säilyneet korkkimatot lautalattioiden päällä lienevät tästä muutosvaiheesta.
- Julkisivussa balusterikaide kattokupolin edestä sekä parvekkeen kaide purettiin v. 1934 korjaustöiden yhteydessä. Ne palautettiin vanhojen valokuvien perusteella ilmeisesti v. 1985 valmistuneissa korjauksissa.

Korjaushanke 1959-60

- Kunnostushankkeesta, jonka suunnitteli rakennushallituksessa arkkitehti Annikki Virtanen, on säilynyt vain vähän piirustusmateriaalia. Sekundääristä kirjallista materiaalia (kirjeenvaihtoa ym.) ei ole tätä selvitystä varten toistaiseksi ehditty käydä läpi.
- Esimerkiksi 3. kerroksen pohjapiirroksen on merkitty kaikkien Helenankadun puoleisten ikkunoiden uusiminen tilan 3.77 osana ollutta wc-tilaa lukuun ottamatta. Vanha suljettuna ollut ikkuna-aukko tilassa 3.65 (toinen ikkuna kulmasta lukien) avattiin. Pohjoisesplanadin puolella tehtiin kaikki ikkunat uusiksi. Oli määritelty lisäksi, että *joka huoneen yhden ikkunan (myös vanhojen) yläruutu II ja III kerroksessa tehdään terveysikkunaksi.*
- Tämän jälkeen on ollut yksittäisiä muutostöitä, esimerkiksi 1960 –luvun puolivälissä KHO:n kirjaamon muutto KKO:n kirjaamon yhteyteen ensimmäiseen kerrokseen ja asiakirjahissin rakentaminen Helenankadun siipeen.

Korjaushanke 1972

- KHO:n tilat eli kolmas kerros kunnostettiin arkkitehti Sirkka Tarumaan (rak.hall.) kokonaissuunnitelman mukaisesti.
- On säilynyt mm. koko kerroksen kattava värisuunnitelma, jossa on ajalle tyypillisiä kohtuullisen tummia, mutta vaimennettuja sävyjä.
- Tiloja modernisoitiin madaltamalla, erityisesti alumiinisälealakatoin. Peiliovien sijaan tulivat tummat laakaovet. Sisustuksessa käytettiin korkeita levystä tehtyjä kappalistoja ja suorina roikkuvia verhoja sekä kokolatiamattoja tai Hovi-laattoja.
- Kalustusta suunniteltiin yksityiskohtaisesti.

KORKEIN OIKEUS

1986 valmistunut peruskorjaushanke

Korjaushanke

- Valtioneuvosto teki aivan vuoden 1977 lopussa päätöksen PoE-HeK –kiinteistökokonaisuuden osoittamisesta korkeimmalle oikeudelle. Siitä on tiedotettu VM:n kirjeellä 23.1.1978.
- Kun heinäkuussa 1978 oli vahvistettu Helenankadun virastotalon perustamis- ja esisuunnitelma, sisältyi siihen myös *teoreettinen huoneohjelma korkeimman oikeuden kokonaistilantarvetta varten vuonna 1982*. Tällöin henkilökunnan kokonaismäärä laskettiin 114 hengeksi.
- Helenankadun ja Pohjoisesplanadin korjaushanke ei edennyt yhtenäisesti, vaan välillä oli muutaman vuoden tauko. Pohjoisesplanadin kiinteistön hankkeen perustamis- ja esisuunnitelma on päivätty 19.4.1982. Kun sitten muualle siirtyvän korkeimman hallinto-oikeuden uuden kiinteistön peruskorjaukset valmistuivat toukokuussa 1984, päästiin käynnistämään PoE 3:n peruskorjaustyöt. Huoneohjelma oli tällöin mitoitettu vuoden 1986 oletetun tilanteen mukaan.

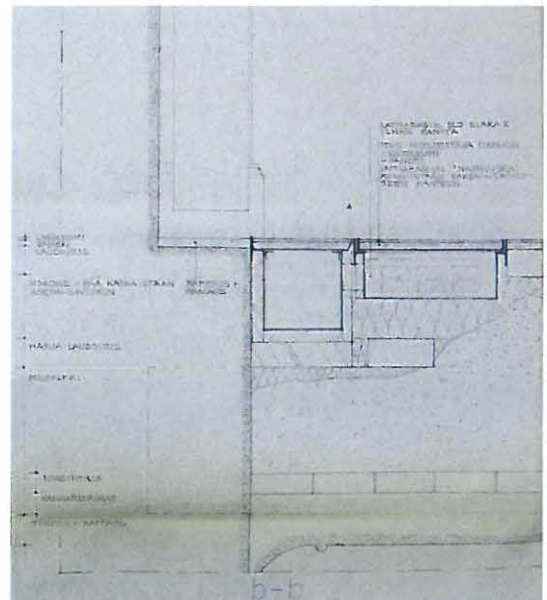
Korkeimman oikeuden tiloissa ei ole arkistoa lukuun ottamatta tehty peruskorjausta vuoden 1960 jälkeen.

- Perustamis- ja esisuunnitelma 1982.

- Korjaustyöt suunniteltiin arkkitehtitoimisto Timo Jokinen Oy:n johdolla.
- Rakennus on suojeltu asetuksella. Korjaustyön suunnittelun käynnistyessä 1982 museoviraston edustajaksi suunnitteluun nimettiin arkkitehti Maija Kairamo.
- Kustannusarvio luonnosvaiheessa oli 11½ mmk.

Korjauksen periaatteita

- Pääporras palautetaan entiseen asuunsa.
- Uusi hissi ja palo-osastoitu porrashuone toteutetaan.
- Ikkunat ja ovet kunnostetaan. Lupavaiheessa todettiin, että rakennussuojelunäkökohta huomioon ottaen ikkunoiden uusiminen ei ole tavoiteltavaa ja näin jäädään jälkeen dB-vaatimuksista. Ikkunarakennetta kuitenkin päätettiin parantaa välitilaan asennettavalla lisälasiilla. L2:n mukaan uusia sisäpeiliovia vanhan mallin mukaan olisi jouduttu tekemään vain 10 kpl.
- Lattianpäällysteistä uusitaan 90% (parkettilattiat mahdollisuuksien mukaan kunnostaen).
- Sisärappauksia uusitaan osittain. Sisämaalaukset uusitaan kokonaan.
- Välipohjat pyritään säilyttämään täyteen. Teknisiä järjestelyjä (sähköt) sijoitetaan välipohjarakenteeseen, osittain myös ilmanjakokanavia.
- Sähköpieliä ei käytetä: asennukset on roilottu. Sähkösuunnittelun periaate oli välttää arinoita vaakavedoissa, sen sijaan lattiakanavia, pääasiassa rakennusaineisia. Johtokouruja ei käytetä.
- Kaikki vesi- ja viemärijärjestelyt uusittiin. Lämmituspatterit säilytettiin uusien venttiilit ja linjasulut.
- Vanhoja hormoneja käytetään poistoon, korvausilma tuodaan roilotuin kanavin muutamiin kohtiin kerroksessa ja jako työhuoneisiin tapahtuu käytäväseinässä olevan venttiilin kautta. Ilmanotto- ja ulospuhalluselimet on sijoitettu pihan puolelle.

KORKEIN OIKEUS

- Alkuun oli suunniteltu lähinnä sekundäärisiin tiloihin lattioihin pintamateriaaliksi mäntylautaa (kuultokäsiteltyinä tai peittomaalattuna) tai vanhan lautalattian säilyttämistä, mutta rakennushallituksen valvova työryhmä kehotti siitä käyttökestävyyden vuoksi luopumaan. Yleisesti on sitten päädytty linoleumiin, joka on käytössä osoittautunut kestäväksi.
- Ilmeisesti melko mittavia vaurioita (painumia ja taipumia) välipohjarakenteissa esiintyi, koska eräs keskeinen tekninen toimenpide näytti olleen erilaisten tukemis-/ uusimISRatkaisujen suunnittelu. Museovirasto toivoi puurakenteisten tukien käyttöä vanhoihin puupalkkeihin ja ylipäänsä sitä, että ratkaisusta päätetään vasta, kun rakenteita on avattu riittävästi (miten toteutunut?). Luonnosvaiheen asiakirjoissa on puupalkkeja (niiden päitä) määrittely vahvistettavan teräsrakenteella.
- Vuonna 2007 suunniteltavia korjauksia silmällä pitäen mielenkiintoista on, että vuonna 1983 museovirasto esitti, että ilmanvaihtoratkaisussa käytettäisiin perinteistä painovoimaista ratkaisua, jossa hyödynnetään vanhoja hormoneja sellaisenaan. Joka tapauksessa edellytettiin, että vesikatton kaikki tukirakenteet ilmanvaihtoratkaisusta riippumatta tulee saada säilymään.
- Rakennushallituksen alustava kanta LVI –ratkaisusta oli, ettei painovoimainen poisto ei tulisi riittämään.
- Käyttäjän puolelta suunnittelua ohjattiin huomioimaan oikeusneuvosten päällikköasema, jaostojen puheenjohtajien erityisasema näiden keskuudessa – huoneisiin tilaa neuvonpidoille. Se, että kansliapäällikkö johtaa virkamiehistöä mutta ei oikeusneuvoksia.. Kaiken tämän tuli näkyä huoneiden koko- ja kalustustasohierarkiana. *Virkamiehen virka-aseman sekä hänen suorittamiensa tehtävien vaatiman tilan tulisi määrätä huoneen sijaintipaikan ja koon.* (Tilatoimikunnan puheenjohtajan kirje tilojen hierarkiasta 31.8.1983.)

Joitakin työmaa-aikaisia asioita

- Tiilipalopermanto on poistettu laajalti, koska kannattajista löydettiin lahoa. palkin päät on käyty läpi yksitellen. Tiilipermannon poiston tarkoituksena oli rakenteen keventäminen. Luonnosvaiheessa palopermanto oli tarkoitus säilyttää, vain mineraalivillalla eristäen.
- Kupolin alueella lattiarakenteeseen porattu 1/2m matriisilla tuuletusreikiä.
- Presidentinlinnan puolelta tuleva uuninhormi saatu lupa purkaa.
- Uusittavissa ikkunaosissa käytetty painekyllästettyä puuta.
- *Valvoja todennut, että 2. kerroksen eräistä katoista (mm. 2.73, 2.72, 2.71, 2.70, 2.77, 2.69, 2.57, 2.58) on kuitenkin tullut työn aikana vettä lävitse, mikä ilmeisesti ainakin osittain on ollut seurausta yläpuolella suoritettun timattiporaustyön yhteydessä huolimattomasti tai puutteellisesti suoritetusta suojaustyöstä, jolloin jäähdytysvesi on päässyt vuotamaan puuvälipohjan täytteisiin.* - Työmaapöytäkirja 2.9.1985.
- Jo tammikuussa 1986 on kirjattu havaintoja ilmestyneistä halkeamista, joita pääurakoitsija epäili tärinän aiheuttamiksi.

KORKEIN OIKEUS

Sisustukset

- Sisätiloissa syntyy vaikutelma melkoisen voimakastahtoisesti ja kokonaisvaltaisesti toteutetusta sisustuslinjasta. Sisätilojen luonteen on määritellyt sisustussuunnittelija Antti Paatero yhdessä arkkitehdin kanssa.
- Uusissa rakenteissa käytetään usein säleikkö-/rimapintoja. Idea toistuu kiinteissä kalusteissa eri puolilla: kirjaamon tiski, koillisnurkan pimeää keskutilaa hyödyntävä ja jäsentävä aputilan seinä, jopa saniaisten jalustat.
- Tapetointiratkaisu tyyllittelee edellisen vaiheen kehysmallia melko voimakkaasti: tapetoituihin pintoihin on jätetty aukkojen ympärille usein epäsymmetrisestikin rajattuja pelkästään maalattuja kenttiä.
- Kokonaisratkaisu on sillä lailla ajaton/aikaa kestävä, että vastaava voisi olla tehty vaikka nyt 20 vuotta myöhemmin.
- Valaisinvalinnat ovat herättäneet jossain määrin kritiikkiä. Suurikokoiset valaisimet ovat tarpeen suurissa tiloissa, mutta valittujen valaisinten ehkä hieman liiankin suuri koko ja muovinen ilme ovat syynä siihen, että moni ei koe niiden täysin sopivan kokonaisuuteen. Sisustusarkkitehti Paatero suunnitteli valaisimet, jotka tehtiin erikoistilauksesta.
- *Sisustusarkkitehti ilmoitti, että hänellä on nyt tiedossa vanhasta valaisintyyppistä tehty uusi malli, joka soveltuisi kyseiseen paikkaan. Valaisinluettelosta puuttuvat kyseiset valaisimet. Tekijä olisi kannatinkonsolin osalta Hehla Rantavalimo Mäldedaal, Salo ja hybdyn osalta Valaisinpaja Oy. - Työmaakokouspöytäkirja 12.8.*
- Museoviranomaiset toivoivat oli valaistuksen järjestäminen hehkulampuin (loisteputkien sijaan):

Dokumentaatio

- Salomo Wuorion maalausliike sai keväällä 1983 tehtäväksi pintatutkimuksen kiinteistössä. Raportti on tämän rakennushistoriakoosteen liitteenä, CD:llä ja keskeisiä kohtia siitä on esitetty myös tässä aineistossa ao. tilojen yhteydessä.
- Asiakirjojen mukaan lähtötilanteen valaisimista pitäisi jossain olla luettelo (mitä ovat ja mihin käyttöön osoitettiin). Missä on?

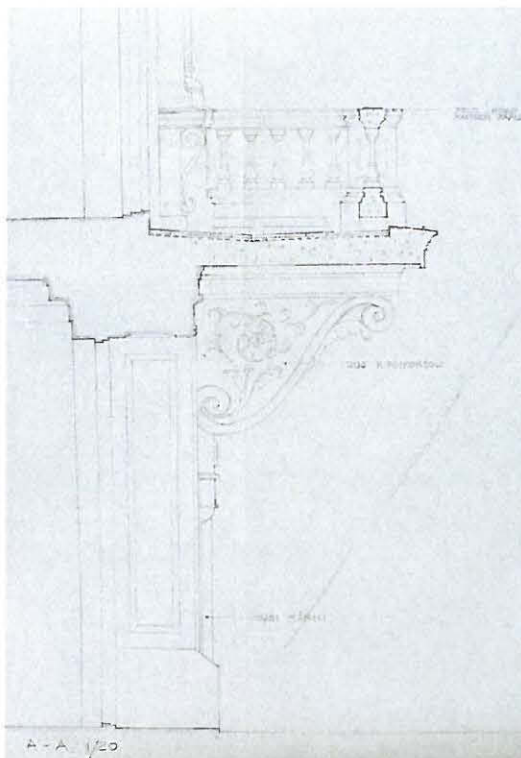
Entisöinnit

- Entisöitävää aluetta rajoitettiin suunnittelun kuluessa alkuperäisestä ajatuksesta. Alkuaan ohjelmassa oli sisääntuloaulan ja porrashuoneen lisäksi 2. kerroksen Pohjoisesplanadin puoleisten huonetilojen koristemaalauksen entistäminen ”soveltuvin osin”.
- Entisöinnin piiriin tulivat lopulta vain pääporras, sisääntuloaula sekä huoneiden 2.70 (ylimääräinen työhuone) ja 2.78 (presidentin yksityistyo huone) katot. Työmaavaiheessa myös tilan 2.70 töistä päätettiin luopua.
- Museovirasto lausui 1983, että *niissä tiloissa, joissa on todettu koristemaalaukerokkia, ei roiloja voida avata sivuilta.* (Miten toteutunut?)

KORKEIN OIKEUS

Ulkopuoli

- Rappaukset on kunnostettu, ei ilmeisesti täysin uusittu. 1984 tehdyt tutkimukset näyttivät, että tuolloin rakennus oli maalattu silikaattimaalilla.
- Laastien rakenne vaihteli, mutta kolmessa eri puolelta otetussa mallissa kaikkissa oli sementtiä, Helenankadulla ja sisäpihalla melko runsaastikin. (K70/S30/H400).1985
- Sokkeliin tehtiin uusi graniittipinta.
- Asiakirjoissa on mainittu, että räystäskonsolit uusittiin.
- Balusterikaide kattokupolin edestä sekä parveke kaiteineen ja konsoleineen rekonstruoitiin.
- On myös maininta siitä, että peltikate olisi uusittu. Tämä tuntuu epäuskottavalta suurimpien pintojen osalla, missä on nähtävissä arkkipellitys paksuine pintakäsittelykerroksineen (piki). Katto lienee ainakin osittain vuodelta 1934 tai jopa varhaisempi.
- Pääulko-ovi kunnostettiin.
- Ikkunat pääasiassa kunnostettiin. Sisäpuutteeseen on kiinnitetty alumiinilisäpuite. Työohjelman mukaan lisäpuite oli tarkoitettu vain ulkopuolelle, mutta sitä esiintyy myös sisäpihalle antavissa ikkunoissa. Kadunpuolella on suoritettu puitteiden uusintaa, pihan puoleiset ikkunat on vain kunnostettu.
- Presidentin virallisen työhuoneen valeikkunat on ollut tarkoitus muuttaa tavallisiksi ikkunoiksi. Miksi ei tehty? 1. kerroksen neuvotteluhuoneessa toinen ikkuna on myös ollut kiinni – nyt avattiin.

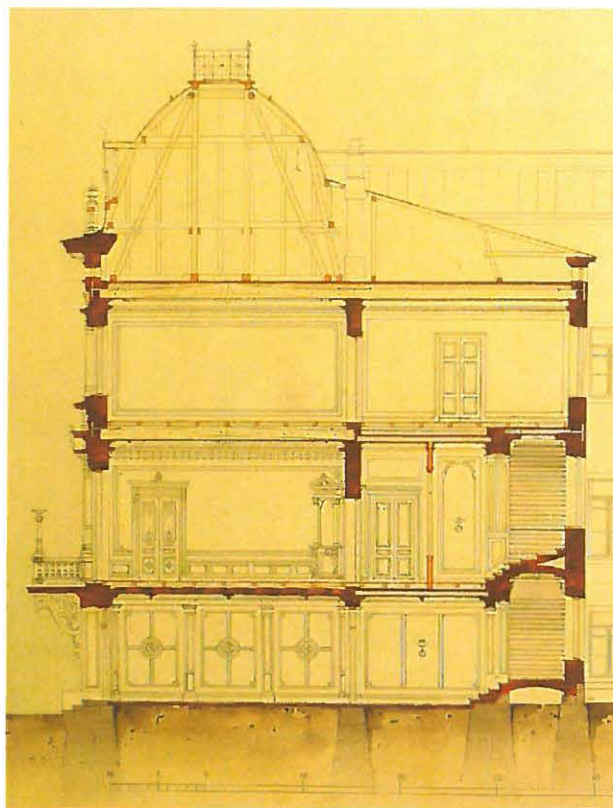
Pääsisäänkäynnin konsolit ja parveke, rekonstruktio.
Arkk.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

POHJOIS-ESPLANADI PÄÄPORRAS ja SISÄÄNKÄYNTIAULA

Eteinen	1.66
Aula ja porrashuone	1.67
Pihaeteinen	1.68
Ent. Hissikonehuone	1.69

- 1814
- Nykyisen sisäänkäyntieteen kohdalla oli alkuperäissuunnitelmissa porttikäytävä pihalle. Sen toteutuminen koskaan esitetyssä muodossa on epävarmaa. Kun rakennusrunkoon tällainen leveä eteiskäytävä kuitenkin syntyi, on mahdollista, että porttikäytävä todella kuului vuoden 1814 ensimmäiseen rakennusvaiheeseen.
 - Porrashuone sijaitsi nykyisen portaan itäosan kohdalla, mutta se on täysin kadonnut lukuun ottamatta kellariin johtavan syöksyn aukkoa ja alimpia askelmia kellartilassa K.18.
- 1867 aq
1830?
- Vuoteen 1867 mennessä Pohjoisesplanadi oli saanut liikehuoneistonsa kunnollisine ikkunoineen ja myös porttikäytävän/ ajoportin sijaan on vanhoissa kuvissa nähtävissä normaali käyntiovi (pariovi).
- 1884
- Standertskjöldin aika
- Täysin uusittu sisäänkäyntieteen, aula sekä porrashuone.
 - Aula on rakennettu alkuperäisen rakennusrungon sisälle, mutta entinen ulkoseinä tällä kohdalla on kokonaisuudessaan purettu. Porras sen sijaan sijoittuu täysin alkuperäisen rungon ulkopuolelle.
- 1900-
luvun
alku?
- Portaan keskelle on rakennettu hissi. Ehkäpä everstin heikkenevä fyysinen kunto on antanut sysäyksen tähän lisäykseen.
- 1934
- Peruskorjaus KKO:n ja KHO:n käyttöön.
- Viimeistään tässä vaiheessa koristemaalauspinnot ylimaalataan vaaleisiin sävyihin.

F.A. Sjöströmin alkuperäissuunnitelma porrashuonetta varten: leikkaus rakennuksen keskiakselissa, v. 1883. Huomattavaa, että kolmannessa kerroksessa ei ole erillistä eteiskäytävällä erotettua porrashuonetta, vaan suuri avoin porrashuone. Alkuperäinen: Kansallisarkisto/ Rakennushallituksen piirustuskokoelma.

KORKEIN OIKEUS

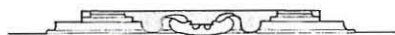
1986

Peruskorjaus 1985-86: tästä tilaryhmästä tuli keskeinen entistettävä kohde.

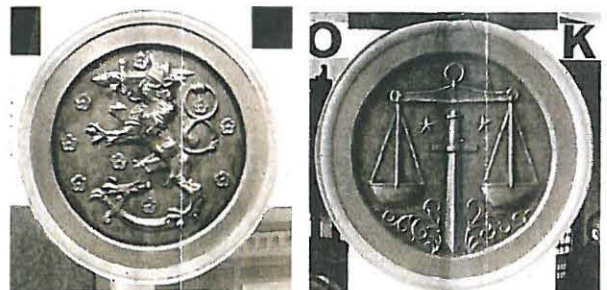
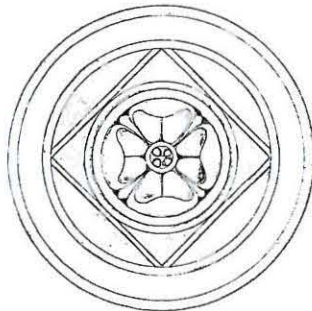
- LATTIAT: Uusittavat, portaissa säilytettävät kalkkikivilaatat. Kerrostasanteilla restauroitu kaakelilaatoitus. Täydentävät kaakelit löydettiin ulkomailta.
- SEINÄT: Vanhat rappaukset. Tutkimukset, entisöintimaalaukset tutkimustiedon pohjalta.
- KATOT: Vanhat rappaukset. Tutkimukset, entisöintimaalaukset tutkimustiedon pohjalta.

Sisäänkäynti-
eteinen
1.66

- LATTIA: Asennettiin uusi kalkkikivilaatoitus.
- SEINÄT: Entisöintimaalaus pintatutkimuksen perusteella.
 - Käytetyissä värisävyissä ja maaliaineissa on jonkin verran ”epäuskottavuutta”, esim. seinäkenttien voimakas punainen tekee teollisen, ”muovimaisen” pinnan, jollaista on vaikea kuvitella 1880-luvulle.
 - Seinäkenttien keskellä oleviin rosetteihin vaihdettiin alkuperäisen koristeohjelman mukainen ruusuke, jonka suunnitteli arkkitehtitoimisto (alla vas.). Laki-aiheiset vuoden 1934 korjauksista peräisin olevat medaljongit poistettiin (alla keskellä ja oikealla, julk. Suomen Kuvalehti).

KIRJAININ RUUSUKKE SISÄÄNKÄYNTIÄN 100 SEINÄTÄ (4-PP.) 1:5
RETAALIT TÄYDENTÄMÄN PROTOTYPIN AVULLA PAIKALLA

- Kirjaamon ovi on teräs-lasi-rakenteisena täysin erihenkinen ympäristönsä kanssa. Sen sijoitus syvälle seinämuurin kirjaamon puoleiseen pintaan tuo eteisinteriööriin syvän raskasilmäisen smyygiaukon.
- KATOT: Entisöintimaalaus pintatutkimuksen perusteella.

- TÄYDENTÄVÄT RAKENTEET: Ilmanvaihdon pääte-elimet on sijoitettu kauniisti oven suussa oleviin arkkitehdin erikoissuunnitelmien mukaisiin ”kamina”-koteloihin.

KORKEIN OIKEUS

Yllä sisäänkäyntiteinen 1.66 korjaustöiden aikana v.1986. Valokuvat: arkkitesto Jokinen.
Alla yksityiskohtia tilasta v. 2007.

KORKEIN OIKEUS

Porras-
aula
1.67

Kuva vuodelta 1933. Museovirasto, historian kuva-arkisto, kuvaaja Pietinen.

- Hissi poistettiin ja ympäröivät rakenteet täydennettiin vastaamaan 1880-luvun lähtötilannetta.
- LATTIA: Asennettiin uusi kalkkikivilaatoitus.
- SEINÄT: Entisöintimaalaus pintatutkimuksen perusteella.

KORKEIN OIKEUS

- OVET: Ovista löydettiin myös värikerroksia ja ne rekonstruointiin alimman värimaailman mukaan mustan, punaruskean ja kullan sävyillä.
 - Lasitukset tilaan liittyvissä ovissa ovat uusia, koska alkuperäiset lasit rikottiin työma-aikana. Uudet toteutettiin pelkästään himmennettyinä, joten aiemmat koristekuvioidut lasipinnat katosivat interiööristä. Aiempi hiontakuvio ilmenee pintatutkimusraportissa:

Kuvioitujen lasien puuttuminen on menetys sisätilan kannalta. Kuvioinnin kirkkaitten kohtien läpi kuultaisi värejä eteiskäytävästä, jolloin ovien ilme ei olisi näin raskas, ”sokea”. Kuva v. 2007.

- KATOT: Entisöintimaalaus pintatutkimuksen perusteella.
 - Millä lailla katossa esitettyyn koristekuviioon on päädytty? Se ei ilmene pintatutkimuksesta.

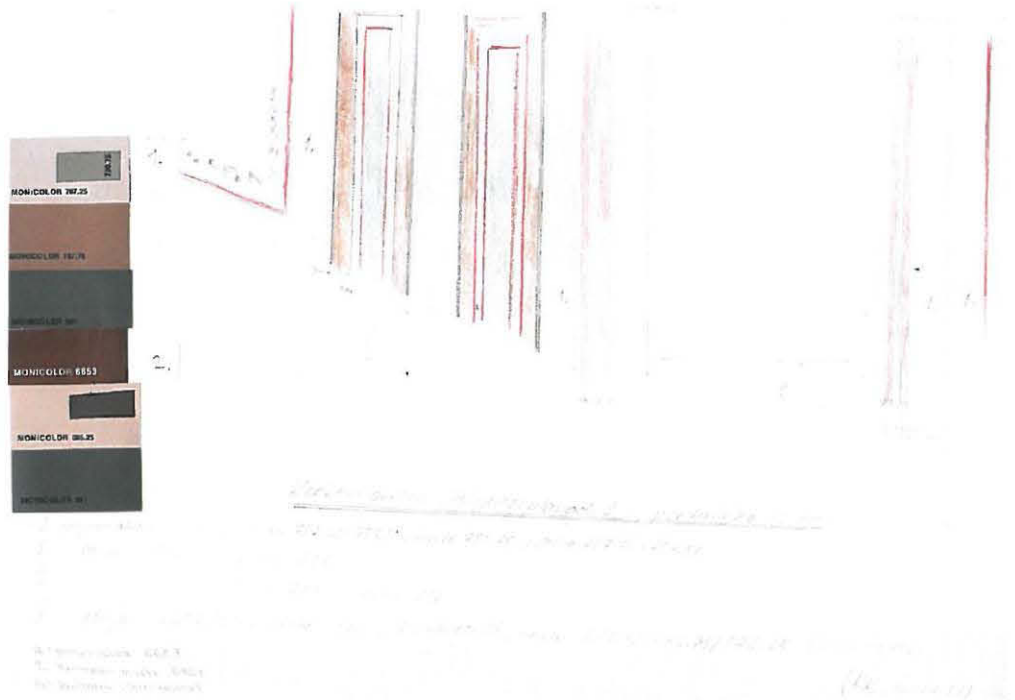

Hissi 3.kerroksen tasolla.
Valok. arkkitehti Jokinen.

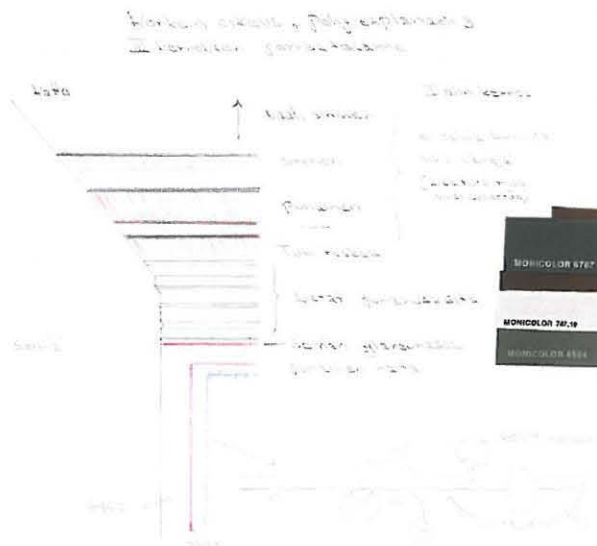
KORKEIN OIKEUS

Porras-
tasanteet
ja
syöksyt
2.68
3.58

- LATTIA:
 - Porrassyöksyjen vanha kalkkikivilaatoitus säilytettiin ja täydennettiin puretun hissien kohdalla.
 - Porrastasanteiden oletetun betonimosaiikkipinnan sijasta esiin saatiinkin kuvioitu laattapäällystys. Se oli osin vaurioitunut, mutta uusia vastaavia laattoja onnistuttiin hankkimaan Saksasta (tark.).
- SEINÄT: Entisöintimaalaus pintatutkimuksen perusteella, esim:

Yllä pintatutkimusraportti ensimmäisen syöksyn ulkoseinän avulla.
Alla kolmannen kerroksen porrastasanne: tutkimus ja toteutus.

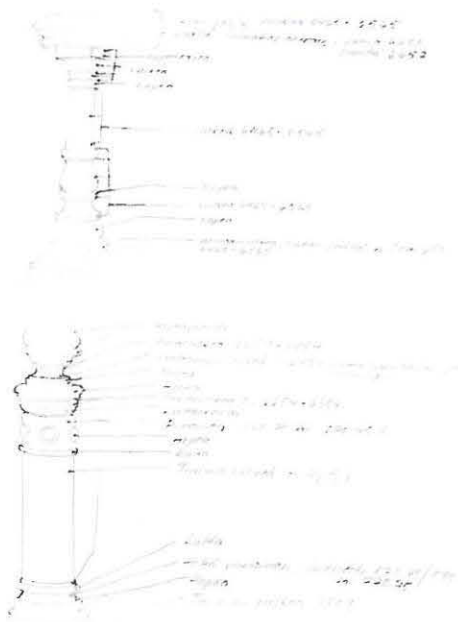

KORKEIN OIKEUS

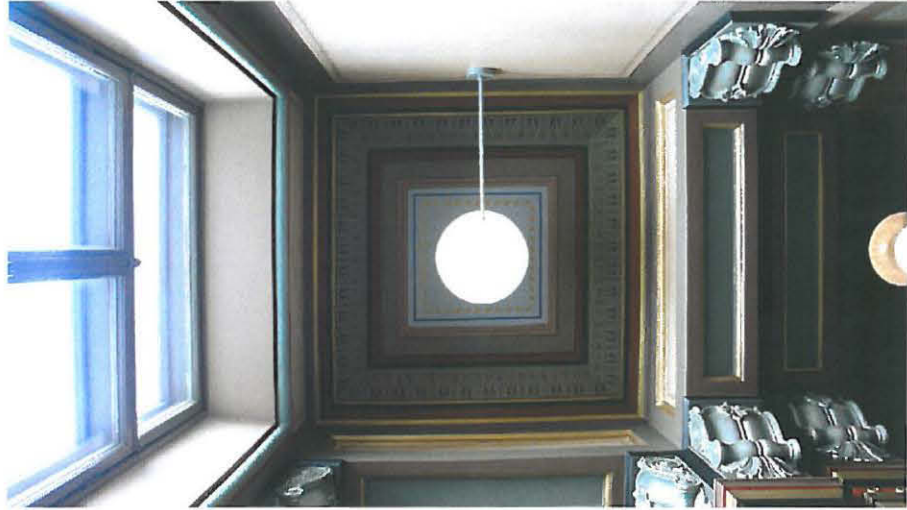
Kuvaparit ennen (arkkit.tsto Jokinen) ja jälkeen vuoden 1986 korjauksien. Yllä porrassyöksy, alla ylin porrastasanne.

Keskellä pintatutkimusraportin tiedot kaideosista.

KORKEIN OIKEUS

- KATOT: Entisöintimaalaus pintatutkimuksen perusteella.

- YKSITYISKOHTIA: Säilyneitä painikkeita.

Taka-
eteinen
1.68
ja
Portaan
alus
1.69

- 1.69 oli entinen hissikonehuone.

KORKEIN OIKEUS

POHJOISESPLANADI 1. KERROS

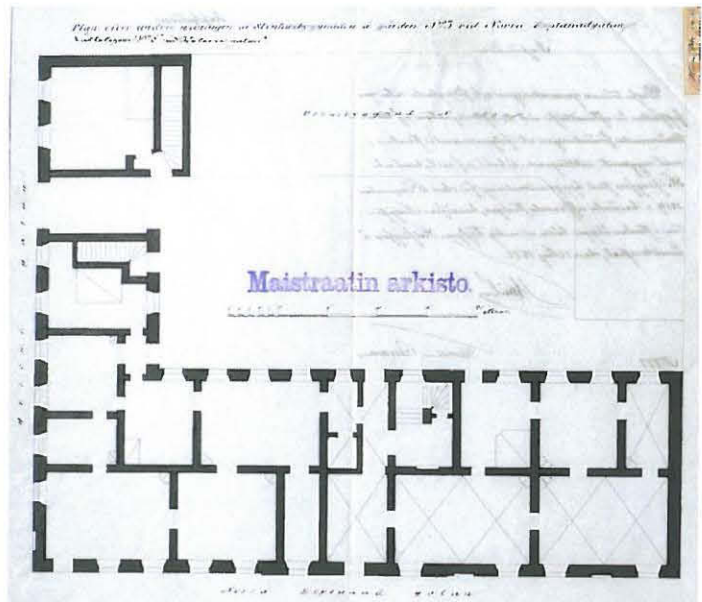
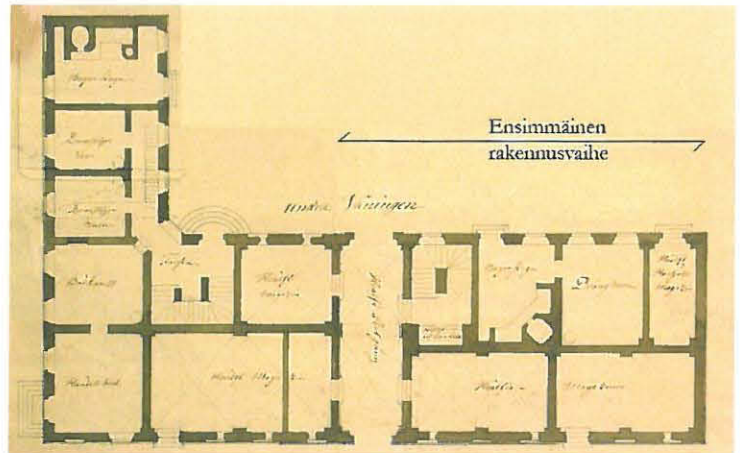
Yleistä

Ensimmäinen kerros on muotoutunut useammassa rakennusvaiheessa. Sitä oli ajateltu käytettävän muutaman puotiilan ja palvelusväen aputilojen lisäksi lähinnä varastointiin. Pimeät varastotilat lienevät soveltuneet myös elintarvikkeiden varastointiin? Oikealla alkuperäinen suunnitelma vuodelta 1813 ja siitä osoitettuna vuoteen 1816 mennessä rakennettu osuus.

Kansallisarkisto, Rakennushallituksen piirustuskokoelma.

Ehkä 1830 (1867 mennessä) valmistunut loppuosuus sekä Helenankadun siipi on todennäköisesti rakennettu tämän piirustuksen osoittamalla tavalla.

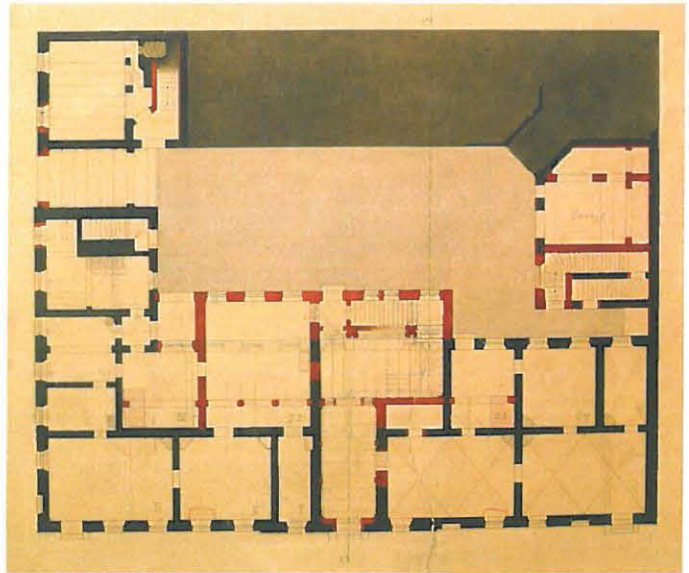
Tulisijamuutos vuodelta 1871. Helsingin kaupungin arkisto.

KORKEIN OIKEUS

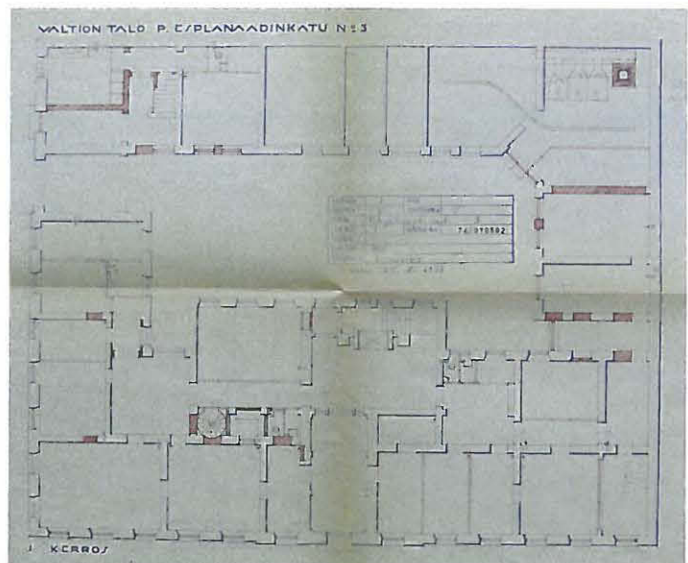
1884 valmistuneiden muutosten lopputulos vahvistaa yllä olevan vuoden 1871 piirroksen paikkansa-pitävyyden.

Kansallisarkisto, Rakennushallituksen piirustuskokoelma.

1933-34 suoritettujen muutostyöiden kiinteistön muuttamiseksi korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden käyttöön.

Helsingin kaupungin arkisto.

1986 valmistuneiden korjaus- ja muutostöiden kokonaissuunnitelma.

Tosin pohjoisessa siivessä tämän kerroksen tilat, kuten koko porrashuone 1.33-2.44-3.33, peruskorjattiin jo Helenankadun rakennuksen yhteydessä, valmistuen 1982.

KORKEIN OIKEUS

Käytävä	1.24
Arkisto	1.25
Eteiskäytävä	1.26
Siivouskeskus	1.51

- 1832
- Vaunuvaja, johon käynti avautuu pihan nurkkaan viistosti tehdystä ulokkeesta (nykyisin ovi ja sivuikkunat). Yhtenäinen tila.
- 1884
- Vaunuvaja vanhassa muodossaan.
- 1913
- Autotalli vaunuvajan sijaan, suunnittelijana Waldemar Aspelin.
- 1934
- Keskuslämmitysjärjestelmän kattilahuone. Tilan peränurkkaan perustettiin ja rakennettiin piippu.
 - 1960 –luvulta lähtien arkistotilaa.
- 1986
- Peruskorjaus 1980-82, muuta PoE:n kiinteistöä aiemmin.
- Suunnitteluvaiheessa kirjattu arkisto/pientietokonehuone.
 - LATTIAT: Uusi linoleum uusien, vanhan mallisin jalkalistoin. Arkistossa 1.25 on säilytetty vanha Hovi-laatta (asb?). Siivouskomerossa 1.51 muovimatto.
 - SEINÄT: Maalattut rappauspinnat (ei tapetteja).
 - KATOT: Vanhat 1970-luvun alumiinisäleälaskut on säilytetty, arkistossa rappauspinta maalattiin.

2007

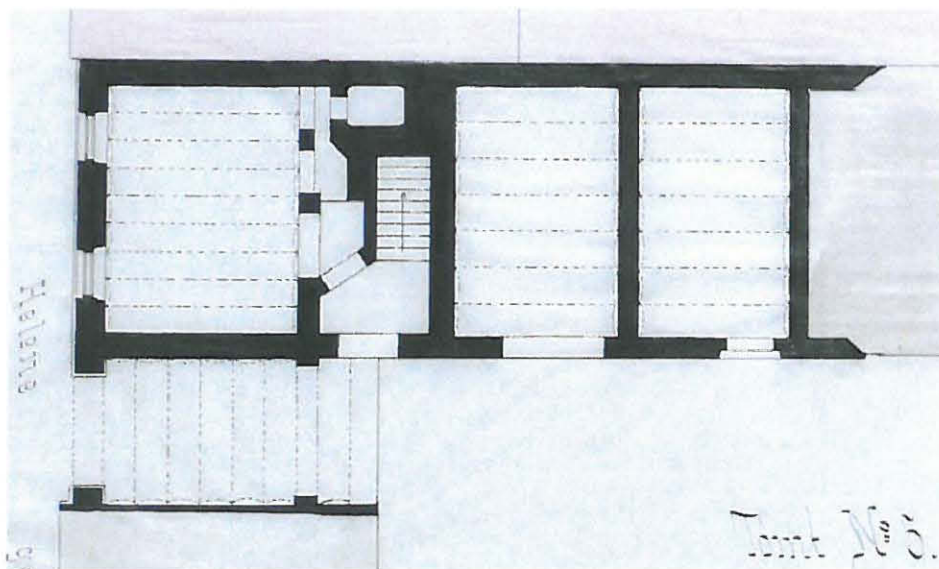

Vasen kuva: Entisen vaunuvajan/ autotallin takaseinässä tilassa 1.24 näkyvä vyökaari lienee tarkoitettu ylemmän kerroksen lattiarakenteen (itä-länsisuuntainen palkisto) kannatusta tukemaan, kun talli alla oli suuri avoin tila. Oikea kuva: Arkistoholvin ohittava käytävä on laatikkojen kohdalla näkyvän suuren aukon kautta ollut osana viereistä varastotilaa. Se suljettiin 1934, jolloin myös sisäänkäyntiovi sivuikkunoinen on tehty.

KORKEIN OIKEUS

Arkistonhoitaja	1.27
Käytävä	1.28
Työhuone	1.29
Työhuone	1.30
Työhuone	1.31
Työhuone	1.32

- 1832 Kiviaineisen vuonna 1832 rakennetuksi mainitun talousrakennuksen tiloja.
- Taustakäytävää ei ollut, vaan tiloihin oli käynti suoraan pihalta tai joihinkin toisen tilan kautta.
 - Tilojen käyttö lienee ollut suunnilleen sama kuin Standertskjöldin aikaan.
- 1884
- Tiloissa oli kaksi tallia, kaksi navettaa sekä varasto.
 - Jossain tiloista/ pihasiipien alueella on ollut myös jätehuone/lantala, mutta sen järjestelystä ei ole tietoa.
- 1886 Palvelusväen suuren määrän vuoksi eversti Standertskjöld joutui pian teettämään lisää asuintilaa piharakennuksen toiseen kerrokseen.
- Tiloihin 1.31 ja 1.32 tehtiin uusi parempi välipohja, kappaholvi + puurakenne. Tarkoituksena oli varmasti luoda parempi ”eristys” ihmisten ja eläinten tilojen välille., niin lämpötaloudellisesti kuin hajujen ym. suhteen ottaen huomioon, että aiempi tallin ja heinävintin välinen rakenne lienee ollut tässä suhteessa hutera.

Helsingin kaupunginarkisto.

- 1934
- Tilat 1.27, 1.29 ja 1.30 jäivät korkeimman oikeuden alun muutostöissä edelleen varastokäyttöön, niihin antoi tallinovi suoraan pihalta. 1.27 oli todennäköisimmin keskuslämmityslaitoksen polttoainevarasto, ja 1960-luvulta arkistotilaa.
 - Tilat 1.31 ja 1.32 muutettiin asunnoksi (1.31=olohuone, 1.32=keittiö) tarvittavine väliovineen muurissa.
- 1986 Peruskorjaus 1982-86, muusta PoEn kiinteistöstä poiketen.
- Kun lämpökeskus on käynyt tarpeettomaksi, siihen on voitu sijoittaa arkisto – toinen osa arkistosta sijoittuu Hek uudisrakennusosan puolelle.

KORKEIN OIKEUS

- LATTIAT: Säilytetty laajalti vanha Hovi-laatta (asb?).
- SEINÄT: Rapatut ja maalatut.
- KATOT: Rapatut ja maalatut läpiot, kappaholvit osassa.

2007

1.29, toimistos sihteeri Roslund.

Arkistonhoitaja 1.27 yllä, samasta tilasta erotettu käytävä alla.

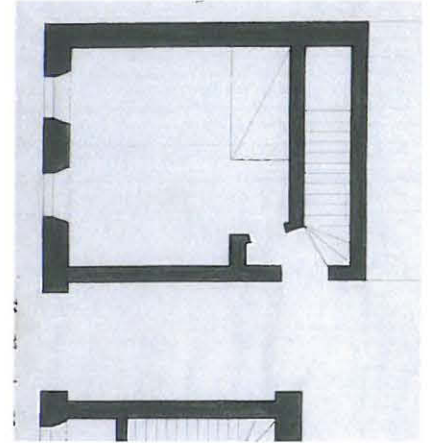
Muissa tiloissa 2007:
1.30 oikeussihteeri Hupli.
1.31 viestintäpääll. Häyry.
1.32 ATK-suunnittelija.

KORKEIN OIKEUS

Työhuone	1.36
Työhuone	1.37
Käytävä	1.35
WC	1.34

1816pq
1830?

- Ei ole tarkkaan selvillä, missä vaiheessa nämä Helenankadun varren tilat rakennettiin. Porttikäytävän Granstedtin suunnitelma 1813 tuskin koskaan on tullut näiltä osin toteutetuksi. Vuoden 1871 pohjapiirroksen perusteella tilaryhmän kohdalla olisi ollut suuri tupa, jossa suuri uuni/hella. Esimerkiksi pesutupa?

1884

- Yksi suuri, suuren tulisijan sisältä tila edelleen, kappaholvattu välipohjarakenne.

1934

- Tilasta 1.36 tehtiin suoraan kadulta johdettu sisäänkäynti B-portaaseen. Tätä kautta noustiin KHO:n kirjaamoon.
- Muut tilaryhmän tilat talonmiehen asuntoa.

1970-
luku

- LATTIAT: Hovi-laatat.
- SEINÄT: Rapatut ja maalatut. Tummaski petsatut laakaovet.
- KATOT: Rapatut ja maalatut. Vai joku levy, koska näkyvillä pitäisi olla kappaholvien? Käytävässä alumiinisälecalaslasku.

1986

- Peruskorjaus 1980-82.
- Sisäänkäynti suljettiin ja ovi muutettiin ikkunaksi.
 - Suunnittelutilanteessa huoneet on kaavailtu ensin pidätettyjen huoneiksi.
 - Aiemmat pintamateriaalit enimmäkseen säilytetty.

2007

- 1.36: toimistosihtööri.
1.37: oikeussihtööri Immonen.

KORKEIN OIKEUS

POHJOISESPLANADI 2. KERROS

Yleistä

Toinen kerros on muotoutunut useammassa rakennusvaiheessa.

Alkuperäissuunnitelmassa kerros oli jaettu kahdeksi asunnoksi. Näistä vuoteen 1816 mennessä valmistui vain itäinen. Suunnitelma oli hieman muuttanut muotoaan, kun läntisen osan ja Helenankadun siiven rakennustyöt saatiin päätökseen, mahdollisesti vuonna 1830 (1866aq).

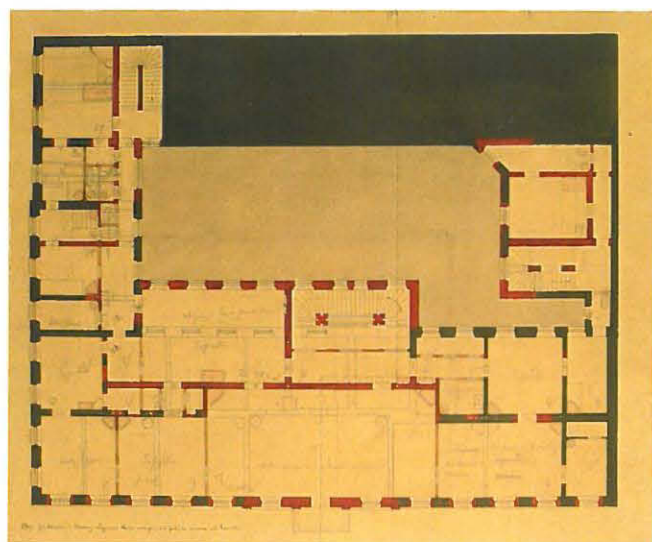
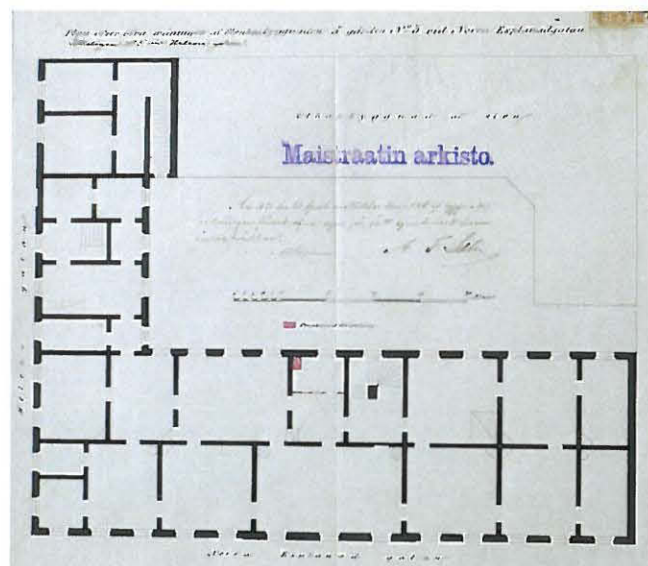
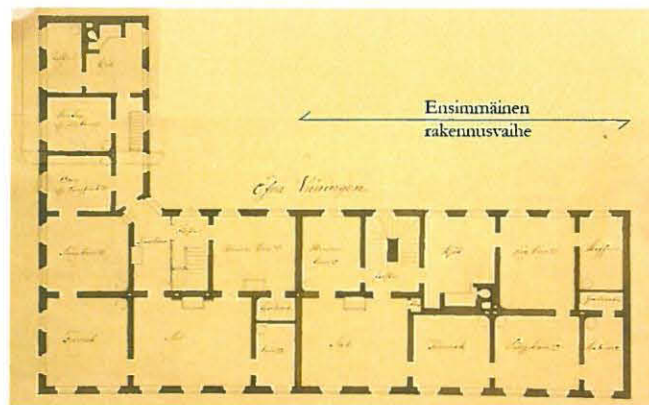
Toteutunut versio näkyy vuodelta 1871 olevassa tulisijamuutospiirroksessa. Se voi tosin olla jonkin verran skemaattinen.

Keskeinen ero näiden välillä on se, että siinä kun Castegrenin aikainen kerros oli esitetty jaetuksi kahteen asuntoon, toteutuneessa rakennuksessa oli vain yksi suurasunto sekä Helenankadun siiven päässä erilliset pihalta käytävät asuinhuoneet.

1884 valmistuneiden muutosten lopputulos:

Kerroksessa on säilynyt monipuolinen kattolistoitusten kokonaisuus. Väritutkimuksesta käy ilmi siihen, kuten seinä- ja kattopintojen käsittelyynkin liittynyt polykromia ja tummat värit.

Itäisen siiven pihajulkisivussa näkyy mielenkiintoinen viiste. Tällä toinen kerros on liitetty aiemman, vuodelta 1832 periytyvän piharakennuksen toiseen kerrokseen. Kun Aspelin suunnitteli lisää asuinhuoneita tilan 2.52 alueelle, ajateltiin ensin tehdä viistetty kulmaratkaisu kaikkien kerroksien korkeudelle, mutta pienen harkinnan jälkeen tehtiin runko tehtiinkin suorana: viiste purettiin ja myös osuus pohjoisesta pihasiivestä, jolloin uusille asuinhuoneille saatiin luonnonvalo.

KORKEIN OIKEUS

Muutettaessa tilat korkeinta oikeutta varten v. 1933-34 suljettiin huoneiden välisiä suoria yhteyksiä ja pyrittiin tekemään käytäväratkaisu kiinteistön kaikkiin siipiin. Standertskjöldin asunnon suuresta ruokasalista esimerkiksi erotettiin useampi työhuone.

Tästä korjauksesta säilynyt erikoispiirre ovat mosaiikkibetoniset ikkunapenkit sekä henkilöhuoneissa toistuva puupeiliomalli.

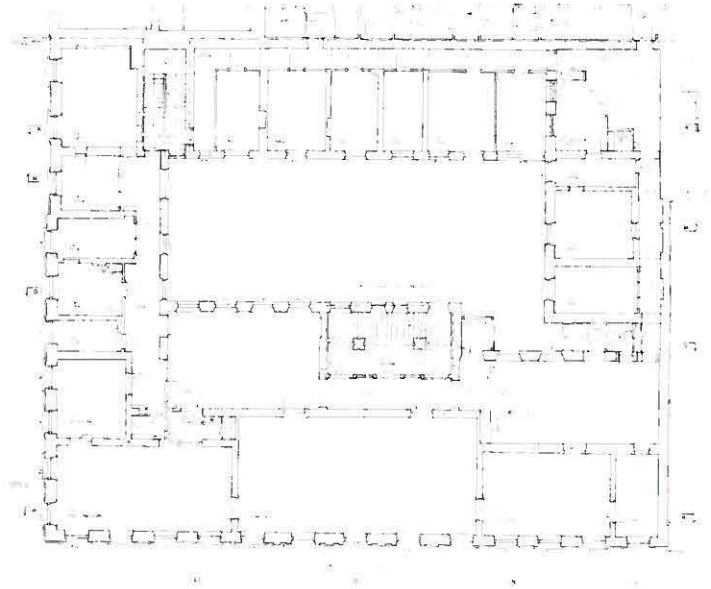
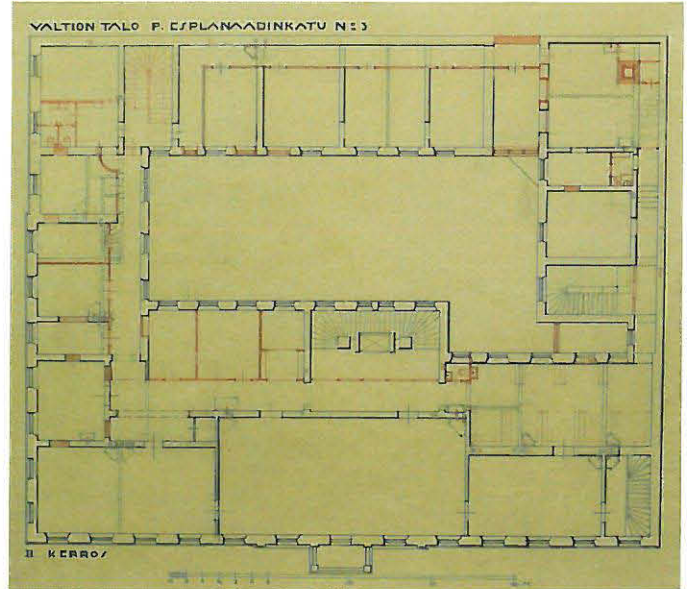
1959 Annikki Virtasen suunnitelmien mukaan on tehty muutoksia, jotka ovat tuoneet mm. alakattoja käytävätiloihin ja muutamiin huoneisiin.

Vuonna 1986 tehdyt muutokset lähensivät kerrosta sen Standertskjöldin aikaiseen asuun.

Kattopinnat on jätetty/ otettu esiin, vaikka koristemaalauksien rekonstruointiin ei olekaan lähdetty. Standertskjöldin aikaiseen raskaaseen ja tummaan värimaailmaan ei myöskään ole palattu porrashuonetta lukuun ottamatta. Inspiraatio interiööreihin on haettu ennemminkin vuoden 1934 korjauksissa viimeistään syntyneestä ja 1959-60 korjauksissa todennäköisesti vaaleammin sävyin toistetusta teemasta: tapetointi jäsenettiin kehyskenttien avulla.

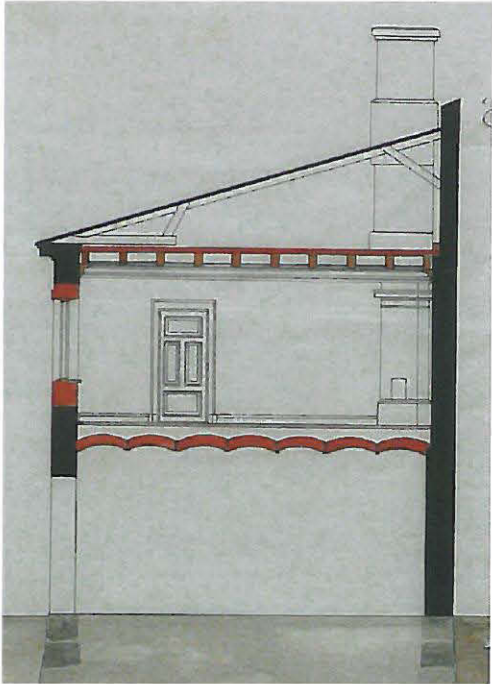
Pintavahvistuskankaita on asennettu runsaasti, mikä tekee mahdollisista tulevista restauroinneista haasteellisia.

Yksityiskohtiin – kuten teetettäviin oviin ja jalkalista tai kattolista-täydennyksiin on haettu malli vanhasta. Jalkalistat on kuitenkin hyvin laajalti kyetty säilyttämään, vaikka lattiapinnat on muutoin perusteellisesti uusittu. Huonetiloja on huoliteltu mm. patterisyvennyksen eteen suunnitelluin ritilöin.

KORKEIN OIKEUS

Porrashuone B	2.44
Ks. porrashuone, tila 1.33.	
Käytävä	2.45
Työhuone	2.46
Työhuone	2.47
Työhuone	2.48
Työhuone	2.49
Työhuone	2.50
Työhuone	2.51

- 1832
- Tiilinen talousrakennus pystytettiin protokollasihteeri Björkstenin omistusaikana.
 - Toiseen kerrokseen olivat sijoittuneina (palveluskunnan?) käymälät (2 kpl); varasto sekä heinävintti alapuolella olevia talli- ja navettatiloja silmälläpitäen. Tässä vaiheessa sisäistä käytävää pohjoisseinustalla ei ollut, vaan todennäköisesti käynti heinävintille tapahtui julkisivun ulkopuolella olleesta portaasta – päätellen v. 1886 muutospirroksessa tilaan 2.47 esitetystä korkeasta julkisivuaukosta. Mahdollisia ovat myös useammat sisäiset portaat.
 - Todennäköisimmin portaaseen 2.44 liittynyt tila (2.46) on ollut varasto. Käymälätilojen sijoituksesta ei ole vielä selkeyttä.
- 1883
- Standertskjöldin ottaessa kiinteistön hallintaansa ei ensi alkuun muutoksia piharakennuksessa tehty. Tarvetta todennäköisesti laajan palveluskunnan majoittamiseen kuitenkin ilmeni pian.
- 1886
- Varastotilasta ja osasta heinävinttiä (2.47) tehtiin kesällä kaksihuoneinen asunto.
 - Tätä varten rakennetta on muutettu. Aiempi välipohja (todennäköisesti puupalkisto) on korvattu kappaholvein ja yläpohja rakennettu. Heinävintti lienee ollut aikoinaan avoin vesikattoon asti ja välipohja alapuoliseen talliin kevytrakenteinen heinäluukkuineen.
- Muutos asunnoksi, arkkitehtitoimisto Rancken ja Saurén, v.1886. Leikkaus tilan 2.47 (heinävintti ja talli?) kohdalta. Helsingin kaupungin arkisto.
-
- 1895
- Pihasiiven 2. kerroksen päästä, tilan 2.51 kohdalta todennäköisesti purettiin pätkä, jotta itäiseen siipeen rakennettaviin uusiin asuintiloihin saataisiin ikkunat. Ks. pohjakaavio tila 2.52:n yhteydessä.

KORKEIN OIKEUS

- 1934
- Nykyinen takakäytävä (2.45) muodostettiin jatkamalla pohjoissiiven käytävää solan yli entiseen asuinrakennukseen tontin itälaidalla (tilaan 2.52). Huone 2.51 puuttui edelleen.
 - 2.51 rakennettiin vuoteen 1955 mennessä, mahdollisesti jo 1934.
- 1959
- Huonenumerointi:
- 2.46 = #234. 2.47 = #233. 2.48 = #232. 2.49 = #231. 2.50 = #230. 2.51 = # 229.
 - 1980 –luvulle säilynyt tilojen ilme korkkimattoineen (?) on ehkä vuosien 1959-60 kunnostustöistä.
- 1964
- Kalustussuunnitelma:
- Kaikki työhuoneet on merkitty esittelijöiden huoneiksi. 2.49 lukuun ottamatta jokaiseen huoneeseen on sijoitettu kaksi henkilöä.
 - Huonenumerointi on poikkeava!
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uudet linoleumpinnat, vanhat jalkalistat.
 - SEINÄT: Yleisesti vanha säilyvä rappauspinta ja tapetointi, tilassa 2.45 maalaus. Alla vahvistuskangas 2.46 lukuunottamatta.
 - KATOT: Yleisesti vanha rappaus voitiin säilyttää. Tosin pintavahvistuskangasta jouduttiin käyttämään kaikissa tiloissa 2.46 ja 2.49 lukuun ottamatta. Pieni kattolista muoto säilyi tiloissa 2.45-2.47 ja sitä kopioitiin tilaryhmän muihin huoneisiin. Tilan 2.49 poikkeuksellinen levykatto uusittiin kipsilevystä.
 - Suurin osa ikkunapenkeistä on tässä ryhmässä puisia., jokunen kiviaineinen joukossa.

Käytävä 2.45 itään päin vuonna 1984 ja 2007. Vanha valokuva: arkk.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

2007

2.46:
osastosihteeri
Välimaa.
2.47:
oikeusneuvos
Tulokas.
2.48:
oikeusneuvos
Vuori.
2.49:
hall.sihiteeri
Hannula
2.50:
oikeusneuvos
Hiden
2.51:
oikeusneuvos
Häyhä.

2.51

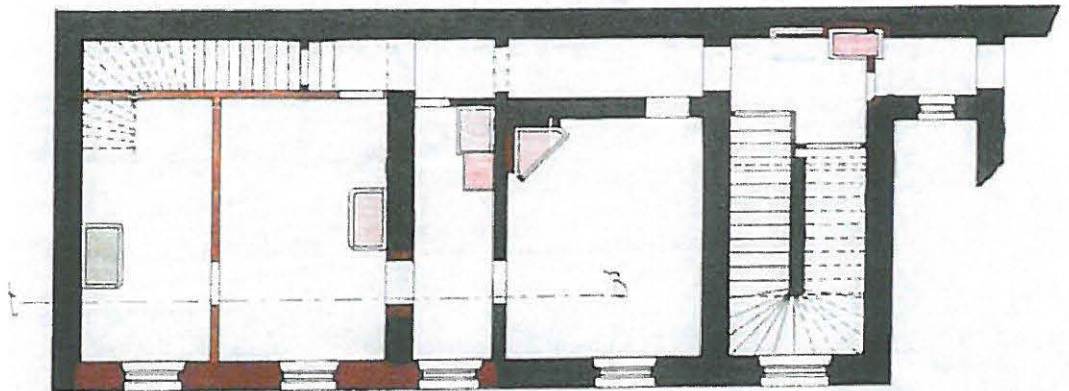
2.47

KORKEIN OIKEUS

Kerrosaula	2.52
Tekn.tila	2.53
ATK -tila	2.54
Siivouskomero	2.55

- 1832
- Kohdealueella oli ilmeisesti kiviaineisen vuonna 1832 rakennetuksi mainitun talousrakennuksen tiloja. Toisessa kerroksessa on mainittu olleen varastoa, palvelusväen käymälät ja heinävintti – mitä juuri tällä kohdalla, siitä ei ole tietoa. Aspelinin piirroksessa vuodelta 1895 näyttäisi kuitenkin siltä, että pohjoista palomuuria vasten on vanhasta rakennusvaiheesta oleva uuni.
- 1883
- Alkuperäisten F.A. Sjöströmin piirrosten mukaan tähän tilaryhmään ei tehty muutoksia v. 1883 suunniteltujen suurten laajennusten yhteydessä.
- 1895
- Valdemar Aspelin suunnitteli Standertskjöldille asuintiloja itäisen pihasiiven jatkeeksi. Tämän perimmäisen tilaryhmän kohdalla olleen vanhan piharakennuksen osan tilat uudistettiin ja toista kerrosta ilmeisesti purettiin tilan 2.51 kohdalta siten, että saatiin järjestettyä kuvassa näkyvät ikkunat asuinhuoneisiin.
 - Suunnitelmassa on yksi kahden huoneen huoneisto sekä kapea porras kolmanteen kerrokseen sijoitettuun ”piiankamariin”.

Plan of 2° våningen.

- 1934
- Asuintilojen väliseinät ja porras kolmanteen kerrokseen puretaan: tilasta tulee suuri yhtenäistila. Lähellä peränurkkaa tilan lävistää lämpökeskuksen piippu.
 - Tilan 2.52 pohjoisen palomuurin nurkasta rakennetaan rakennusten välisen solan ylittävä käytävä kiinni käytävään 2.45. Käytävänpätkään antaa valoa suuri ikkuna, leveä kuten sittemmin ulkoseinässä huoneessa 2.51.
 - Vuoteen 1955 mennessä tila 2.51 on rakennettu, mahdollisesti jo työnaikaisena muutoksena 1934.
- 1959
- Huonenumero #227.
- 1964
- Käyttönä on vuoden 1964 kalustussuunnitelmassa esitetty kahvihuone. Valoa on mahdollisesti tässä vaiheessa saatu välillisesti tilan 2.51 kautta. Nykyisin ikkunat näkyvät suljettuina ATK-tilassa 2.54.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Päätiloissa uusi linoleumi. Huoneselostuksessa mainitaan, että osa alusrakenteesta on kiviaineista.
 - SEINÄT: Puu-lasiväliseinä on toteutettu toisin kuin suunnitelmissa esitetty. Kiviseinien rappaukset

KORKEIN OIKEUS

uusittiin ja maalattiin.

- KATOT: Yläpuolinen välipohja on betonirakenteinen, ks. 3.42. Alaslasku on tehty kipsilevystä.
- Tiloissa ei ole käytetty pintavahvistuskangastuksia.

2007

KORKEIN OIKEUS

Osastosihteerin työhuone	2.56
Käytävä	2.57
Oikeusneuvoksen huone	2.58

- 1884
- 1883 suunniteltuja tiloja. Alun perin todennäköisesti palvelusväen asuintiloja. Kapeampi huone 3.46 kuin makuuhuone, suuremmissa 3.48 liesi.
 - KATOT: Käytävä on alkuperäisessä muodossaan sikäli, että seinämuurien yläosa on palkkina säilytetty ja kattolistat näin ollen käytäväosien mukaisesti tallella.
- 1884
- 1883 suunniteltuja palvelusväen tiloja. Kapeampi huone 2.46 makuuhuone, suurempi 2.48 keittiö. 2.57 keittiökäytävä samalla kohden.
- 1895
- Uusia asuintiloja rakennettiin siiven päähän ja käytävä jatkettiin kapeana aina tontin pohjoisrajalle saakka, missä nousi porras 3. kerrokseen.
 - Tilajärjestelyjä näihin tiloihin ei tehty, mutta uuni on merkitty rakennettavaksi. Ehkä se on yksi syy käytävätilassa näkyviin nisseihin?
- 1934
- Käytävässä ilmeisesti aiemmin olleet ovet on poistettu muuriaukkoja laajentaen.
 - Tilasta 2.56 on erotettu pieni kahvikeittiö, ikkunanpuoleinen osuus toiminut ehkä taukotilana (käynti paitsi 2.52:sta, myös keittiöstä). Myöhemmässä piirroksessa tosin väliseinä pikku huoneen ja keittiön välillä on suljettu lasiseinä.
- 1964
- Kalustussuunnitelmassa:
- 2.56 = Konekirjoittajan huone (#216, v. 1959) + kahvikeittiö (#216a).
 - 2.57 = Valiokuntahuone (#215).
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uudet linoleumpinnat, vanhat jalkalistat säilytetty täydentäen.
 - SEINÄT: Pääsääntöisesti vanha rappaus voitiin säilyttää, aina vahvistuskankaan avulla. Tilasta 2.56 poistettiin vanhat tapetit.
 - Puset ikkunapenkit.
 - KATOT: Pääsääntöisesti vanhat rapatut laipiot paikaten kyettiin säilyttämään. Vain 2.58 ilman vahvistuskangasta. Vanhat pienikokoiset kattolistaprofiilit säilyivät niin ikään.

- 2007
- 2.56:
Osastosihteerin
Ruohola.
2.58:
Oikeusneuvos
Lehtimaja.

Syvennyksiin oli
korjaukseen asti
sijoitettuna kirjahyllyt.
Vanha valokuva:
arkk.tsto Jokinen, 1984.

KORKEIN OIKEUS

Oikeusneuvoksen työhuone 2.59

- 1884
- 1883 suunniteltu keittiönporras.
 - Vuoden 1895 laajennustöiden yhteydessä mahdollisesti lisätty uunilämmitys.

- 1934
- Porras purettiin ja siihen sisustettiin työhuone. Todennäköisesti tästä on aiheutunut julkisivumuutos sisäpihalla (ikkunan korkeusasema → uusi ikkuna).
 - Ovi-lasiseinä säilynyt tästä korjauksesta.

- 1959
- Huonenumero #223.

- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Rakennustöiden yhteydessä esiin tuli 1985 betonilattia (oli luultu että puuta)
 - LATTIAT: Uusi linoleumpinta, vanhat jalkalistat.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset, pintavahvistuskangas, yhtenäinen tapetointi.
 - KATOT: Vanhat rappaukset – ilman kangastuksia, uusi profiililista.
 - Ks. kuvateksti edellä käytävän 3.47 yhteydessä.
 - Puiset ikkunapenkit.

- 2007
- Oikeusneuvos Välimäki.

KORKEIN OIKEUS

Eriö	2.60
WC -etuhuone	2.61
Eriö	2.62
WC -etuhuone	2.63

- 1884
- Nämä tilat eivät olleet osa alkuperäistä 1883 rakennusvaihetta: kohdalla oli valokuilu, johon avautui kaksi ikkunaa pääasunnon itäisen puoliskon tiloista.
- 1934
- Ikkunat tilan 2.65 suuntaan suljettiin ja kapeasta valokuilusta tehtiin välipohjien avulla pieni työhuone.
- 1959
- Huonenumero: #222.
- 1964
- Merkitty: konseptihuone.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- PINNAT uusittiin, seiniin ja lattiaan tehtiin laatoitus. Vanha rapattu katto jäi kipsilevyalaskun taakse.
 - Entiset ikkuna-aukot tilan 2.65 suuntaan otettiin käyttöön ovina: aukkoja on supistettu muuraamalla pieliä. Julkisivuun aiheutui pieni muutos, kun naisten wc:lle järjestettiin pieni ikkuna.
- 2007
- Rakenne on hakenut liikuntasauaman läpi kaakelointien kummankin wc-tilan sisäänkäyntioven viereen, entisen ulkoseinän ja 1934 lisätyn huonetilan väliin.

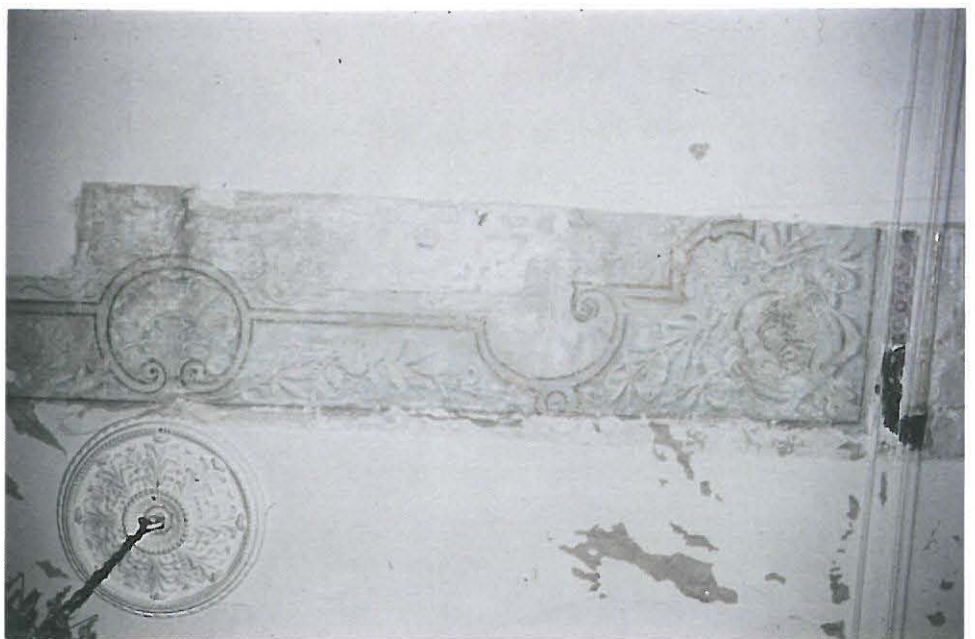
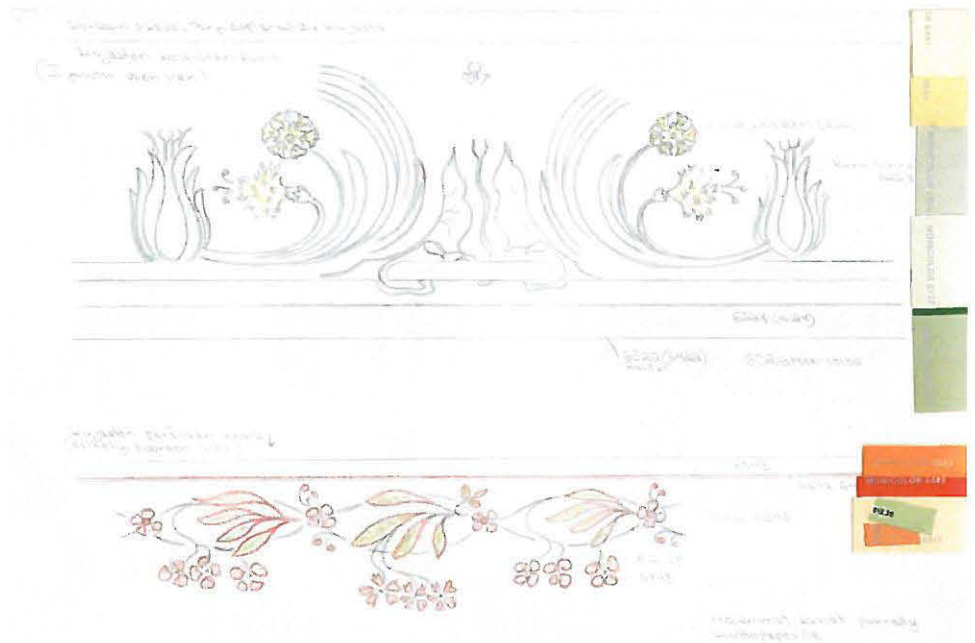

Etuhuone 2.60. Vastaava kaksivärinen kaakelointi ja diagonaalilaatoitus sekä allas + marmoritasoyhdistelmä on miestenkin wc-tilassa. (Yleinen järjestely rakennuksessa.)

KORKEIN OIKEUS

Aula, itäinen 2.65

- 1816
- Alkuperäisen rakennusvaiheen asuintiloja. Huonejako on muuttunut 1930-luvun muutostöissä niin paljon, että alkuperäistä on lähinnä sydänmuurin osuudella. Tilan 2.65 alueella on Castegrenin aikaan ollut kolme eri huonetilaa. Tarkempi käyttötarkoitus tuntematon.
- 1884
- 1883 suunniteltuja pääasunnon uudistettuja tiloja.
- Tilajako noudatti pääasiassa alkuperäistä. Oviaukkoja on laajennettu parioville.
 - Porrashuoneen puoleisessa päässä on muodostettu eteiskäytävä ja aputilat sen molemmin puolin.
 - Pintatutkimuksessa tilasta on alkuperäisen jaon mukaisesti löytynyt useampia kuviointeja. Ylempään pürrettyyn kuvioon (keskiosalla) liittyi alimpana oranssi seinäväri, alempaan (itäinen osa) taas vaaleanpunainen.

KORKEIN OIKEUS

- 1934
- Väliseiniä purettiin siten, että suunnilleen nykyisen muotoinen suuri kirjastotila saatiin aikaan.
 - Jostain syystä suuresta tilasta erotettiin melko silmiinpistävällä tavalla wc sillä kohtaa, missä nyt on hissien sisäänkäynti.

Upoudessa kirjastossa vuonna 1934. - Kellokupuinen kattovalaisin. KKO:n arkisto.

Kirjastossa vuonna 1943, mm. tasavallan presidentti Ryti. - Kellokupuinen kattovalaisin. KKO:n arkisto.

- 1959
- Huonenumero #220 (ja 219).
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi parketti ja vanha jalkalista täydentäen tarvittaessa.
 - SEINÄT: Vanhat, hieman täydennetyt rappauspinnat. Uudet pinnat tapetoinnin ja maalauksen vaihtelulla.
 - Patterisyvennys päätyseinältä poistettiin.
 - KATOT: Vanhat rapatut laipiot säilyivät, myös kaksi vanhempaa kipsiruusuketta. Uusi kookas kattolista.
 - Sisustusarkkitehti Paatero suunnitteli vahtimestarin työpisteen (marraskuu 1985) niin tähän kuin ylemmän kerroksen aulaankin, mutta se jäi melko lailla

KORKEIN OIKEUS

käyttämättömäksi ja lopulta poistettiin.

Valokuva: arkk.tsto Jokinen, v.1984.

- Kangastukset asennettu seiniin ja kattoon.

Kirjaston tilanne 1979. Museovirasto, rakennushistorian osasto, valokuvaaja P.O. Welin. Alla v.2007.

KORKEIN OIKEUS

Hissivälikkö	2.66
Porrashuoneen välikkö	2.67
Porrashuone: ks. Erillinen osio	2.68

- 1816
- Alkuperäisen rakennusvaiheen tilat ovat tällä kohtaa kadonneet, kun eversti Standertskjöldin aikana tehtiin suuria rakenteellisiakin muutoksia pääsalin ja paraatiportaan aikaansaamiseksi. Näillä main oli Granstedtin alkuperäissuunnitelmissa vuodelta 1813 esitetty nykyistä puolta pienempi porrashuone sekä *herrens kammare*.
- 1884
- Porrashuone ja eteiskäytävä muodostettu v.1883 suunnitelluissa muutostöissä. Asunto oli tarpeen erottaa porrashuoneesta, koska 3. kerros oli ulkopuolisessa käytössä.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi parketti ja vanha jalkalista täydentäen tarvittaessa.
 - SEINÄT: Pääasiassa vanhat rappaukset. Uudet pinnat tapetoinnin ja maalauksen tyyliä vaihtelulla.
 - KATOT: Käytävän vanha levykatto purettiin. Vanhat rappaukset saatettiin paikaten säilyttää. Käytävän osalla myös vanha kattolista, välikköön tehtiin sen sijaan uusi kookas lista.
 - Kangastukset asennettu sekä seiniin että kattoihin.
 - Välikkö muodostettiin tässä yhteydessä ja sen avulla on saatu hauska aula 2.65 eheäksi.

Vasemmalla tilanne alaslasketuin katoin ja kokolattiamatoin vuonna 1984 (kuva: arkk.tsto Jokinen). Oikealla tilanne v. 2007.

KORKEIN OIKEUS

Läntinen aula 2.69

- 1816pq
1830?
- Tila on todennäköisesti rakennettu alun pitäen toisin kuin vuoden 1813 suunnitelmissa esitettiin.
 - 1870 –luvulla näille kohdin on esitetty kolmen ikkuna-akselin pituinen salitila, jonka käyttötarkoitus on tuntematon.

- 1884
- 1883 muodostettuja tiloja: ruokasali.
- Tila on rakennettu puoleksi silloisen rakennusrungon ulkopuolelle.
 - Erääseen pohjapiirrokseseen on kirjattu tilassa (todennäköisesti olleen) tammiootrattu rintapaneeli ja sen yläpuolisella seinäosalla tapetti.

- 1934
- Salitilasta erotettiin kolme pientä työhuonetta ja naulakot sekä käytävä.

- 1959
- Salitilasta oli edelleen erotettuna käytävä (1959: #214), vahtimestarien tila (#217), vaatenaulakot (#215) sekä aulaan (#215) liittyvä taukotila tms. ikkunasyvennyksessä (#216). Käytäväalueella oli laskettu katto.
 - Lattiapintana oli korkkimatto tai vastaava. Kattona ehkä huokoinen kuitulevy.

Käytävä 2.77 ja tilan 2.69 osana ollut istuinryhmä. Kuva on otettu kohdasta, jossa nyt on uusi väliseinä.

Valokuva Museovirasto, rak.hist.osasto.

Rintapaneeli v.1984, ilmeisesti entisessä vahtimestarien tilassa, yhdellä seinällä. Huoneselostuksen mukaan se tuli irrottaa ehjänä. MISSÄ SE NYT ON? Todennäköisesti on kyse 1934 tehdystä pintarakenteesta. Valokuva: arkkitehtitoimisto Jokinen.

- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi parketti ja vanha jalkalista täydentäen tarvittavissa kohdissa. Vanha parketti poistettiin alta.
 - SEINÄT: Vanhaa rappausta ja uutta kipsilevypintaa. Tapetoinnin ja maalauksen tyyliä vuorottelu uutena pintana.
 - KATOT: Vanha kattorappaus pystytettiin säilyttämään, mutta kattolistat uusittiin.
 - Pintavahvistuskangas asennettu sekä seinään että kattoon.
 - ”Kopitukset purettiin”. Toimenpiteellä on saatu aikaan tämän korjauksen näkyvin tilallinen

KORKEIN OIKEUS

parannus.

2007

Kuvassa näkyvä takaseinä on uutta rakennetta laivasta vasemmalle.

KORKEIN OIKEUS

Varatyöpiste 2.70

- 1816
- Tila on ollut Castegrenin asunnossa pukeutumis- ja peseytymishuoneena. Granstedtin suunnitelmissa nykyisen oven kohdalla oli merkitty käynti tilasta 2.65 erotettuun pieneen vaatehuoneeseen – tämä yksityiskohta ei välttämättä koskaan ole toteutunut, koska vuoden 1871 dokumentaarisessa piirroksessa sydänmuurin viereen myös keittiöpuolelle on merkitty uuni laajemman tilan nurkkaan.
- 1884
- 1883 suunniteltuja tiloja: kylpyhuone, erillinen wc sekä pukeutumishuone - toisin sanoen käyttö säilyi hyvin samankaltaisena kuin aiempien isäntien aikana.
 - Väritutkimuksessa on paljastunut hyvin kauniita koristemaalauksia. Ohessa katto. Alin seinäväri oli sininen.

KORKEIN OIKEUS

1986

Peruskorjaus 1985-86.

- LATTIA: Uusi parketti, jalkalista vanha.
- Lattiarakenne avattaessa löytyi betoninen rakenne. (Mahdollisesti tässä tilassa olleen portaan rakenneaukon sulkemiseksi?)
- SEINÄT: Seinissä tehtiin vanhan tapetin poisto. Vanhan rappauksen päälle tapetointi ja osin maalaus lasikuitukankaineen.
- KATTO: 1985 tämän huoneen katto ja kattolista oli urakkaohjelmassa määritelty restauroiden pintakäsiteltäväksi, mutta katon huonon kunnon takia tästä luovuttiin. Esiin otetut koristemaalaukset on kerrottu suojatun makulatuuripaperilla ennen uusia maalauskäsittelyjä. Museovirastossa pitäisi olla dokumentaatiopiirros?
- Ikkunapenkissä vanha mosaiikkibetoni sai jäädä maalauksen alle.

2007

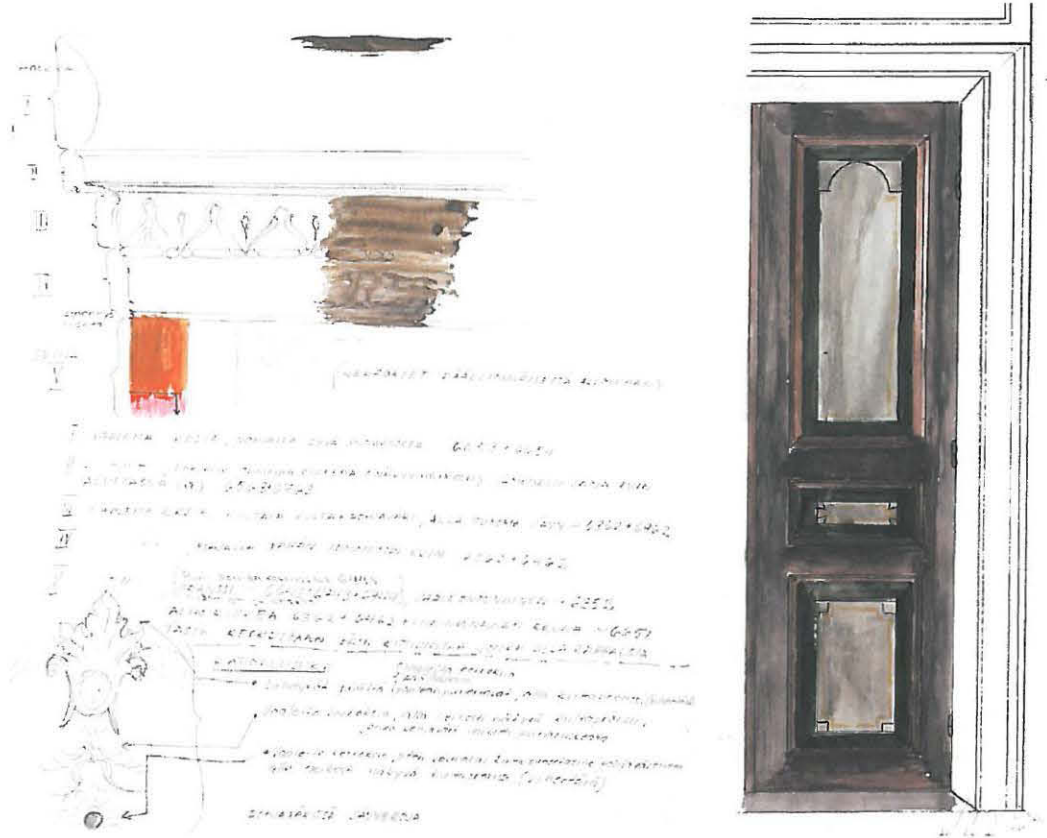
- Käyttö varatyöhuoneena sekä samalla nähtävillä olevien asiakirjojen säilytykseen.

KORKEIN OIKEUS

Istuntosali S1 2.71

- 1816 • Tilan alueella oli yksi kokonainen ja puolet toisesta kadunvarren salitilasta.
- 1884 • Muodostettu nykyinen sali eversti Standertskjöldin asuntoon.
- Väritutkimus kertoo vuoden 1883 suunnitelmien tummasta värimaailmasta:

1934 KO:n III jaoston istuntosali.

- Ei tilallisia muutoksia.

1934 korjauksessa tapettien sävy oli tummempi kuin 1970-80-luvuilla esillä olleessa tapetissa (kuva vuodelta 1979 alla).
Valokuva: KKO:n arkisto.

KORKEIN OIKEUS

1986

Peruskorjaus 1985-86.

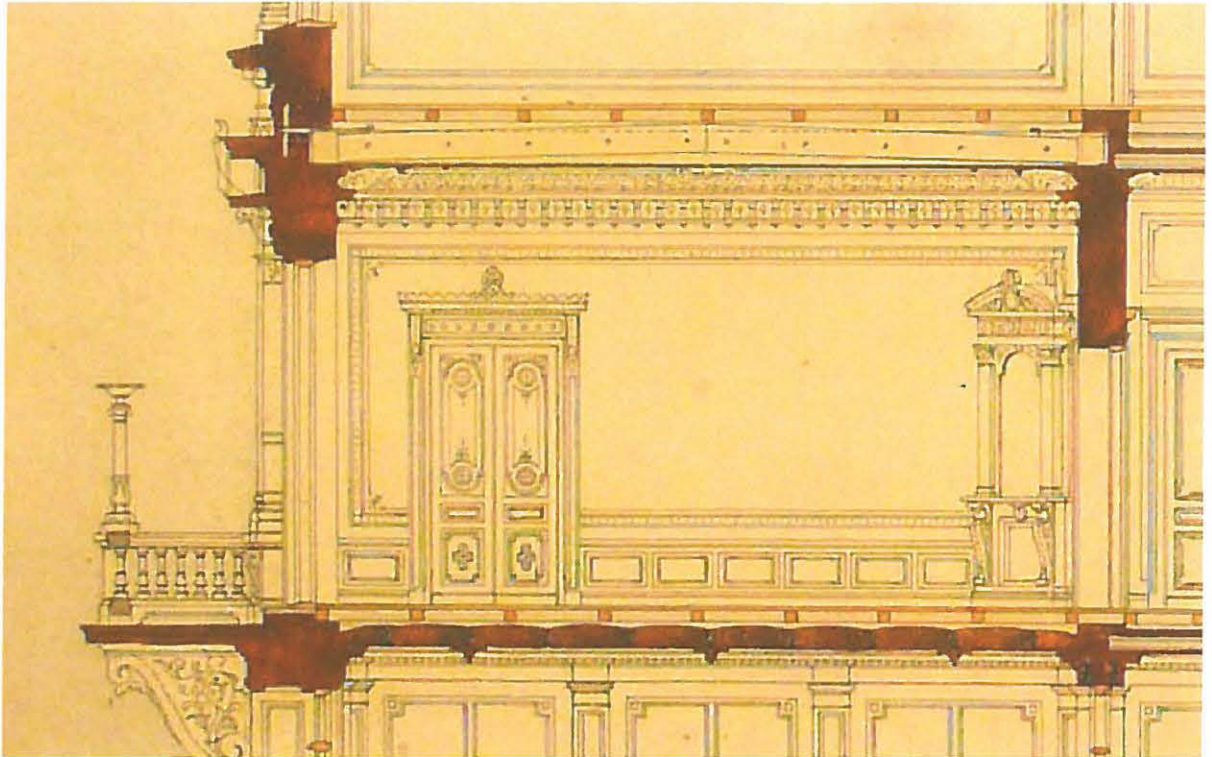
1. jaoston istuntosali.

- LATTIAT: Uusi parketti ja vanha jalkalista. Vanha parketti poistettiin alta.
- SEINÄT: Ainoa tila, jossa Standertskjöldin aikaiset (?) rintapaneelit olivat säilyneet. Ne maalattiin. Seinien yläosista poistettiin tapettikerrokset. Uudet pinnat tehtiin tapetoinnin ja maalauksen tyyliä vaihteluna.
- KATOT: Korjausasiakirjoissa merkintä vanhasta kattoruusukkeesta. Vanhat rappaukset ja kattolistat säilytettiin.
- Kuitenkin: pintavahvistuskankaat sekä seinissä että katossa.
- TEKNIikka: Ilmanvaihtokanava välipohjassa.

Valok. KKO:n omasta arkistosta.

- 1816 pq
1830? Osia lukuisista pienemmistä tiloista. Tilan itäinen osuus kuului Granstedtin vuoden 1813 alkuperäissuunnitelmaan, läntinen osuus ehkä vuonna 1830 valmistuneeseen laajennukseen.
- 1884 Standertskjöldin asunnon pääsali, tanssiaisten ja juhlien viettopaikka.
- Yllä oleva leikkaus esittää arkkitehti Sjöströmin hahmotelman siitä, minkälainen salin olisi ehkä pitänyt olla: matala kasetoitu rintapaneeli, koko seinäpinnan levyinen kehyskenttä, rikkaasti leikatut ovilevyt, näyttävä kaakeliuuni jne. Toteutuminen? Pintatutkimus vuodelta 1983 ei esimerkiksi kerro rintapaneelin mahdollisesta ilmenemisestä mitään.
 - Väritutkimuksessa on todettu katon koristeissa viisi eri värikerrosta, joista alimmassa tummia ruskeita, punaisenruskeita, sinistä sekä esim. oranssin pohjalle tehtyä pronssia. Myös kipsikenttä oli monivärinen.
 - Seinässä ilmeisesti alimman löydetyn kerroksen päävärit ovat vihertävän harmaa (kehyskentät) ja kevyt lila (keskikentät).
 - Alkuperäinen pitkittäinen sydänmuuri on tässä yhteydessä kokonaan purettu tilan kohdalla. Salin alla 1. kerroksessa muuri on alkuperäisellä paikallaan ja 1884 rakennettu salin käytäväseinä on kannettu odotusaulassa 1.74 näkyvin pilarein.
- 1934 I jaoston istuntosali, plenum.
- Ei muutoksia.
- 1986 Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi parketti ja vanha jalkalista. Vanha parketti poistettiin alta.
 - SEINÄT: Vanhat tapettikerrokset poistettiin pyrkien säilyttämään koristemaalaukset ja vanhat rappaukset. Kangastusta käytetty. Uudet pinnat tapetin ja maalauksen tyyllitelyä vaihteluna.

KORKEIN OIKEUS

- KATOT: Vanhat rappaukset ja koristeet sekä kaksi alkuperäistä kattoruusuketta säilytettiin. Ei kangastusta.
- TEKNIikka: Ilmanvaihtokanava välipohjassa.
- Huom: Irrotetut puiset koristeelliset kappalistat (5 kpl) ovat säilössä HeK ullakolla (2007).

Museovirasto, rakennushistorian osasto, kuvaaja P.O. Welin 1979.

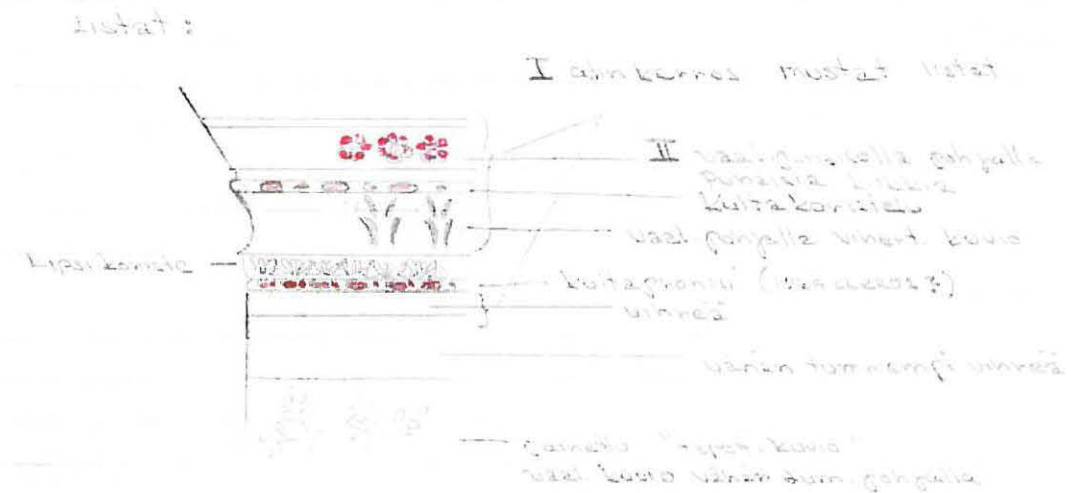
Nykytilanne ristikkäisestä suunnasta nähtynä.

KORKEIN OIKEUS

Presidentin edustustyöhuone 2.73

1816
p9
1830?
1884

- Nykyisen salin kohdalle on merkitty kaksi pienempää huonetilaa ja puolet kolmannesta. Huoneet oli järjestetty fiiliin.
- 1883 tämän salin kohdalle oli suunniteltu kaksi pienempää salitilaa, *turkkilainen huone* ja *förmaaki* (etuhuone), jotka avautuivat pääsaliin fiilissä. Läntiset ikkunat olivat tässä vaiheessa vielä avoinna ja ne on suljettu vasta myöhemmin Standertskjöldin omistusaikana.
- Pienemmissä huonetiloissa oli kummassakin oma koristeohjelmansa. Väritutkimuksessa todetaan *förmaakista*: ”Förmaakin katossa kaksi kuviokerrosta. Päälimmäinen (vihertäväsävyinen) vetehty kankaalle (HS:n nimikirjaimet). Alempi tutkimatta (tummat sävyt).
- Ovessa on havaittu tummaa ruskeata, mahdollisesti ootrausta ja kattoruusukkeessa kultausta.

1934

- Väliseinä kahden pienemmän salin väliltä poistettiin, jolloin saatiin muodostettua korkeimman oikeuden II jaoston kokoussali.

Vanha kuva: julk. Suomen kuvalehti ehkä 1934.

KORKEIN OIKEUS

1986

Peruskorjaus 1985-86.

- Helenankadun seinän ikkunoihin oli 1986 kaavailtu esiin otto, mutta jostain syystä se jätettiin tekemättä ja presidentin selän taakse sijoittuu hyllykkö. Se oli ilmeisesti alustavasti ajateltu ikkunatason alle sijoittuvana?
- LATTIAT: Uusi parketti ja vanha jalkalista täydentäen tarvittaessa. Parkettia jouduttiin sovittamaan sähkökourujen onnistumista silmällä pitäen. Vanha parketti poistettiin alta.
- SEINÄT: Esiin otetuista, mutta peittoon jääneistä seinäpintojen koristemaalauksista on toimitettu dokumentaatio museovirastoon? Myöhemmät tapettikerrokset on poistettu, mutta maalausfragmentteja pitäisi olla alla? Vanhat rappaukset siis säilytettiin, uudet pinnat tehtiin tapetoinnin ja maalauksen vaihtelulla. Pintavahvistuskangasta käytetty.
- KATOT: Kattomaalauksen kiinnipysyminen on varmistettu kiinnikkeillä ja pintavahvistuskankaalla. Suunnitelmiin kirjattu vanha kattoruusuke.

2007

Presidentti Koskelo.

Museovirasto, rakennushistorian osasto. Kuvaaaja P.O. Welin v. 1979.

KORKEIN OIKEUS

Tekn. tila	2.74
Välikkö	2.75
WC	2.76

- 1816 pq
1830?
- Aluetta ei liene toteutettu koskaan alkuperäissuunnitelman mukaisessa asussa. Joka tapauksessa ennen Standertskjöldin aikaisia muutoksia nämä pienet tilat olivat jakaantuneet useampaan pihanpuolen huonetilaan.
- 1884
- Tälle rakennusosalle suunniteltu runkosyvyyden kasvattaminen jätti pienten aputilojen ryhmä keskialueelle.
- 1934
- Suunnitelmien mukaan pientilat yhdistettiin käytävään päin, jotta saatiin aikaan pieni aulatila II jaoston salin eteen.
- 1959
- Merkitty #215.
 - Laskettu katto.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi parketti ja vanha jalkalista täydentäen välikössä. WC:ssä uusi laatoitus ja teknisessä tilassa muovimatto.
 - SEINÄT: Vanhaa täydennettyä rappauspintaa, uusi puurimaetuseinä tekniseen tilaan. WC:ssä laatoitus 1½ metriin saakka samaan tyyliin kuin muissa wc-tiloissa. Seinissä vahvistuskangasta.
 - KATOT: Vanhat alakatot purettiin ja korvattiin uusilla kipsilevykatoilla.
 - Kokonaisuudessaan vanha tilanne palautettiin.

2007

KORKEIN OIKEUS

Käytävä 2.77

- 1816 pq
1830?
- Tilat toteutettiin viitisentoista vuotta myöhemmin kuin mitä suunnitelman oli laadittu, ja toteutus mitä ilmeisimmin poikkesi suunnitellusta.
- 1884
- 1883 muodostettu käytävätila. Käytäväseinän polveilu liittyy tuolloin tehtyyn pienten huonetilojen ja keittiösivien tilojen järjestelyyn.
- 1934
- Käytäväseinä rakennettiin uudestaan.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi linoleum pinta, vanha täydennetty jalkalista.
 - SEINÄT: Vanha rappaus osin, osin uusi kipsilevy, pintakäsittelynä maalaus. Vahvistuskangas.
 - Vanhat ikkunapenkit puuta, maalattuna valkoiseksi.
 - KATOT: Alaslakettu katto (kuitulevyä?) purettiin, vanha rappaus saatettiin säilyttää, mutta pintavahvistuskangasta tarvittiin. Kattolistat osin alkuperäisiä, osin rekonstruktioita.

2007

KORKEIN OIKEUS

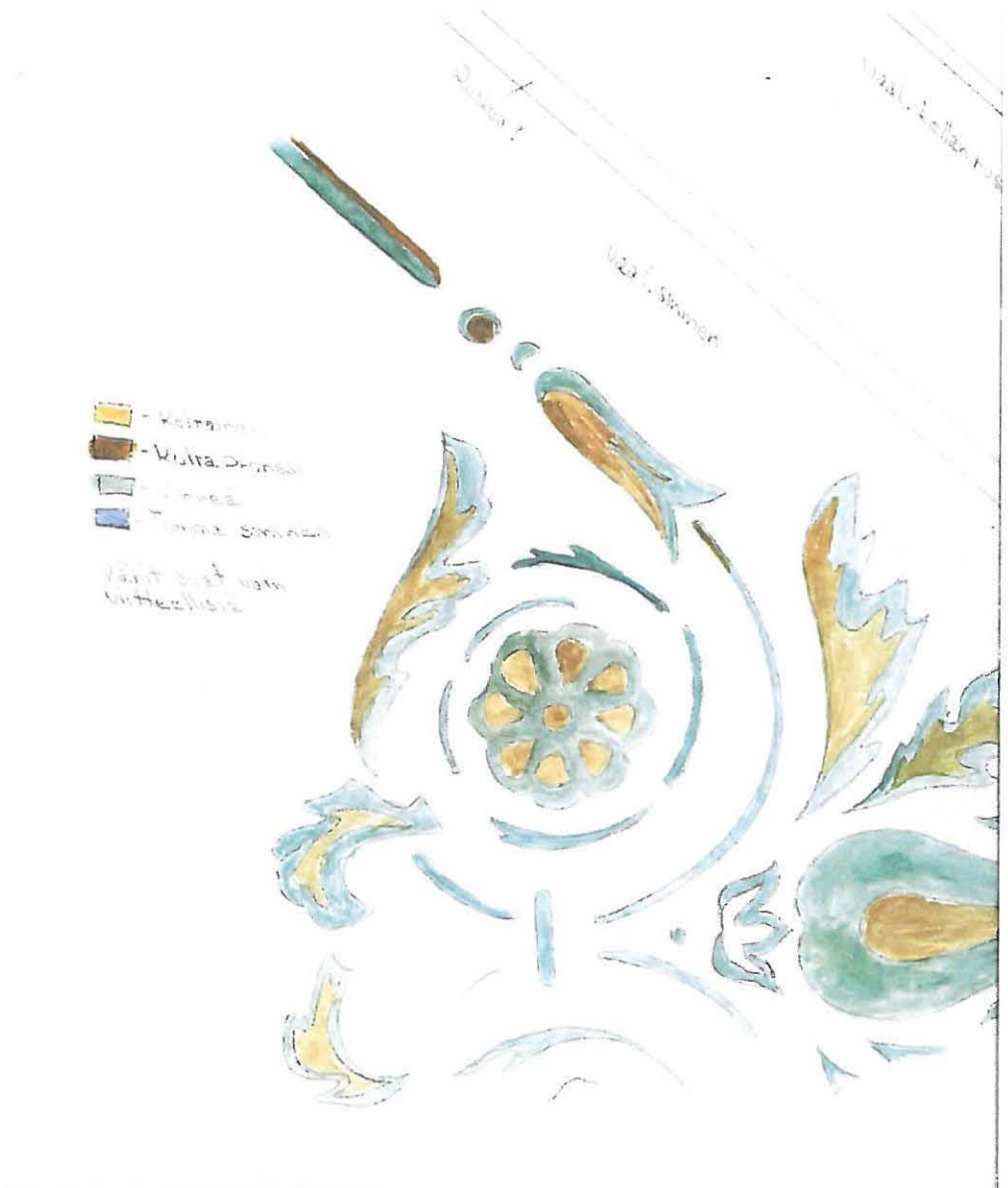
Presidentin yksityinen työhuone 2.78

1816 pq
1830?

- Alkuperäissuunnitelmassa esitetty nykyistä suurempi huonetila (makuuhuone), jonka sisäänkäynti oli diagonaalisti käytävään päin.
- Toteutus vuosia myöhemmin ilmeisesti poikkesi suunnitellusta ja tehtiin lähinnä nykymuotoisena. Tosin käytäväovi on merkitty aivan keskilinjaan v.1871 dokumentoivassa pohjakaaviossa.

1884

- 1883 uudistamissuunnitelmassa muodostettu nykyisen kaltainen tila, merkitty vierashuoneeksi.
- Tilassa oli runsaat voimakkaat kattokoristelut, jotka saatiin päivänvaloon pintatutkimuksissa keväällä 1983 ja päätettiin ottaa esiin/ restauroida.
- Seinillä (lasikuitukankaan alla) oli alinna tapettikerroksia. Kaikkein alinta on kuvattu näin: ”pohja tumma sini-violetti, kultapompuloita ja tumma sinert. nukka”. Seinäpintoja ei kuitenkaan lähdetty entisöimään.

KORKEIN OIKEUS

- 1934
- Yhteydet tiloihin 2.73 ja 2.76 muurattiin umpeen.
- 1959
- Huonenumero: #209.
- 1970-luku?
- Remontti, jossa lasikuitukangas asennettu?
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi parketti, vanhat jalkalistat.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset, osin pintavahvistuskangas. Uusi pinta tapetin ja maalauksen tyylitellyllä vaihtelulla.
 - KATOT: Vanha rapattu laipio entistettiin erikoismaalaustyönä.
 - 1986 merkitty käyttötarkoitus oli kokoushuone.
 - Porrashuoneen ja sisäntuloaulan ohella ainoa entistettävä tila (2.70 ei toteutunut).
 - Ikkunapenkki vanhaa mosaiikkibetoni, joka maalattiin.
 - Patterisuojaus! yleinen lisäys v. 1986 2. kerroksessa.

Vanhat valokuvat: arkk.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

Tarkastajan työhuone	2.79
Työhuone	2.80
Sähkökeskus	2.81
Työhuone	2.82

- 1816 pq
1830?
- 1813 suunnitelmassa tällä kohdalla esitetyt huonetilat olisivat olleet kaksi samankokoista tilaa: kuitenkin on todennäköistä, että n. 1830 toteutukseen ryhdyttäessä huoneiden leveys on toteutettu nykyisessä muodossaan. (Ks. mittaero ikkuna-akseleissa 1813 vs.1883/nyt.)
 - Alkuperäinen käyttötarkoitus tilalle 2.79-2.80 merkitty lastenhuoneeksi tai emännöitsijän (*jungfru*) huoneeksi. Vastaavasti 2.80-2.82 emännöitsijän huone tai piian huone. Mahdollista on, että toteutuneessa pienennetyssä muodossaan tila 2.79 on toiminut alun alkaen varastona. Suuremman huoneen käyttötarkoitus on tuntematon, mutta liittyy palvelusväen reviiiriin.
- 1884
- 2.79: 1883 suunnitellussa uudistuksessa huoneen muoto on ilmeisesti säilynyt kutakuinkin entisellään ja käyttötarkoitus edelleen lienee ollut varasto tai muu aputila.
 - 2.80 ja 2.82 on 1883 erotettu kahdeksi eri tilaksi. Käyttötarkoitukset?
- 1934
- Huoneita on hieman suurennettu ja systematisoitu rakentamalla käytäväseinä yhtenäiseen linjaan täysin uudestaan.
 - Rakennukselle tyypillinen oheisessa valokuvassa näkyvä ovi- ja vuorillistatyyppi voidaan esimerkiksi tämän käytäväseinämuutoksen perusteella osoittaa vuodelle 1934. Ehkä iäkkäämpi pääsuunnittelija tai halu olla rikkomatta rakennuksen tyyliä on johtanut hieman vanhahtavaan tyyliin?
- 1959
- 2.79 = #208, 2.80 = #206, 2.82 = #205.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi linoleumpinta, vanha jalkalista, jota 2.80:ssä jouduttiin täydentämään. Tilassa 2.79 oli tarkoitus säilyttää (ainoana esimerkkinä?) vanha lausalattia, mutta siinä ei onnistuttu.
 - SEINÄT: Pääasiassa säilytetty rappauspinta ja maalaus. Pintavahvistuskangas asennettu tilaan 2.80 ja osittain 2.82:een.
 - KATOT: Vanhat rapatut laipiot säilytettiin purkukohdissa vähän täydentäen, samoin pienikokoiset kattolistaprofiilit. Vahvistuskangas kaikissa katoissa.
- 2007
- Tilan 2.82 lasiseinä (1934) vuonna 1984 ja 2007.
Vanha valokuva: arkk.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

Työhuone	2.83
Työhuone	2.84

- 1816 • Alkuperäissuunnitelmissa on esitetty lastenhuone (tai emännöitsijä), emännöitsijän huone (tai piian),
pq käytävä, johon nousee porras alemmasta kerroksesta sekä keittiö ja sen takana keittiövarasto.
1830? • Kuitenkin tämä osa rakennuksesta toteutettiin vasta 15 vuotta myöhemmin ja seinien paikkojen, ikkuna-
akselivälien ym. vertailu viittaavat siihen, ettei siipirakennusta toteutettu alkuperäissuunnitelmien
mukaan.
- 1884 • 2.83:n kohdalle suunniteltiin 1883 pieni läpikäytävä huone, mahdollisesti emännän huone, sekä
käytävästä käytettävä kylpyhuone. Kylpyhuone sai luonnonvaloa käytävään antavasta ikkunasta.
Samanlainen ratkaisu tehtiin 3.kerrokseen.
• 2.84 Keittiö.
- 1934 • Työhuoneen 2.84 tila jaettiin väliköksi, työhuoneeksi sekä wc:ksi ja siivouskomeroksi.
• Työhuone 2.83 oli nykyistä laajempi, siihen yhdistettiin em. pienemmät tilat erottamalla kuitenkin
kaarevaseinäinen käytävänpatkka käynniksi tilaryhmään 2.84.
- 1959 • Uusi huonenumerointi: 2.83 = #204, 2.84 = työhuone #201, välikö #202 ja aputilat #202a...c.
- 1986 Peruskorjaus 1985-86.
• LATTIAT: Uudet linoleumpinnat, vanhat 2.84:ssä osin täydennettävät jalkalistat.
• SEINÄT: Vanhat rappauspinnat, tapetoinnit yhtenäisesti. Vahvistuskangas vain 2.84:ssä.
• KATOT: Vanhat rapatut laipiot säilyivät, vanha pienehkö kattoprofiili, jota 2.84:n purkujen osalta
jouduttiin täydentämään. Kummassakin tilassa pintavahvistuskangas.
• TEKNIikka: Huone 2.84 - Korjaustöiden aikana todettiin, että tiliholvi on niin ylhäällä, etteivät
sähkökourut mahtunut normaaliin tapaan. Siksi sähköt tuotiin viereisistä huoneista.
- 2007 2.84: Kansliapäällikkö Tuomi.

KORKEIN OIKEUS

Porrashuone B	1.33
	2.33
	3.33
Käytävä	1.28

- 1816pq
1830?
- Ei ole tarkkaan selvillä, missä vaiheessa nämä Helenankadun varren tilat rakennettiin. Porttikäytävän Granstedtin suunnitelma 1813 tuskin koskaan on tullut näiltä osin toteutetuksi. Vuoden 1871 pohjapiirroksessa ilmenee kaartaan toiseen kerrokseen lähtevä porras, ks. edellä 1.34 ym.
- 1884
- 1883 suunnitelmien perusteella näyttäisi siltä, että porras on rakennettu uudelleen. (Esim. aiemmin puinen, nyt kivistä?)
- 1937
- Pihasiipeä korotettiin kolmannelle kerroksella ja siitä tehtiin liittymä portaaseen, joka jo oli olemassa.
- 1982
- Peruskorjaus 1980-82.
- LATTIAT: Jälleen uusi porraskorjaus, toisenlainen sijoitus porrashuoneen sisällä. Pintamateriaalina betonimosaiikki, jalkalistat maalattiin seinäpinnalle.
 - SEINÄT: Rappauspinnat uusittiin ja maalattiin.
 - KATOT: Rappauspinnat uusittiin ja akustointia lisättiin.

2007

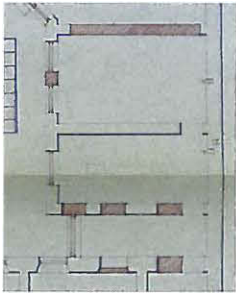

KORKEIN OIKEUS

Vahtimestari	1.52
Käytävä	1.53
Työhuone	1.54

Vahtimestarin työpiste, tila 1.52. Katossa 1884 rakennetun varaston ja yläpuolisen asuinhuoneen välipohjana kappaholvi. Antti Paateron suunnittelema tilaa käytävästä erottava pöytä sekä hyllyköt (lokakuu 1985).

- 1884 aq
1832?
- Kohdalla on ollut aiemmin kiviaineinen piharakennus, jonka rakenteita on käytetty hyväksi vuoden 1884 rakennustöissä. Mahdollisesti tiloissa on ollut talli. Vuonna 1884 rakennetun portaan vieressä oli vain 10 vuotta aiempi päärakennuksen 2. kerrokseen johtanut porras, joka 1884 purettiin.
- 1884
- Nykyiset tilat on suunniteltu 1883 arkkitehti F.A. Sjöströmin toimistossa.
 - Alun perin 1.52: varasto, 1.54: porras yllä oleviin asuinkerroksiin.
 - Kaari tilan 1.52 ja käytävän välillä on tästä rakennusvaiheesta, kun yläkerran asuntojen käytäväseinälinjaa on tarvinnut tukea.
- 1934
- Käytävä 1.53 muodostui, kun rakennusrunkojen välikkö on tehty huonetilaksi.
 - Porras huonetilassa 1.54 purettu. Portaaseen ja sen alla olevaan varastotilaan liittyvät aukot suljettu.
-
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uudet linoleumpinnat, vanhat jalkalistat säilytettiin, käytävässä täydentäen. Käytävän lattia on luiskattu tasoerojen hoitamiseksi. eteläisempi osa luiskausta, noin tilan 1.54 kohdalla on

KORKEIN OIKEUS

vanhaa, vahtimestarien tilan 1.52 kohdalla taas uutta.

- SEINÄT: Vanhat rappaukset säilytettiin paitsi käytävässä. Maalauspinnaat, ei tapetteja.
- KATOT: 1.52 – vanha kappaholvi. Muuten rapattu suora holvi, käytävässä uutta, huoneessa 1.54 vanhaa rappausta.

2007

Alkup. varaston/ sitä edeltäneen tallin (?) kappaholvikattoa, viimeistään vuodelta 1884.

Vas. huone 1.54, entinen porrashuone. Oik. käytävä 1.53. Ylhäältä vasemmalta alkava vyökaari on kantanut 2. kerroksen tasolla olevaa kulkua porrashuoneen ja päärungon välillä.

KORKEIN OIKEUS

WC	1.55
Sähkökeskus	1.56
Käytävä	1.57

- 1813
1883
- Alkuperäisessä suunnitelmassa näiden tilojen kohdalla ei ollut mitään (ikkunat ja sisäänkäynti tiloihin 1.58-1.59).
 - Myöskään vuoden 1883 suunnitelmat eivät muuttaneet tätä kohtaa.
- 1934
- Tilat muodostettu rakentamalla välikkö umpeen, ks. muutosohjapiirros tilan 1.53 yhteydessä.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi linoleum käytävässä vanhoihin täydennettiin jalkalistoin. Wc:ssä uusi laatoitus.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset maalattiin, uudet seinät kipsilevystä. Väliseinä on toteutettu toisin kuin suunnitelmissa esitetty.
 - IKKUNA 1.55:ssä kavennettiin tilan luonteeseen paremmin soveltuvaksi, mutta 1934 vuoden betoninen ikkunapenkki säilytettiin täydessä leveydessään. (Julkisivumuutos.)
 - KATOT: Vanhat rapatut laipiot säilyivät uuden kipsilevystä tehdyn alaslaskun takana.

2007

KORKEIN OIKEUS

Kirjasto 1.59

Kirjaston taaempi huone, käytävä 1.58

- 1816
- 1.59: Renkitupa, joka alkuperäisessä suunnitelmassa 1813 oli leivintuvan takahuoneena.
 - 1.58: Holvattu varastohuone. Käynti suoraan pihalta nykyisen käytävän 1.53 suunnassa olleesta laajasta (pari)oviaukosta.

- 1884
- Tilojen muoto säilyy samana, käytöstä Standertskjöldin aikana ei ole tarkkaa tietoa. Oviyhteys (hyllyjen takaa näkyvä oviaukko) tilojen välille on avattu viimeistään 1870 –luvulla.

- 1934
- Viimeistään tässä korjauksessa muodostetaan sisäinen yhteys itäiseen siipeen myös tässä kerroksessa, eli käytävä 1.58 avataan.
 - Ikkunat ent. välikköön päin suljetaan (näky syvennyksenä tilassa 1.59).
 - Nykyisen ritiläjakoseinän kohdalla oli tavanomainen väliseinä eli käytävä oli erotettu tilasta.

- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- 1.59 merkitty: aula/ lukusali, josta Paateron säleiköllä erotettu ohikulkukäytävä. 1.58 merkitty: ”käytävä”.
 - LATTIAT: Uudet linoleumpinnat, vanhat jalkalistat säilyttäen.
 - SEINÄT: Vanhat täydennettävät rappauspinnat maalattiin.
 - KATOT: Vanhat rappauspinnat korjattiin ja maalattiin. Käytäväosalla kattorakenteessa havaittu teräskiskot, ikä?
 - Antti Paateron suunnittelema jakoseinä marraskuu 1985.

Yllä tilanne ennen 1985 korjaustöitä, valokuva ark.tsto Jokinen.
Alla nykytilanne vastaavassa kohdassa.

2007

1.58. Jakoseinäke.

KORKEIN OIKEUS

Hissiaula 1.60

- 1816
- 1813 suunniteltu leivintupa, jonka muoto on edelleen nähtävissä pohjakaaviossa.
 - Tilaan oli suora käynti ulkoa nykyisen hissien oviaukon kohdalta sekä sisäinen yhteys tilaan 1.59 (suljettu v. 1985).
- 1884
- Tilamuoto säilyi samana, mutta jostain rakenteellisesta syystä piirustusten perusteella on lisätty tilassa nähtävä vyökaari ja vetotanko.
 - Käyttötarkoitus mahdollisesti säilyi (iso uuni).
- 1934
- Käyttö aulana, mutta nykyisen hissien oven kohdalle sijoitettiin wc etuhuoneineen sekä ilm. naulakkosyvyyden.
 - Korkkimatto ja vaaleaksi maalatut seinät ja katto.
 - Jossain vaiheessa tämän jälkeen avattiin käynti vaatehuonetilaan 1.65.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Sisustussuunnittelija Antti Paateron suunnittelema vahtimestarin työpiste. Tähän sijoitettu suunnitelmissa mm. kopiokone.
 - LATTIAT: Vusi linoleum, vanhat jalkalistat säilyttäen.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset täydennettiin aukkopaikoissa ja maalattiin.
 - KATOT: Vanhat rappaukset säilytettiin ja maalattiin. Vanha kattolista.
- 2007
- Vuoden 2007 tilanteessa ilmeisen vähäisellä käytöllä (tarpeeton?).

Vasemmalla tilanne 2007.

Oikealla sama kohta toiseen suuntaan nähtynä v. 1984, valok. arkkitehti Jokin.

KORKEIN OIKEUS

Tarkastajan työhuone 1.62

- 1816
- 1813 oli suunniteltu ristiholvattu varastohuone, joka alkuperäisessä laajuudessaan olisi käsittänyt myös tilan 1.63.
 - Sisäänkäynti olisi ollut suoraan kadulta (3. ikkuna-akseli oikealta) ja tilaan olisi antanut vain yksi luukunomainen ikkuna suoraan kadulta.
- 1884
- Tilan kautta oli mahdollisesti edelleen sisäänkäynti liikehuoneistoon. Takaovi tilaan 1.58 avattu jo aiempien 1. kerroksen järjestelyjen yhteydessä: koko ensimmäisen kerroksen itäinen puolisko on 1871 mennessä toiminut yhtenä kokonaisuutena sisäisin yhteyksin huoneiden välillä.
- 1934
- Betonimosaiikki-ikkunapenkki todennäköisesti tästä vaiheesta.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86, merkitty: toimisto.
- Väliseinä tilaan 1.63 ovineen uutta.
 - LATTIAT: Uusi linoleum, uudet jalkalistat vanhan mallin mukaan.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset, mutta uusi jakoseinä tilan 1.63 suuntaan kipsilevystä. Tapetoinnin ja maalatun pinnan vaihtelu tyylikeinona.
 - KATOT: Vanhat rappaukset säilytettiin ja maalattiin. Vanha kattolista, jota osin täydennettiin.
- 2007
- tarkastaja Penttilä.

KORKEIN OIKEUS

Avotoimisto 1.63

- 1816
- 1813 suunniteltu ristiholvattu varastohuone, joka alkuperäisessä laajuudessaan olisi käsittänyt myös työhuoneen 1.62.
 - Sisäänkäynti olisi ollut suoraan kadulta (3. ikkuna-akseli oikealta) ja tilaan olisi antanut vain yksi luukunomainen ikkuna suoraan kadulta.
- 1884
- Välipohjarakenteen muutos.
- 1934
- Tila jaettiin keskeltä todennäköisesti toisin kuin suunnitelmissa oli esitetty ja avattiin laajalla aukolla tilaan 1.64 päin. (Eli huone 1.62 suurempi kuin 1.63.)
 - Betonimosaiikki-ikkunapenkki todennäköisesti tästä vaiheesta.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86, merkitty: toimisto.
- LATTIAT: Uusi linoleum, uudet jalkalistat vanhan mallin mukaan.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset, mutta uusi jakoseinä tilan 1.62 suuntaan kipsilevystä. Tapetoinnin ja maalatun pinnan vaihtelu tyylikeinona: Tapetit uudella takaseinällä, käytäväseinällä oven oikealla puolella. sekä ikkunoiden välissä
 - KATOT: Vanhat rappaukset säilytettiin ja maalattiin. Vanha kattolista, jota osin täydennettiin.
- 2007
- Kirjaamo-
henkilökunnan
työtilat.

Tilanne n. 1984.
Valokuva:
ark.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

Kirjaamo 1.64

- 1816
- 1813 suunniteltu ristiholvattu varastohuone, jossa on esitetty vain pienet ulos kadulle antavat ikkunaluukut.
 - Jossain vaiheessa 1800 –luvun kuluessa (1830? tai Forströmin aikaan? 1867aq) tilasta on tehtykunnollinen liikehuoneisto ikkunoineen. Samoin on avattu yhteydet takana olevaan leivintupaan ja viereiseen suureen kadunvarren varastohuoneeseen.
- 1884
- Käynti sisäänkäyntiaulaan sijoitettiin nykyiseen paikkaansa.
 - Välikkø 1.65 tehtiin tämän tilan takahuoneeksi.
- 1934
- Aluksi jaettu kevein väliseinän toimistohuoneiksi korkeimman oikeuden käyttöön. Käynti sisääntuloaulaan suljettu.
 - Betonimosaiikki-ikkunapenkit todennäköisesti tästä vaiheesta.
 - Toinen tilaosa oli 1984 asti käytössä neuvotteluhuoneena.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Suuri asiakastila on raivattu seiniä poistamalla: samalla on palattu vuoden 1814 tilan laajuuteen, joskaan ei luonteeseen. Ristiholvattuja huonetiloja ja keskeistä vyökaarta ei enää ole, eikä esim. sisäänkäyntiaukko eteiskäytävästä ole alkuperäisellä paikallaan eteiskäytävän 1883 saaman arkkitehtonisen jaon vuoksi.
 - LATTIAT: Uusi linoleum, uudet jalkalistat vanhan mallin mukaan.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset. Tapetoinnin ja maalatun pinnan vaihtelu tyylikeinona: Tapettikaistat sisääntuloaulan vastaisella seinällä oven vasemmalla puolella sekä ikkunoiden välissä. (Omalaatuinen rajaus, onko todella suunniteltu näin?)
 - KATOT: Vanhat rappaukset säilytettiin ja maalattiin. Vanha kattolista, jota osin täydennettiin.
 - Antti Paateron vuonna 1985 suunnittelema asiakaspalvelujärjestely on edelleen käytössä. Suunnitelmassa tiskiinkin liittyi erottavana elementtinä vain osittaisia säleikköjä.
- 2007
- Asiakaspalvelutiskiinkin on jouduttu lisäämään täyskorkea suojaalaseinä, joka ei ole huonetilalle esteettisesti eduksi. (Valok. vuoden 1986 tilanteesta KKO:n arkistossa.)

KORKEIN OIKEUS

Välikkö 1.65

- 1816
- Pieni tila oli olemassa jo alkuperäisessä vuoden 1813 suunnitelmassa: Se oli tuolloin kevyttä seinällä porrashuoneen suuntaan rajattu muurisyvennys (tynnyriholvi) ja tarkoitettu varastohuoneeksi/ säilytystilaksi.
- 1884
- Tilan yhteys porrashuoneeseen suljettiin ja nykyisin tammiovella varustettu aukko avattiin. Huone oli liikehuoneiston aputila.
- 1934?
- Hieno tammiovi, mistä tämä on peräisin? Voiko liittyä korkeimman oikeuden sisäänmuuttovaiheeseen ja mahdollisesti huonetilan 1.64 toisen puoliskon ”hienompaan” käyttöön? Välikkö toimi sen etuhuoneena.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86, merkitty: toimisto.
- LATTIAT: Uusi linoleum, vanhat jalkalistat täydennettynä hieman.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset, maalaus.
 - KATOT: Vanhat rappaukset säilytettiin alla, näkyvä katto kipsilevystä, ilman kattolistaa.
 - Antti Paateron suunnittelemat vaatenaulakko ja säilytyslokerikko, marraskuu 1985.
- 2007
- Käyttö henkilökunnan vaateilana.

Välikkö ja siitä tilaan 1.64 johtava ovi porrasaulasta nähtynä. Valokuva: ark.tsto Jokinen, 1984.

KORKEIN OIKEUS

Valvomo 1.70

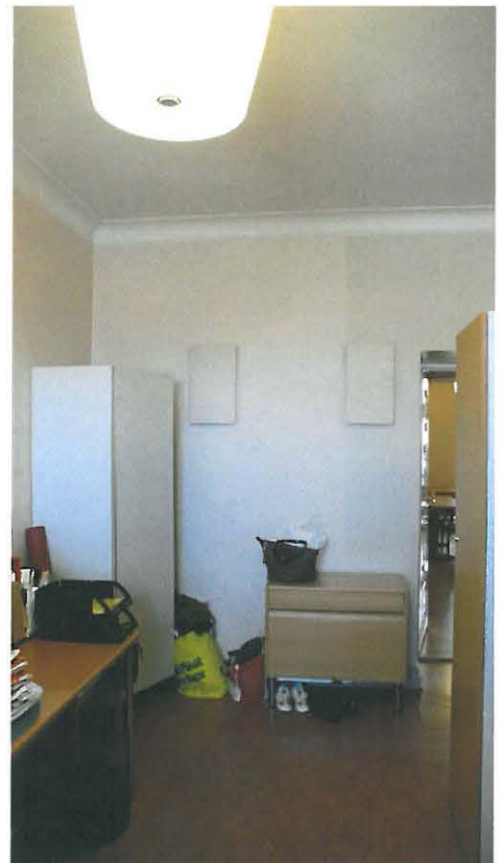
- 1816 pq
1830?
- Alkuperäinen v. 1813 suunniteltu käyttö oli varasto, johon käynti järjestettiin porttikäytävästä..
 - Tila on alkuperäinen laajuudeltaan, mutta ei täysin rakenteiltaan: suunnitelmissa näkyvä ristiholvi on sittemmin muuttunut puupalkkivälipohjaksi..
- 1867 aq
- Koska tämä rakennusosa on ensimmäistä rakennusvaihetta myöhempi, on järjestely voitu toteuttaa jo alun perin toisin.
- 1934
- Nykyinen ovenkohta suljettiin, kun tehtiin sisäinen käytävä ja sen varrelle aputiloja.
 - Käynti huoneeseen suuremman huoneen 1.72 läpi.
 - Betonimosaiikki-ikkunapenkit todennäköisesti tästä vaiheesta.
- 1966
- Toimistohuone, johon käynti tilassa 1.71 olevan sisäisen käytävän kautta.
 - Alakatto tästä vaiheesta?
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Suljettiin käynti tilaan 1.72, avattiin suora yhteys aulaan. Sisäänkäyntieteisen ovesta tehtiin palveluluukku.
 - LATTIAT: Uusi linoleum, vanhat jalkalistat täydennettynä hieman.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset, maalaus.
 - KATOT: Vanhat rappaukset voitiin säilyttää alakaton purkamisen jälkeen, osin tehtiin alaslasku kipsilevystä. Pieni uusi kattolista.
- 2007

KORKEIN OIKEUS

Työhuone 1.71

- 1816 pq
1830?
- Alun perin vuonna 1813 suunniteltu holvattu nykyistä suurempi varastotila, johon oli osoitettu käynti suoraan kadulta, nykyisen kokoustilan 1.72 itäisimmän ikkunan kohdalta.
 - Luonnonvalo tila olisi saanut tarvittaessa Esplanadin puoleisessa seinässä olevista luukunomaisista pikkuikkunoista.
 - Tila lienee toteutettu kuitenkin suoraan nykymuotoisena. Todennäköisesti myös välipohjarakenne toteutettiin suoralla laipiolla/ puupalkistolla (ei ristiholvattuna, kuten alkuperäissuunnitelmissa oli esitetty).
- 1871
- Vuoteen 1871 mennessä tilasta oli tullut osa koko kerroksen länsiosan käsittävää liikehuoneistoa. Sokerileipuri Forströmin aikaan se lienee ollut asiakastila.
- 1884
- Tila säilytti muotonsa ja käyttönsä liikehuoneistona.
- 1934
- Nykymuotoinen suuri toimistotila.
 - Betonimosaiikki-ikkunapenkit todennäköisesti tästä vaiheesta.
- 1966
- Jaettiin kahdeksi henkilöhuoneeksi tekemällä sisäinen käytävä, josta päästiin myös tilaan 1.70.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi linoleum, vanhat jalkalistat täydennettynä hieman.
 - SEINÄT: Tapettia kattavasti, vain oven- ja ikkunankehukset jättäen.
 - Ylimääräiset aukot ja käynnit viereisiin tiloihin kaikki suljettu.
 - KATTO: Rappaususintaa katossa ei tarvittukaan alaslaskun purun jälkeen: vanha hyväkuntoinen rappaus ja kattolista voitiin säilyttää.
- 2007
- Oikeussihteerien työhuone (oikeussihteerit Hyvönen ja Nybergh).

KORKEIN OIKEUS

Kokoustila 1.72

- 1816 pq
1830?
- Suunniteltu alun perin hieman nykyistä suppeammassa laajuudessa suunnilleen neliskulmainen myymälä (*handelsbod*). Nykyisen oven kohdalle oli merkitty valeikkuna.
 - Tilasta oli käynti huoneeseen 1.76 (yhteyttä ei ole nykyisin).
 - Toteutus tuskin suunnitellussa muodossaan koskaan, järjestely lienee alun perin nykymuodossaan. Joka tapauksessa vuoteen 1867 mennessä ulko-ovi oli tullut siihen sijaintiin, missä se nykyisin on.
- 1934
- Oviyhteys 1.76:een suljettiin. (Mahdollisesti myös ulko-ovi väliaikaisesti.)
- 1950-
luku?
- Korkeimman oikeuden kirjaamo sijoitettiin tilaan. Siitä erotettiin tuulikaappi (josta myöhemmin käynti myös KHO:n kirjaamoon).
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Entinen kirjaamojen tuulikaappi ja niin muodoin ovi poistettiin käytöstä.
 - 1985 suunnitelmissa tila oli määritelty nimellä toimistohuone. Kuitenkin kalustus oli selvästi kokoustilakalustus.
 - LATTIAT: Uusi linoleum, vanhat osin täydennettävät jalkalistat.
 - SEINÄT: Rappaukset täydennettiin, osin maalaus, osin tapetointi.
 - KATOT: Rappaukset uusittiin alakattojen poiston jälkeen, samoin kattolistat.
 - Oviyhteys 1.76:een suljettiin jälleen, samoin 1.71:een.

2007

Kokoushuone v. 2007.

KKO:n kirjaamo samassa kulmassa nähtynä v.1984.
Valokuva: arkk.tsto Jokinen..

KORKEIN OIKEUS

Kokoushuone v. 2007.

KKO:n kirjaamo samassa kulmassa nähtynä v.1984.
Valokuva: arkk.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

Läntinen aula	1.74
Sähkökeskus	1.73

- 1816 pq
1830?
- 1.74 kohdalla Pehr Granstedtin 1813 suunnitelmassa oli vain pienempi, ristiholvattu varastohuone, josta avautuivat sisäpihalle pienet ikkunaluukut. Sisäänkäynti (pariovi) oli esitetty tuolloisesta porttikäytävästä ovesta, joka oli nykyisen aulaan johtavan oven kohdalla: nykyjärjestely muutamine askelmineen tavallaan muistuttaa toteutumattomasta suunnitelmasta.
 - Tila lienee toteutettu jo alun perin nykyisen levyisenä, mutta ei vielä näin syväenä.
- 1884
- Nykymuotoinen tila on laajennettu puoleksi silloisen rakennusrungon ulkopuolelle.
 - Tilaa karakterisoi 1800 –luvun alun rakennusrungosta jäänyt varsinaisen seinän paikka, jonka vuoksi plenumin yläpuolella olevaa seinää on pitänyt tukea pilarein.
- 1934
- Tila jaettiin työhuoneisiin, keskikäytävään ja sen ja kadunpuoleisten huoneiden väliin sijoitettuihin aputiloihin. Ks. vertailukuvat alla.
 - Betoninen ikkunapenkki tästä korjauksesta.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Kaikkien väliseinien purku.
 - LATTIAT: Uusi linoleum, vanhat jalkalistat täydennyksin.
 - SEINÄT: Vanha rappaus säilytettiin ja maalattiin.
 - KATOT: Vanha rappaus ja vanhat kattoprofililit kyettiin säilyttämään paikaten. Alaslaskettu galleriaosuus kipsilevystä.
 - Suunnitelmiin merkitty: Lomakekeskus. Tilan keskelle oli sijoitettu sermit, joiden katveeseen atk –piste jne. Toteutus?
 - Sähkökeskus 1.73 on sijoitettu aiempaan oviaukkoon.
- 2007
- Käytävä ja pienet huonetilat on poistettu. Aula on nykyisellään väljä ja persoonallinen tila: yksi selkeimpiä tilallisia muutoksia vuoden 1986 korjausten tuloksena.

KORKEIN OIKEUS

Kuvaparit vertaavat tilannetta 2007 – 1984. Vanhat valokuvat: arkk.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

Taukotila 1.75

- 1816 pq
1830?
- Hieman vastaava tila oli alkuperäissuunnitelmassa, mutta siinä olisi sijainnut ylemmän kerroksen myöhemmin toteutetun asunnon porrashuone. Ulkoportaan näyttävä muoto viittaisi siihen, että kyseessä oli suunnitelman pääporras (pääasunto). Toteutus epätodennäköinen aivan näin.
- 1884
- Alkuperäinen tila säilytti laajuutensa Standertskjöldin aikaisissa muutoksissa.
 - Pohjoisespan suuntaan on lisätty laaja vyökaari, jota sitoo rauta. Tuki 2. kerroksen uusille rakenteille?
 - Tilaan rakennettiin suuri uuni – keittiö?
- 1934
- Tila säilytettiin KKO:n peruskorjauksessa sellaisenaan, aulana.
 - Betoninen ikkunapenkki tästä korjauksesta.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi linoleum, vanhat jalkalistat.
 - SEINÄT: Vanha rappaus säilytettiin ja maalattiin.
 - KATOT: Vanha rappaus ja vanhat kattoprofilit kyettiin säilyttämään paikaten.

2007

1.75 v.2007 ja v.1984 (valokuva ark.tsto Jokinen).

Osana tilaa on ent. keittiökäytävä tilaan 1.78 päin.

KORKEIN OIKEUS

Työhuone	1.76
Työhuone	1.77

- 1816 pq
1830?
- 1.76: Pienen myymälä takahuone käsitti vuoden 1813 suunnitelmassa nykyisen tilan 1.76 sekä noin puolet huoneesta 1.77. Takasisäänkäynti oli suunniteltu sijoitettavan huoneen takanurkkaan, vinosti tilan 1.78 suuntaan, missä oli sisäinen pihanpuoleinen käytävä.
 - 1.77: Tilasta eteläinen osa kuului em. myymälän takahuoneeseen ja pohjoisempi puolisko on suunnitelmien mukaan palvelusväen huone.
 - Kuitenkin tämä osa rakennuksesta toteutettiin myöhemmin ja seinien paikkojen, ikkuna-akselivälien ym. vertailu viittaisi siihen, ettei tiloja toteutettu alkuperäissuunnitelmien mukaan, vaan vasta myöhemmin, jolloin kahtiajako oli nykyistä vastaava. Konditoria-aikaan tilat ovat todennäköisemmin palvelleet henkilökuntaa kuin yleisöä.
- 1884
- Tilarakennetta ei tällä kohdalla muutettu aiemmasta.
- 1934
- Väliseinän siirto näitten tilojen välillä, suorat käynnit viereisiin huonetiloihin suljettiin.
 - Betoniset ikkunapenkit tästä korjauksesta.
- 1966
- KHO:n kirjaamon sijoitus näihin tiloihin (yhdistettynä). Sisäänkäynti tilan 1.72 alueella olevan tuulikaapin kautta.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Väliseinällä muodostettiin uudet huonetilat 1.76 ja 1.77, jotka palauttavat tilanteen 1883 suunnitellun kaltaiseksi. 1.76:n käytäväovi avattiin umpimuuriin, koska siihen aiemmin käytiin viereisistä huonetiloista.
 - LATTIAT: Uusi linoleum, uudet jalkalistat vanhan mallin mukaan.
 - SEINÄT: Vanha rappaus säilytettiin, uusi uusiin seinäpintoihin – tapetointi.
 - KATOT: Vanha rappaus ja vanhat kattoprofiilit kyettiin säilyttämään täydentäen.
- 2007

1.75 v.2007 ja v.1984 (valokuva ark.tsto Jokinen).

KORKEIN OIKEUS

Kahvihuone	1.78
Sähkökeskus	1.79
Siivouskomero	1.80
Jätehuone	1.81
WC/ M	1.82
Sosiaalitilojen eteinen	1.83
Pukuhuone	1.84
Suihkuhuone	1.85

- 1816 pq
1830?
- Alkuperäissuunnitelmissa on esitetty kaksi palvelusväen huonetta, käytävä, jossa porras ylempään kerrokseen sekä ulkoa käytävä leivintupa.
 - Kuitenkin tämä osa rakennuksesta toteutettiin vasta 15 vuotta myöhemmin ja seinien paikkojen, ikkuna-akseliväliden ym. vertailu ja se seikka, että siipirakennusrunko (leivintupa) ulottuu nykyisen porttikäytävän kohdalle, kertoo siitä, ettei siipirakennusta toteutettu alkuperäissuunnitelmien mukaan.
 - 1871 todettavissa yksi suurempi tila, jossa suuri uuni (keittiö leivintupa konditorian tarpeisiin?). Lisäksi 2. kerrokseen johtava porras pihalta käytävänä suunnilleen nykyisen jätehuoneen 1.81 kohdalla.
- 1934
- Aiemmat keittiörakenteet purettiin, samoin porrasyhteys yläkertaan. Tila jaettiin uudestaan kevein väliseinän kahvikeittiöksi, huoneeksi (tod.näk. taukotila) sekä varastoksi, joka hyödynsi aiempaa porrashuoneen ulko-ovea.
- 1967
- Rakennettu asiakirjahissi, joka avautui KHO:n kirjaamoon, tilaan 1.77 päin. Purettiin 1985. Samassa yhteydessä tilaan järjestettiin pieni lähiarkisto sekä tutkijahuone.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Pääosin uusi linoleum, uudet jalkalistat. Märkätiloissa lattialaatoitus seinälle nostettuna.
 - SEINÄT: Uutta ja vanhaa seinäpintaa rintarinnan, maalaus.
 - KATOT: Vanha rappaus pääosin, varsinaista kattolistaa ei ole (pieni pyörästys). 1.78:ssa kattopinta jouduttiin uusimaan.
 - Jätehuoneen 1.81 vanha rapattu katto olikin niin hyväkuntoinen, että päätettiin selvittää ilman alakattoa.
 - 1.78 suunniteltiin alun pitäen lomakevarastoksi, muutettiin sittemmin kahvikeittiöksi.
 - merk. tmkptk 12.8.1985. ... on todettu tarkoituksenmukaiseksi siirtää kantavan rakenteen alapuolelta kantavan rakenteen yläpuolelle välipohjarakenteeseen viemäriasennukset, jotta vältyttäisiin alustan kivilatomusten piikkauksilta ja lisäksi lattiarakenteet tarkistetaan olevan välipohjarakenteen pohjalta, muutoksista urakoitsijalta pyydetään kustannusselvitys

KORKEIN OIKEUS

2007

1.81

1.78

KORKEIN OIKEUS

POHJOISESPLANADI 3. KERROS

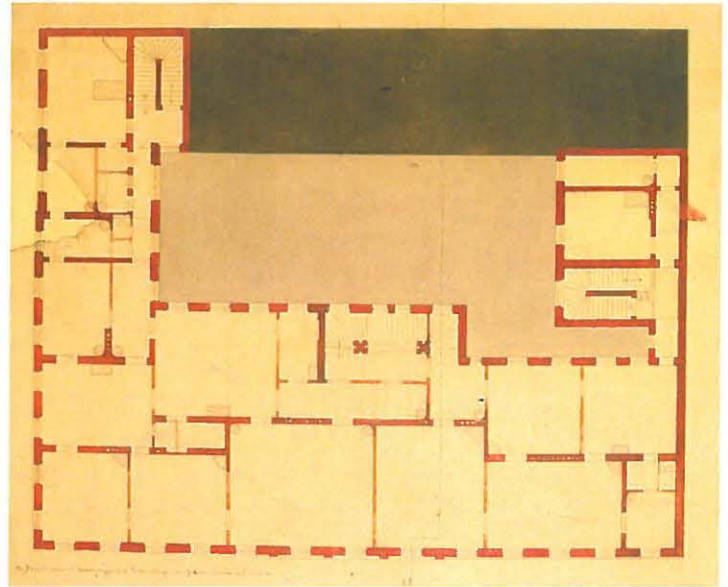
Yleistä

Koko kolmas kerros on lisätty vuonna 1884 valmistuneiden rakennustöiden yhteydessä.

Kerroksessa on säilynyt monipuolinen kattolistoitusten kokonaisuus. Samoista elementeistä on eri tiloissa yhdistelty aina uudenlaisia kokonaisuuksia.

1970 –luvun korjaus on ollut kolmannelle kerrokselle raskas: Kun 2. kerroksen kohdalla esimerkiksi vanoja (alkuperäisiä?) kattoruusukkeita oli säilynyt, näyttävät ne tyystin kadonneen 3. kerroksesta.

Pintatutkimus vuonna 1983 osoitti, että kolmannessakin kerroksessa oli Standertskjöldin aikaa värikäs ja tummahko interiöörimaailma.

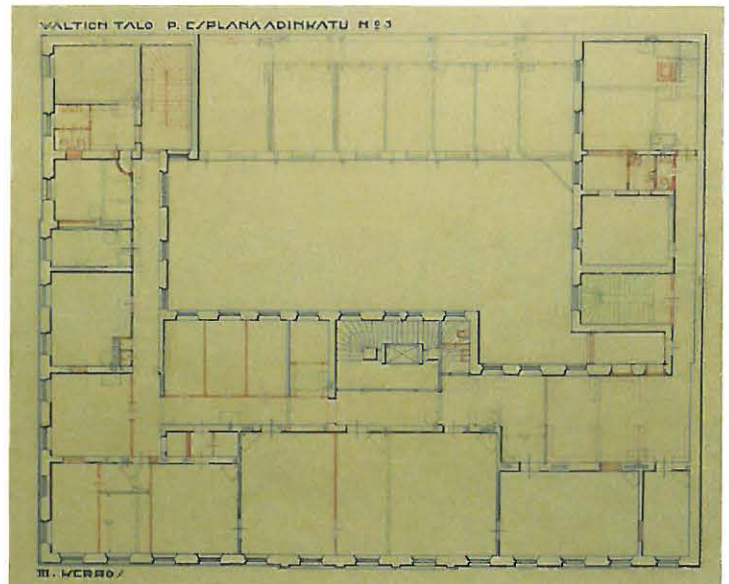

Muutettaessa tilat korkeinta hallinto-oikeutta varten v. 1933-34 tehtiin väliseinäjakoja henkilöhuoneiden määrän lisäämiseksi.

Tästä korjauksesta säilynyt erikoispiirre ovat mosaiikkibetoniset ikkunapenkit.

Ohessa kevyemmin piirretty pohjoissiipi on uudisosa vuodelta 1937.

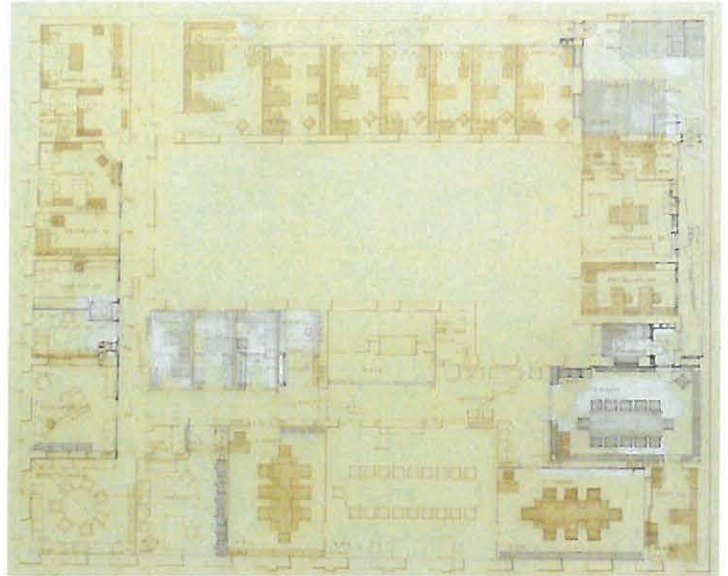
1959 Annikki Virtasen suunnitelmien mukaan on tehty muutoksia, jotka ovat tuoneet mm. alakattoja käytävätiloihin ja muutamiin huoneisiin.

KORKEIN OIKEUS

Uudenmaan piirakennustoimiston teki vuosina 1971-72 laajat korjaus- ja kunnossapitotyöt arkkitehti Sirkka Tarumaan suunnitelmien mukaan. Muutetut interiöörit elivät vain kymmenkunta vuotta, koska peruskorjauksessa alaslasketut katot ja kokolattiamatot katsottiin vieraiksi elementeiksi tähän rakennukseen. Samoin saivat lähteä tummat (viilupintaiset?) modernit laakaväliovet.

Monet lasketuista katoista eivät olisi olleet tarpeellisia tekniikan kätkemiseksi: 1972 valmistuneessa muutoksessa oli kyse modernisoinnista ajan henkeen.

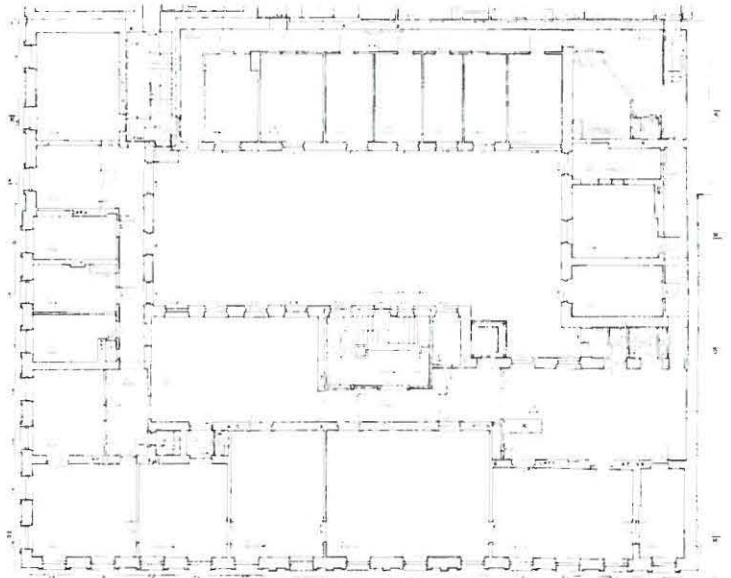

Rakennushallitus, muutokset 3. kerroksessa vuosina 1965-1972.
Kalustussuunnittelu Leena Ervamaan.

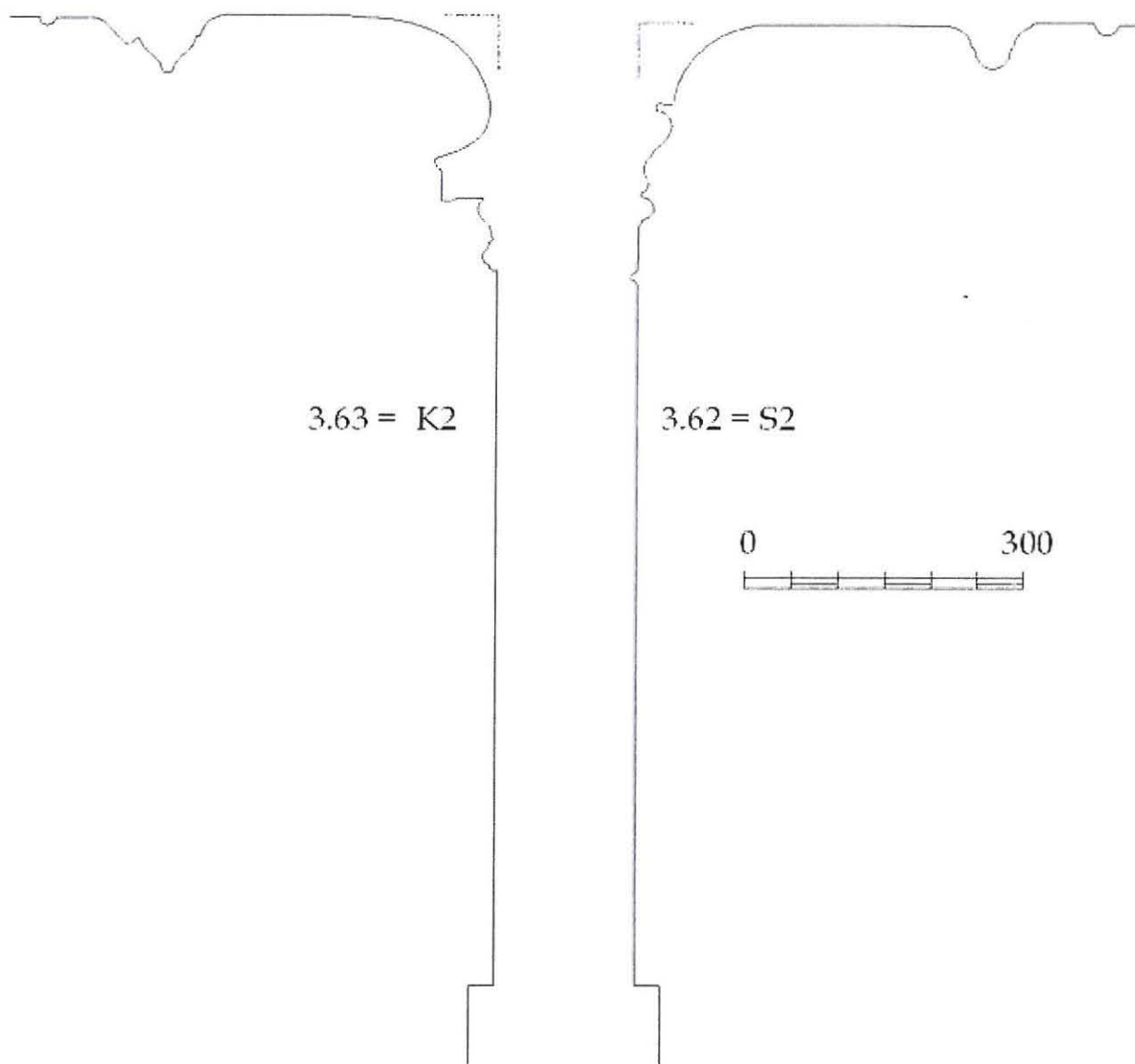
Vuonna 1986 valmistuneessa peruskorjauksessa on lähennytty alkuperäistä henkeä, mm. päätilojen välinen fiili on täydennetty. On tosin huomattava, ettei koko linja Standertskjöldin aikana ole ollut auki, koska 3. kerros on ollut jaettuna useammalle käyttäjälle.

Kattopinnat on otettu esiin, vaikka koristemaalauksien rekonstruointiin ei olekaan lähdetty. Tapetointien ja maalattujen rappauspintojen sijoittelu samalla periaatteella kuin 2. kerroksessa. Pintavahvistuskangasta on käytetty runsaasti, mikä tekee tulevista mahdollisista restauroinneista haasteellisia.

Yksityiskohtiin – kuten teetettäviin oviin ja jalkalista tai kattolista-täydennyksiin on haettu malli vanhasta. Jalkalistat on kuitenkin hyvin laajalti kyetty säilyttämään, vaikka lattiapinnat on muutoin perusteellisesti uusittu. Huonetiloja on huoliteltu mm. patterisyvennyksen eteen suunnitelluin ritilöin.

KORKEIN OIKEUS

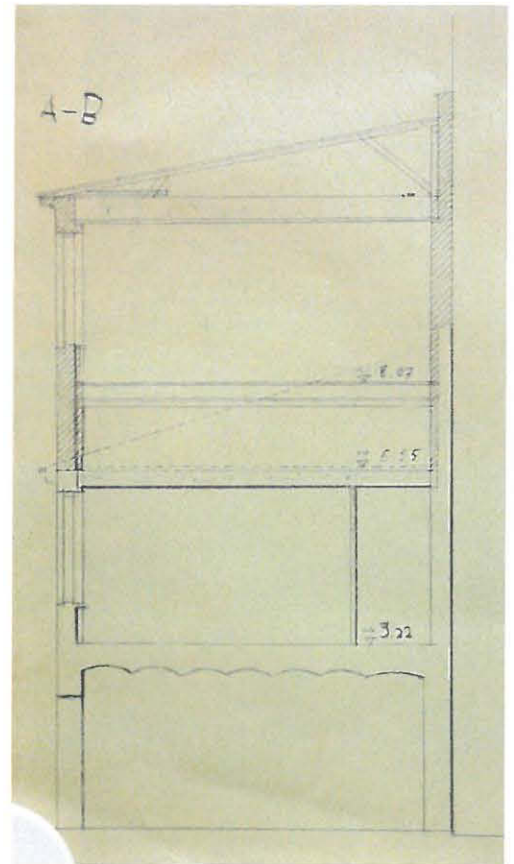

Purettavaksi tulevan salien välisen seinän (v.1934) yläosa: kattolistat sekä niiden etäisyys oven vuorilistan yläkappaleen yläpinnasta.

KORKEIN OIKEUS

Porrashuone B	3.33
Ks. porrashuone, tila 1.33	
Käytävä	3.34
Työhuone	3.35
Työhuone	3.36
Työhuone	3.37
Työhuone	3.38
Työhuone	3.39
Työhuone	3.40
Työhuone	3.41

- 1937
- Korotus siipirakennukseen on tehty vasta kiinteistön jo kuuluttua jonkin aikaa valtiolle. Korkeimman hallinto-oikeuden tilat olivat sijoitettuina olemassa olevaan 3. kerrokseen ja näin saatiin lisätilaa. Arkkitehtina rakennushallituksessa toimi Martti Välikangas.
 - Jotta uudet tilat saataisiin sijoittumaan samalle tasolle vanhan rakennuksen kanssa ilman että 2. kerroksen pieniä huoneita olisi jouduttu korottamaan ylikorkeiksi, tehtiin puurakenteinen korokelattia.
 - Väliseinäjako on säilynyt alkuperäisenä (voi olla esim. kipsikuonaseinä?).
- 1959
- Tilaan 3.35 on merkitty KHO:n kirjaamon asiakaspalvelutiski. (Käytävää ei ollut tässä vaiheessa erotettu huoneesta.) Asiakasliikenne käytti uutta sisäänkäyntiä kadulta tilan 1.36 kautta..
 - Huonenumerointi 3.35 = #348 ... 3.41 = #342. Käytävä 3.34 = #341.
- 1965
- Kirjaamon siirron vuoksi tila 3.35 vapautui toimistohuoneeksi.
- 1972
- Uudistus ajan henkeen: kokolattiamatto ja metallisälekkatto käytävässä, seinämaalien värivalinta. Ovet uusittiin tummiksi laakaoviksi. Ks. kuva esim. käytävän 3.47 yhteydessä

Korotus 1937, rakennushallitus/Välikangas.

KORKEIN OIKEUS

1986

Peruskorjaus 1985-86.

- Käytäväikkuna portaan 3.33 vieressä on avattu vasta 1986, koska alkuperäisestä läpikuljettavasta huoneilasta erotettiin tällöin vielä yksi pieni toimistohuone (2. kerroksen mallin mukaan). Käytävästä tuli näin kapea ”putki”.
- LATTIAT: Uusi linoleumi uusin jalkalistoin.
- KATOT: Alakatot purettiin. Vanhat rappaukset säilytettiin käyttämällä pintavahvistuskangasta. Näissä huoneissa seinän ja katon liittymä on suora, listaton.
- SEINÄT: Tapetointi, osin maalaus. Kangastus tilassa 3.35 ja ikkunaseinällä 3.41. Käytäväseinään lisättiin levytys.
- OVET: Vaihdettiin uusiin lasioviin. (Valoa käytävään.)

2007

3.35 :

oikeusneuvos

Rautio.

3.36:

oikeusneuvos

Bygglin.

3.37 :

oikeusneuvos

Esko.

3.38:

toimistosihiteeri

Vilpa.

3.39:

toimistosihiteeri

Veini.

3.40:

oikeusneuvos

Poutiainen.

3.41:

oikeusneuvos

Majalahti.

3.34, käytävä.

3.39, kapea työhuone.

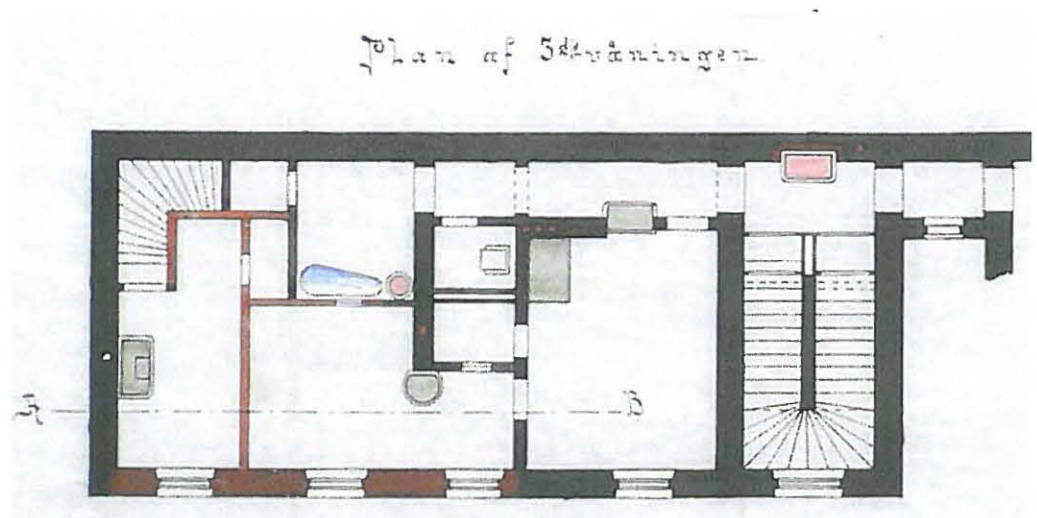
3.35, entisestä läpikuljettavasta huoneesta erotettu työhuone.
Alla v.1986 perusparannettu ikkuna (välilasi).

KORKEIN OIKEUS

Kerrosaula	3.42
Sähköpääkeskus	3.43
Lomakevarasto	3.44
Siivouskomero	3.45

- 1883
- Alkuperäisten F.A. Sjöströmin suunnitelmien mukaan tätä tilaryhmää ei rakennettu vielä v. 1883 suunniteltujen suurten laajennusten yhteydessä.
- 1895
- Valdemar Aspelin suunnitteli Standertskjöldille asuintiloja itäisen pihasiiven jatkeeksi. Perimmäisen tilaryhmän kohdalla 1832 rakennetussa piharakennuksessa ei ollut kolmatta kerrosta, joten asuntoihin saatiin luonnonvaloa ikkunoista.
 - Suunnitelmassa on kaksi huoneistoa: Toiseen on käynti omasta portaasta alakerran tilasta 2.52 (tuon aikainen kapea käytävä koko tontin itäreunan pituudella). Suurempi kahden huoneen asunto on varustettu kylpyhuoneella, joka sai valoa makuuhuoneen kautta. Mielenkiintoinen on porrashuoneeseen sijoitettu uuni – mahdollinen selitys käytävässä näkyville syvennyksille.

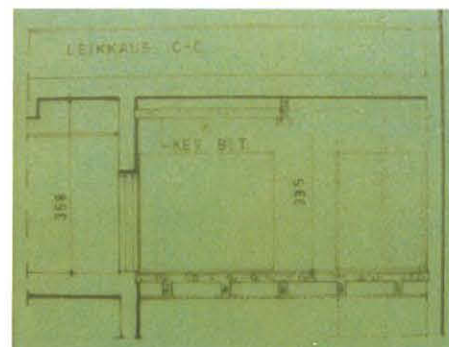

- 1934
- Suuri yhtenäinen tila avattiin purkamalla väliseinät. Mielenkiintoinen yksityiskohta on kuitenkin keskuslämmityspiippu, joka perustustilanteesta johtuen jouduttiin sijoittamaan kuin pilari hieman keskemmälle huonetta. Rakennuksessa oli tähän asti ollut uunilämmitys. Piipun taakse nurkkaan oli sijoitettu pieni wc + etuhuone.
 - Vuodelta 1937 tilalle on merkitty käyttötarkoitukseksi arkisto. Suunnitelman mukaan työhuoneeseen 3.41 antavia ikkunoita ei ehkä aluksi olisi muurattu umpeen.

- 1959
- Merkitty huonenumero #339.

- 1972
- KHO:n perusparannustöiden yhteydessä suunniteltiin tilaan liukuhyllystöt.
 - Tämän takia lattian kantavuutta täytyi parantaa. Suunniteltiin viereinen uudistus teräsbetonilla.
 - Huom. Siporex -katto, joka ilmeisesti säilynyt alaslaskun takana

Kuva: Kansallisarkisto/
Rakennushallituksen piirustuskokoelma.

KORKEIN OIKEUS

1986

Peruskorjaus 1985-86.

- 3.44 = ATK –päätehuone ja lomakevarasto sekä aputilat erotettiin yhtenäistilasta lasi-puuritilä – seinärakennetta käyttäen.
- Jäljelle jääneestä aulasta avattiin 1986 uusi yhteysporras alaspäin, Helenankadun eteläisen pihasiiven 3. kerrokseen.
- LATTIAT: Uusi linoleum uusin jalkalistoin, portaassa mosaiikkibetoni. Siivouskomerossa muovimatto.
- SEINÄT: Maalattut, kangastetut rappauspinnat (ei tapetteja). Uusille huonetiloille puu-lasi-väliseinä.
- KATOT: Uusi kipsilevyalakatto, jonka takana vanha siporexkatto.
- Tiloihin ei voitu järjestää luonnonvaloa.

2007

KORKEIN OIKEUS

Sihteerin työhuone	3.46
Käytävä	3.47
Oikeusneuvoksen huone	3.48

- 1884
- 1883 suunniteltuja tiloja. Alun perin todennäköisesti palvelusväen asuintiloja. Kapeampi huone 3.46 kuin makuuhuone, suuremmissa 3.48 liesi.
 - KATOT: Käytävä on alkuperäisessä muodossaan sikäli, että seinämuurien yläosa on palkkina säilytetty ja kattolistat näin ollen käytäväosien mukaisesti tallella.
- 1895
- Aspelinin suunnitteleman asuinsiiven laajennuksen yhteydessä vuonna 1884 rakennettua asuntoa on laajennettu ja parannettu saniteettijärjestelyin, ks. pohjapiirros edellä tilaryhmän 3.42-3.45 yhteydessä.
- 1934
- Tila 3.46 oli jaettuna useampaan pieneen osaan: varastoksi, kahvikeittiöksi ja wc-tilaksi. Tässä on saatettu käyttää hyödyksi 1895 tehtyjä väliseiniä ja märkätilajärjestelyjä.
- 1959
- Huononumerointi: 3.46 = #335...337, 3.47 = #331, 3.48 = #334.
- 1972
- Käytävään tehtiin laskettu alumiinisälekatto, joka poistettiin 1986 valmistuneissa korjauksissa.
 - Sosiaalitulat laatoitettiin ja varustettiin uudestaan.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uusi linoleum, vanha jalkalista osin saatu säilymään ja täydennetty.
 - SEINÄT: Tilan 3.46 väliseinät purettiin ja aukot huoneeseen 3.48 muurattiin umpeen. Maalatut rappauspinnat (ei tapetteja), alla käytetty pintavahvistuskankaita.
 - KATOT: Käytävässä vanha kattorappaus ja kattolistat saatiin säilymään. Oikeusneuvoksen huoneessa on vanha rappaus, sihteerin huoneessa levyalakatot poistettiin ja rappaus uusittiin – kumpaankin työhuoneeseen tehtiin uusi pyöristävä katon ja seinän rajaus. Vain käytävässä tarvittu kangastusta.
 - Käytävän päättänyt ovi tilaan 3.42 poistettiin. Eteläpäässä tilaa 3.55 vastaan aukon itäistä reunaa kavennettiin pilasterilla. (Tuskin rakenteellista merkitystä? Vain aukon rajaus luontevammin?)
- 2007
- 3.46:
sihteeri
3.48:
oikeusneuvos
Möller

KORKEIN OIKEUS

Vasemmalla käytäväinteriööri v. 1972 muutosten mukaisessa tilassa, oikealla tilanne v. 2007 (eri suuntiin nähtynä). Luonnonvalon puuttuminen on ollut aina ongelma, tosin tilanne oli siltä osin ankeampi aiemmin, ettei Helenankadun uudisrakennukseen johtavan portaan aukosta pilkottavaa valoa edes ollut ja tässä näkyvästä käytävän päästä tultiin aulaan 3.55 välitilan kautta.

Alkuperäinen käytävä katon osalta on saatu esiin vuonna 1986. Ensimmäisen jakoseinämuurin kohdalla näkyvä lattarauta voi olla peräisin vuoden 1934 korjauksista: kun porraskanteet tilasta 3.49 (kuvassa ensimmäinen ovi vas.) purettiin, on ehkä muureja jouduttu sitomaan? Ilmeisesti välipohja alaspäin tällä kohtaa betonia, muutoin puuta (1985).

Vanha valokuva: arkk.tsto Jokinen, v.1984.

KORKEIN OIKEUS

Työhuone 3.49

- 1884
- 1883 suunniteltu keittiönporras.
 - Vuoden 1895 laajennustöiden yhteydessä mahdollisesti lisätty uunilämmitys.
- 1934
- Porras purettiin ja siihen sisustettiin työhuone. Todennäköisesti tästä on aiheutunut julkisivumuutos sisäpihalla (ikkunan korkeusasema -> uusi ikkuna).
- 1959
- Huonenumero #333.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Ks. kuvateksti edellä käytävän 3.47 yhteydessä.
 - Esiin tuli 1985 betonilattia (oli luultu että puuta)
 - LATTIA: Uusi linoleum.
 - SEINÄT: Maalatut rappauspinnat. Pintavahvistuskangas.
 - KATOT: Tehtiin uusi pyörästys katon ja seinän rajapintaan. Ei kangastusta.
- 2007
- 3.49:
oikeusneuvos
Krogerus.

Tässä tilassa putkiveto näkyvissä.

KORKEIN OIKEUS

Eriö	3.50
WC -etuhuone	3.51
Eriö	3.52
WC -etuhuone	3.53

- 1884
- Nämä tilat eivät olleet osa alkuperäistä 1883 rakennusvaihetta: kohdalla oli valokuilu, johon avautui kaksi ikkunaa kerroksen itäisen asunnon ruokasalista.
- 1934
- Ikkunat tilan 3.55 suuntaan suljettiin ja kapeasta valokuilusta tehtiin välipohjien avulla pieni työhuone.
- 1959
- Huonenumero #332.
- 1972
- Itäisempi ikkuna-aukoista avattiin oveksi ja muodostettiin pieni välikkö, jonka kautta päästiin käytävään 3.47, ei siis suoraan salin 3.55 nurkasta enää.
 - Jäljelle jäävä ”koppi” on merkitty puhelinkeskukseksi.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Entiset ikkuna-aukot tilan 3.55 suuntaan otettiin käyttöön ovina: aukkoja on supistettu muuraamalla pieliä. Julkisivuun aiheutui pieni muutos, kun naisten wc:lle järjestettiin pieni ikkuna aiemman suuren ikkunan aukkoon.
 - PINNAT uusittiin, seiiniin ja lattiaan tehtiin laatoitus. vanha rapattu katto jäi kipsilevyalaslaskun taakse.

2007

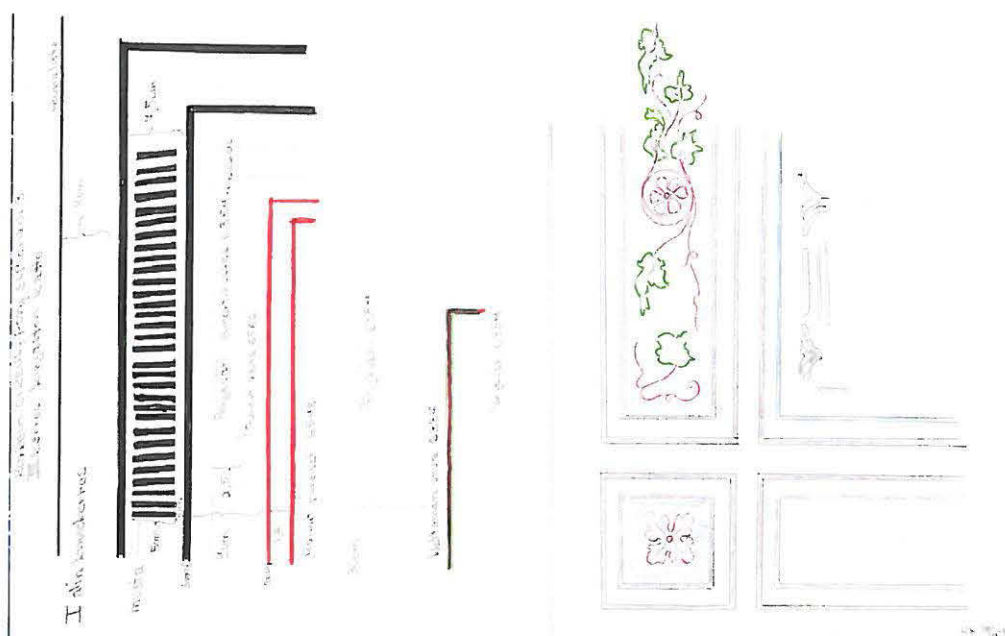
Etuhuone 3.53. Lattiaan on jouduttu tekemään pieni korotus. Vastaava kaksivärinen kaakelointi ja diagonaalilaatoitus sekä allas + marmoritasoyhdistelmä on miestenkin wc-tilassa. (Yleinen järjestely rakennuksessa.)

KORKEIN OIKEUS

Aula, itäinen	3.55
Aula portaan kohdalla	3.57
Varasto	3.56
Porrashuone: ks. erillinen osio.	3.58

1884

- 1883 suunnitelmissa oli kaksi salitilaa, joista itäisempi todennäköisesti ruokasali sekä läntisempi porrashuoneeseen liittyvä eteinen, josta johti mahdollisesti portas ullakolle. Ullakonportas on voinut jäädä toteuttamatta suunnitelmien mukaan, jolloin ullakkoyhteys olisi ollut ainoastaan portaasta 3.33 sekä mahdollisesti puretun keittiöportaan kautta.
- Ruokasalin osalla väritutkimuksessa (1983) on katosta löydetty *kolme koristemaalakerrosta*. Alla vasen on tulkinta alimmaisesta kerroksesta, oikea on kolmas ja viimeisin koristelukerta.

- Seinissä (yläosassa) oli alinna havaittavissa punertavan ruskea maalaus eli ilmeisesti kattopinnan pohjasävy suoraan rappauspinnalle tehtynä, ylemmissä kerroksissa sekä tapettia että vaaleita maalikerroksia.
- Alkuperäinen ruokasali on ollut voimakassävyyinen ja koristelu geometrisen suoraviivaista. Rintapaneeli? Pohjoisenpuolelle antavin ikkunoin vaikutelma voinut olla hieman synkeä, mitä on viimeisimmässä korjauksessa haluttu ehkä keventää (1920-luku?).

1934

- Jakavan seinän paikkaa siirrettiin. Suurempi, itäinen tilaosa oli käytössä KHO:n kirjastona.
- Portaan itäpuolella olevaan syvennykseen järjestettiin wc etuhuoneineen.

1959

- Uusi huonenumerointi: 3.55 = taaempi kirjasto-osa #320, aulaosa #321. 3.56 = Wc, muodostuen tiloista #329 ja #330. 3.57 = #322 (osa).
- Aulaosalle tehtiin laskettu katto.
- Uudet kirjahyllyt tilaan 3.55.

KORKEIN OIKEUS

1972
1976

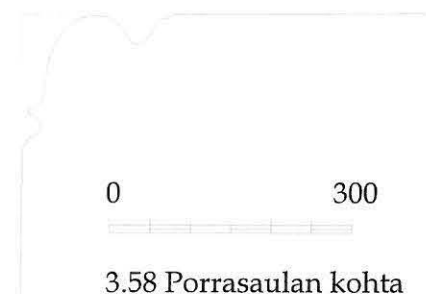
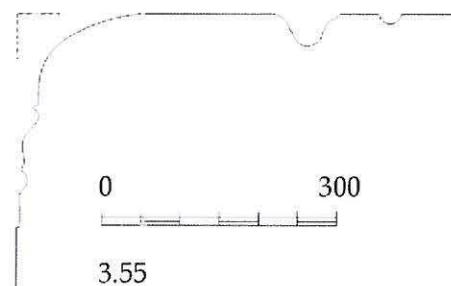
- Uudistuksessa tilan 3.55 käyttötarkoitukseksi tuli kokoushuone. Tilaa ajateltiin (1976) kuitenkin käytettävän myös elokuvaesityksiin ja sitä varten suunniteltiin kalustesijoittelu (Leena Ervamaa, rak.hall.).
- Mahdollisesti tässä uudistuksessa 3.55:n kattoon on asennettu lasikuitukangas.

1986

Peruskorjaus 1985-86.

- LATTIAT: On asennettu uusi parketti. Tilan 3.56 wc-käytön aikainen kaakelilattia (kuten myös kaakeloidut seinät) on kuitenkin säilytetty.
- SEINÄT: Seinissä on pitkälti alla vanha rappaus. Pinnaksi tehtiin maalatun ja tapetoidun seinän tyylielty yhdistelmä. Käytetty pintavahvistuskankaita, vähintään osissa seinäiä.
- KATTO: Alakatot purettiin, koristemaalaukset tutkittiin, mutta jätettiin esiin ottamatta. Kattolista (profiili alla) on saatu säilymään, täydentäen tilassa 3.55. Kattolista tilassa 3.57 (alla virheellinen huonenumero) lista on osin uutta, osin vanhaa. Tilassa 3.55 ilmeisesti käytetty kangastusta.
- TEKNIikka: Aulatilin salin 3.62:n vastaiselle seinälle on rakennettu suuri kuilu. Sen tilallinen vaikutus on taitavasti häivytetty rakentamalla kuilun etuseinä ikään kuin uudeksi tilan päättäväksi seinäksi täydentäen kattolista tämän mukaan.
- Antti Paatero suunnitteli vahtimestarin työpisteen (marraskuu 1985) niin tähän kuin ylemmän kerroksen aulaankin, mutta jäi melko lailla käyttämättömäksi ja lopulta poistettiin.
- Merkitty työmaapöytäkirjaan syksyllä 1895, että välipohjan kantavia palkkeja todettu tarpeelliseksi vahvistaa teräspalkein huonon kunnan vuoksi (ei pelkkä pään tukeminen).

2007

KORKEIN OIKEUS

Läntinen aula 3.59

- 1884
- Tila muodostuu, kun uusi kerros rakennetaan. F.A. Sjöströmin allekirjoittamana on säilynyt kaksi toisistaan poikkeavaa pohjapiirustusta, molemmat huhtikuulta 1883. Kaupunginarkistossa olevassa (lupapiirroksessa) koko nykyinen aula on esitetty yhtenä suurena salina. Tässä versiossa koko ylin kerros on yhtä asuntoa. Rakennushallituksen kokoelmassa porrashuoneesta tulee käytävä ja portaan vieressä on ensin pieni yhden ikkunan huone ennen suurta salitilaa. Tämä vaihtoehto, jossa on kyse kahden asunnon ratkaisusta, on tullut toteutuksen pohjaksi.
- 1960-luku
- Tila oli jaettuna viiteen pienempää huoneeseen ja käytävään. Vasemmalta lukien ilm. toimistohenkilön työhuone, KHO:n presidentin sihteerin työhuone, vahtimestarin huone sekä kaksi vaatesäilytystilaa (peräkkäin).
- 1959
- Nykyisen tilan alueella olivat työhuoneet #323, #324, #325 sekä naulakkotilat #326, #327 ja osa käytävästä #322, jossa oli alaslaskettu katto. Näihin huoneisiin on kuitenkin saatu vanhan mallin mukaiset peiliovet. Käytävän tunnelma on ollut ahdas.
- 1972
- Uutta kiinteää sisustusta vahtimestarin ja naulakkotiloihin (Sirkka Tarumaa, rak.hall.).
 - Naulakko #326 on merkitty vahtimestarin työtilaksi.

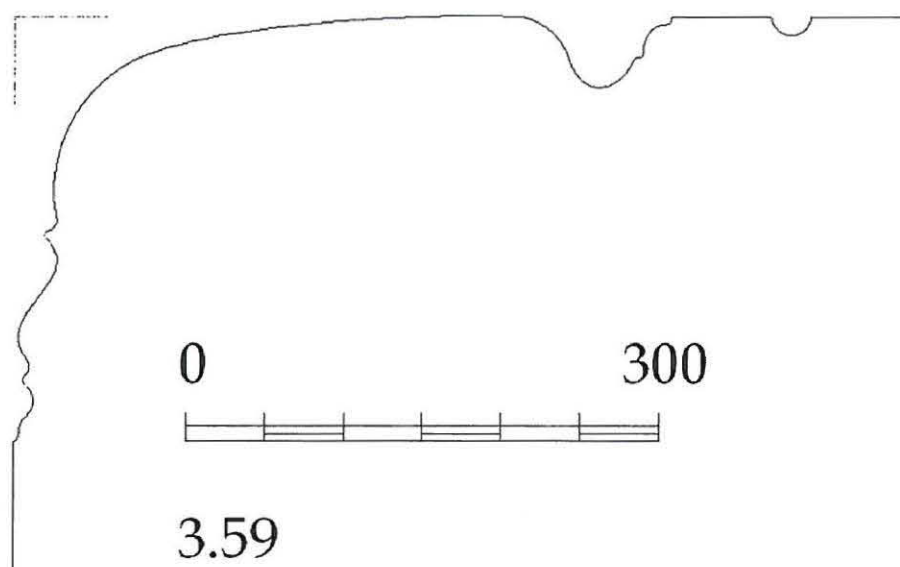
Käytävän oikealla puolella näkyvä valkoinen poikkiseinä on aulatilassa olleen työhuoneen kulma.
Valokuva: arkk.tsto Jokinen.

- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Vasen aukko käytävään 3.69 on avattu vuoden 1986 korjauksissa. Oikean aukon paikalla on ollut ovi.
 - LATTIAT: Uusi parketti vanhat jalkalistat säilyttäen ja täydentäen.
 - SEINÄT: Maalaton ja tapetoidun seinäpinnan vaihtelu. Osittain (ikkunaseinällä) tehty kangastus.
 - KATOT: Vanha rappaus on säilytetty pintavahvistuskangasta apuna käyttäen, mutta kattolista on täysin uusi (ks. alla). Aiemmat kopitukset ja alaslaskut sekä alun perin toisenlainen tilajako eivät ole mahdollistaneet vanhan listan käyttöä.
 - Sisustussuunnittelija Paatero oli kaavaillut kalustein toteutettavaa istuinryhmän rajaamista tilasta, mutta toteutuksessa tällä hetkellä vain ikkunaseinän vierellä olevat penkit. Jäänyt toteuttamatta, ehkä luontevaa diagonaalia kulkureittiä 3.57 – 3.69 ajatellen istuimet olisivat olleet tiellä.

KORKEIN OIKEUS

- Päätysseinälle porrasta vastaan sijoitettu Annika Hobinin laaja (kosketukselle) herkkä 3-ulotteinen taideteos, jonka eteen ei istuimia voi sijoittaa. Matto on osa teosta.

2007

KORKEIN OIKEUS

Varatyöpiste 3.60

- 1884
- Tila muodostuu, kun uusi kerros rakennetaan: kylpyhuone, wc ja mahdollisesti pukeutumishuone. Tilat yhdistetään isommaksi huoneeksi jossain vaiheessa jo Standertskjöldin omistusaikana.
 - (Väritutkimuksessa seinästä saatu esiin muutamia roosan sävyjä.)
- 1934
- Korkeimman hallinto-oikeuden työhuone. Oviyhteys saliin 3.61 suljettiin.
- 1959
- Uusi huonenumerointi: #319.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Merkitty käyttötarkoitus työhuone.
 - LATTIAT: Uusi parketti vanhoiin jalkalistoin.
 - SEINÄT: Maalattun ja tapetoidun seinäpinnan vaihtelu. Tässä tapauksessa tapettikehystys tehty sekä sisäänkäyntikäyntioveen että ikkunaan, muuten tapetti on vedetty läpi (myös fiiliovi piripintaan). Pintavahvistuskangasta käytetty osittain.
 - Ovi salin 3.61 suuntaan avattiin fiiliin muiden kerrosten päätilojen ovien kanssa.
 - KATOT: Vanhat kattorappaukset ja kattolista saatettiin säilyttää, ilman kangastusta.
- 2007
- Ovi tilaan 3.61 ei kuitenkaan ole käytössä, ilmeisesti ääneneristyksen vuoksi karmiväli on villoitettu
 - Käytännössä tila on tällä hetkellä varatyöpisteenä.

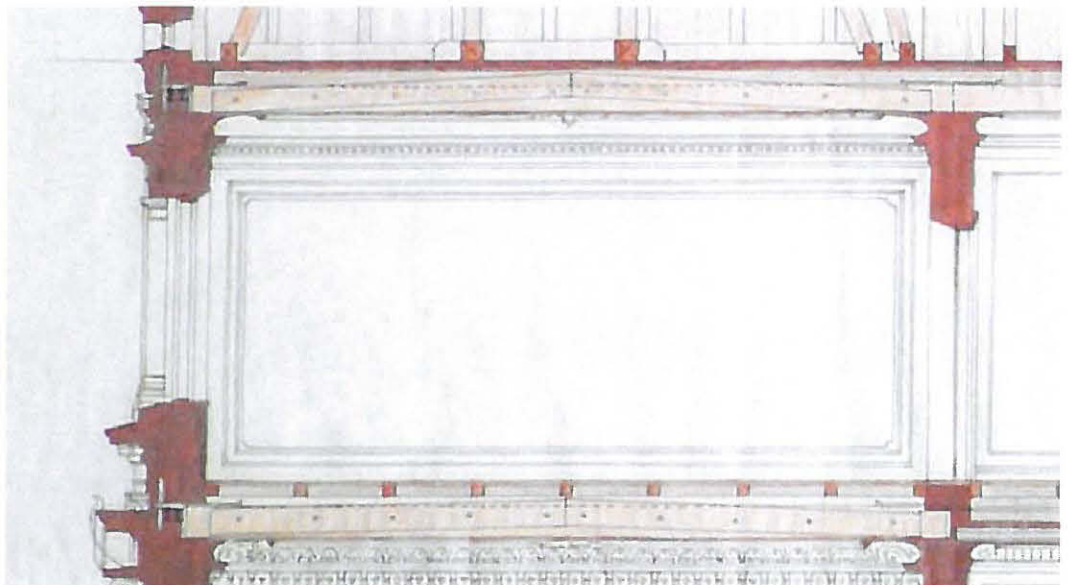
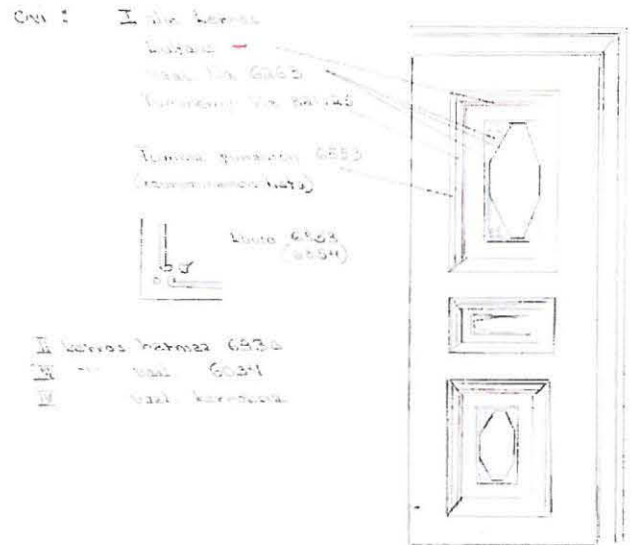

KORKEIN OIKEUS

Istuntosali S3 3.61

1884

- 1883 suunniteltu salitila: ilmeisesti makuuhuone.
- Väritutkimuksessa (1983) todettiin, että katto ja kattolistojen ylimmät osat on uusittu. Kattolistan alaosissa sen sijaan löytyi pohjalta mustanruskeaa ja kultaa. Katon tummanruskea pohjaväri on kääntynyt seinälle. Muusta seinäpinnasta ei ole tarkempaa tietoa. Ovet ovat olleet voimakkaan punaisen-lilan sävyiset:

F.A. Sjöströmin alkuperäissuunnitelma tilaa varten, 1883. Kansallisarkisto/ Rakennushallituksen piirustuskokoelma.

KORKEIN OIKEUS

- 1934
- Korkeimman hallinto-oikeuden jäsenten huone. Oviyhteys huoneeseen 3.60 suljetaan, samoin itäisempi nykyisen aulan 3.55 ovista, koska se jäi 3.55:een sijoitettavien kirjahyllyjen taakse.

*Pietinen 48733 /1943
Kesk. presidentti Risto Ryti vas. l. W. Hakkila*

Kuva: Museovirasto, historian kuva-arkisto.

- 1959
- Uusi huonenumerointi: #318. Korkeimman hallinto-oikeuden III jaoston kokoushuone.
 - LATTIA: Parketti joko tästä tai vasta 1972 korjausvaiheesta.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- Esimerkki tavoitellusta interiööristä: ks. tila 3.63.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Itäisempi pariovi tilaan 3.55 otetaan jälleen auki.
 - Ovi tilan 3.60 suuntaan, ks. 3.60.
 - LATTIAT: Parketin vaihto vanhat jalkalistat säilyttäen.
 - SEINÄT: Tapettikehystykset vastaavalla tavalla kuin esim. 3.62:ssa. Ei kangastusta.
 - KATOT: Vanhat kattorappaukset ja kattolistat pystytettiin säilyttämään. Ei kangastusta.
 - TEKNIikka: Ilmanvaihtokanava tässä tilassa välipohjassa.

KORKEIN OIKEUS

ennen
vuotta
1985

2007

Kuva: arkk.tsto Jokinen, v.1984.

0 300

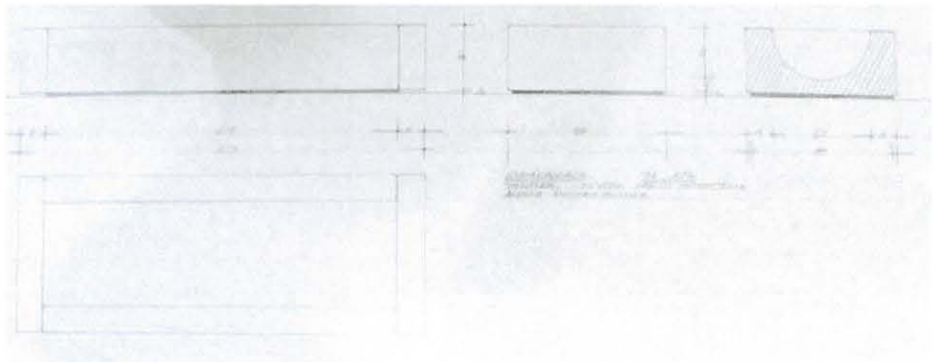
3.61

KORKEIN OIKEUS

Istuntosali S2 3.62

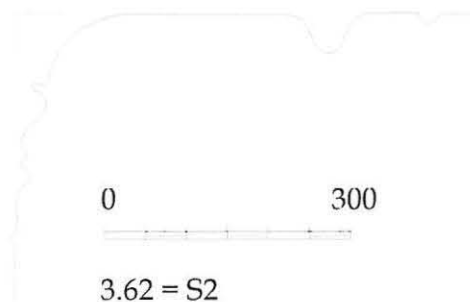
VÄLISEINÄ, JOKA ON TARKOITUS v. 2008 KORJAUSTÖISSÄ POISTAA, EI OLE ALKUPERÄINEN, vaan vuonna 1934 tehdyistä korjauksista.

- 1884
- Tila muodostuu, kun uusi kerros rakennetaan. Väliseinän paikan ollessa alunpitäen ollut toinen, kuului nykyinen salitila alun perin puoliksi kahteen eri kolmannen kerroksen asuntoon.
 - Tilasta pitäisi olla seinä- ja ovipintojen tutkimus, mutta ei merkintöjä löydy? Väritutkimuksen täydentäminen tältä osin?
- 1934
- KHO:n I jaoston kokoushuone.
 - Väliseinän paikkaa muutettiin tilaan 3.63 (sali K2) päin.
- 1959
- Huonenumero # 317.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- KHO:n tilojen perusparannuksen yhteydessä plenum –saliin suunniteltiin ystäviä ovikorosteita kuin 2. kerroksen suuressa salissa (Sirkka Tarumaa, rak.hall.) ilmeisesti ilmanvaihtoa varten. Toteutus?, ei enää jäljellä.
 - Aikakauden melko raskashenkinen muotoiluote näkyy detaljeja myöten: Tarumaa suunnitteli mm. kynäkotelot KHO:n plenumin pöydälle.
 - Esimerkki huonetilasta (seinäprojektiio) tilan 3.63 yhteydessä.

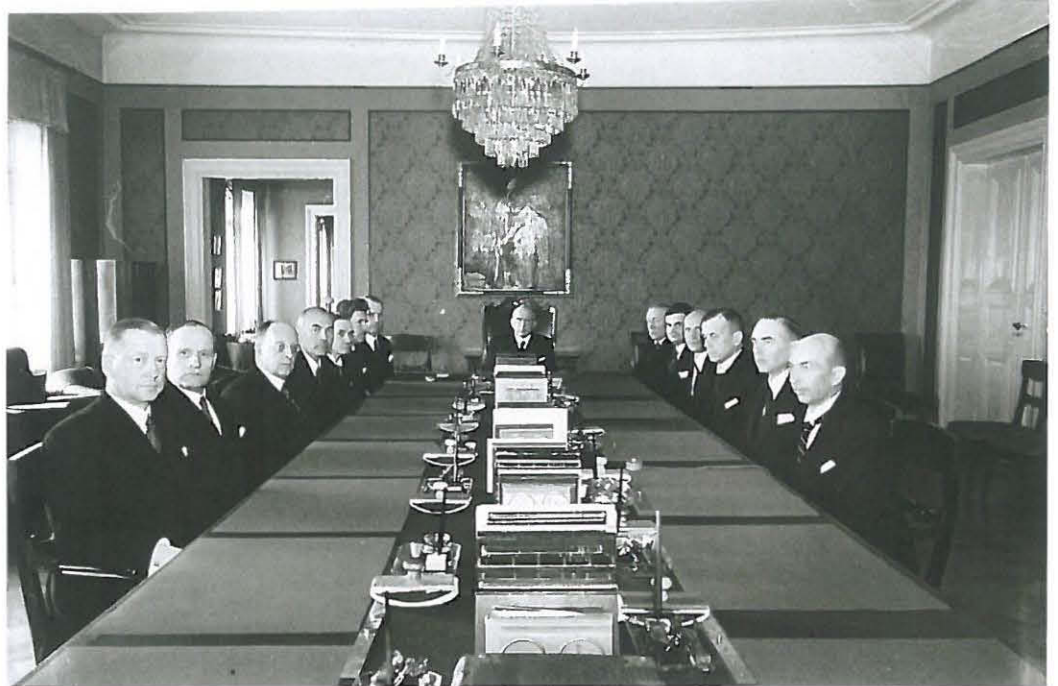

- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Vanha tammiparketti on ilmeisesti voitu säilyttää lukuun ottamatta reunojen tekniikan vuoksi avattuja alueita. Myös vanhat jalkalistat on säilytetty.
 - SEINÄT: Tapetit siten, että oviseinällä kehysrajaus, filioivissa samoin, mutta tapetiton alue jatkuu ulkoseinän nurkkien yli ikkunaan asti. Ikkunoiden välissä jälleen tapettikaistat. Ei kangasta.
 - KATOT: Vanha rappaus ja kattolista säilyivät. Kangastusta käytetty apuna.
 - IV: Ilmanvaihtokanava tässä tilassa välipohjassa.

2007

KORKEIN OIKEUS

Korkeimman hallinto-oikeuden kokous ehkä 1950-luvulta?
Kuva: Museovirasto, historian kuva-arkisto.

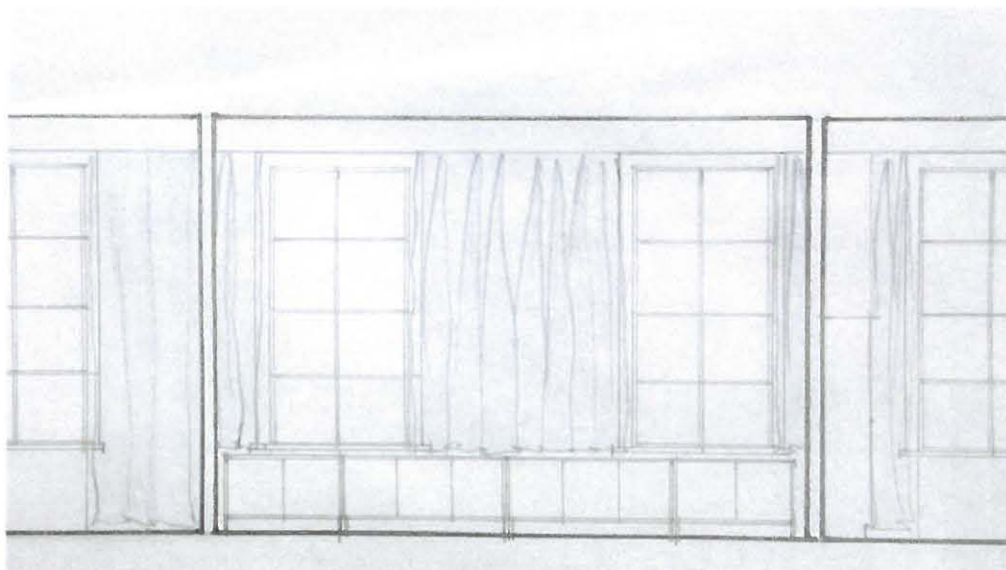

KORKEIN OIKEUS

Istuntosali K2 3.63

*VÄLISEINÄ, JOKA ON TARKOITUS v. 2008 KORJAUSTÖISSÄ POISTAA, EI OLE
ALKUPERÄINEN, vaan vuonna 1934 tehdyistä korjauksista.*

- 1884
- Tila muodostuu, kun uusi kerros rakennetaan. Väliseinän paikan ollessa alun pitäen ollut toinen, kuului tähän saliin myös osa nykyisestä pääistuntosalista S2.
 - Väritutkimuksessa (1983) on todettu, että kattorappaus on uusittu pintavahvistuskangas lisäten. Kattolista on kuitenkin säilynyt: sen alin kerros sisältää mustan ruskeaa, punertavaa ruskeaa sekä kultausta. Tutkija on arvioinut, että huone on ollut tapetoitu.
- 1934
- KHO:n II jaoston kokoushuone arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
 - Väliseinän paikkaa muutettiin tilaan 3.63 (sali K2) päin.
- 1959
- Huonenumero #316.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- Esimerkki tavoitellusta interiööristä:

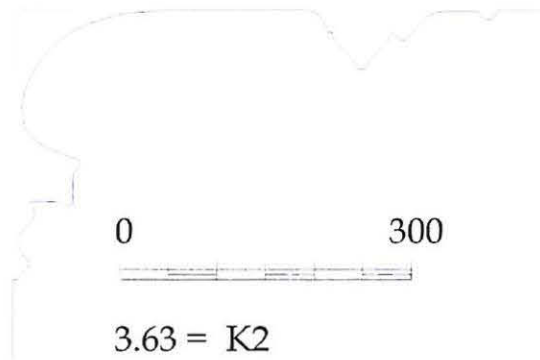

Verhoripustussuunnitelma ja alaslasku Pohjoisesplanadin salitiloihin.
Kansallisarkisto/ Rakennushallituksen piirustuskokoelma.

- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIA: Parketti korvattiin uudella, jalkalistat säilyttäen.
 - SEINÄT: Maalatus ja tapetoidun seinäpinnan vaihtelu. Tapetit siten, että oviseinällä kehysrajaus, fiiliovissa samoin, mutta tapetiton alue jatkuu ulkoseinän nurkkien yli ikkunaan asti. Ikkunoiden välissä jälleen tapetikaista. Asennettu pintavahvistuskankaat.
 - KATTO: Olemassa oleva uudehko rappaus valmiine pintavahvistuskankaineen on säilytetty, samoin kattolistat.
 - TEKNIikka: Ilmanvaihtokanava tässä tilassa välipohjassa.

KORKEIN OIKEUS

2007

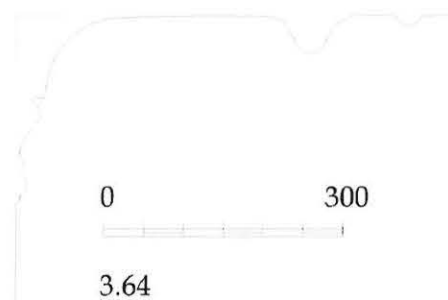

KORKEIN OIKEUS

Istuntosali K3 3.64

- 1884
- 1883 suunniteltu salitila: kerroksen läntisen asunnon huoneterä, käyttötarkoitus tuntematon. (oleskelutila).
- 1934
- KHO:n presidentin työhuone.
 - Väliseinän paikkaa muutettiin tilaan 3.63 (sali K2) päin.
 - Väliseinän paikkaa nurkkahuoneeseen 3.65 päin muutettiin ja yhteys sinne suljettiin.
- 1959
- Huonenumero #312.
 - Uudet kiintokomerot.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Suunnitelmissa merkitty ”kokoushuone”.
 - LATTIA: Uusi parketti, vanhat listat voitiin täydentäen säilyttää.
 - SEINÄT: Maalatuun ja tapetoidun pinnan vaihtelu. Tapetointia ikkunoiden välisessä kentässä sekä huoneen takapuolisko, jättäen oven ympärille epäsymmetrinen kenttä. Ei kangastusta.
 - KATTO: Vanha rappaus ja kattolista voitiin säilyttää. Ei pintavahvistuskankaita.
 - Pariovi huoneeseen 3.65 päin avattu.
 - TEKNIikka: Ilmanvaihtokanava tässä tilassa välipohjassa.

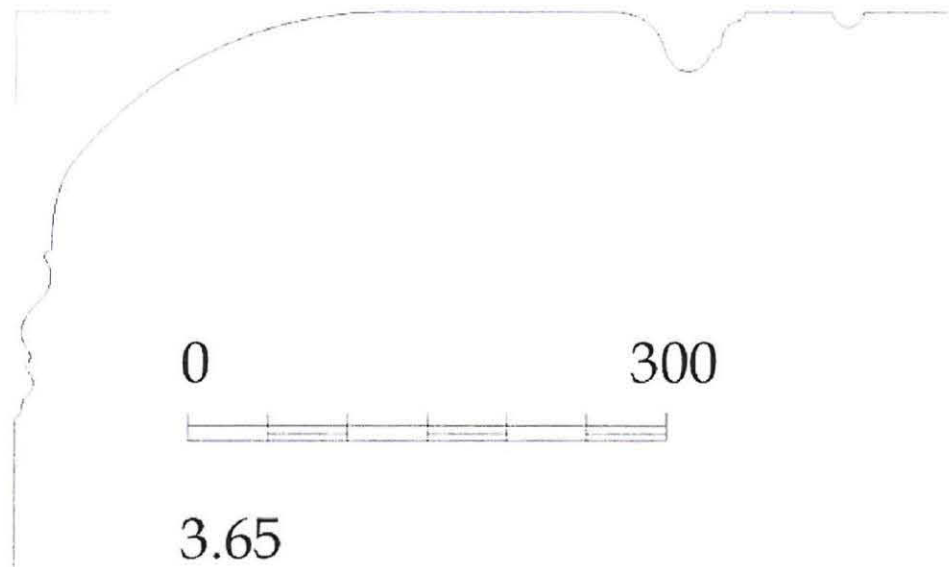
2007

KORKEIN OIKEUS

Oikeusneuvoksen työhuone 3.65

- 1884
- 1883 suunniteltu salitila: kerroksen läntisen asunnon huonetila, käyttötarkoitus tuntematon. (oleskelutila).
- 1934
- Aiempi väliseinä tilaa 3.64 vasten sekä uuni sen kulmasta purettiin. Tällöin voitiin avata entisestä uuninurkasta suora käynti käytävään 3.69.
 - Tilaan tehtiin sisäinen eteinen ja loppuosa voitiin jakaa kahdeksi pieneksi työhuoneeksi.
- 1959
- Pikkuhuoneet poistettiin, ja valoisasta nurkahuoneesta tuli istuntosali, huonenumero #311.
 - Tehtiin uudet kiintokaapistot.
 - Toinen, suljettuna ollut Helenankadun ikkuna avattiin.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- Lattiaan on asennettu korotus jostain syystä?
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIA: Uusi parketti, vanha jalkalista säilytetty täydentäen.
 - SEINÄT: Maalaten ja tapetoiden varioidut seinäpinnat (tapettikentät ikkunoiden välisien pilarimuurien keskellä sekä kaistaleina pitkällä seinillä).
 - Pariovi saliin 3.64 päin avattu. Näyttäisi siltä, että aukko tilaan 3.70 olisi niin ikään uusi. Käytäväoven kohdalla on ollut ovi, mutta kätisyys vaihdettu – ovi vaihdettu?
 - Puuttuva patterisyvennys tehtiin yhden ikkunan alle.
 - KATTO: Kattopinnassa kipsilevyoikaisu (poikkeuksellista!), johtunee aiemmista väliseinäjaoista. Kattolista on uusi – muoto kuitenkin näyttää perustuvat vanhoihin profiiliperusteisiin.
 - Ei pintavahvistuskangastuksia.

KORKEIN OIKEUS

2007

Oikeusneuvos Suhonen. Yksi talon näyttävimmistä työhuoneista ulkonurkan molemmin puolin olevien ikkunoiden avaaminen näköaloin merelle ja kauppatorille.

ennen
vuotta
1985

2007

KORKEIN OIKEUS

Sähkökomero	3.66
Välikkö	3.67
Varasto (holvi)	3.68

- 1884
- 1883 suunnitelmien mukainen välikkötila, joka on muodostunut ensimmäisestä kerroksesta nousevan alkuperäisen sydänmuurin ja uuden sydänmuurin väliin. Alkuperäispiirroksen perusteella näyttäisi siltä, että kohdassa on varauduttu muuriaukot jättämällä sisäänkäyntiin saliin nyk. tilan 3.64 kohdalla, mutta kevein jakoseinin on suunnitelmassa kuitenkin osoitettu aputiloja. Myöhemmin ilmeisesti käynti saliin on avattu.
 - Väliköstä erotettu kassakaappi ja varastohuone(?), mahdollisesti Kaukas Oy:n konttorin sijaitessa näissä tiloissa.
 - Holviolvi on englantilaisvalmisteinen Chubb.
- 1934
- Väliseinäjako esitetty uusiksi.
- 1959
- Uusi huonenumerointi: 3.66 = #315, 3.67 = #314, 3.68 = #313.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Holvin lattialaatoitus säilytettiin. Välikössä uusi parketti, vanha jalkalista säilyttäen.
 - SEINÄT: Vanhat rapatut pinnat maalattiin.
 - KATOT: Vanhat rapatut laipiot säilyivät.
- 2007

KORKEIN OIKEUS

Käytävä 3.69

- 1884
- 1883 on suunniteltu sisäpihan puolelle valoisa kaksiosainen käytävätila. Herrasväen asuinhuoneiden puoleisessa päässä se on leveä aula ja palvelusväen tilojen kohdalla kapea; näitä on erottanut toisistaan todennäköisesti ovi.
- 1934
- Helenankadun huonerivistön koko käytäväseinä rakennettiin uudestaan siten, että käytävästä tuli tasalevyinen. Osittain käytettiin sisäikkunaosuuksia.
 - Lyhyellä kaarikäytävällä muodostettiin yhteys portaan vieressä olevaan tilaryhmään.
- 1959
- Huonenumero #304.
 - Lisättiin alakatto.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- Kokolattiamatto, aikakauden värit, alumiinisälealakatto, uudet tummat laakaovet.

Käytävämiljö v. 1984 (valokuva: arkk.tsto Jokinen). Näkymä vastakkaisesta suunnasta v. 2007.

- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Käytävän pohjoisesta (B -portaan puoleisesta) päästä on tehty aulamainen käytävälaajentuma. Siihen sijoitettu kopiokone ym. kerää irtotavaraa ympärilleen eikä päällikköhuoneen eteen tarvittavaa väljyyttä ehkä oikein ole?
 - LATTIAT: Uusi linoleumpinta, vanha täydennetty jalkalista.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset ilman kangasvahvistusta. Lisätty kipsilevyverhoilu toimistojen seiniin. Maalauspinna.
 - OVET vaihdettiin vanhan tyylin mukaisiin.
 - KATOT: Alaslasku poistettiin, osin vanhat esiin tulleet Standertskjöldin aikaisen käytävän kattolistat saatettiin säilyttää, osin tehtiin uutta. Kangastusta käytettiin apuna.
 - Ikkunat kunnostettiin koristeellisine pitkäsulkihoineen, lisälasein. Ikkunan rakenne on kuitenkin sellainen (tippanokaton) ulkopuitteeltaan, että sade ja lumi on päässyt lasiväliin ja sisään ikkunapenkille aiheuttaen kosteusvauriota.

KORKEIN OIKEUS

Työhuone 3.70

- 1884
- 1883 on suunniteltu salitila, jonka alkuperäinen käyttötarkoitus ei ole varma: osana herrasväen asuntoa.
- 1934
- Oviyhteydet viereisiin tiloihin 3.71 ja 3.65 suljettiin.
 - Tila mahdollisesti jaettiin kahdeksi työhuoneeksi.
- 1959
- Merkitty: Kansliapäällikön työhuone (# 310). Tällöin väliseinä vuodelta 1934 on purettu.
 - Huoneeseen tehty alaslaskettu katto ja kiintokaapistot sisään tuloseinälle.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- Korokelattia?
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Lattian korotus purettiin ja asennettiin uusi parketti normaalikorkoon.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset säilytettiin ja tapetoitiin yhtenäisesti. Osittain pintavahvistuskangasta.
 - KATOT: Vanha rappaus oli siinä määrin turmeltunut, että asennettiin oikaiseva kipsilevytyös.
 - Tilasta erotettiin toimistokäytön vaatima käytäväosa palvelemaan huonetta 3.65.
- 2007
- Oikeusneuvos Kitunen.

KORKEIN OIKEUS

Työhuone	3.71
Mikä	3.72
Työhuone	3.73
Sähkökeskus	3.74
Työhuone	3.75

- 1884
- 1883 suunniteltuja tiloja, todennäköisesti makuuhuoneita.
- 1959
- Tilat 3.71 ja 3.73 muodostettiin kevyellä väliseinällä kahdeksi erilliseksi työhuoneeksi aiemmasta suuremmasta tilasta
- 1967
- Tilojen 3.71 ja 3.73 väliseen seinälinjaan sijoitettiin asiakirjahissi, joka palveli kanslistille osoitettua työhuonetta # 307 (nyk. 3.73).
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- Työhuoneisiin 3.71 ja 3.73 tehtiin alakatot.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- LATTIAT: Uudet linoleumpinnat. Tilassa 3.75 vanha jalkalista voitiin säilyttää, muihin tehtiin vanhan mallin mukaan uusi.
 - SEINÄT: Vanhat rappaukset säilyivät alla ja uusiin rakenteisiin käytettiin kipsilevyä. Väliseinä uusittiin 3.71:n ja 3.73:n välillä uusittiin kevytrakenteisena villoitettuna väliseinä. Seinät tapetoitiin yhtenäisesti. Pintavahvistuskangasta lisätty ilmeisesti ulkoseinien osalle.
 - KATOT: Kattorappaukset jouduttiin suurelta osin uusimaan. Myöskään vanhan kattolistan säilyttäminen ei onnistunut – muotoiltiin uusi pieni lista.
- 2007
- 3.71: osastosihteeri. 3.73: toimistosihteeri. 3.75: oikeusneuvos Aarnio.

3.73

3.75

KORKEIN OIKEUS

	Työhuone	3.76
	Työhuone	3.77
- 1884
- 3.76:n kohdalle suunniteltiin 1883 pieni läpikäytävä huone, mahdollisesti emännän huone, sekä käytävästä käytettävä kylpyhuone. Kylpyhuone sai luonnonvaloa käytävään antavasta ikkunasta.
 - 3.77 oli alun perin keittiö, yhtä suurta tilaa.
- 1934
- Työhuoneen 3.77 tila jaettiin väliköksi, työhuoneeksi sekä wc:ksi ja siivouskomeroksi.
 - Työhuone 3.76 oli nykyistä laajempi, siihen yhdistettiin em. pienemmät tilat erottamalla kuitenkin kaarevaseinäinen käytävänpätkä käynniksi tilaryhmään 3.77.
- 1959
- Uusi huonenumerointi: 3.76 = #305, 3.77 = työhuone #301, välikö #302 ja aputilat #303a...c.
- 1972
- Perusparannustyöt KHO:n tiloissa arkkitehti Sirkka Tarumaan johdolla.
- Tilajärjestelyyn ei tehty muutosta.
- 1986
- Peruskorjaus 1985-86.
- Työhuone 3.76 pieneni, kun siitä erotettiin käytävälaajennus.
 - Sisäinen välikö ja aputilat poistettiin tilasta 3.77 suuremman päällikköhuoneen aikaansaamiseksi.
 - LATTIAT: Uudet linoleumpinnat, vanha täydennettävä jalkalista.
 - SEINÄT: Pääosin vanhat rappaukset säilyivät, maalaus. Pintavahvistuskangasta käytettiin apuna, tilassa 3.77 vain osittain.
 - KATOT: Vanha rapattu laipio säilyi, olemassa ollutta nurkkapyöröstystä täydennettiin epäjatkuvuuskohdissa. Tilassa 3.77 käytettiin vahvistuskangasta.
- 2007
- 3.76:
oikeusneuvos Mansikkamäki.
- 3.77:
oikeusneuvos Raulos.

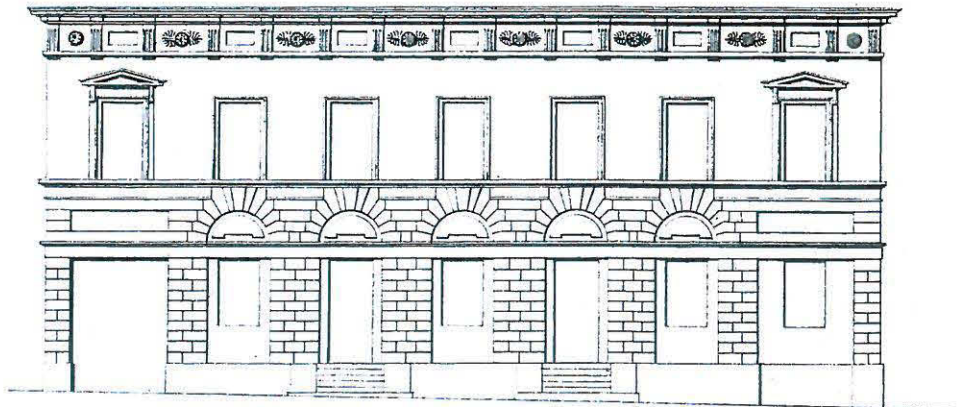

HELENANKATU YLEISTÄ, JULKISIVUT

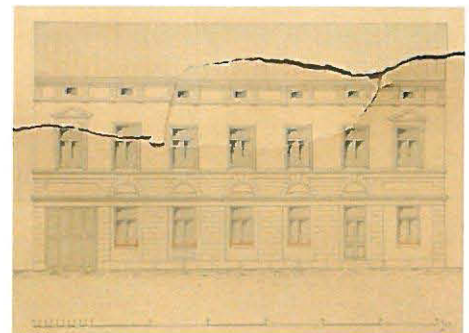
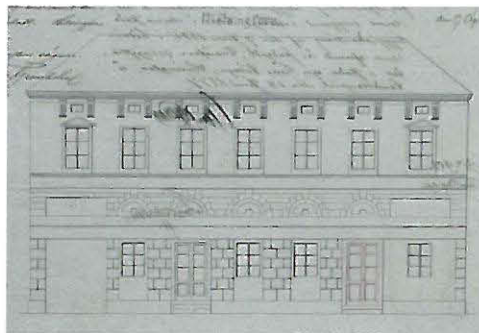
Kadonneet rakennusvaiheet

Aiempi kadunvarsirakennus

- Entisen panttilainakonttorin paikalla oli 1817–1894 kauppias J.F. Flodbergin rakennuttama talo.
- Rakennuksen ulkoasussa kiinnittyy huomio arkkitehtoniseen taidokkuuteen välikerroksineen: poikkeuksellisen julkisivun oli suunnitellut Carl Ludvig Engel. Perusteellisen analyysin julkisivun arkkitehtuurista on esittänyt tutkija Jarkko Sinisalo Engel –monografiassa vuodelta 1990. Itse rakennussuunnitelma oli Pehr Granstedtin käsialaa – kuten muutamia vuosia aiemmassa Castegrenin talossa, viereisessä Aleksanterinkatu 10:ssä sekä Heidenstrauchin talossa (presidentinlinna).
- Kadunvarren kaksikerroksisen rakennuksen alakerta on ilmeisesti ollut Flodbergin kauppahuoneisto ja asunto korkeampine huoneineen on sijainnut yläkerrassa. (Kuva myös osiossa ”Rak.hist.”).

C.L.Engelin piirros Flodbergin talon julkisivua varten, 1817. Julkaistu Engel-monografiassa v.1990.

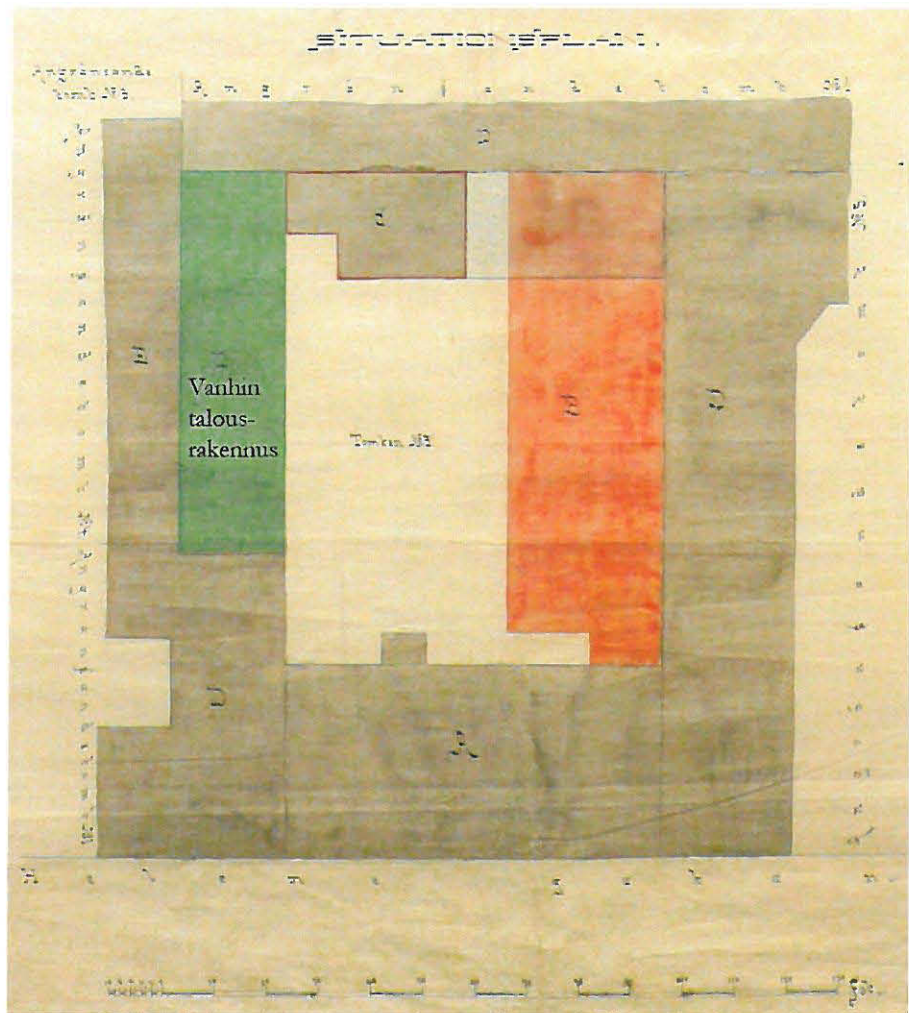
Vasemmalla Helenankatu 3 katufasadi vuonna 1877, jolloin on haettu punaisella merkitty muutos uudeksi oveksi. Kuvan on signeerannut O.Wickström. Se on mittasuhteiltaan lähinnä ”suuntaa-antavalta” (vrt. kahteen muuhun samaa esittävään piirrokseseen). Helsingin kaupunginarkisto. Oikealla Helenankatu 3 katufasadi vuoteen 1894 asti. Sinisellä merkitty oven muuttaminen ikkunaksi ja ikkunoiden koon kasvattaminen vuonna 1883, kun ensimmäisessä kerroksessa käynnistettiin panttilainaustoiminta. Theodor Höjjerin arkkitehtitoimisto on piirtänyt muutoksen samalla kun toimistossa suunniteltiin sisäpihan makasiinirakennusta. Senaatti-kiinteistöjen arkisto.

KORKEIN OIKEUS

- Koroleffin perikunnan myytyä kiinteistön Helsingfors Pant-Aktiebolaget -yhtiölle, toimi panttilainakonttori ensin kymmenisen vuotta vanhan kadunvarsiasuinrakennuksen alakerrassa. Yläkerta oli vuokrattuna ulos.
- Kriittinen tekijä panttilainautoiminnan kannalta on riittävä, turvallinen ja toimiva varastointi. Tätä varten ryhdyttiin välittömästi Helenankadun kiinteistön hankinnan jälkeen suunnittelemaan varastorakennusta, arkkitehtina Theodor Höijer (ks. alempana). Samalla Höijer suunnitteli myös muutamia muutostöitä vanhaan päärakennukseen. Toinen kadulle antanut ovi suljettiin ja ikkunoita suurennettiin sekä tulisijajärjestelyjä muutettiin (kuva edellä).

Tontin pohjoisreunan talousrakennus

- Pohjoisivulla sijainnut apurakennus oli ehkä Granstedtin ajalta, joka tapauksessa valmistunut ennen vuotta 1842, jolloin pihan itäisivulle rakennettavalle talli- ja käymälärakennukselle haettiin rakennuslupaa.

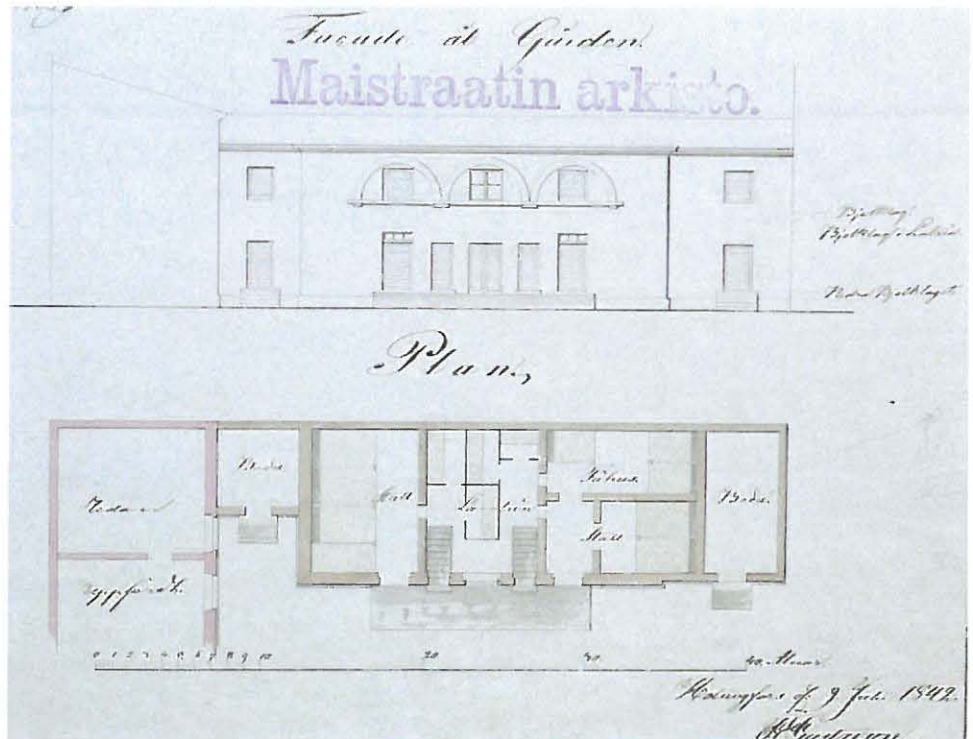

Asemapiirros vuodelta 1883, jossa esitetään oranssilla rakennettava makasiini ja sinisellä se osa itäisivun talli- ja käymälärakennuksesta, joka purettaisiin. Kuvaan on lisätty vihreällä värillä vanhan talousrakennuksen sijainti. Alkuperäispiirros: Senaatti-kiinteistöjen arkisto/Uudenmaan piirirak.tsto & kuvamanipulaatio 2007.

KORKEIN OIKEUS

Tontin itäreunan talli- ja käymälärakennus 1843

- Kyseessä on tontin itärajalta, keisarillisen palatsin seinää vasten rakennettu apurakennus. Rakennuksen taakse jätettiin tiettävästi palokuilu.
- Suunnittelija rakennusmestari Gustavson.
- Edellä olevasta asemapiirroksesta ilmenee, miten vuonna 1883 oikeanpuoliset varasto, tallit ja navetta sekä käymälät purettiin makasiinirakennuksen alta.

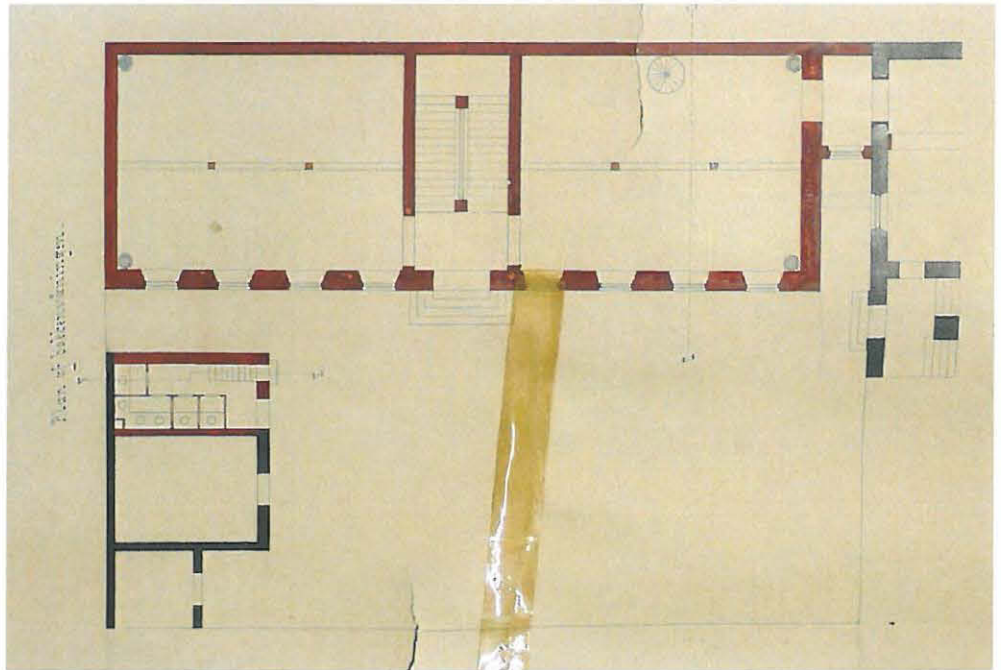

Helsingin kaupunginarkisto.

Makasiini 1883

- Flodbergien jälkeen tontin tiedetään olleen ainakin kolmella omistajalla vuosien 1856 – 1882 välisenä aikana. Silloin, aivan vuoden lopussa, kiinteistön osti aiemmin samana vuonna perustettu Helsingfors Pant-Aktiebolag, joka edelleen toimii nimellä Helsingin Pantti-Osakeyhtiö. Kaikki tunnetut omistajat sekä tarkempi kuvaus panttilainayhtiön historiasta on osiossa ”Rakentajat”.
- Panttiyhtiö ryhtyi ensimmäisiin toimenpiteisiin kiinteistön kehittämiseksi välittömästi. Theodor Höijerin suunnitelma makasiinia varten toteutettiin vauhdikkaasti, muutamassa kuukaudessa kesän 1883 aikana. Samaan aikaan on ollut laajamittainen uudisrakennustyö käynnissä eversti Standertskjöldin nimiin naapuritontilla Pohjoisesplanadilla, mutta yhteisellä tonttirajalla rakensi vain panttiosakeyhtiö.
- Tiettävästi ennen vuoden 1883 uudisrakennusta paikalla oli kolmekerroksinen asuinrakennus?
- Nopean rakennusaikataulun vuoksi on luultavaa, että perustamisessa käytettiin hyväksi puretun rakennuksen perustuksia ja tehty osin uutta, jätetty ehkä epäsojivaa maa-ainesta ja jätettä perustuksiin: kaikesta on seurannut, että rakennus laskeutui epätasaisesti ja halkeamia syntyi.

KORKEIN OIKEUS

Theodor Höijerin toimiston suunnittelema pohjapiirros maantasokerrosta varten. Ylemmät kerroksen toistivat samaa kaavaa, jossa keskellä on porrashuone ja varastohuoneiden keskilinjassa puurakenteinen pilari-palkkilinja.

Ensimmäisestä kerroksesta oli alun perin yhteys vanhaan päärakennukseen. Kolme vuotta myöhemmin myös toisen kerroksen tasolle rakennettiin yhteys Nils Salinin suunnitelmien mukaan.

Yhteyskohta on muutettu 1894, kun uuteen päärakennukseen tehtiin kaakkoisnurkkaan arvoesineiden holvi.

Senaatti-kiinteistöjen arkisto.

Pantivarasto.

Valokuva: Helsingin Pantti-Osakeyhtiön arkisto, originaali ilmeisesti Helsingin kaupunginmuseossa.

KORKEIN OIKEUS

Makasini vuonna 1979. Valokuva: Ark.tsto Jokinen, 1979.
Julkisivupiirros on yleisen rakennushistoriallisen tekstin yhteydessä, osiossa ”Rak.hist.”.

KORKEIN OIKEUS

Asuinrakennus 1891

- Konstantin Kiseleffin arkkitehtitoimistossa tehtiin tontin kokonaissuunnitelma vuonna 1891. Siitä toteutettiin ensimmäiseksi kolmikerroksinen asuinrakennus.
- Rakennus perustettiin hirsirinnan varaan, joka ajan myötä lahosi epätasaisesti ja aiheutti painumia ja rakenneratkeamia.
- Tietävästi rakennusta käytettiin ensin lähinnä varastona. Kadunvarsirakennuksen ja sen varastokerrosten valmistuttua joitain vuosia myöhemmin, siirtyi pihatalo asuinkäyttöön, uuneja ja helleja lisättiin. Siinä on ollut Helsingfors Pant-Aktiebolagetin henkilöstön asuntoja. Osittain tilat otettiin myöhemmin toimistokäyttöön.

Valokuva: Ark.tsto Jokinen, 1979.

Valokuva: Helsingin Pantti-Osaakeyhtiön arkisto, originaali ilmeisesti Helsingin kaupunginmuseossa.

KORKEIN OIKEUS

Halkovaja 1918

- Asuinrakennuksen ja makasiinin väliin rakennettiin varastotilaksi yksikerroksinen rakennelma, joka oli lähinnä rakennusten väliin tehty suljettu pulpettikattoinen katos.
- Sen läpi puhkaistiin 1957 rakennetun lämpökeskuksen piippu.

Valokuva: Ark.tsto Jokinen, 1979.

Uusi katurakennus 1894, ks. HeK/ Katu

1982 valmistunut peruskorjaushanke, ks. HeK/ Katu vanhan ja HeK/ Piha uusien osien suhteen

- Valtioneuvosto teki aivan vuoden 1977 lopussa päätöksen PoE-HeK –kiinteistökokonaisuuden osoittamisesta korkeimmalle oikeudelle. Korkeimmalle hallinto-oikeudelle puolestaan oli järjestetty uudet tilat Fabianinkatu 15:sta ja Unioninkatu 16:sta. Siitä on tiedotettu VM:n kirjeellä 23.1.1978 ja viikkoa myöhemmin rakennushallitus on saanut valtuutuksen Helenankadun kiinteistön ostamiseen.
- Kauppakirja on päivätty 1.3.1978. Hallinta siirtyi valtiolle 3.7.1978.
- Helenankadun virastotalon perustamis- ja esisuunnitelma on päivätty 30.5.1978 ja heinäkuussa se vahvistettiin. Tähän sisältyi myös *teoreettinen huoneohjelma korkeimman oikeuden kokonaistilantarvetta varten vuonna 1982.*
- Korkeimman oikeuden sekä korkeimman hallinto-oikeuden toimitilojen suunnitteluun osallistuvat tekivät opintomatkan tutustumaan kymmenkuntaan oikeusistuinrakennukseen Ruotsiin lokakuussa 1978.
- Helenankatu 3:n rakennustyöt valmistuivat helmikuussa 1982. Korkeimman oikeuden käyttöön tuli 2.175 m² lisätilaa = 35 työhuonetta, suullisten käsittelyjen tilat, kirjasto sekä kahvio- ja koulutustilat. (PoE PES 1982.)

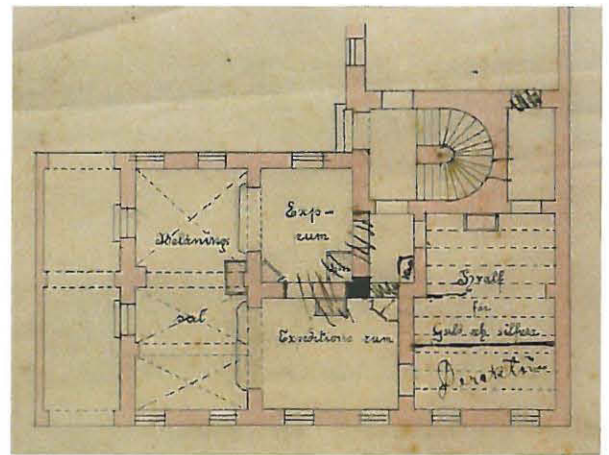
KORKEIN OIKEUS

HELENANKATU KADUNVARSIKAKENNUS

Uudisrakennushanke 1890 -luvulla

- Edellä (HeK, yleistä/ Kadonneet rakennusvaiheet) on kerrottu panttilainayhtiön 1880-luvulla alullepanemasta tontin rakennuskannan uudistamistyöstä ja sen ensimmäisestä vaiheesta, 1883 valmistuneesta makasiinista.
- Koko toiminnan alkutaipaleen ajan korjauksen tarpeessa oleva päärakennus aiheutti huolia: perustuksista aiheutuvia ongelmia esiintyi rakenteissa. Lopulta 1891 annettiin Konstantin Kiseleffin arkkitehtitoimiston suunniteltavaksi koko künsteistön käsittävä uudistaminen. Siitä toteutettiin alkuun pihan koillisnurkkaan sijoittuva varasto-/asuinrakennus.
- Kumpikin rakennus purettiin 1979.

- Kadunvarsirakennuksen vuoro oli vuonna 1893. Rakennustyö perustui vuoden 1891 suunnitelmaan. Kolmen kerroksen luonnokset, joista ohessa maantasokerros, lienevät edeltäneet toteutuksen pohjaksi valittua suunnitelmaa. Tekijä ja vuosi tuntemattomat.
- Luonnossarjassa perusratkaisu on esitetty hieman toisin kuin toteutuksen pohjaksi vahvistetut suunnitelmat, ennen muuta portaan sijoituksen osalta. Yliviivoittamalla seinämuureja lienee haluttu osoittaa, että avoin tila ja rakenteiden keskittäminen muutamaa keskiseen suureen pilariin oli

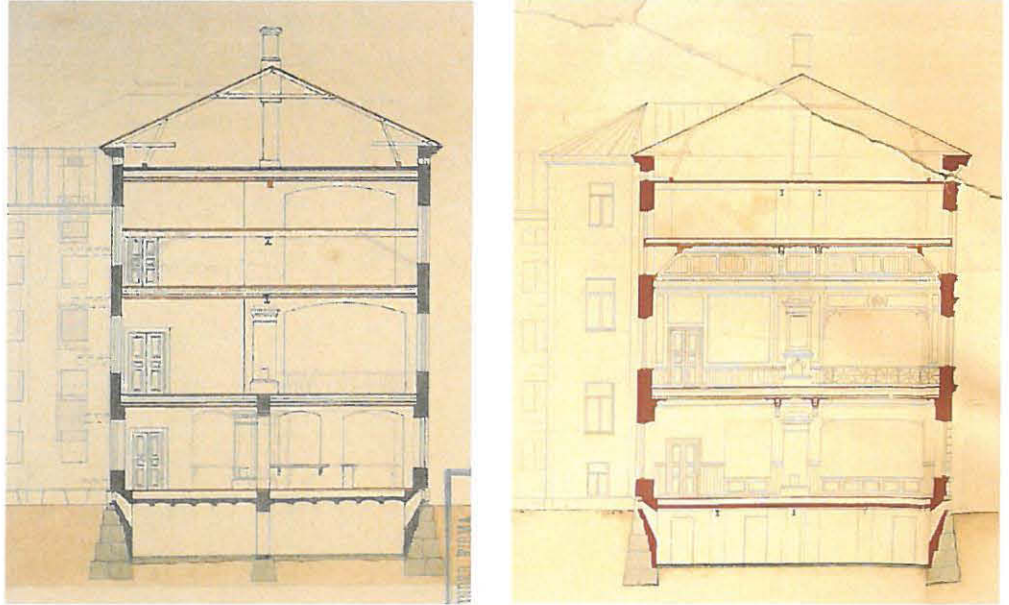
tavoiteltavaa. Portaan paikka eli yleisön reitti huutokauppasaliin oli tässä luonnoksessa Höijerin makasiinin (arvoesineiden säilytyksen) ja uudisrakennuksen välissä, mikä on saatettu kokea turvallisuusriskiksi siitä huolimatta, arkkitehti on osoittanut sisäisen yhteyden toimitilojen välille portaan takaa. Todennäköisesti juuri kontrolloitujen kulkuyhteyksien vuoksi toteutuneessa suunnitelmassa porras on sijoitettu rakennusosien ”kainaloon”, runkojen ulkopuolelle.

- Uudisrakennus valmistui vuonna 1894. Toteutussuunnitelmat olivat samansisältöiset, kuin 1891 Kiseleffin toimistossa laaditun kokonaissuunnitelman osana olleet.

Alla olevissa leikkauspiirroksissa nähdään Kiseleffin toimiston suunnitelman kehitystä vuoden 1891 tuntumassa:

- Alkuvaiheessa huutokauppasali oli matalampi. Pitkiä puupalkkeja kannatettiin yhdellä teräksellä rungon keskilinjassa. Kellari oli yksinkertaisesti kappaholvattu. Porras oli tässä vaiheessa vielä päämassan sisällä. Parempi versio on kuitenkin lyijykynällä jo hahmoteltu tämän piirroksen päälle.
- Seuraavassa vaiheessa nähdään, että puolet alemmasta varstokerroksesta on päätetty uhrata huutokauppasalin ilmavuuteen. Tavoitellusta edustavamman ilmeestä kertoo myös kaakeliuunin tyyppin muutos ja paneloinnit. Rakenteellisesti nähdään palkkikannatuksen tueksi tuodun toinen rautapalkki, joka huutokauppasalissa tyylikkäästi verhoiltaisiin. Ensimmäisen kerroksen toimitiloissa on niin ikään lisätty panelointia ja tilan väljyyttä on lisätty vähentämällä kantavia seinämuureja.
- Myöhemmin rakennus on päätetty toteuttaa ilman täyttä kellaria. Tämä liittyy poikkeuksellisen perustustavan valintaan, valetun laatan päälle rakentamiseen.

KORKEIN OIKEUS

Julkisivu

- Rakennuksen ulko-arkkitehtuurin ja olemuksen luonnehdinta rakennushistoriallisen inventoinnin mukaan, vuodelta 1975: *Katurakennus on kolmikerroksinen uusrenessansitalo... Rakennuksen pohjoispäässä on porttikäytävä ja pihasivun keskellä ulkoneva porrashuone. Kellarikerros on bolvattu. Alun perin panttilainaus toimintaan tarkoitettuna rakennuksen pohjakerroksessa on panttilainauskonttori. Toisen kerroksen päätillä on kahden kerroksen korkeinen huutokauppasali, jossa on puurakenteinen peilibolvi.*
- Julkisivu on kahdeksan ikkuna-akselin levyinen. Sitä jäsentävät vaakalistat ja nurkkaharkotukset. Seinäpinta on pohjakerroksessa voimakkaasti rustikoitu. Ylempänä rustika on kevyempää. Ikkuna-aukoissa on vaihtelevan muotoiset uusrenessanssikehystykset. Pihasivu on vailla arkkitehtonista tehostusta.
- Yläosien varastokäyttö näkyy julkisivussa, missä ylin ikkuna on koristekentällä jaettu kahtia matalia varastokerroksia varten. Kuitenkin niin, että kolme ensimmäistä alemmaa puoliskoa vasemmalla antoivat välillisesti valon huutokauppasalin kattoikkunoihin.

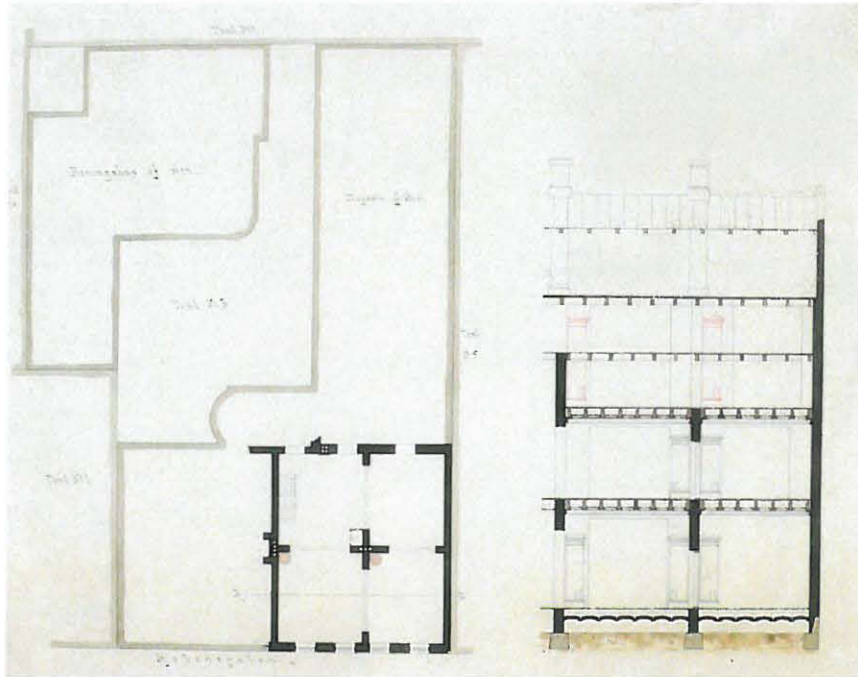
Rakenteet

- Rakennuksen runko on massiivista muurattua tiiltä. (Kantavat) väliseinät ovat yleensä täyden kiven seinä. Alkuperäisen tilanteen mukaan muurit kantavat puista välipohjapalkistoa, mutta osittain puupalkisto on teräspalkkien (I) varassa.
- Helenankadun kadunvarsirakennus on perustettu nykyisin vajaan metrin paksuisen yhtenäisen betonilaatan varaan, jonka päällä vanha luonnonkivisokkeli lepää. Perustustutkimus toteaa perustustavan melko onnistuneeksi: rakennus on täysin laskeutunut ja tasaisesti. 1960-luvun megapaalutuksen mukanaan tuoma muutos?

Sisätilat

- Rakennuksen tilallinen rakenne on ollut mielenkiintoinen, kun tilat ovat hyvin korkeat (tai hyvin matalat) ja limittyvät keskenään.
- Päätilat ovat olleet kahdella eri käyttäjällä: ensimmäisessä kerroksessa on toiminut panttilainaus asiakaspalvelu- ja toimistotiloineen. Toisessa kerroksessa oli itsenäisen huutokauppakamarin huutokauppa- ja toimistotilat. Ylimmät matalat kerrokset olivat hyvin pelkistetyksi toteutetut tehokkaat panttatun tavarain varastot.

KORKEIN OIKEUS

Ilmeisesti jo rakennusvaiheessa todettiin, että myös varastokerrokset on syytä pitää lämpiminä, joten lupa kahden kerroksen korkeisille uuneille haettiin, eli lämmitystyö tarvitsi tehdä vain alemmalla tasolla. Piirroksesta ilmenee myös toteutettu matala perustamistapa kappaholvein. Senaatti –kiinteistöjen arkisto.

Vuosikymmenet Helsingfors Pant-Aktiebolaget -yhtiön käytössä

- Panttilainayhtiön pääkonttori toimi rakennuksessa (kiinteistössä) 84 vuotta.
- Suuria peruskorjauksia ei tänä aikana tehty. Kun kiinteistöt luovutettiin valtiolle, ne olivat melko huonossa ja kuluneessa kunnossa, erityisesti pintarakenteiltaan sivurakennusten osalta myös rakenteelliselta kunnoltaan. Esimerkki suttuisuudesta vieressä: suullisten käsittelyjen salin odotushuoneen nurkka portaikkoon päin.
- Yksittäinen suuri rakennustyö lienee seurannut siitä, että kadunvarsirakennus sai vuonna 1944 *täysosuman* (yhtiön historiateoksen mukaan). Tämä tarkoittanee esimerkiksi sitä, että huutokauppasalin katto panelointineen on tässä yhteydessä (1944?) jouduttu uusimaan/ laajalti täydentämään, mutta työ lienee tehty vanhan mallin mukaan.
- Kiinteistössä oli vuokralaisia, mm. vuodesta 1961 Kirjo-Matto Oy, jolla oli makasiinissa kutomo-osasto ja varastoja päärakennuksen 3.kerroksessa. 1969 Kirjo-Maton tiloissa syttyi tulipalo.

KORKEIN OIKEUS

- Suomen valtio oli muutama vuosi otteeseen tuloksetta yhteydessä yhtiöön tiedustellen mahdollisuutta ostaa Helenankadun kiinteistö valtiolle. Ensimmäisenä vuonna 1933, samassa yhteydessä kun Standertskjöldin palatsi hankittiin korkeimmalle oikeudelle. Toistamiseen aina välillä ja vakavammin vuonna 1966, jolloin joitain tiloja vuokrattiin KHO:lle sekä 1968, jolloin hallituksen puheenjohtaja kutsuttiin valtioneuvoston kansliapäällikön puheille aiheeseen liittyen. Kuitenkin vasta 1970-luvun lopulla kauppa toteutui. Väliin mahtuu vuonna 1974 tehty postipankin ostotarjous, jonka pitkittyessä sitten 21.10.1977 valtiovarainministeriöstä tuli yhteydenotto, joka lopulta johti Helenankadun kiinteistön siirtymiseen valtiolle.

1982 valmistunut peruskorjaushanke

Peruskorjaus tehtiin vuosina 1980-82

- Lopullinen valmistuminen 1983 melko laajojen takuutöiden jälkeen. mm. puulattioissa oli laatuongelmia.

Korjauksen periaatteita

Asiakirjojen perusteella korjaukset olivat hyvin perusteellisia. Vanhaa vaihdettiin uuteen laajassa mittakaavassa

- Kotimaisuuteen kiinnitettiin ainakin työselostuksessa ylikorostetusti huomiota. Mm. varusteet olivat kotimaisia ajalleen tyyppillisiä, valmistajina esim. Sinituote, Värtsilä, Muuramen metalli.
- Vanhaa puolta haluttiin korostaa myös mm. detaljitasolla siten, että kyltit tehtiin messinkisin irtokirjaimin, poiketen uudispuolesta.
- Ullakolla palopermanto purettiin 1983.
- Maininta v. 1980 rakennusselostuksesta: *tilojen 139, 140, 143 (panttilainakonttori 1. kerroksessa), 231 (suullisten käsittelyjen sali) sekä sen päällä oleva 431 ja 231 entiset teräspalkit suojataan A-60 palosuojauksella ja pellitetään.* Pellitys lienee jäänyt pois, pelkkä levykotelointi riittänyt?
- Panttikonttorin toimisto- ja asiointitiloihin liittyneet seinä- ja kattopaneloinnit sekä listoitukset uusittiin vanhan mallin mukaan. Joissain paikoin on tehty täydennyksiä verhoiluihin verrattuna lähtötilanteeseen. Istuntosalin katto on kunnostettu! ei uusittu. Samoin karttavaraoston 4.31 katto on vanha siinä mielessä, että siinä on käytetty muualta saatua vanhaa paneelia.
- Uusissa paneloinneissa havaittiin haristumista ja pintakäsittelyn epätasaisuutta, jota ilmeisesti takuutyönä jouduttiin korjaamaan.
- Maalattavissa rappauspinnoissa on yleisesti käytetty pintavahvistuskangasta.
- Uusina lattiapintoina käytettiin pääasiallisesti vinyylivahvistuslaattaa (ns. Hovilaatta) sekä muovimattoja (Finnplano).
- Jalkalistat on uusittu ilmeisesti osittain vanhan mallin mukaan ja osittain RT:n vakiolistalla (217.22).
- Vanhoja sisäovia on uusittu yleensä ilmeisesti alkuperäisen mallin mukaan. Tässä yhteydessä heloituksia on siirretty poistetuista ovilevyistä. Painikkeet ovat saattaneet hyppiä paikasta toiseen talon sisällä, kun on pyritty saamaan yhtenäisen heloituksen yksittäisiin tiloihin tai kokonaisuuksiin.
- Ikkunat on mahdollisesti uusittu 1983 melko täydellisesti: yleisimpänä kunnostustapa on mainittu alakarmin ja puitteiden uusiminen ja karmien ja helojen täydellinen kunnostaminen. Ulkopinnaltaan ne on maalattu öljymaalilla (Uula työselostuksen mukaan). Kolminkertaisuus on saavutettu sisäpuitteen ulkopinnan alumiinisella lisäpuitteella. Verhokotelot tehtiin lastulevystä. Vanhat puurakenteiset ikkunapenkit on mainittu kunnostettaviksi
- Alkuun vanhat rappaukset oli tarkoitus säilyttää. Mutta kun kävi ilmi, että ne ovat laajalti irti alustastaan, päädyttiin työn aikana rappauksen uusintaan. Maaliksi valittiin tällöin silikaatti.
- Ulkoportaat uusittiin rakenteineen 1983. Sokkeliluukut uusittiin.
- Vesikate uusittiin kokonaisuudessaan vanhan mallin mukaan. Vesipellitykset uusittiin. Räystäs uusittiin teräsbetonista. Kipsikoristeet on rekonstruoitu vuonna 1983.
- Pieni detalji, jonka avulla haluttiin tehdä eroa entistettävän ja uudisosan välille: siinä missä nimi- ja numerokilvet uudisrakennuksessa ovat kerrosmuovista kaiverrettuja levyjä, tehtiin ne vanhaan rakennukseen messinkisinä irtokirjaimina.

KORKEIN OIKEUS

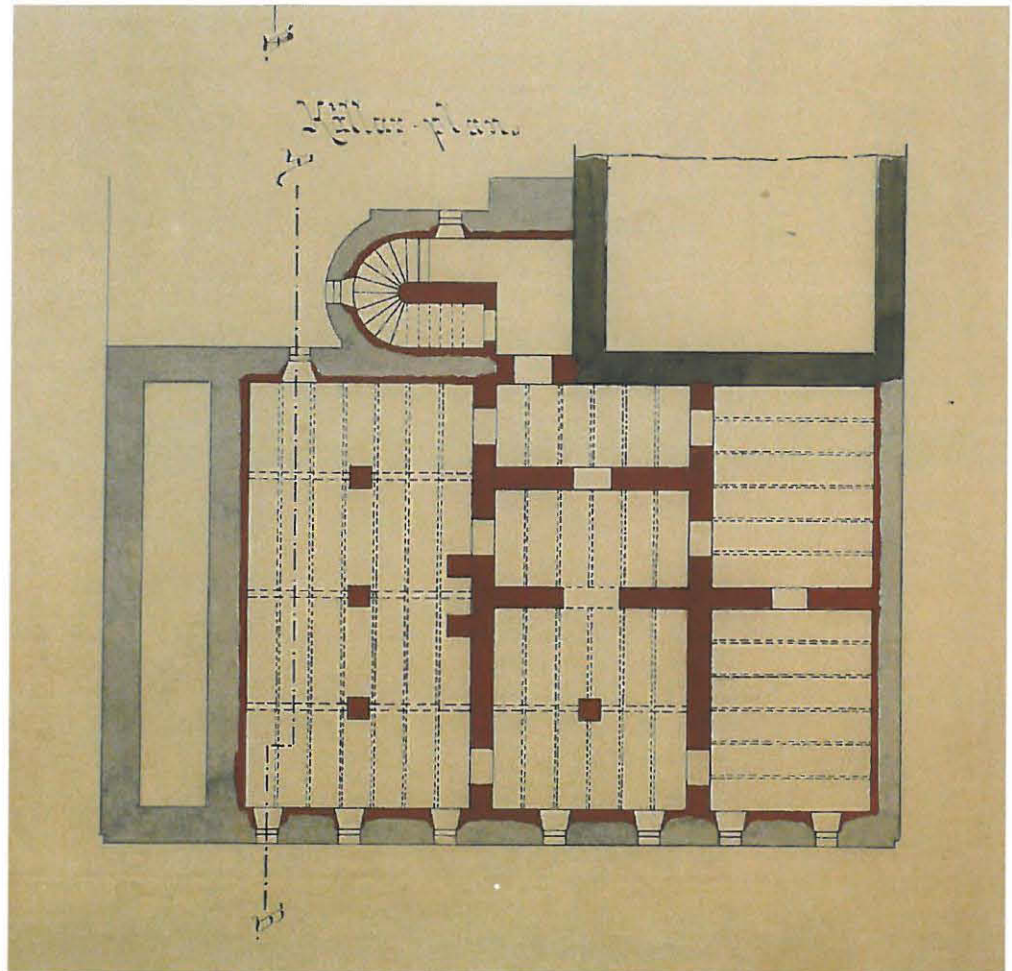
KORKEIN OIKEUS

Kellarikerros

1894

Rakennustyöt Kiseleffin arkkitehtitoimiston suunnitelmien mukaan.

- Rakennus perustettiin arkistotietojen mukaan betonista valetulle laatalle.

1982

- Korjausten yhteydessä perustusten vahvistaminen?

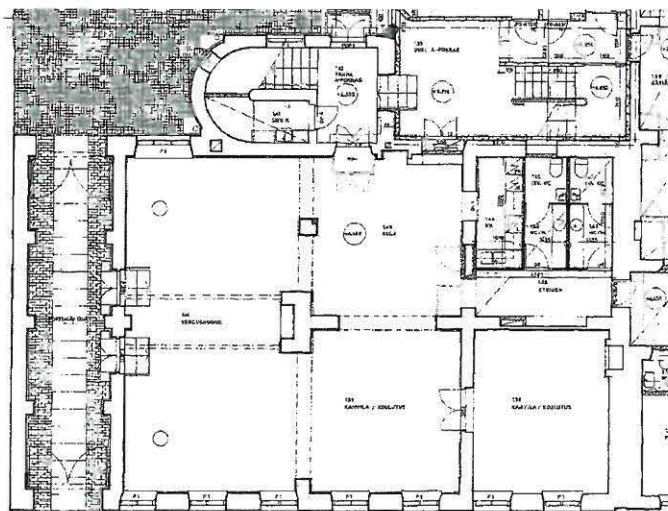
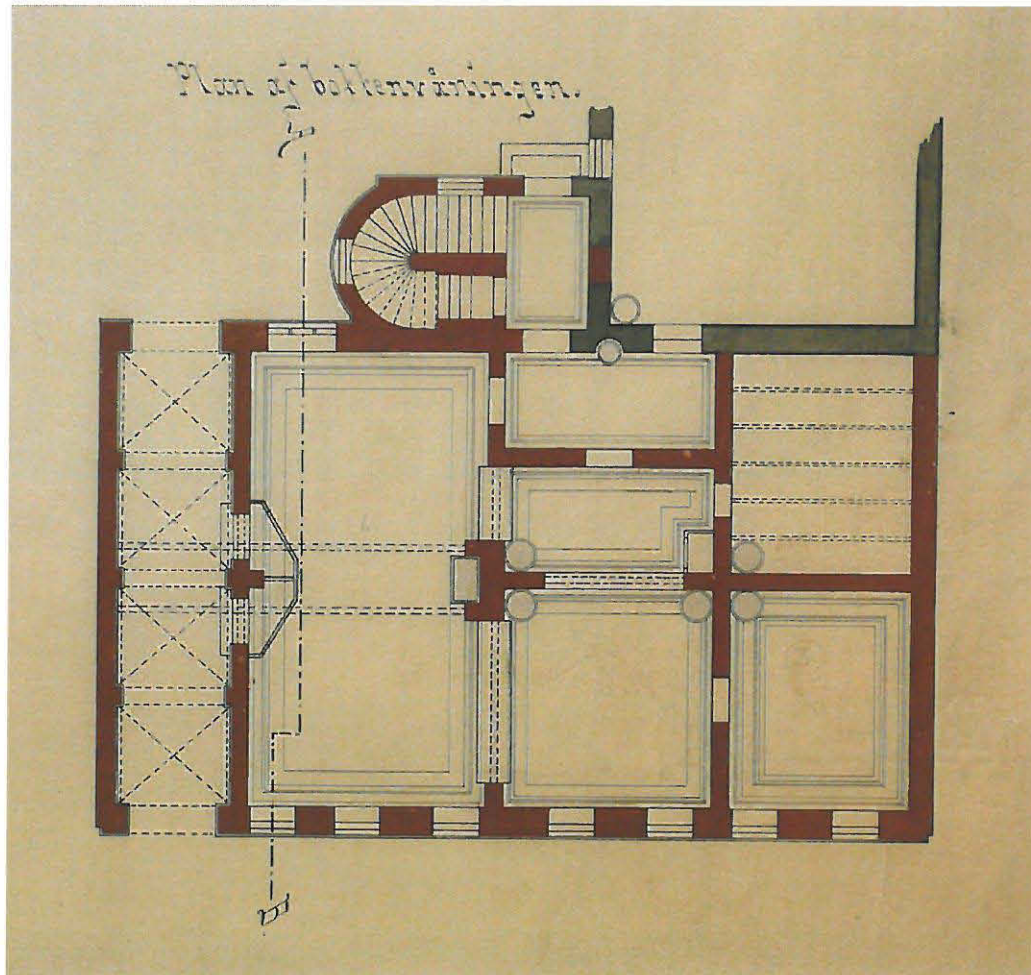
KORKEIN OIKEUS

Ensimmäinen kerros

1893-94

Rakennustyöt Kiseleffin arkkitehtitoimiston suunnitelmien mukaan.

Päiväämätön, katon holvipinnan käsittelyn ja palkkirakenteet sisältävä piirros, jota voidaan pitää työpiirroksena eli rakennustilanteesta v. 1893.

KORKEIN OIKEUS

Porttikäytävä

1894

Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

- Portit lienevät alkuperäisiä. Viime korjauksessa ne on kunnostettu (oikaistu ja täydennetty rikkoutuneilta osin).
- Alkuperäinen pintamateriaali porttikäytävässä lienevät olleet nupukivet.
- 1980 asti porttikäytävässä oli asfalttipinta, jonka alle olivat jääneet vanhat nupukivet.

Porttikäytävä vuonna 1979. Valokuva: arkk.tsto Jokinen.

1982

- Nykyinen nupukiveys ja graniittilaatoitus.

Porttikäytävän restauroitu koristemaalaus uutena. Valokuva: KKO:n arkisto.

KORKEIN OIKEUS

Ravintola/ kahvio	1.39
	1.40
Tarjoilupiste	1.43

1894

Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

- Tilaryhmä oli alunpitäen avoin siten, että 1.40 oli pitkällä tiskillä erotettu asiakkaiden alueeksi 1.39:n ja 1.43:n muodostamista henkilökunnan tiloista. Käyttö koko 84-vuotisen jakson ajan säilyi samana: panttilainauksen asiakaspalvelutila.
- Eteläseinän keskipilarin viereen tehtiin kassakaappi, se näkyy 1930-luvun kuvassa oottrattuna tummana ja 1979 kuvassa päällemaalattuna valkoisena. Kassakaapin oikealla puolella oli holvinovi ns. kultahuoneeseen.
- Suurempia korjauksia ei koko aikana tehty (ainakaan 1950-luvun jälkeen). Vuoteen 1979 tultaessa tilat olivat kolhiintuneita ja ajan patina näkyi pintalikkana.
- Tilassa on säilynyt ainoa alkuperäinen uuni.

Yllä panttilainakonttori ennen vuotta 1932. Helsingin kaupungin arkisto.

Vieressä tila purkuvaiheessa 1979. Kuva: arkk.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

1982

Peruskorjaus 1980-82.

- LATTIA: Uusi lakattu lautalattia, uudet jalkalistat vanhan mallin mukaan.
- SEINÄT: Pintavahvistuskankaat vanhojen rappausten päälle. Maalaus. Seinien alaosaan uusittiin ootratut rintapaneelit vanhan mallin mukaisesti. Huoneselosteiden mukaan porttikäytävän vastaisessa seinässä olisivat säilyneet alkuperäiset paneelit!
- KATTO: Uusi valkoiseksi maalattu (Siro) panelointi uusin listoituksin vanhan mallin mukaan.
- Ikkunoissa olevat puuluukut kunnostettiin, mutta ulkonäöltään rujot pitkäsuikijat korvattiin sievemmin messinkiheloin.
- Aiemmat korotetut patterijalustat poistettiin.
- Tauno Kivinen/rak.hall. suunnitellut 1.38 kahvilan kalustuksen 1982.

1985

- Kirjaamolle sisustettiin uudet tilat PoEn korjauksen ajaksi. Toiminta siirtyi alkukeväästä 1985 ja järjestely purettiin vuoden vaihteessa 1986-87.

2003
noin
2007

- Tarjoilulinjasto uusittiin.

CD-tiedostoissa runsaasti vanhoja ja uusia valokuvia tästä tilasyhmästä.

KORKEIN OIKEUS

Kabinetti 1.38

1894

Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

- Huoneen käyttötarkoitusta ei ole annettu, mutta se vaikuttaisi olevan virkailijoiden työhuone (asiakaspalvelutilan takahuone).
- Seinään upotettuja kassakaappeja (valokuva alla) ei ole esitetty alkuperäispiirroksissa.
- Loppuvaiheessa tila palveli panttiyhtiön neuvottelutilana.

- 1978
valok.

Kuva: Helsingin Pantti-Osakeyhtiön arkisto. Originaali HKA?

- Lattia mahdollisesti massa (asfaltti)?
- Tummanruskeaksi (?) maalatut jalkalistat ja kassakaapit.

1982

Peruskorjaus 1980-82.

- LATTIA: Uusi lakattu laualattia, uudet ootratut jalkalistat vanhan mallin mukaan.
- SEINÄT: Pintavahvistuskankaat vanhojen rappausten päälle. Maalaus.
- KATTO: Uusi valkoiseksi maalattu panelointi uusien listoituksin vanhan mallin mukaan.
- Kassakaappi kunnostettiin (oteraus).
- Ikkunoissa olevat puuluukut kunnostettiin, mutta ulkonäöltään rujot pitkäsulkiat korvattiin sievemmin messinkiheloin.
- Aiemmat patterijalustat ja korotetut uuninperustukset poistettiin.

2007

- Nykyinen käyttötarkoitus henkilöstöravintolan kabinettitilana.

KORKEIN OIKEUS

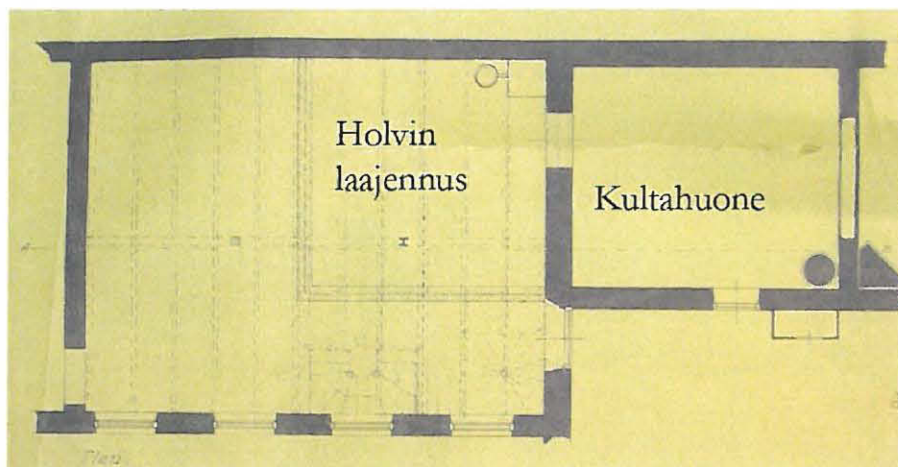
KORKEIN OIKEUS

WC -tilat	1.45
	1.46
	1.47
	1.48
Käytävä	1.49

1894

Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

- Kyseessä on ollut alun perin yhtenäinen arvoesineiden ja rahavarojen säilytykseen käytetty tila, ns. kultahuone, joten se on haluttu toteuttaa muita tiloja turvallisemmin. Paitsi että sen alapohja ja seinämuurit olivat tiiltä, myös välipohja 2. kerrokseen päin on tehty tiilestä, kappaholvaamalla rautakiskojen varaan.

Alkuperäinen kultahuone ja sen laajennus 1920- luvulta, jolloin tarvittiin myös uusi oviaukko makasiinin vastaiseen seinään. Senaatti-kiinteistöjen arkisto/ Uudenmaan piirirakennustoimisto.

1982

Peruskorjaus 1980-82.

- LATTIA: ?. Vanhat pinnat purettiin. Uusi lattialaudoitus, jonka päälle sosiaalituloissa asennettiin muovimatot, reunat seinälle nostaen.
- SEINÄT: Vanhat rappauspinnat osittain ja osittain uudet kangastettiin ja maalattiin. Kalusteväli keittiössä laatoitettiin.
- KATTO: Vanha rapattu kappaholvi. Uudet alakatot metallisäleestä.

2007

KORKEIN OIKEUS

Porrashuone	1.42
	2.30
	3.30
Siivouskomero	1.41

- 1894 Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).
- Kantava runko massiivista tiilimuuria, tasot rautakiskojen varassa olevaa kappaholvistoa.
 - Alkuperäiset pinnat olivat säilyneet II-kerroksen ja III-kerroksen välisessä juoksussa. Alaosassa paneelimaalaus, yläosa jaettu viivoiin rajatuihin kenttiin. Katossa kehysviivojen lisäksi kevyt yksivärinen shabloonamaalaus.
- 1982 Peruskorjaus 1980-82.
- LATTIA: Alkuperäinen semettimosaiikki askelmissa ja kerrostasoilla. Jalkalistan sijasta maalattu listakenttä. Ylimmässä juoksussa teräshierretty betoni, ullakolle johtavassa syöksyssä uusi turkkilevyverhoilu. Siivouskomerossa uusi betonivalu.
 - SEINÄT: Vanhat rappauspinnat ja entisöintimaalaus. Huoneselosteen mukaan portaassa ei olisi käytetty pintavahvistuskangasta.
 - KATTO: Vanhat rappauspinnat ja entisöintimaalaus. Huoneselosteen mukaan portaassa ei olisi käytetty pintavahvistuskangasta.
 - Messinkiputkea olevat käsijohteet lisätty porrashuoneeseen.
 - Porrashuoneen ovet on tehty uusiksi vuonna 1983 vanhan peilimallin mukaisesti ja ootraten, mutta paksumpana, millä on saavutettu riittävä palosuojausominaisuus.
 - Museovirasto/ Pentti Pietarila antoi käsittelyohjeet.

2007

KORKEIN OIKEUS

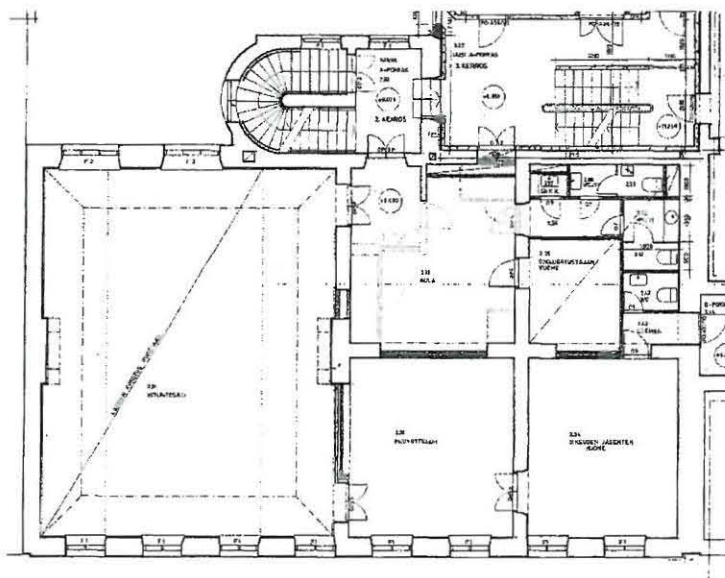
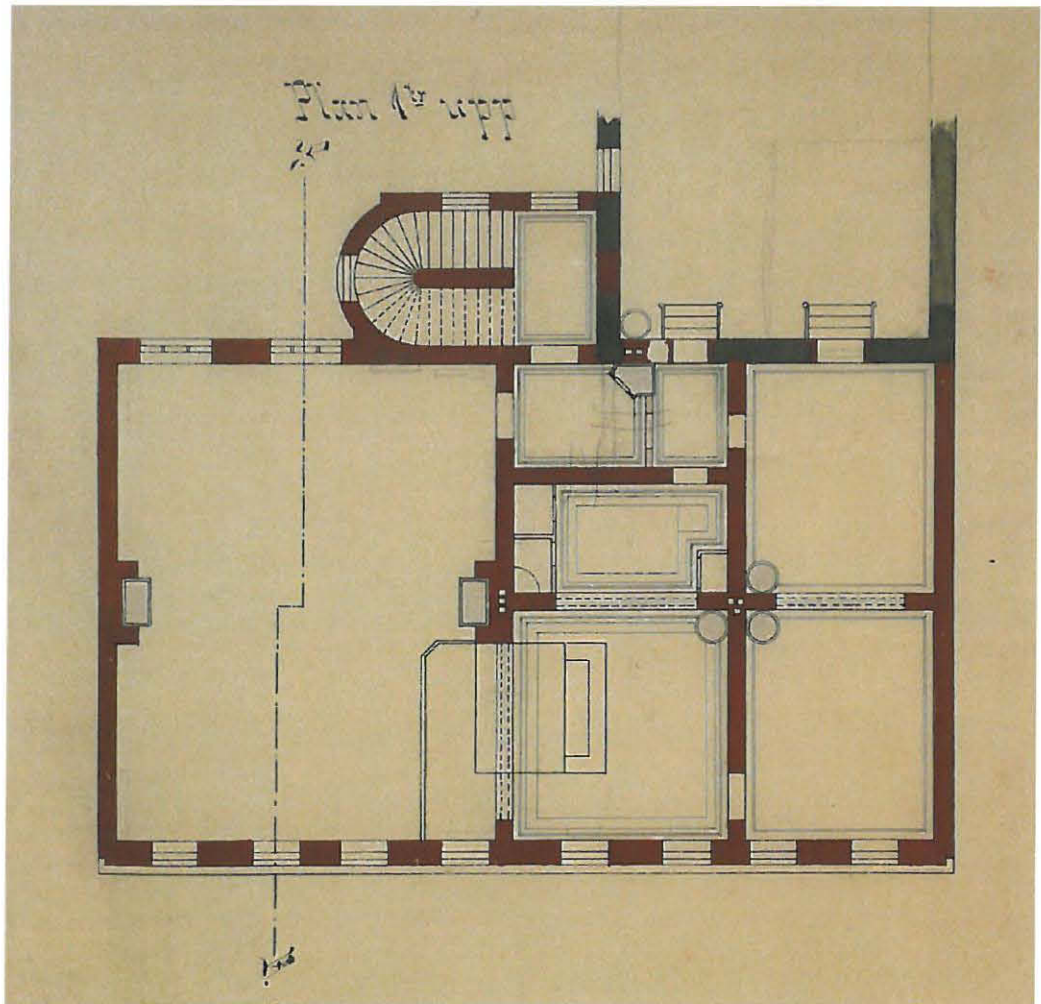

Vanhan porrashuoneen ja uudisrakennuksen porrashuoneen ”kosketuspinta” taseroineen.
Maantason porrasaulan yläosassa näkyvä ikkuna lienee I Löijerin makasiinin v. 1894 suljettu ikkuna?

KORKEIN OIKEUS

Toinen kerros

Huutokaupakäyttöön 1984 rakennettuja tiloja, jotka uudistettiin perusteellisesti 1980-82.

KORKEIN OIKEUS

Suullisten käsittelyjen sali 2.31

- 1894 Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).
- Panttiosakeyhtiö kiinteistöönensä rakentamassa n. 115 m²:n huutokauppasalissa toimi ulkopuolinen huutokaupanpitäjänä. Alkuvaiheessa se oli kaupunki, jolla oli huutokauppamonopoli, sittemmin Oy Helsingin Huutokauppakamari.
 - Yläpohja on ollut alun perin puurakenteinen: puupalkisto ja täyte, alla paneeli ja päällä ullakkoa vastaan laudoitus ja sen päällä laastulla tiivistetty tiililadelmä, ns. palopermanto.
- 1976
- Huutokauppakamariosakeyhtiö omistus siirtyi panttiyhtiölle. (Kolmannes osakkeista hankitty jo vuonna 1958).
- 1982 Peruskorjaus 1980-82.
- LATTIA: Uusi laualattia ja vanhan mallin mukaiset uudet jalkalistat.
 - SEINÄT: Vanhat rappauspinnat ja pintavahvistuskangasta. Seinien alaosissa uusi rintapaneeli vanhan mallin mukaan.
 - KATTO: Kattopaneeli saatiin säilymään: puhdistuksen jälkeen tarvittavat entistykset ja uusi lakkaus. Uusitun rintapaneeli ja vanhan kattopinnan sävyero on näkyvä. Viistokenttiin lisättiin kolme ikkunaa siten, että nyt niitä on 6.
 - TEKNIIIKKA: Sähkökourut on tehty lattiarakenteeseen.
 - Eristys on uusittu.
 - Maininta v. 1980 rakennusselostuksesta: *tilojen 139, 140, 143 (panttilainakonttori 1. kerroksessa), 231 (suullisten käsittelyjen sali) sekä sen päällä oleva 431 ja 231 entiset teräspalkit suojataan A-60 palosuojauksella ja pellitetään.* Pellitystä ei tehty?
 - Joitakin kalusteita suunnitellut Tarmo Kivinen (rak.hall.)

KORKEIN OIKEUS

1894

Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

- Huutokauppakamarin sisäänkäynti ja pienempiä aputiloja (ks. pohjapiirros).

Kuva aulaovesta tämän osion alussa.

1982

Peruskorjaus 1980-82.

- LATTIA: Uusi lakattu lautalattia, uudet ootratut jalkalistat vanhan mallin mukaan.
- SEINÄT: Pintavahvistuskankaat vanhojen ja uusien rappausten päälle. Maalaus.
- KATTO: Uusi valkoiseksi maalattu panelointi uusien listoituksin vanhan mallin mukaan.

KORKEIN OIKEUS

Kokoustila	2.33
Kokoustila	2.34

- 1894 Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).
- Käyttö aluksi huutokauppakamarin toimitiloina.
 - 2.34 mahdollisesti oli tilaa, joka vuokrattiin 1960 –luvulla ulos Kirjo-Matto Oy:lle.
- 1982 Peruskorjaus 1980-82.
- LATTIA: Uusi lakattu laualattia, uudet ootratut jalkalistat vanhan mallin mukaan.
 - SEINÄT: Pintavahvistuskankaat vanhojen ja uusien rappausten päälle. Maalaus. Seinä tilaa 2.32 on uusi – aiemmin muuri on ollut avoin, mutta tilan 2.32 alueella on ollut useampia pieniä aputiloja.
 - KATTO: Uusi valkoiseksi maalattu panelointi uusien listoituksin vanhan mallin mukaan.
 - Tauno Kivinen (rak.hall.) on suunnitellut neuvotteluhuoneen pöydän tilaan 2.34.
- 2007 Käyttö:
- 2.33 Kokoustilana, välihuoneena.
 - 2.34 Tietokoneavusteisten kokousten ja työskentelyn tilana.

KORKEIN OIKEUS

Valvomo/ aputila	2.35
Käytävä	2.37
WC/ naiset	2.38
WC/ miehet	2.39
WC/ miehet	2.40
WC/ miehet	2.41
Käytävä ja wc (henkilökunta)	2.42

1894 Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

1982 Peruskorjaus 1980-82. Suuri tila jaettiin useisiin pieniin huonetiloihin ja sosiaali-tiloihin.

- LATTIA: Uudet lakatut laualattiat ja uudet maalatut jalkalistat. WC-tiloissa etuhuoneineen muovimatto laudan päälle.
- SEINÄT: Pintavahvistuskankaat vanhojen rappauksen päälle. Maalaus. WC-tiloissa kipsilevytyk vanhan rappauksen päälle.
- KATOT: Alaslasketut katot: taustana Luja-levy, pintana metallisäle tai kipsilevy.
- Tauno Kivinen (rak.hall.) on suunnitellut neuvotteluhuoneen pöydän tilaan 2.34.

2007

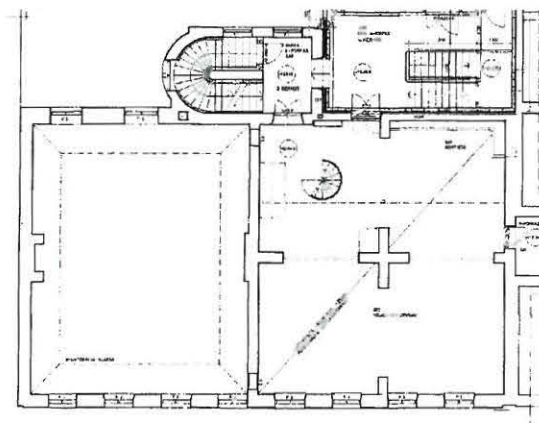
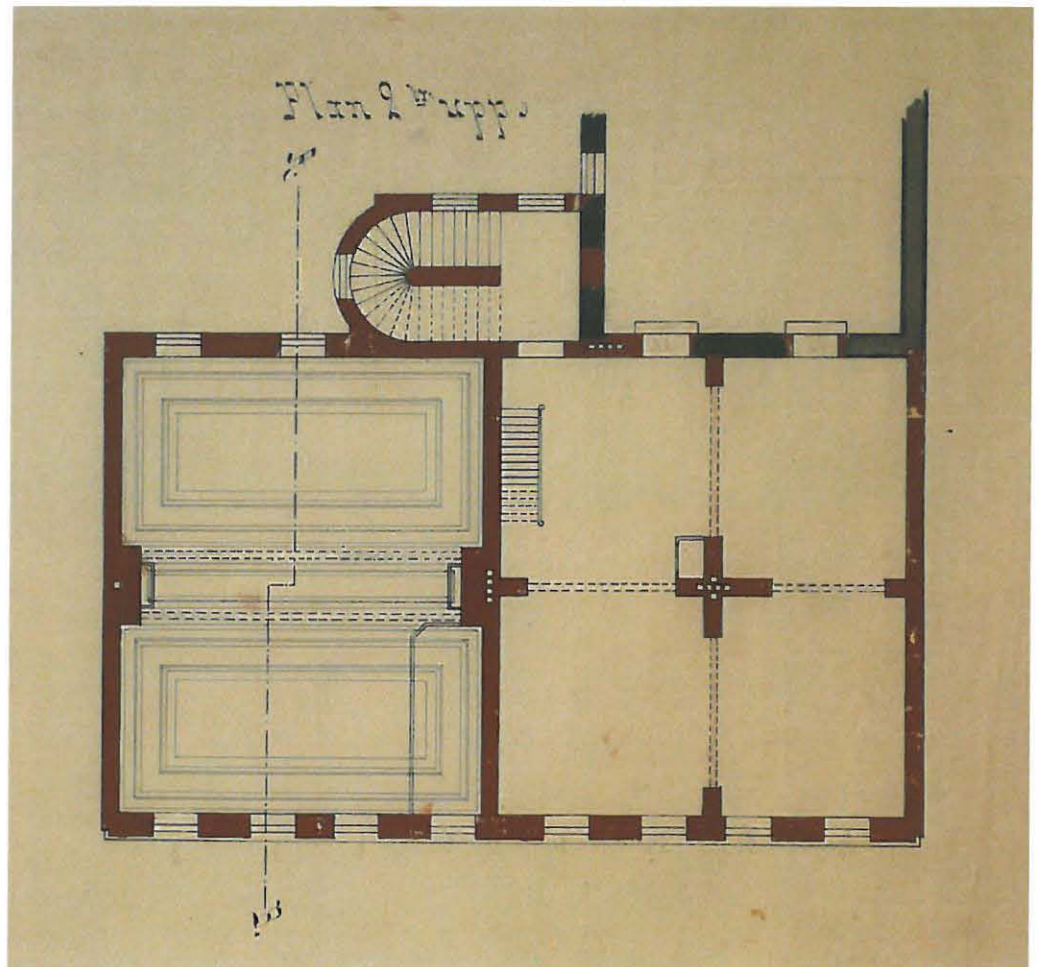
KORKEIN OIKEUS

Kolmas kerros

1894

Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

- Huutokauppasalin yläosa: kattorakenne ja pintarakenteet esitetty.

1945?

- Tämä kerros (kattorakenteet) on ilmeisesti melko perusteellisesti rakennettu uudestaan jatkosodan pommitusvaurion takia. Oletettavasti toteutus on tehty vanhan mallin mukaan.

KORKEIN OIKEUS

Kirjasto	3.32
Kirjaston parven alusta	3.31

1894

Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

- Käyttö pantatun tavaran varastointiin.
- Pinnat lienevät olleet hyvin yksinkertaiset: lattiat ja laipiot käsittelemätöntä lautta, seinät maalaamatonta rappausta.

Yllä kuva kirjaston 3.32 yläosasta, joka on jatkunut avoimena nykyiseen kirjavinttiin 4.31.
Huom. keskeisen hormiryhmän kyljessä on molempien varastokerrosten korkuinen peltiuuni, joka havaittiin rakentamisen aikaan välttämättömäksi (ei kuulunut alkuperäissuunnitelmaan).
Alla kirjaston 3.32 alaosa vastaavalla kohdalla. Kuvat: arkk.tsto Jokinen, v. 1979.

KORKEIN OIKEUS

1982

Peruskorjaus 1980-82.

- LATTIA: Uudet lakatut lautolettia ja uudet maalatut jalkalistat.
 - SEINÄT: Pintavahvistuskankaat vanhojen ja rapausten päälle. Maalaus.
 - Välipohja ja peltikuoriuunit purettiin: Ikkunoiden välinen keskikaista paneloitiin.
 - KATOT: Uusi paneelikatto muista tiloista saadun paneelimallin perusteella, uudet listat vastaavasti.
 - Teräspilarit parven kannatukseen ja teräksinen kierreporras.
 - Tauno Kivisen hyllyjärjestelysuunnitelmat.
- Kirjasto valmistui kevättalvella 1982. Käyttöönoton yhteydessä havaittiin, että hyllyjen sijoittamisessa aiotulla tavalla oli rakenteellinen ongelma alla olevan välipohjan kantavuudessa. Kun hyllyt sijoitettiin toisin, ei valaistus enää toiminut toivotulla tavalla eikä käyttäjä kokenut valaisimia muutenkaan sopiviksi. Näin ollen loppuvuodesta 1983 korkeimman oikeuden toimitilavaliokunta pyysi, että kirjasto (erityisesti valaistuksen osalta, mm. luopuen loisteputkista) suunniteltaisiin uudelleen PoEn projektin yhteydessä. Näin tapahtui ja uudistettu kirjasto saatiin käyttöön 1987.

KORKEIN OIKEUS

Kirjaston parvi	4.30
Kirjaston vinttivarasto	4.31

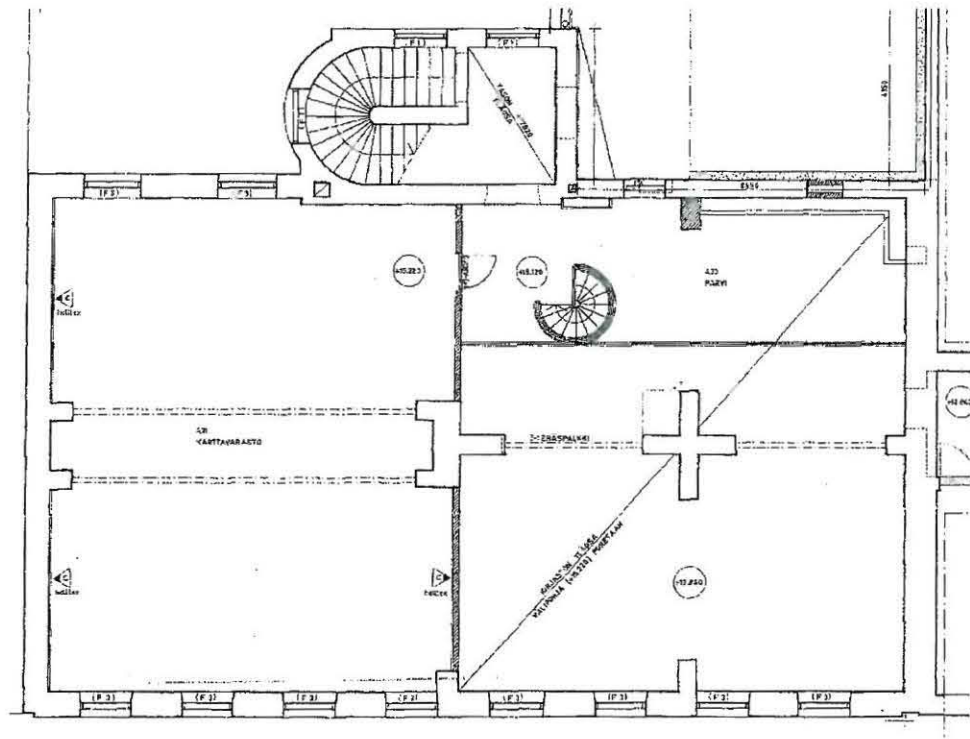
1894

Helsingfors Pant-Aktiebolaget Ab:n uudisrakennus (arkkit.tsto Kiseleff).

- Ks. valokuva tilanteesta v.1979 edellisen tilaryhmän yhteydessä.

Peruskorjaus 1980-82.

- LATTIAT: Lattialaudoitus on koottu uudestaan kierrätyslankuista ilmeisesti näistä varastokerroksista. Parvella huopapohjainen muovimatto (Welona 21) muottivanerin ja uuden teräsrakenteen päällä.
- SEINÄT: Uutta ja kangastettua vanhaa rappausta, maalaus.
- KATTO: Uusi paneelikatto muista tiloista saadun paneelimallin perusteella, uudet listat vastaavasti. Kirjavintissä on tehty vanhan raakalautakaton sijaan paneelikatto muista tiloista puretuista paneeleista. Ilmeisesti näistä on täytynyt poistaa ensin (valkoinen) peittomaalaus – tästä aiheutunee petsatun ja lakatun pinnan epätasaisuus.
- TEKNIikka: Vanhassa uunikohdassa levykotelo kanavoiteja varten.
- Teräspalkit koteloitiin h=37 cm levyllä.
- Huonekorkeus vintissä vain 2.05 m.
- Käyttörajoitus vintissä 150 kg/m².

KORKEIN OIKEUS

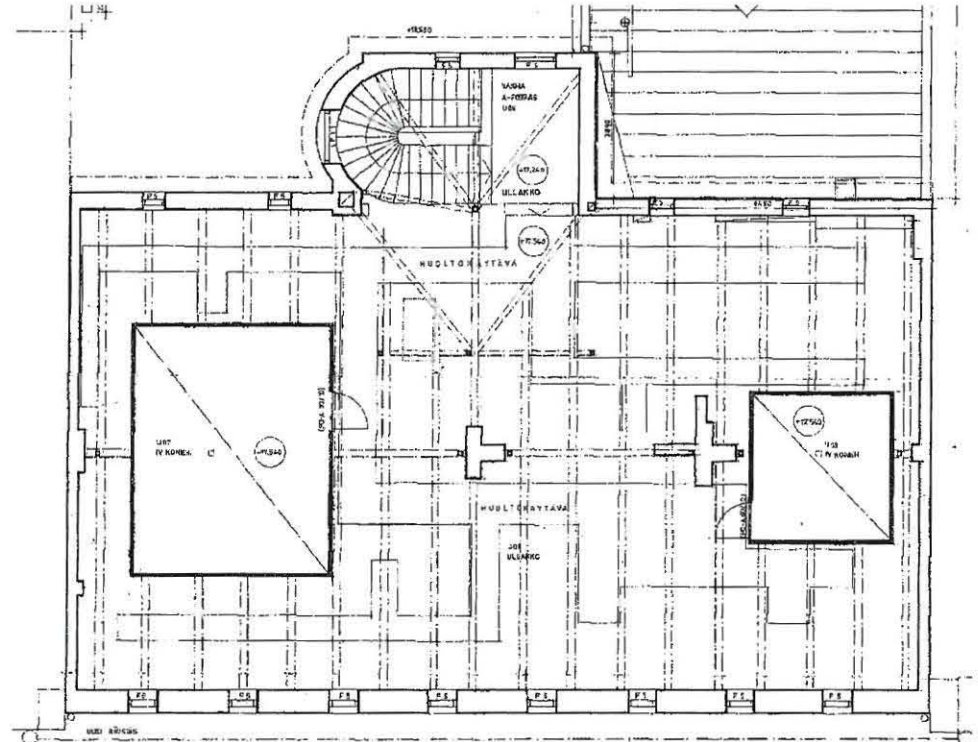

Kuvassa näkyvät tangot voisivat olla esim. vaateripustusta varten. Vaatteiden panttaus oli aikoinaan yleistä, mutta siitä luovuttiin 50-luvulla. Valokuva: arkk.tsto Jokinen, v.1979.

KORKEIN OIKEUS

Ullakko

KORKEIN OIKEUS

HELENANKATU Uudet piharakennukset

Aiemmat vaiheet

Aiemmat piharakennukset purettiin. Niiden kuvaus ja vaiheet: ks. edellä ”HeK-Yleistä”.

- Purkamista vastustettiin ensin museovirastossa. Ks. referaatti materiaaliluettelossa asian käsittelystä 6.7.1978. (Osio ”Lähteet”).
- Kaupunkisuunnitteluviraston kirjeessä rakennuskulttuurilautakunnalle on todettu, että: *Rakennus on edelleen lähes täysin alkuperäisessä vuoden 1883 asussa.* (Referaatti osiossa ”Lähteet”).
- Perustamissuunnitelmassa on todettu sekä asuinrakennuksesta että makasiinista, että: *Rakennusten perustukset ovat osittain sortuneet ja ne olisi kokonaan korvattava betonirakenteilla. Kantaviin rakenteisiin ja ulkoseiniin on syntynyt rakennusten laskeutumisesta johtuvia halkeamia.*
- Lisäksi makasiinin huomattavan matala kerroskorkeus – vapaa korkeus noin 2,1 m – oli aiheuttanut vaikeuksia nykyaikaisen toimistotyön huonetilojen ja talotekniikan sijoittamisessa.

Päädyttiin purkamiseen.

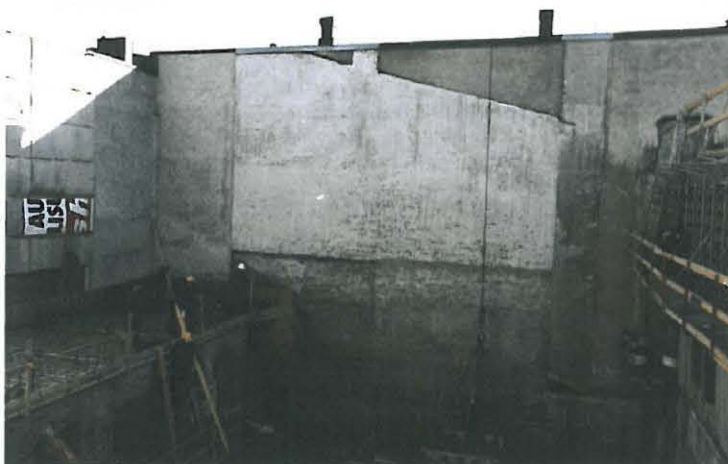
- 1980 –luvun alun uudisrakennuksessa on kuitenkin hausalla tavalla muistuma vanhasta, kun uuden pihan perällä olevan porrashuoneen kulma on samalla tavalla pyöristetty kuin aikoinaan paikalla sijainneen asuinrakennuksen ja sisäänveto sen jälkeen (rakennussiipien välinen solakohta) merkkää puolestaan ennen paikalla ollutta valokuilua.

1982 valmistuneet uudisrakennukset

- Uudisrakennukset suunniteltiin vuonna 1980 arkkitehtitoimisto Jokinen-Tanskan toimesta ja rakennustyöt valmistuivat 1982. (Joissain yhteyksissä mainittu 1983 – jälkitöitä?)
- Museoviraston lausunto 8.2.1979 uudisrakennuksista: ei huomautettavaa.

Rakenteet

- Uudisrakennukset perustettiin kallioon asti ulotetuille kaivinpäaluille. Kaikki vanhat perustusrakenteet lienee poistettu näiden töiden yhteydessä.
- Kiinteistöön tehtiin salaojitus, sen alapuoliset alapohjarakenteet taas tehtiin veden paineelta eristettyinä. Miten mahtaa salaojitus riittää nykyisissä aika ajoin dramaattisesti nousevien vesien tilanteissa!
- Rakennusosien runko on paikalla valettua teräsbetonia.

Runkorakennustyöt tontin koillisnurkalla käynnissä, todennäköisesti 1981. Valokuva: ark.tsto Jokinen.

KORKEIN OIKEUS

Sisätilat

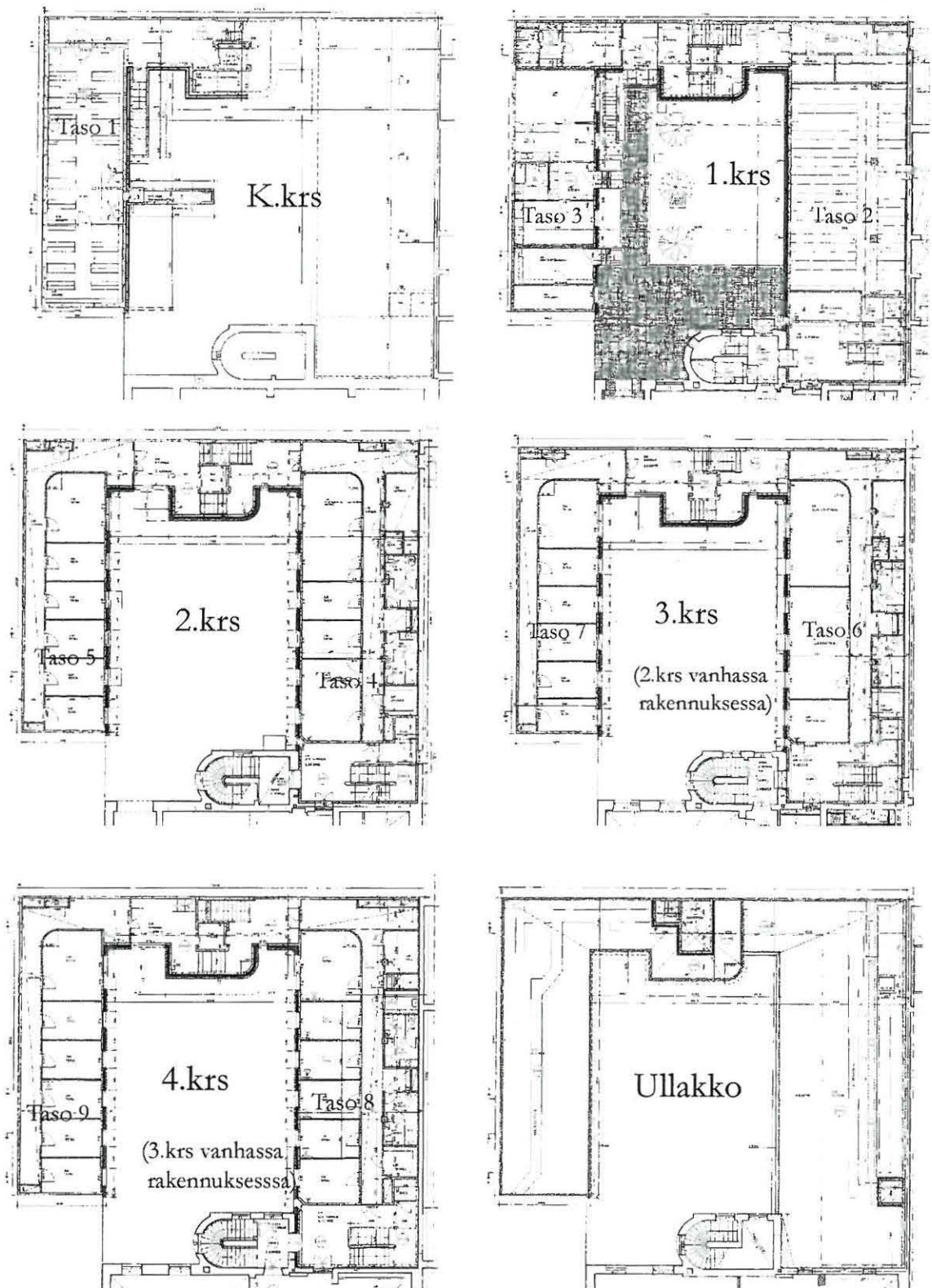
- Ruskeaksi petsatut viilupintaiset huulletut laakaovet ja irtokynnykset tammesta. Painikkeet Primen. Toimistohuoneiden ovet on tehty tavanomaisina sähköpeliiovina. Ovien yläpuolella on alumiinirakenteiset ääniloukulla varustettu korvausilmasäleiköt.
- Perforoidut metallisäleälakatot. käytävissä, huoneiloissa betonilapioon liimatut vaimennuslevyt, kuva alla. Metallisäleälakatot ovat likaantuneita ja säleät istuvat paikoin huonosti. Niin vaimennuslevyt kuin maalatutkin pinnat ovat likaantuneet poistoventtiilien ympärillä..
- Ikkunaan liittyy koko huoneen mittainen lastulevyrakenteinen verhokotelo ja ”ikkunapenkkinä” ikkunasyvennyksen mittainen lakattu kulmamäntylistä. Ikkunat on käsitelty sävytetyllä puunsuojalla.
- Voimakkaan siniset tekstiilit (matot ja verhot) antavat luonnetta ovien ruskean ohella.

Julkisivut

- Rapatut julkisivut sisäpihalla olisi maalattu kalkkimaalilla (työselostuksen mukaan), mutta laastin suuren sementtipitoisuuden takia päädyttiin työmaa-aikana silikaattimaaliin.
- Ikkunat on käsitelty puunsuojalla.

KORKEIN OIKEUS

Vuonna 1982 valmistuneen uudisrakennuksen kerrostasot.

Valmistuneista tiloja hyödynnettiin väliaikaisin järjestelyin sinä aikana, kun PoE:n kiinteistö oli korjaustöiden alla. Eteläisen pihasiiven 2. kerrokseen järjestettiin tilapäiset työhuoneet Presidentille (2.11) sekä kansliapäällikölle (2.15). Ne voitiin Pohjoisesplanadin korjauksen valmistuttua jakaa pienemmiksi huoneiksi. Kirjaamoille sisustettiin tila entiseen panttilainaamoon.

KORKEIN OIKEUS

Pohjoinen siipi

Väestönsuoja, varasto	K.01
Väestönsuoja, varasto	K.02
Väestönsuojakäytävä, varasto	K.03
Pumppaamo	K.04
Väestönsuoja, hätäpoistumistie	K.05
Porras pihalle	K.06
Ilmanvaihtokonehuone	1.01
Kiinteistöhoitohuone	1.02
Asunto/ makuuhuone	1.03
Asunto/ kylpyhuone	1.04
Asunto/ eteinen	1.05
Asunto/ keittiö	1.06
Asunto/ ruokailu	1.07
Asunto/ olohuone	1.08
Sosiaalitila/ pesuhuone	1.09
Sosiaalitila/ wc	1.10
Sähkökeskus	1.11
Sosiaalitila/ pukuhuone	1.12
Siivouskeskus	1.13
Tuulikaappi	1.14

2007

K.02

K.03

KORKEIN OIKEUS

Porrashuone	1.15
	2.09
	3.09
	4.09
	U.02
	U.03

2007 Porrastasanne 3. kerroksessa,
3.09.

Porrastasanne maantaso-
kerroksessa, 1.15.

Sisäänkäynti eteisen 1.14 kautta.
Käynti ullakolle tilasta 4.09.

KORKEIN OIKEUS

Eteläinen siipi

Käytävä	1.16
Sähkökomero	1.17
Talopakama	1.18
Sähköpääkeskus	1.19
Arkisto	1.20
Ilmanvaihtokonehuone	1.21
Hissi/ hissikonehuone	1.22

2007

1.16

1.20

KORKEIN OIKEUS

	1.23
Porrashuone A	2.28
	3.28
	4.28

Vasemmalla A-porras eri kerrostasoilla: 4.28, 2.28, 1.23.

Alla mielenkiintoinen ikkunaratkaisu vanhan portaan ja uuden A-portaan nurkassa, vanhan säilyneen rakenteen ja uuden rajakohdassa.

Porrastasanne 2.28, josta käynti PoE:n puolelle 2.45:een.

KORKEIN OIKEUS

Pohjoissiiven toimistotilat

Toimistohuone	2.01
Toimistohuone	2.02
Toimistohuone	2.03
Toimistohuone	2.04
Toimistohuone	2.05
Toimistohuone	2.06
Käytävä	2.07
Sähköpääkeskus	2.08
Toimistohuone	3.01
Toimistohuone	3.02
Toimistohuone	3.03
Toimistohuone	3.04
Toimistohuone	3.05
Toimistohuone	3.06
Käytävä	3.07
Sähköpääkeskus	3.08
Toimistohuone	4.01
Toimistohuone	4.02
Toimistohuone	4.03
Toimistohuone	4.04
Toimistohuone	4.05
Toimistohuone	4.06
Käytävä	4.07
Sähköpääkeskus	4.08

2007

Käyttäjinä oikeussihteereitä sekä esittelijäneuvos (2.06, 3.06, 4.06)

3.01, tyypillinen
toimistohuone.

3.07, käytävä.

KORKEIN OIKEUS

Eteläisen siiven toimistotilat

Toimistohuone	2.11
Toimistohuone	2.12
Toimistohuone	2.13
Toimistohuone	2.14
Toimistohuone	2.15
Toimistohuone	2.16
Käytävä	2.17
Toimistohuone	3.11
Toimistohuone	3.12
Toimistohuone	3.13
Toimistohuone	3.14
Toimistohuone	3.15
Taukotila/ tekn. valvonta	3.16
Käytävä	3.17
Toimistohuone	4.11
Toimistohuone	4.12
Toimistohuone	4.13
Toimistohuone	4.14
Toimistohuone	4.15
Toimistohuone	4.16
Käytävä	4.17

Tyypillinen toimistohuone 3.11.

Käytävä 2.26.

KORKEIN OIKEUS

2007

Esimerkki tilojen käytöstä:
4.11: Esittelijäneuvos.
4.12: Osastosihteeri.
4.13: Oikeussihteeri.
4.14: Oikeussihteeri.
4.15: Kirjastos sihteeri.
4.16: Tietopalvelupäällikkö.

2.17

Käytävä samassa kohtaa eri kerroksissa: 4.17/ 3.17.

KORKEIN OIKEUS

Eteläisen siiven aputilat

Sähkökeskus	2.10
Lepohuone	2.18
Suihku	2.20
Inva-wc	2.21
Wc	2.23
Wc	2.24
Inva-wc	2.25
Lomakevarasto	2.27
Sähkökeskus	3.10
Lepohuone	3.18
Siivouskomero	3.19
Inva-wc	3.21
Wc	3.23
Wc	3.24
Inva-wc	3.25
Varasto	3.27
Sähkökeskus	4.10
Varasto	4.18
Siivouskomero	4.19
Porras	4.20
Inva-wc	4.21
Wc-etuhuone	4.23
Wc-etuhuone	4.24
Inva-wc	4.25
Lomakevarasto	4.27

3.23 WC-etuhuone.
WC-tiloissa on Iki-
levytasot lakatuin
mäntylistoin.

2.18 lepohuoneen
suihkunurkkaus.

KORKEIN OIKEUS

Keskeisimmät arkistoyksiköt ja lähteet:

Helsingin kaupunginarkisto (HKA).

Helsingin kaupunginmuseo.

Kuva-arkisto (HKM/Ka). ”Korkein oikeus”, pääasiassa ulkokuvia.

Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen Oy:n toimistoarkisto (ARK).

Piirustuksia, asiakirjoja, valokuvia.

Kansallisarkisto (KA).

Kansallisarkistoon on siirretty Rakennushallituksen (RakH) piirustuksia kolmessa suuressa erässä. Korkeimmat oikeuden rakennuksiin liittyvää materiaalia on erissä II ja III.

Senaatti –kiinteistöt (SEN).

Osa rakennushallituksen sekä Uudenmaan (Helsingin) piirirakennustoimistojen (Uprt, Hprt) materiaalista on edelleen Senaatin arkistossa, Lintulahdenkadulla ja Haapaniemenkatu 4:n kellarivarastoissa.

Museovirasto (MV).

Kansallismuseo (MV/KM/Hka)/ Historian kuva-arkisto Nervanderinkadulla. Kuvia mm. aihepiireissä ”Oikeuslaitos” (sisäkuvia) ja ”Kauppatori. Pohjois-Esplanadi” (ulkokuvia).

Rakennushistorian (MV/Rho.) osaston arkisto ja kirjasto.

Svenska litteratursällskapet (SLS).

Hugo Standertskjöldin kirjeenvaihto.

Brages Pressarkiv sekä aikakauslehtijulkaisijoiden kuva-arkistot.

Matriikkelit, yleiset kirjallisuuslähteet, internet sekä

- Dahlbom, Pirjo (toim.): *Korkeimman oikeuden toimitilat*. Pienpainate 1980 –luvun korjausten valmistuttua.
- *Helsingin vanhan kaupungin osan asemakaavan muutos. Rakennushistoria*. Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluviraston, asemakaavaosaston keskustatoimiston julkaisu AB: 3/77.
- *Korkein oikeus 60 vuotta*. Juhlakirja. 1979.
- *Korkein oikeus 75 vuotta*. Juhlakirja. 1994.
- Marklund, Kenneth: *Helsingin Pantti-Osakeyhtiö 1882-1997*. Helsinki 1997.
- Perustamis- ja esisuunnitelma, Helenankatu 3, 30.5.1978.
- Perustamis- ja esisuunnitelma, Pohjoisesplanadi 3, 19.4.1982.
- Sundblom, T: *Helsingfors Pant-Aktiebolag 1882-1932*.

Suullisia tiedonantoja ja apua

- Pirjo Dahlbom (KO –2007),
- Ralf Karlberg (Helsingin Pantti),
- Juha Pakola (Senaatti –kiinteistöt),
- Pentti Pietarila (Museovirasto),
- Hemmo Pohjasvuo (KO),
- Arja Vehanen-Sinda (arkkitehtitoimisto Jokinen)
- Taru Välimaa (KO).

Käytettyjä lyhenteitä:

aq. =	(ante quem) jota ennen
pq. =	(post quem) jonka jälkeen
s.a. =	ei vuotta.
s.n. =	ei suunnittelijan/ hyväksyvän henkilön nimeä.
s.s. =	ei tutkittu, ei kirjattu.
s.signo =	ei piirustusnumeroa tai muuta signumia.

KORKEIN OIKEUS

HeK/ K = Helenankatu 3, kadunvarsirakennus, ent. Panttilainakonttori.
 HeK/ P = Helenankatu 3, piharakennus (1980-luvun alusta).
 PoE/ K = Pohjois-Esplanadi 3, kadunvarsirakennus, varsinainen Standertskjöldin palatsi.
 PoE/ P = Pohjois-Esplanadi 3, sisäpihan taustalla olevat myöhemmät osat.

Kursivoidut tekstit suoraan oo. asiakirjoista kopioituja otsikoita, nimiä, ilmauksia ja selvityksiä.
 Värillä korostettu keskeisimpiä piirustuksia tai seikkoja.

NB. Alla olevat luettelot eivät ole täydellisiä!

TILA/ KOHDE	VUOSI	PIIRUSTUKSEN NIMI/ AIHE - Sisällön kuvaus	SUUNN.	Orig.	r	Sijainti
HeK/ Katu - julkisivu	1883 maalisk.	<i>Ritning till fasadförändring af Boningshuset A (se situationsplan) å tomten N:o 3, kvarteret Leoparden vid Helenegatan</i> Julkisivupiirros, joka on paloihin revitty. - 1. kerroksen tasolla ikkuna- ja ovimuutoksia. - Piirroksesta ilmenee, millainen kadunvarsirakennus Helenankadulla oli ennen panttilainakonttoria (eli 1894 asti).	Höijer, Theodor	laveer. kart.	x	SEN/ Uprt. Rulla 2.
HeK/ Piha	1883	<i>Ritning till nybyggnad af sten att uppföras å tomten N:o 3, kvarteret Leoparden vid Helenegatan.</i> Makasiinirakennuksen julkisivu- ja leikkauspiirustus sekä maantaso ja ylempien kerrosten pohjapiirrokset. - Tontin eteläisivulle suunniteltu 4 kerrosta + ullakko kerrostalo. - Pantatun tavaran varastorakennus, jossa ensimmäinen kerros palveli huutokauppasalina. Hienot uunit ja huomattavan leveät (n. 1m+1m) ja näyttävät pariovet niin pihalle kuin sisällä. Ylemmissä kerroksissa on vain avointa tilaa keskeisen porrashuoneen molemmin puolin. - Lisäksi pienemmän kaksikerroksisen siipirakennuksen leikkaus. - Repäisty kaistale originaalia maaliskuulta 1883 jäljellä: SEN/ Uprt/ Rulla.	Höijer, Theodor	laveer. vahak. laveer. kart. pap.k (vah. orig.)	x	HKA/ 10814, Päät. ? SEN/ Uprt. Rulla 2 KA/ RakH III. Iaa 918.
HeK/ Piha	s.a. (1883)	<i>Ritning till eldstadsförändring uti boningshuset A (se situationsplan) å tomten N:o 3, kvarteret Leoparden vid Helenegatan.</i> - Leikkaus vanhasta kadunvarsitalosta. - Asemapiirros, jossa punaisella esitetty Höijerin suunnitelmaan (tod.näk.) liittyvä B. <i>Tillämnad nybyggnad.</i> Tässä tilanteessa uudisrakennuksen itäisen pään alta on poistettu puolet aiemmasta itäisivun täyttäneestä kivirakennuksesta. Noppamainen puolikas jäi siitä koilliskulmaan jäljelle.	s.n. tod.näk. Höijer	laveer. vahak.	x	SEN/ Uprt. Rulla 1.
HeK/ Piha	1883 maalisk.	<i>Ritning till eldstadsförändring uti boningshuset A (se situationsplan) å tomten N:o 3, kvarteret Leoparden vid Helenegatan.</i> - Kolme pohjapiirrosta vanhasta kadunvarsitalosta. - Punaisella rakennettavaksi aiottu makasiini (vain pieni vanhaan rakennukseen liittyvä osa näytetty). - Originaali revennyt kahteen palaan.	Höijer, Theodor	laveer. vahak.	x	SEN/ Uprt. Rulla 2.
PoE/ Katu - julkisivu	1884 februari	<i>Ritning till fasad förändring af stenhuset å tomten N:o 5 kvarteret Leoparden vid norra Esplanadgatan.</i> - Helenankadun puoleinen julkisivu. - Ilmeisesti vuoden 1943 tarkastuksen kommentein varustettuna: 1. kerroksen ikkunoihin sproissit, 2. kerroksen ikkunoista kaikki sproissit pois. Näihin teksteihin liittyen ei nimiömerkintöjä	Sjöström, F.A	kuulto (vah. orig.) tma	x	KA/ RakH III. Iaa 920.

KORKEIN OIKEUS

HeK/ Katu - purettu	1886	<i>Ritning till påbyggnad å tomten N:o 3, kvarteret Leoparden vid Helenegatan.</i> - Suunniteltu Helenankadun varren asuinrakennuksen sekä tontin eteläsivun suuntaisen toisen asuinrakennuksen yhdistävän välikön korottaminen (tähän asti vain 1. kerroksen tasalla). Ilmenee, että kadunvarren rakennus on ollut kaksikerroksinen, huonekorkeus n. 19' ylemmässä pääkerroksessa ja 16' alemmassa. Pihasiiven kolmessa matalassa kerroksessa korkeutta oli vain 11 tai 11½' kussakin.	Salin, Nils	vahak. orig.	x	SEN/ Uppt. Rulla 1.
HeK/ K & P - leikkaus	s.a. (1890? 1891?)	<i>Esikiss till ombyggnad å tomten N:o 3 Qv. Leoparden vid Helenegatan i Helsingfors.</i> Leikkaus itä-länsi –suuntaisesti piharakennuksen ja panttikonttorin halki, taustalla 4½ kerroksinen rakennus. - Pantin porrashuonetta ei ole, sitä on kaavailtu lyijärillä tussipiirroksen päälle. - Huutokauppasalin korkea paneelikatto+kattovaloratkaisu lyijyllä tussatun version päälle. - Eli kyseessä alustava luonnos.	Kiseleff ark.byrå	laveer. kart.	x	SEN/ Uppt. Rulla 2.
HeK/ Katu - julkisivu HeK	1891 02-27	<i>Ritning till nybyggnad af sten att uppföras å tomten N:o 3 vid Helenegatan kvarteret Leoparden i Helsingfors.</i> Julkisivu Helenankadulle. - Huom: välipohja kohta ylimmässä kerroksessa - Jostain syytä otsikkokäsiälä aivan toinen kuin sarjan muissa piirroksissa.	Kiseleff ark.byrå	pap.k (vah. orig.)	x	KA/ RakH III. Iaa 918.
HeK/ K & P - leikkaus	1891 02-27	<i>Ritning till nybyggnad af sten att uppföras å tomten N:o 3 vid Helenegatan kvarteret Leoparden i Helsingfors.</i> - Leikkaus kadun varren rakennusrungosta sekä itäisestä pihasiivestä. Eteläsiiven julkisivu, 4 kerrosta + ullakko.	Kiseleff ark.byrå	laveer. kart.	x	SEN/ Uppt. Rulla 2.
HeK/ K & P - asemap. - kellari - 1.krs - 2.krs - 3.krs	1891 02-27	<i>Ritning till nybyggnad af sten att uppföras å tomten N:o 3 vid Helenegatan kvarteret Leoparden i Helsingfors.</i> 1. Kellari ja 1. kerros. 2. 2. ja 3. kerros 3. Ullakko ja asemapiirros. - Esitetty sekä varsinainen panttikonttorin kadunvarsirakennus, että tontin koilliskulman asuinrakennus. - Kellarikerroksen kohdalla esitetty alapohjan kappaholvistot. - Originaali ullakosta ja asemapiirroksesta revittynä osiin (kaikki palat tallella) Senaatin arkistossa/ Uudenmaan piirirak.tsto/ rullat. - Maistraatin kopiassa merkitty 43§ mukainen katselmus maaliskuulle 1891 ja 44§ mukainen katselmus lokakuulle 1891. Koskevat pihataloa	Kiseleff ark.byrå	pap.k (vah. orig.) vahak.	x	KA/ RakH III. Iaa 918. HKA/ 2723/ päät IV/7.
HeK/ Piha (purettu)	1892	<i>Ritning till inrättande af en eldstad i förut uppförda Boningshuset af sten å tomten n:o 3 vid Helenegatan kvarteret Leoparden.</i> - Helenankadun pihasiiven päätyyn on suunniteltu tulisijan sijoitus: käymäläryhmä (uusi tai jo uudisrakennusvaiheesta periytyvä) tuolloin rakennettuun tilaan sijoitettuna. Pikkuisella omaan tilaansa sijoitetulla (peltikuori)uunilla on toisaalta parannettu tilan viihtyvyyttä, mutta todennäköisemmin ennen muuta hoidettu käymälöiden ilmanvaihtoa.	Aspelin, Walde- mar	laveer. vahak.	x	HKA/ 2926 P III/10
HeK/ Katu - kellari - 1.krs - 2.krs	s.a. (1894?)	<i>Ritning till nybyggnad af sten att uppföras å tomten N:o 3 vid Helenegatan, kvarteret Leoparden i Helsingfors.</i> ns. Panttilainakonttorin uudisrakennus. - Yhdessä piirustuksessa on kaikki neljä pohjakaaviota ei esim.	s.n. Kiseleffin toimisto Aspelin?	vahak. orig. kop. vah.	x	SEN/ Uppt. Rulla. KA/ RakH III. Iaa 918.

KORKEIN OIKEUS

-	3.krs	tekstejä.		Loden. ? Nordb.?	tma	
		- Kyseessä lienee työpiirustus, johon on muista em. pohjista eroton piirretty myös kattojärjestelyt.				
HeK/ Katu	s.a. (1894?)	<i>Pliktningskarta till Tomten n:o 3 vid Helenegatan i Helsingfors.</i> - Merkitty kokonaissyvyys ilm. kalliioon sekä <i>hårdth, mjukt, fastare.</i> - Toisaalta on tieto, että kadunvarren uudisrakennus päädyttiin tekemään betonilaatalle.	s.n.	laveer. kartonki	x	SEN/ Uprt. Rulla.
HeK/ Katu	1894 maalisk.	<i>Ritning till eldstadsförändring att utföras å tomten N:o 3 vid Helenegatan kvarteret Leoparden i Helsingfors.</i> 1. Asemapiirros sekä pohjapiirros Kiseleffin uudisrakennuksen ensimmäisestä kerroksesta ja pihan perän pyöreänurkkaisesta asuinrakennuksesta 2. Poikkileikkaus etelään. - Lisätty uuneja panttialiin. - Asuinrakennuksen huoneeseen, joka on noin nykyisen takapihan portaan ja hissien viereisen sisäänkäynnin kohdalla, rakennettu leivinuuni	Lodenus, Gustaf	laveer. vahak.		HKA/ 3187 P V/5 KA/ RakH III. Iaa 918.
HeK/ Katu	1894 syyskuu	<i>Ritning till inrättande af tvenne Eldstäder i ny uppförda stenhuset å tomter N:o 3 vid Helenegatan, kvarteret N:o 5 Leoparden i Helsingfors.</i> - Panttialin päällä olevan kahteen tasoon jaetun 3. kerroksen pyöröuuneille (2 kpl) haettu lupa. Kakluuni vai peltikuori? Varmaan pelti. Ehkä varastokerrosten ajateltiin alkuun tulevan toimeen esim. alemmista kerroksista nousevalla hukkalämmöllä, mutta muutaman vuoden käytön jälkeen erillisten lämmitysuunien tarve todettiin? - Leikkauksessa näkyvät välipohjarakenteet. Alapohja on tehty tiiliselle kappaholville. - Aiemmin asuinrakennukseksi (1886) esitetty eteläinen pihasiipi on nyt merkitty olevan kiviaineinen varasto.	Aspelin, Walde- mar	laveer. vahak		HKA/ 3233 P X/12 SEN/ Uprt. Rulla. KA/ RakH III. Iaa 918.
PoE	1984 syyskuu	Städernas allmänna brandstods-bolag i Finland, palovakuutus n:o 12997 (aiemmin n:o 4263). - Hugo Standertskjöldin ottama uusi vakuutus, todennäköisesti Sjöströmin suunnitteleminen muutostöiden valmistuttua => rak.töiden valmistumisaika kesän 1884 loppuun mennessä?				KA/ Tarmo
HeK/ Pihä eteläinen siipi	1930 toukokuu	<i>Ritning till byggnadsförändring i byggnaden A å tomt N:o 3 vid Helenegatan i Helsingfors.</i> Asemapiirros, leikkaus, 1. kerroksen pohjapiirros sekä muutama teräs- ja betonidetelji. - Holvin rakentaminen nykyisen porrashuoneen kohdalle, ravintolan keittiön viereen	Andersin, Harald	Vahak.		HKA/ 10815, P VI/19 KA/ RakH III. Iaa 918.
HeK	s.a. - aiempi?	Samaan kohtaan esitetty : <i>Förslag till förstorande av guldvalvet i pantlånekantoret å tomten N:o 3 vid Helenegatan.</i> - Kultaholvin laajennus. - Tämä piirros käsialan perusteella näyttäisi hieman varhaisemmalta, ehkä 1920-luvulta?	s.n. (repeyt.)	pap.k.		SEN/ Uprt.
PoE / K & P - asemap.. - julkisivu itä	1933 08-04	<i>Vältion talo P. Esplanadinkatu N:o 3.</i> - Presidentinlinnan linnanpihan vastaiseen palomuruuriin lisätty listat. - Huom. tämän sarjan kuvissa merkitty hyväksyntä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöstä.	Sadeniemi, Y. / Yl.rak.yh	paperi		HKM/ no 10672, P.VIII/25 KA/ RakH III. Iaa 920.
PoE/ K & P, 2 kuvaa	1933 08-04	<i>Vältion talo P. Esplanadinkatu N:o 3.</i> - 1. kerros puuttuu rak.hall. sarjasta.	Sadeniemi, Y. /	paperi		HKM/ no 10672, P.VIII/25

KORKEIN OIKEUS

- 2. kerros		- Vihreällä merkitty purettavat, punaisella rakennettavat rak.hall sarjassa. Maistraatin kuvissa sen sijaan purettavat pilkutettu, kopioväriin, punaisella esitetty rakennettavat. Huom. tässä sarjassa hissi on esitetty ikään kuin olemassa olevana (ei punaisena) – virhe?	Yl.rak.yh		P.VIII/25
- 3. kerros		- Valokuilu, jossa nyt vessat, tuli tässä yhteydessä parvekkeeksi.		kuulto	KA/ RakH III. Iaa 920.
		- Maistraatin sarjassa on päivitelty (palo-)oven puutumista luoteiskulman portaasta.			
PoE	1933	<i>Valtion talo P. Esplanaadinkatu N:o 3.</i>	Sadeniemi,	paperi	HKM/ no 10672, P VIII/25
- julkisivu etelään	08-04	- Rak.hall. kuvaan lisätty v. 1943 kommentti itäisestä ovesta: muurattu sisältä vaikka ovilevyt jäljellä.	Y. / Yl.rak.yh	kuulto	KA/ RakH III. Iaa 920.
PoE / K & P	1934	<i>Valtion talo P.Esplanaadinkatu N:o 3. Helsinki. Mitattu ja tarkistettu maaliskuulla 1934.</i>	Makkonen	vah.	KA/ RakH III. Iaa 920.
- 1. kerros	maalisk.	<i>Tarkastettu 1943. Täydennetty v:na 1955.</i>	Jonas		
- 2. kerros		- Kolme kerrosta erillisinä 1:100 pohjapiirroksina.			
- 3. kerros		- Huonenumeroinnit ja tilojen alat.			
PoE / Katu	1934	Kaiteen muutos.	Sadeniemi,	paperi	HKA/ no 10671, päätt. IV/27.
- julkisivu	04-27	- Parvekkeesta muodostettu ranskalainen parveke.	Y.		
PoE/ Piha	1937	<i>Pihasiiven korotus. 1:100, 1:500. Työnumero 44. Pno 1.</i>	Välikangas	kuulto ja kopio	HKM/ no 11391, P.VII/10
- 3.krs	07-05	- Samassa pienessä kuvassa pohja, leikkaus ja asemapiirros.	Martti.		
- asemapiirros		- Runkorakenteena tiili, jossa sisäpuolisen verhomuurauksen alla 50 mm Herakliitti.	myös		KA/ RakH III. Iaa 920. 21, 22.
- leikkaus		- Huomattavaa hulpea lattiakorotus, jotta huoneet on saatu samaan tasoon muun PoE kiinteistön kanssa.	Vähäkallio Rak.hall.		
PoE / Piha	1940 –	<i>S.N. (Valtion talo...)</i>	s.n.	pap.k	KA/ RakH III. Iaa 920. 10.
- asemap. koilliskulma	luku?	Väestönsuojasuunnitelma, asemapiirrostasoinen.			
		- Sisäänkäynti viistosta kulmasta.			
		- Käsialan perusteella 1940 –luku.			
PoE	1940 –	Päiväämätön pohjapiirrossarja.	s.n.	kuulto	KA/ RakH III. Iaa 920. 7, 8, 9.
	luku?	- 1. kerros	Rak.hall.		
		- 2. kerros			
		- 3. kerros			
		- voisi ajoittaa 1934 jälkeen – 1955 ennen.			
PoE/ K & P	1955	<i>Pohj.Esplanaadinkatu 3. Huonetilojen uudelleenjärjestely presidentin asunnoksi.</i>	s.n.	kuulto/ pap.k	KA/ RakH III. Iaa 920.
	12-05	- 2. ja 3. kerrokset kuullolle tehtyjä, 1. kerros suoraan paperikopiolle lyijyllä.	Rak.hall.		
		- Kyseessä muutos TASAVALLAN PRESIDENTIN asunnoksi, toteutumaton suunnitelma.			
		- 1. kerroksessa ilmeisesti PoE:n puolella toimistotyön huoneita. HeK puolella pesutuvat ja mankeli. Takasiivessä varatilaa ja asunto, linnaa vastaan autotalli.			
		- 2. kerroksessa edustusasunto ja muutama vierashuone.			
		- 3. kerroksessa yksityisasunto			
HeK/ Piha	1957	<i>Asuinrakennus Helenank.3 Hki. Keskukslämmityksen asettaminen. 1:100.</i>	Björkvall,	Pap.k	HKA/ 19311. P. X/26.
- kellari	06-12	Pohja- ja asemapiirros.	Per		
		Lisäksi toinen julkisivut ja leikkauksen käsittävä piirros s.n.		pap.k.	SEN/ Uppt. Rulla 2.
		Sekä virallinen karttaote			
		- Jo puretun tontin pohjoisen sivun asuinrakennuksen kellarikerrokseen on järjestetty polttoainevarasto (läntinen		tr.p	

KORKEIN OIKEUS

		pyöreäkulmainen nurkkahuone) ja kattilahuone (siitä itään). Kattilaa varten on rakennettu savupiippu. – Voiko tämä olla se savupiippu, joka näkyy presidentinlinnan kuvissa. Piipun koko näyttäisi olevan kellarikerroksen tasolla n. 1,4 m x 1,4 m. Kooltaan piippu/ kattilalaitos on sellainen, että se ei ole ainoastaan tätä rakennusta varten, vaan koko kiinteistöä todennäköisimmin. Piipun huippu oli maantasosta lähes 19 m.			KA/ RakH III. Iaa 918.
HeK/ P, kellari.	1957 08-05	<i>Helenankatu 3. Savupiipun perustus. 1:25</i> - Perustukset oli ratakiskojen avulla ripustettu vanhoista, myös linnan vastaisista. Piipun alaosassa oli perustuksen sydämessä iso säästölaatikko betonin menekin vähentämiseksi.	Rosendahl Ins.sto Rosen- dahl - Fred- riksson.	pap.k.	SEN/ Uprt. Rulla 2.
PoE	1959 03-05 03-12 1966 05-13	Pohjapiirroksat <i>3. kerros (aihetta ei yksilöity nimiössä), 1:100.</i> <i>2. kerros (aihetta ei yksilöity nimiössä), 1:100.</i> <i>Leikkkaus</i> - Leikkauksessa ei ole esitetty varsinaisesti toimenpiteitä: tilannepiirros? Esiintyy myös Tarumaan allekirjoituksella vuonna 1966 jonkun huonetilajärjestelyjen muutosluvan haun yhteydessä - 3. kerroksen plaanin Sirkka Tarumaa on 1965 kuitannut tilaan 348 (nyk. ---) entinen kirjaamo muutetaan toimistoksi.	Virtanen, Annikki Rak.hall.	kuulto	KA/ RakH III. Iaa 921. 1, 2, 3. HKM/ no 245 13, P XII/10
PoE/ K	1959 07-10 07-20 09-07	Edelliseen liittyen detaljipiirroksia: <i>H.310 ja H.311 Komerot. Piir.no 1.</i> <i>H. N:o 320 Kirjabylyt. Piir.n:o 3.</i> <i>Presidentin huone H.312. Komeroston muutosehdotus. 1:25.</i> <i>H. Presidentin huone H.312 komerosto.</i> <i>Verholista.</i> - Työpiirrosten päiväysten tiipoittaisuus viittaa siihen, että suunnitelmat on todella toteutettu, työmaata varten.	Haapalaine n, M. Rak.hallitus	kuulto, no 16 skissi.	KA/ RakH III. Iaa 921. 4, 6, 16, 5, 15.
PoE/	1962 10-17	<i>H.339 korjaus ja uudet hyllyt.1:50, 1:20.</i> - Määritelty materiaaleja.	Virtanen, Annikki Rak.hall.	kuulto	KA/ RakH III. Iaa 921. 17
PoE/ Katu	1964 04-25	<i>Kalustussuunnitelma. I kerros. 1:100.</i> <i>Kalustussuunnitelma. II kerros. 1:100.</i> - Yleisluontoinen kalusteiden sijoitussuunnitelma johon liittyy detaljipiirroksia presidentinhuoneen sisustukseksi:	Tarumaa, Sirkka Rak.hall.	kuulto	KA/ RakH III. Iaa 921. 13, 14
	1964 07-07 (02-29)	<i>Presidentin huoneen kaapisto. 1:10.</i> <i>Presidentin huoneen kirjoituspöytä. 1:10.</i> <i>Presidentin huoneen sohvapöytä. 1:10.</i> <i>Presidentin huoneen kaapisto. 1:10.)</i> - Kaapisto kahteen kertaan.	Tarumaa, Sirkka Rak.hall.	skissi	KA/ RakH III. Iaa 921. 9, 10, 11.
PoE	1965	<i>Pöytä pyörillä ja kaapisto.1:10.</i> <i>Konekirj. pöytä ja lokero-kaapisto. 1:10.</i> - Raskashenkisiä 60 –lukulaisia tammikalusteita.	Eronen, M. Rak.hall.	kuulto ei	KA/ RakH III. Iaa 921. 7, 8.
PoE	1966	<i>KHO ja KO/ Kahden julkisivu nikkenoiden korjaus. 1:2,5.</i> - Näyttäisi aivan jo aiemmin kolminkertaisten huulletuine (!) ikkunoiden uloimman puitteen uusinnalta...?	Virtanen, Annikki Rak.hall.	kuulto	KA/ RakH III. Iaa 921. 18.
PoE, 2 kpl - 1. kerros - asemap.	1966 05-13	<i>KKO:n ja KHO:n huoneistojärjestelyjä. I kerros. 1:100. Työn.n:o 1393.</i> <i>Piir.no 2.</i> - Punaisella rajattu muutosalue.	Tarumaa	paperi	HKM/ no 24513, P.XII/10

KORKEIN OIKEUS

PoE	1966	- (Myös asemapiirros 1966-06-29 samassa yhteydessä). <i>Valtion talo. Pohjoisesplanadi. 3. Asemapiirros.</i>	Tarumaa	kuulto	x	KA/ RakH III. Iaa 923. 1.
- asemap.	06-29		piirt Harsu, Jukka			
PoE, 5 piirr.	1967	<i>KHO:n ja KO:n hissien sijoitus I-III kerros. 1:100. Pno 1320. työ 696-4.</i>	Raveala,	paperi		HKM/ no 24955, P.VIII/17
- asemap.	08-18	<i>1:100.</i>	Aarno			
- 1. kerros	leikkaus	- Pohjalla näkyy Annikki Virtanen 1959.	Ulrt			
- 2. kerros	1967			kuulto		SEN/ Uprt. Vetolaat.
- 3. kerros	06-04					
- leikkaus.						
		<i>Tavarahissin työkuva. Pno 1383. työ 721-1. Piirt. PI. 1:20, 1:50.</i> <i>(Nurmela.)</i> lisäksi <i>Tavarahissi. Rakennepiirustus.</i> Merkintä toteutetuista valuista helmikuussa 1968.	Rak: ins.tsto Veijo Koli	paperi		SEN/ Rak. 024
PoE	1967	Kirjaamon muutos 1. kerroksessa.	Ruottinen,	kuulto		KA/ RakH III. Iaa 922, 19, 20, 21, 22, 22c.
	11-14	- <i>Pohjapiirros 1:20. Pno: 1.</i>	O.			
	11-16	- <i>Seinäkuvat ja leikk. 1:20, 1:10. Pno: 2.</i>	Rak.hall.			
	11-22	- <i>Yleisön palvelupöytä. 1:10. Pno: 3.</i>				
	11-24	- <i>Arkisto- ja kirjeluokkaappi. 1:10. Pno: 4.</i>				
	11-29	- <i>Istuntosalin pöytä. 1:20</i>				
PoE	1968	Kalustuspiirustuksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen.	Ruottinen,	skissi		KA/ RakH III. Iaa 923: 9, 10, 11
- 3. kerros		<i>Korkein hallinto-oikeus. III kerros.</i>	O.			
	05-20	- Säilytyskalusteita seinät täyteen (9): <i>huone 307. 1:20, 1:10. Pno 1.</i>	Rak.hall.	x		
	06-17	- <i>Vahvistustarjan kaappi. Vahvistustarjan huone. 1:10. Pno 2. (10)</i>		x		
	11-15	- <i>III-kerros huone (ent. kirjaamo). 1:10. Pno 3.(11)</i>		x		
PoE	1968	Kalustuspiirustuksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen.	Veneskoski,	skissi		KA/ RakH III. Iaa 923: 7, 8
- 3. kerros		<i>Valtion talo. Korkein hallinto-oikeus. Eteläesp (!) 3. III kerros</i>	K.			
	10-30	- Kaapisto (7): <i>huone 301. 1:10, 1:1. Pno 1.</i>	Rak.hall.	x		
	11-01	- Kalusteita (8): <i>huone 334. 1:20, 1. Pno 2. mm. pöytätaaso ja yläkaapisto.</i>		x		
		-				
PoE	1969	<i>Valtion talo... Porrashuoneen kaiteet. Tn: 934-1. Pn 1787. 1:50.</i>	Tarumaa.	skissi		SEN/ Uprt voimapaperi- kääre
- pääporr.	11-04	- Kyse lähinnä vain käsijohteista. <i>Valtion talo... Porrashuoneen kaide. Tn: 934-21. Pn 1788. 1:1.</i> Käsijohteen detajli.				
PoE	1971	<i>3. kerros. Uudet keittiökalueteet. Työ 1077-1. Piirr. 2171.</i>	Tarumaa.	kuulto	x	SEN/ Uprt rulla
- 3.krs	10-21	- Muutos 1.9.1972. Ilmeisesti toteutus siirtynyt muun remontin yhteyteen?				
	10-25	<i>3. kerros. Korkein hallinto-oikeus. Unsia komeroita. 1:20. Työ 1079-1. Piirr. 2173.</i>	?			
PoE	1972	<i>Ullakkekerros. 1:50. Työ 116.</i>				
- 3.kerros	02-08	- Ilmeisesti korjauksia varten piirretty (mitattu?) ullakon pohja. Ei ennen vuotta 1972 IV –konehuoneita, mutta sen sijaan hissien konehuone.				
PoE	1972	<i>3.kerr. KHO:n tilat. Matalan siiven käytäväseinä, levyjako. 1:50. Kiint. no 116, piir.no -.</i>	Tarumaa	skissi	x	SEN/ Uprt voimapaperi- kääre
- 3.kerros	02-10					
PoE, 5 piirr.	1972		Epäselvä	paperi		HKM/ no 28336, P.IV/13
- ullakko	03-14	- <i>Ullakkekerros. Ilmastointikontehuoneet. 1:100. Työ 1093-1. Piir.no 2202. Kiinteistöno. 116.</i>	nimikirj.	x		
- 3. kerros		- <i>Korkein hallinto-oikeus. III kerros. Pohja ja leikk. C-C. 1:100. Työ 1093-2.</i>	Olisiko	x		
- 2. kerros			Kalevi			
- 1. kerros			Sassi? Vars.			
- asemap.			arkk. Tarumaa.			

KORKEIN OIKEUS

PoE	1972	-	<i>Värstyskaaviö . Pohjana: Korkein hallinto-oikeus. III kerros. Pohja ja leikk. C-C. 1:100. Työ 1093-2.</i>	Tarumaa, Sirkka Rak.hall.	kuulto	x	KA/ RakH III. Iaa 923: 13
- 3. kerros	03-03						
PoE	1972		<i>3.krs. KH:n tila, arkisto liukuhyllyköt. 1:20. Työ no 1159-1. Piirr.no 2365.</i>	Tarumaa	kuulto		Sen/ Uprt rulla
- 3. kerros	08-28						
PoE	1972		Sisätilojen remontti, jossa:	Ervamaa,	skissi		KA/ RakH III. Iaa 922.
	09-14		<i>KHO. H:t 310, 311. Kiintokaappien korjauspiirustus. 1:20. Pn:o K9. (22b)</i>	Leena Rak.hall.			22b, 22d, 23....41.
	11-24		- Raskaat kokoseinäkaapistot, jossa toisen keskelle jätetty oviaukko.				
	02-17		<i>Valtion talo. I kerros, arkistokaapit (korkeat). 1:20. Pn:o 5. (22d)</i>				x
			- Triviaalit korkeat kaapit lankavetimellä				
	03-22		<i>KHO. Peilihyllyt, H:t 302 (toinen poistettu revisiossa). 1:20, 1:1. Pn:o K1. (23)</i>				
			- Peilin alle sijoittuva lokeromainen 25 cm syvä hylly. Tyypillinen 1960 -luku.				
	03-21						
	03-24		<i>KHO. H 314. Eteistila. Peili + val. 1:20. Pn:o K2. (24)</i>				
			- Presidentin huoneen edessä oleva välikköt 314 ja siihen liittyvä vaatekomero 315.				
	04-06		<i>KHO. H.315. Eteiskomero. Vaatenaulakot. 1:20, 1:5. Pn:o K3. (25)</i>				-
	09-13		<i>KHO. H.312. Presidentin huone. Kaapisto. 1:20. Pn:o K4. (26)</i>				
			- Hervottoman pitkä triviaalin näköinen kaapisto, tosin tammiovipinnat antavat arvokkaamman ulkonäön.				x
	09-19		<i>KHO. H.316 ja 318. Jaostopöytä.</i>				
	09-13		- Laatikostojen kantama pöytälevy, 8 hengelle, tummaksi petsattua tammea.				
	09-15		<i>KHO. H.320. Kirjasto. 1:50. Pn:o K6. (28)</i>				
			- Yleinen sijoituspiirustus. Pohja + seinäkaaviot.				
	09-15		<i>KHO. H.320. Kirjasto. Kalusteet. 1:20. Pn:o K7. (29)</i>				
			- Seinäkaaviot tarkemmin tutkittuna. Jälleen ovet leivottu kirjahyllyn sisään.				
	09-15						
	12-12		<i>KHO. H:t 326, 327. Vaatetilat. Kalusteet. 1:20. Pn:o K8. (30)</i>				
			<i>KHO. H.303 a, b, c. WC-tila. Väliseinät. 1:50, 1:20, 1:1. Pn:o K10. (31)</i>				
			- WC-eriot tehtiin laminaattipintaisesta lastulevystä. Ovet samoin laminaattipintaista kennorakennetta, hienous näky tammikanteissa.				
			<i>KHO. H:t 329, 330. WC-tilan välisenä. 1:50, 1:20. Pn:o K11. (32)</i>				
			- Vastaavasti.				
			<i>KHO. H.325. Vahvistamistarin työhuone, jakelulokerosto. 1:20, 1:5. Pn:o K12.</i>				
			<i>KHO. H.326. Vaatetila. Sähkökaapin peiteovi. 1:20, 1:1. Pn:o -. (34)</i>				
			- Metsovaaran ”Torppa” -kankaalla verhottu 6½ mm kovakuitulevy sähkökaapin ovena.				
			<i>KHO. Presidentin huone. Paperikori. vaihtoehtoja.</i>				
			- Hauska yksityiskohta, kuvastaa tarkkuusastetta.				
			<i>KHO. H:t 312, 316-318. Verboripustus. 1:50. (36)</i>				
			- Huomattavaa, että kattavasti juhlallisissakin tiloissa on ollut alaslasku.				
			- 318 = 3.jaosto. 317=1.jaosto. 316 = 2. jaosto. 312 = presidentti.				
			(37) ilman nimiötä, presidentin sihteeri				
			- t ä s t ä p u u t t u u!				
	1975			Kalevi			HKM/ no 31141,
	05-14		<i>Ullakkokerros. I leikk. aus 1:100. Pubelinvaihdhuone. Työ n:o 3018. Piir.no 3.</i>	Sassi?			P.VI/17
				piirt. HK.		x	
	05-16		<i>Ullakkokerros. Pohja 1:100. Pubelinvaihdhuone. Työ n:o 3018. Piir.no 2</i>	Rak.hall.		-	SEN/Uprt

KORKEIN OIKEUS

07-03	<i>Asemapiirros. 1:500. Piir.no 1.</i> <i>Ullakkoker, pih.vaihdehuone. Pohja 1:50, leikkaus 1:50, detailji 1:10. Työ 3018. Piir.no 4.</i>	rulla
1978	25.1.1978 Hgin kaupunkisuunnitteluviraston kirje rakennuskulttuurilautakunnalle. Todetaan mm. <ul style="list-style-type: none">- (Höijerin makasiinista) <i>piharakennuksista vanhin on Th. Höijerin vuonna 1883 suunnittelema ja samana vuonna rakennettu nelikerroksinen kellariton pantattujen tavaroiden säilytysmakasiini. Rakennus on edelleen lähes täysin alkuperäisessä vuoden 1883 asussa. Tilat sijaitsevat kaikissa kerroksissa samalla tavalla, yksi suuri makasiini portaiden kummallakin puolella. Portaitse on porrassyökyksen kohdalla kappaholvattu, lepotasojen päällä on matalat ristiholvit. Portaitsekotilat on rapattu. Makasiinien lattiat ovat lankkua. Seinät on rapattu. Katot ovat paksua sabalautaa. Välipohjarakenteita kannattavat tilojen keskellä kohoavat kulmistaan viistetyt, nelikulmaiset puupilart ja näiden varaan asetetut palkit. Ullakko lienee ja alun perin ollut sisustettu vaatevarastoksi, koska siellä on edelleenkin jäljellä rautarakenteisia ripustustankoja. Makasiinirakennuksen ikkunat ovat neliomaisia ja niiden puitejako on neliruutuinen. Rakennus oli alun perin rapattu vain sisäpuolelta. Ulkorappaus on 1895 jälkeiseltä ajalta.</i>- <i>Seuraavan rakennusvaiheen aikana rakennettiin arkkitehtitoimisto Kiseleff-Heikelin vuonna 1891 suunnittelema asuintalo tontin koillisosaan. Rakennus on kolmikerroksinen vinkkelitalo, joka edelleenkin on sekä asuin- että toimistokäytössä. Lisäksi siinä on varastotiloja ja kellarit. Sisätilat ovat nykyisin yhdistelmä talon rakennusajalta 1890-luvulta ja 1900-luvun alun ja puolivälin korjaustöistä. Alkuperäisiä ovat mm. rakennuksen portaiden teräsbierretty betonipäällyste ja ilmeisesti kaikki ovet. 1900-luvun toisella vuosikymmenellä osa talon valkoisista kaakeliuuneista vaihdettiin sini- ja ruskeasävyisiin jugend-uuneihin. Talon alaiset seitsemän kellarihuonetta ja kellarin käytävät ovat osaksi kappaholvattuja, osaksi katot on muurattu rataakiskojen varaan.</i>- Kadunvarsirakennuksesta lausutaan mm. <i>sekä panttilainakonttorin että huutokauppakamarin kiinteät sisustukset ovat kaikki alkuperäisessä asussaan.</i> (Pirkko Vitikainen, asemakaavapäällikkö)	MV/ Rho
1978	16.2.1978 Museovirasto ilmoitti Helenankadun muutostöihin edustajikseen tstopäällikkö Havaksen ja tutkija Sinisalonen. 11.5.1978 Museoviraston lausunto n:o 1176. 6.7.1978 Museoviraston lausunto n:o 1176. <ul style="list-style-type: none">- Toukokuussa museovirasto suositteli Helenankatu 3:n rakennustöiden pohjaksi vaihtoehtoa, jossa vanha rakennuskanta olisi säilytetty. Perusteena oli, että <i>Helsingin vanhan kaupungin osan rakennuskulttuurin suojelussa ja kehittämisessä on pyrittävä paitsi katurakennusten, myös alueen historiallista rakennetta leimaavien piharakennusten säilyttämiseen, milloin se tilankäytöllisesti ja teknisesti suinkin on mahdollista.</i>- Heinäkuussa museovirasto antoi myöten, kun rakennushallitus uudemman kerran pyysi lausuntoa hakien vanhojen sisäpihan rakennusten purkua seuraavin perustein:<ul style="list-style-type: none">- <i>Osayleiskaavan rakennussuojeluliitteessä todetaan, että rakennussuojelualueella voidaan purkaa sellaisia rakennuksia, jotka estävät rakennusmaan tarkoituksenmukaista käyttöä.</i>- <i>Kaupungin rakennuskulttuuritoimikunta on käsitellyt asiaa kokouksessaan 5.6.1978 ja päättänyt puolittaa rakennushallituksen esitystä, jonka mukaan pihalla sijaitseva asuinrakennus puretaan ja tilalle rakennetaan massaltaan pienempi uudisrakennus.</i>- <i>Piharakennus on erittäin huonokuntoinen. Pohjavedenpinnan alenemisen</i>	MV/ Rho

KORKEIN OIKEUS

- jobdosta perustusten alla oleva hirsiarina on labonnut ja rakennukseen syntyy jatkuvasti uusia vakavia vaurioita.*
- Taloudellisesti säilyttävä vaihtoehto katsottiin samantasoiseksi uudisrakentamisen kanssa, mutta kustannukset syntyvät epätaloudellisesta tilankäytöstä.
 - (Palo)tarkastuksessa esiintuleiden puutteiden ja vikojen korjaaminen edellyttää uudisrakentamiseen verrattavien korjaustöiden suorittamista.
 - Korkeimman oikeuden toiminta kärsii tilojen hajautumisesta useampaan toimipaikkaan.
 - 11 työhuoneen (13 henkilöä) ikkunat avautuvat rakennusten väliseen, n. 3 m:n levyiseen solaan ja 3 työhuoneen (6 henkilöä) ikkunat avautuvat kooltaan 3x3 m suuruiseen valokuiluun.
- 1979 Virastotalo Helenankatu 3, pibarakennusten purkutöiden urakka-asiapapereita. 21.5.1979 SEN/
RakH.
Vihreät.
- 1980 Helenankatu 3, muutos-, peruskorjaus- ja lisärakennustyö. Rakennetyyppiluettelo. Liittyy piirustuksiin 1/A – 7/A. Rakennesuunnitelmien mukaan: SEN/
RakH.
Vihreät.
- Uudet alapohjarakenteet (L) perustuvat teräsbetonin käyttöön. Rakennetyyppi L3 on vedenpaine-eristetty rakenne (1,5 kg/m²). Sen yhteydessä mainitaan, että kantavien seinien alle on sijoitettu 3 mm hyijylevy, joka 250 mm levein liitoksin liittyy kermieristykseen. Myös L4 sisältää kosteudeneristysten bitumilla.
 - Välipohjissa uudet rakenteet perustuvat teräsbetonilaattoihin. VP1, 2, 10.
 - VP3 - 9 ovat vanhojen lattioiden uusintoja: vanhat pinnat on määrätty poistettavaksi. Esim. VP4:ssä on kyseessä vanhan lattiamosaiikin poisto. VP6 ja 9:ssa on uusittu vanhojen puupalkkien ja –korokkeiden ympärille niin alapuolinen kattopaneeli kuin yläpuolinen laualattia, VP 8:ssa paneeli on säilytetty. VP7:ssä tiiliholvi on säilytetty, mutta täytteet ja lattiapinta sen päällä on uusittu. VP12:ssa IV-konehuoneiden alueella ilmeisesti palopermanto ja täytteet on uusittu vanhan rossirakenteen päälle. Lattiaksi on asennettu teräslevysandwich. Rossin säilyttämisestä huolimatta alapuolinen panelointi on uusittu.
 - Uudet ulkoseinät ovat TB –seinä, pihalla näkyvin osin tuulettuvia, tiilverhottuja. Pintakäsittelynä on sileä rappaus.
 - Uudet väliseinät ovat pääasiassa osin kalkkihiekkatiileistä, osin puu- tai teräsrunkoisia kipsilevyseinä. Eristäviä väliseiniä on tehty kaksirunkoisena kipsilevyrakenteena tai muuratun seinän ja toispuoleisen kipsilevyrakenteen yhdistelmänä.
- 1980 Helenankatu 3, muutos-, peruskorjaus- ja lisärakennustyö. S Rakennusselitys. (merk. tarkastanut 20.8.1980 Timo Jokinen) Maalaustyöselitys, 6.5.1980 (alustava 1979 puolella), liitteenä museoviraston lausunto. Huoneselitys, 6.5.1980 (alustava 1979 puolella) SEN/
RakH.
Vihreät.
- 1982 26.2.1982 Helenankatu 3 loppukatselmuspöytäkirja mm.
MV/
Rho
- Rakennustöiden suorittaja Mattinen-Niemelä Oy, rakennusmestari R.Lähde.
 - Maalaustyöt Vilen & Syrjänen, maalarimestari Matti Uitto, työnjohtaja Jouko Ahopelto
 - muut: Putkiwuorio, Martta Wuorio&kumpp., Onninen Oy Termo, Töölön Sähköhuolto Oy.
 - Rakennushallituksesta: maalarimestari Yrjö Pilvi, Jaakko Antti-Poika mm.
- Ulkopuolen katselmuksessa todettiin että *kadun puolen rapatut*

KORKEIN OIKEUS

seinäpinnat käsitellään niin ikään 2 x silikaattimaalilla, koska pinnat joudutti uusintarappaamaan. (Alkuperäisen urakkaohjelman mukaan olisi ollut pinnoitus...)
porttikäytävän katto- ja seinäpinnat käsitellään alkuperäisen ohjelman mukaan esikäsitellyineen pinnoittamalla.

	1982	Museovirasto nimesi syyskuussa 1982 edustajakseen Pohjoisesplanadin korjaustöiden suunnitteluun Maija Kairamon.		MV/ Rho
	1983	Museoviraston lausunto L2 –suunnitelmista. <ul style="list-style-type: none"> - Pohjoisesplanadi 3 on suojeltu valtion omistamien kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella. - Viitataan 1983 keväällä valmistuneen pintatutkimuksen tuloksiin: <i>voidaan todeta, että talon huonetiloissa ja porrashuoneissa on varsin korkeatasoisia koristemaalaukskerrostumia. Tämä asettaa erityisvaatimuksia etenkin lvi- ja sähkösuunnittelulle.</i> <p>Yleisesti arkkitehtisuunnitelmia pidettiin rakennussuojelullisiin perusteisiin sopeutuvina. Mutta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ehdotettiin, että välipohjien ja yläpohjien puukannattajien tuenta voitaisiin tehdä myös puurakenteisesti. Miten on käytännössä menetely? Muotoilu viittaa siihen, että lähtötilanteessa on ollut huomattavia vaurioita/ taipumia? 		MV/ Rho
PoE	1986 03-26	<i>Virastotalo Pohjoisesplanadi 3:n peruskorjaustyön erilliskalustebankinta. Urakkasopimusasiaperit.</i> Työselitys, piirustukset (12 kpl). Pohjakaavio 1:50, 1., 2. ja 3. kerros. <ul style="list-style-type: none"> - Näissä on osoitettu myös tapetointien rajat. Erikseen KO:ta varten piirrettyjä kalusteita, päiväykset lokamarraskuu 1985, 1:10, 1:1. Urakkasarjassa: <ul style="list-style-type: none"> - Toimistohuoneiden vaatekaapit (38 kpl). - Kirjaamon tiski. Puurunko, tammiviilupinnat, linoleum kirjoituslusta, säleet ilman lasituksia alussa (ollut huomattavasti väljemmän tuntuinen). - vahtimestarin työpiste aulassa 1.60. - vahtimestaritalan kalustus 1.52; lokerikko, jakopöytä. - vaatenaulakko ja säilytyslokerot tilassa 1.65. - jakoseinä tilaan 1.59 (lukusali). - vaatesäilytyskaluste käytävässä 2.77. - presidentin eteisen naulakko 2.75. - vahtimestarityöpiste auloihin 2.65, 3.55 (pöytä ja lokerikko). 		SEN/ RakH. Vihreät
PoE/ Katu	1985 06-05	<i>Virastotalo Pohjoisesplanadi 3, peruskorjaustyön entistämismaalaustöiden urakkasopimusasiaperit.</i> Entistämismaalaukselitys, huoneselosteet, työpiirustuksia (6kpl). <ul style="list-style-type: none"> - Työohjelmassa oli porrashuoneen ja sisääntuloaulan lisäksi toimistohuoneen 2.70 ??? (pieni kompukka itäpäässä) ja kokoushuoneen 2.78 pintakäsittelyt. 		
HeK/ Piha	1986 09-01	Muutostyo 2. kerros. <ul style="list-style-type: none"> - Kun Pohjoisespan korjaus on valmistunut, on suunniteltu ja haettu lupa 2. kerrokseen eteläsiipeen Helenankadun uudisrakennukseen Presidentille ja kansliapäällikölle järjestettyjen tilojen jakamiseen pienemmiksi työhuoneiksi. Rakenteena teräsrunkainen villoitettu kipsilevyseinä. - Asemapiirros, lupapohja, työpiirustus. 	[-], Kalevi Hprt	kuulto - SEN/ Uprt. Rulla 1.

KORKEIMMAN OIKEUDEN TALO P.ESPA 3
424

1.	1. KERROS / IKÄKARTOITUS	1:100
2.	2. KERROS / IKÄKARTOITUS	1:100
3.	3. KERROS / IKÄKARTOITUS	1:100
4.	1. KERROS / HUONEOHJELMAN SOVITUS	1:200
5.	2. KERROS / HUONEOHJELMAN SOVITUS	1:200
6.	3. KERROS / HUONEOHJELMAN SOVITUS	1:200
7.	ASEMAPIIRROS	1:500
8.	1. KERROS / LUONNOS	1:100
◦ 9.	1. KERROS / RAKENNETUTKIMUKSET	1:100
◦ 10.	2. KERROS / — " —	1:100
◦ 11.	3. KERROS / — " —	1:100
12.	1. KERROS / ALUSTAVA LUONNOS	1:200
13.	2. KERROS / — " —	1:200
14.	3. KERROS / — " —	1:200
15.	LEIKKAUS A-A / — " —	1:200
16.	— " —	—
17.	— " —	—
	— " —	1:50
	— " —	1:50
	3. KRS / — " —	1:50
21.	ALUSTA / TILANNE ENNEN KORJAUSTA	1:100
22.	1. KRS / — " —	1:100
23.	2. KRS / — " —	1:100
24.	3. KRS / — " —	1:100
25.	ULLAKKO	1:100

26	ASEMAPIIRUSTUS / LUONNOS 2	424.
27	ALUSTA / LUONNOS	1:100
28	1. KERROS / LUONNOS	1:100
29	2. KERROS / LUONNOS	1:100
30	3. KERROS / LUONNOS	1:100
31	ULLAKKO / LUONNOS 2	1:100
32	LEIKKAUS A-A / LUONNOS	1:100
33	1. KERROS / LUONNOS	1:100
34	2. KERROS / LUONNOS	1:100
35	3. KERROS / LUONNOS	1:100
36	1. KRS / TILANNE ENNEN KORJ. INVENTOINTI	1:100
37	2. KRS / " "	1:100
38	3. KRS / " "	1:100
39	SÄHKÖNOUSUT	1:50
40	LEIKKAUS B-B / LUONNOS 2	1:100
41	ULLAKKO / LUONNOS 'ILMAN HUOSTA'	1:50
42	ALUSTA / LUONNOS	1:100
43	LEIKKAUS C-C / LUONNOS	1:100
44	LEIKKAUS D-D / LUONNOS	1:100
45	LEIKKAUS E-E / LUONNOS	1:100
46	LEIKKAUS F-F / LUONNOS	1:100
47	PATTERISYVENNYKSET - SÄHKÖPERIAATE / PERIAATEPIIRUSTUS	1:20
48	JULKISIJAN SUUNNITTELU / LUONNOS	1:100
49	JULKISIJAN HELENANKADILLE / LUONNOS 2	1:100
50	ALUSTA	1:50
51	1. KERROS	1:50
52	2. KERROS	1:50
53	3. KERROS	1:50

54.	UULAKKO			1:50
55.	HEIKKATU			1:50
56.	PARVEKE			1:20
57.	LEIKKAUS	G-G		1:50
58.	LEIKKAUS	H-H		1:50
59.	LEIKKAUS	J-J		1:50
60.	LEIKKAUS	K-K		1:50
61.	ASEMAPIIRUSTUS	/	PÄÄPIIRUSTUS	1:500
62.	AUUSTA	/	— " —	1:100
63.	1. KERROS	/	— " —	1:100
64.	2. KERROS	/	— " —	1:100
65.	3. KERROS	/	— " —	1:100
66.	UULAKKO	/	— " —	1:100
67.	LEIKKAUS	A-A	/	— " — 1:100
68.	LEIKKAUS	B-B	/	— " — 1:100
69.	LEIKKAUS	C-C	/	— " — 1:100
70.	LEIKKAUS	D-D	/	— " — 1:100
71.	LEIKKAUS	E-E	/	— " — 1:100
72.	LEIKKAUS	F-F	/	— " — 1:100
73.	JULKISIVU	POHJOISESPUOLELLE	/	— " — 1:100
74.	JULKISIVU	HELENANKATUUN	/	— " — 1:100
75.	JULKISIVU	ITÄÄN	/	— " — 1:100
76.	LEIKKAUS	L-L	; PIHAJULKISIVU ITÄÄN	1:50
77.	— " —	M-M	; — " — ETELÄÄN	1:50
78.	— " —	N-N	; — " — LÄNTEEN	1:50
79.	— " —	O-O	; — " — POHJOISEEN	1:50
80.	HISSI	LEIKKAUS		1/20, 150
81.	HELENANKATU 3	/	OVET / LUKINNAT	1/20
82.	JULKISIVU	POHJOISESPAALLE		1/50

3.	JULKISIVU HELENANKADUULE	1/50
1.	PÄÄPORRAS	1/25
5.	PIHA-JA JALKAKÄYTVÄ SUUNNITELMA	1/100
6.	RAKENNUSAINEINEN ASENNUSKOURU + LATTIALUUKUT	1/5
7.	KORVAUSILMASÄLEIKÖT	1/5
8.	IKKUNAT ₁ /JULKISIVU HELENANK.	1/50
9.	" - ₂ /JULKISIVU P-ESPAUE	1/50
10.	" - ₃ /PIHAJULKISIVU ITÄÄN	1/50
11.	" - ₄ / " " POHJOISEEN	1/50
12.	" - ₅ / " " LÄNTEEN	1/50
13.	" - ₆ / " " ETELÄÄN	1/50
14.	BALUSTERIKAIDE / PERIAATEPIIRUSTUS	1/10
15.	OVITYYPIT A4-KOKOISIA SIVUJA * KPL	1/20
16.	OVIWETTELO I / ULKO-OVET	
17.	OVIWETTELO II / VANHAT OVET V/	
18.	OVIWETTELO III / VANHAT OVET V/	
19.	OVIWETTELO IV / VANHAT OVET S/	
20.	OVIWETTELO V / UUDET OVET D JA PO	
101.	WC-TILAT	1/20 ; 1/1
102.	ACCASASO PESUTILOISSA	1/2
103.	KAHVINKEITOKAUSTEET	1/10
104.	MAALI-JA TAPETTIKAJAT	1/20
105.	PATTERISUOUS	
106.	IKKUNALUETTELO VANHAT IKKUNAT 1.KERROS	
107.	" " " " 2.KERROS	
108.	" " " " 3.KERROS, ULLAKKO	
109.	" " " " ULLAKKO JATKOA	
110.	TAPETOINTI 1 / 1. KERROS	

TAPETOINTI 1 / 2. KERROS	1:50
TAPETOINTI 1 / 3. KERROS	1:50
UUDET IKKUNAT	1:20, 1:1
ASEMAPIIRROS / URAKKA-AWE	1:500
JULKISIVU PRESIDENTIN MUUNNAN PILTAINE	1:50
OSIALAKATON TARKASTUSLUUKKU 1/5, VI	
PURKUPIIRUSTUS / ALUSTA	1:50
PURKUPIIRUSTUS / 1. KERROS	1:50
— " — / 2. KERROS	1:50
— " — / 3. KERROS	1:50
— " — / ULLAKKO	1:50
KATTOPIIRUSTUS / 1. KERROS	1:50
— " — / 2. KERROS	1:50
— " — / 3. KERROS	1:50
LATTIAPIIRUSTUS / 1. KERROS	1:50
— " — / 2. KERROS	1:50
— " — / 3. KERROS	1:50
KORVAUSILMA-AUKAT / 1. KERROS	1:50
— " — / 2. KERROS	
— " — / 3. KERROS	
UUSI GRANIITTSOKKELI / PERIAATE	1:5
UUSI YHDYSPOIKAS	1:10, 1:1
UUDET RAPPUKIVET	1:20
OUET DL1 JA DL2; SOVITUKSET	1:10, 1:1
IKKUNA F9	1:20, 1:1
IKKUNA F126	1:20, 1:1
WC-TILAT 2.60-2.63; 3.50-3.53	1:20 1:5
WC 2.76	1:20

39	WC:T 1.55, 1.82	1:20
40	SUIHKUHUONE 1.85	1:20
41	JALKALISTA: 'UUSI ERIKOISLISTA'	1:1
42	EHDOTUS LATTAKANAVAN REITTIMUUTOKSEKSI ISTUNTOSAUN 3.62	
	KOHDALLA,	1:50
143	LASISEINÄ 3.42-3.44	1:20, 1:5
144	LASISEINÄ 2.52-2.54	1:20, 1:5
145	LUKINTAPIIKUSTUS 1. KERROS	1:50
146	— " — 2. KERROS	1:50
147	— " — 3. KERROS	1:50
148	— " — ULLAKKO	1:50
149	IKKUNA FS 3	1:20, 1:5
150	SISÄÄNTULOAULA 1.66	1:25
151	PORRASAUULA 1.67	1:25
152	UUSI PUINEN IKKUNAPENKKI	1:10 1:1
153	'ILMANVAIHTOSÄLEIKKÖ' PARKETTI- LATTASSA / PERIAATEPIIKKOS	1:5
154	OVI D2, KIRJAAMON OVI	1:25, 1:1
155	OVI SOVITUKSIA	1:2
156	LISÄPUITTEIDEN ASENTAMINEN VAN- HOIHIN IKKUNOIHIN	1:1
157	HISIKIVILU, VITKAL ERISTYSLASIELETT.	1:20
158	VITKAL ERISTYSLASIELETT. DETALDIT	1:1
159		1:25
160	NOSTOILMUNLASI / UUKKA	1:26
161	SOKKELIN GRANITTI LAMINAT / P-ESPA	1:50
162	— — — — — / HELONANKATU	1:50

424

PIHASUUNNITELMA	1:50
PIITAN LOISKEKUPIT A - F	1:10
VÄRITYJSUUNNITELMA, JULKUS PÖHJOISEP.	1:100
— " — — " — HELENANK.	1:100
VERHOULLAUDAN PROFIILI	1:1
ISTUTUSKÄUKALOIDEN POIKKILEIKKAUKSET	1:5
TARKASTUSLUUKKU LAATOTETUSSA SEIVÄS	1:5, 1:1
PARVEKKEEN LEIKKAUS, PELLITYS	1:5, 1:1
TALOJEN 1,24 JA 1,59 LATTIAL	1:10, 1:1
T. N 1,67 LATTIA /VAIHTOEHT. LATTIANPÄÄLYSTET	1:25
LOMAKESKUKSEN 1.79 PANEELIKATTO	
TILAN 1.66 RUUSUKE	1:5
ISAANTULOAVULAN 1.66 JA POKKASJUL. 1.67 LATTIA	1:25
FAÄRPORTAAN #ÄRSUOHTET / POKKASJUL	1:50
LEIKKAUKSET	1:20

176	LEIKKAUS H-H	/ G.G.30 KORJATTU	1/100
177	—	1-1 / —	1/100
178	JULKISEN HELENANKALLLE	/ —	1/100
179	ALASLEIKET KÄYT. KRS	1/50	
180	—	2 KRS. KRS. 1/50	
181	—	2,23. KRS 1/50	
182	—	3,54. KRS 1/50	
183	ISTUNTOALAN TILAAKUNNAN PALOJURVAUS		1:5
184	B-PORRAS 7050 + 4,370		1:20 1:5
185	HISSIKONEHUONEEN PORRAS JA PALOLUKUILE JOHTAVAT TIKKAAT		1:20
186	PESUALLASTASOT		1/20, 1:1
187	KÄYRÄKÄNÄLÄISEN RÄYSTÄÄN KORJAUSTYÖT		1:10
188	JAKOSEINÄT		1:20
189	ULKOSEINÄVALAISIMEN KATOS		1/5
190	LOMAKEIARASTOJEN HYLLYT		1/20
191	TOIMISTOHUONEIDEN JA HUONEIDEN 103-105 KAAPIT		1/20
192	VANHA A-PORRAS ULKOPUOLELLA		1/50, 1/5
193	IV-PIIPUT		1/10
194	TOIMISTOHUONEIDEN KAAPIT		1/20
195	MESSINKIKIRJAIMET OORATTUIHIN OVIIN		1/20
196	NIMIKILPIEN SIJOITUS SISÄÖN		1/20
197	TULOILMASÄLEIKKÖ ISTUNTOALUSSA 2.31		1/20
198	HALLTEX-KINNITYSPINNAT		1/50 1:1

HELENANKATU 3

365

1.	ALUST. MITTAUSP.	KELLARI	1:100
2.	- " -	1. KERROS	"
3.	- " -	2. KERROS	"
4.	- " -	3. KERROS	"
5.	- " -	4. KERROS	"
6.	- " -	ULLAKKO	"
7.	- " -	LEIKKAUS A-A	"
8.	- " -	LEIKKAUS B-B	"
9.	- " -	LEIKKAUS C-C	"
10.	- " -	VESIKATOT	"
11.	ASEMAPIIRROS		1/500
12.	MITTAUSPIIRUSTUS	KELLARI	1/100
13.	- " -	1. KERROS	"
14.	- " -	2. KERROS	"
15.	- " -	3. KERROS	"
16.	- " -	4. KERROS	"
17.	- " -	ULLAKKO	"
18.	- " -	VESIKATTO	"
19.	- " -	LEIKKAUS A-A	"
20.	- " -	LEIKKAUS B-B	"
21.	- " -	LEIKKAUS C-C	"
22.	- " -	LEIKKAUS D-D	"
23.	NYKYTILANNE (LIIKIL)	KELLARI, LEIKKAUS C-A-B	1/200
24.	- " -	1K JA 2K	"
25.	- " -	3K JA 4K	"

365

26	ESILUONNOS	A1	KELLARI, LEIKK. A, LEIKK. B	1/200
27	- " -		1. KERROS, 2. KERROS	"
28	- " -		3. KERROS, 4. KERROS	"
29	ESILUONNOS	A2	KELLARI, LEIKK. A, LEIKK. B	"
30	- " -		1. KERROS, 2. KERROS	"
31	- " -		3. KERROS, 4. KERROS	"
32	ESILUONNOS	B1	KELLARI, LEIKK. A, LEIKK. B	"
33	- " -		1. KERROS, 2. KERROS	"
34	- " -		3. KERROS, 4. KERROS	"
35	ESILUONNOS	B2	KELLARI, LEIKK. A, LEIKK. B	"
36	- " -		1. KERROS, 2. KERROS	"
37	- " -		3. KERROS, 4. KERROS	"
38	HISSIUSILOITUSLUONNOS	A		1/100
39	- " -	B		"
40	ILMAPIKSEKTIIVI	LUONNOS A1		(1/100)
41	- " -		" 31	"
42			KELLARI	1/100
43			1. KERROS	"
44			2. KERROS	"
45			3. KERROS	"
46			4. KERROS	"
47			5. ULLAKKO	"
48			6. VESIKATTO	"
49	ASEMAPIirros		UUSI TILANNE	1/500
50	LEIKKAUS	A-A		1/100
51	- " -	B-B		"
52	- " -	C-C		"

365

VANHA PÄÄPIIRUSTUSKÄSIKIRJA / ARKISTO
 VANHA PÄÄPIIRUSTUSKÄSIKIRJA / ARKISTO

53	LEIKKAUS	D-D		1/100
54	— " —	E-E		"
55	— " —	F-F		"
56	— " —	G-G		"
57	— " —	H-H		"
58	— " —	I-I		"
59	— " —	J-J	KESKEM.	"
60	PERSPEKTIIVIPiIRUSTUS			
61	ASEMAPIIRROS	(PÄÄPIIRROS / VANHA)		1/500
62	KELLARI			1/100
63	1. KERROS			"
64	2. KERROS, 1. K. N. YLÄOSA			"
65	3. KERROS / 2. KERROS			"
66	4. KERROS / 3. KERROS			"
67	ULLAKKO / PARKKI			"
68	VESTIÄTTÖ / ULLAKKO			"
69	VESTIÄTTÖ			"
70	LEIKKAUS A-A			
71	LEIKKAUS B-B			
72	LEIKKAUS C-C			
73	LEIKKAUS D-D			
74	LEIKKAUS E-E			
75	LEIKKAUS F-F			
76	LEIKKAUS G-G			
77	LEIKKAUS H-H			
78	LEIKKAUS I-I	JULKIS. P-ESPL. 3. N. PIHALLE		
79	JULKISYU	HELENANKADULLE		

365

• 80	KELLARI		1/50
• 81	1. KERROS		"
• 82	2. KERROS	1. K:IN YLÄOSA	"
• 83	3. KERROS	2. KERROS	"
• 84	4. KERROS	3. KERROS	"
• 85	ULLAKKO	PARVI	"
• 86	VESIKATTO	ULLAKKO	"
• 87	VESIKATTO		
88	ASEMAPIIRROS	PURKAMINEN	1:500
• 89	LEIKKAUS	K-K	1/50
• 90	- " -	L-L	"
• 91	- " -	M-M	"
• 92	- " -	N-N	"
• 93	- " -	O-O	"
• 94	- " -	P-P	"
• 95	- " -	Q-Q	"
• 96	- " -	R-R	"
97	SEIVÄKATTO 1	KORVATTU TOIMINTAHUONEET	1/10
• 98	LEIKKAUS	S-S	1/50
99	TILAPAINEN HUONEJÄRJ.	2. KERROS	1/100
100	- " -	2. KERROS	
101	- " -	3. KERROS	
102	ASENIAE. FOHJ. ESP. 1		1/500
103	- " -	HELEHANK. 5	"
104	- " -	ALEKSANTERINKATU 8	"

365

105	PERUSTUKSET	POHJOISESPLANADI 1	1/100
106	PERUSTUKSET	HELENANKATU 5	1/100
107	PERUSTUKSET	ALEKSANTERINKATU 8	1/100
•108	RAKENNUSALUEPIIRUSTUS		1/200
•109	PIHASUUNNITELMA		1/50
•110	ASEMAPIirros		1/500
•111	JULKISIVU	POHJOIS- ESPLANADI 3:N PIHALLE	1/100
•112	JULKISIVU	HELENANKADULLE	1/100
•113	KATURAKENNUKSEN	IKKUNAT	1/20
•114	UUDISRAKENNUKSEN	IKKUNAT	1/20, 1/50
•115	LISÄPUIITTEEN	ASENTAMINEN KATU- RAKENNUKSEN IKKUNAAAN	1/1
•116	UUDISRAKENNUKSEN	IKKUNOIDEN DETALJIT	1/1
•117	VANHAT TAI VANHANMALLISET	OVET JA LUUKUT	1/20
•118	UUDET PUISET	SISÄ- JA ULKO-OVET	1/20
•119	UUDET TERÄSOVET		1/20
•120	LIUKUOVET		1/20
•121	OSP:N	DETALJIT	
•122	UUSI A-PORRAS	POHJAP.	1/20
•123	UUSI A-PORRAS	LEIKKAUS A-A	1/20
•124	UUSI A-PORRAS	LEIKKAUS B-B	1/20
•125	UUSI B-PORRAS	POHJAP.	1/20
•126	UUSI B-PORRAS	LEIKKAUS	1/20

365

•127	VANHA 3-PORRAS POHJAP.	1/20
•128	LEIKKAUS A-A	1/20
•129	SEINÄLEIKKAUS 1 (UODETTOIMISTOH.)	1/10
•130	SEINÄLEIKKAUS 2	1/10
•131	SEINÄLEIKKAUS 3	1/10
•132	ASUNNON KEITTIÖ 1.06, KAHVILAN KEITTOKOMERO 1.44 / KALUSTEET	1/20
•133	SIIVOUSKOMEROT / KALUSTEET	1/20
•134	SIIVOUSKESKUS 1.13, PUKUHUO- NE 1.12, KIINTEISTÖNHOITO HUO- NE 1.02 / KALUSTEET	1/20
•135	OO-OVEN DETALJIT	1/4
•136	A-PORTAALIN PERILOYET	1/20 1/1
137	VÄESTÖNSUOJAPIIRUSTUS	1/2000, 1/100
138	ASEMAPIIRROS / (PÄÄPIIRUSTUKSET 6.6.80) VIRALL. MUUTOSKARJA (1)	1/500
139	KELLARI /	(2) 1/100
140	1. KERROS /	(3) 1/100
141	2. KERROS - 1. KRS YLÄOSA /	(4) 1/100
142	3. KERROS - 2. KERROS /	(5) 1/100
143	4. KERROS - 3. KERROS /	(6) 1/100
144	ULLAKKO - PARVI /	(7) 1/100
145	VESIKATTO - ULLAKKO /	(8) 1/100
146	VESIKATTO /	(9) 1/100
147	LEIKKAUS A-A /	(10) 1/20
148	LEIKKAUS B-B /	(11) 1/100
149	LEIKKAUS C-C /	(12) 1/100

365

150	LEIKKAUS D-D	/ VIRALL. MUUTOSCARJA (12)	1/100	
151	LEIKKAUS E-E	/ ———	(14) 1/100	
152	LEIKKAUS F-F	/ ———	(15) 1/100	
153	LEIKKAUS G-G	/ ———	(16) 1/100	
154	LEIKKAUS H-H	/ ———	(17) 1/100	
155	LEIKKAUS I-I	/ ———	(18) 1/100	
156	JULKISIVU HELENANKADULLE	/ ———	(19) 1/100	
157	PIHARAKENNUKSEN ASEMA	MITOITUSPERIAATE	1/50	
158	KELLARIN ULKOPORRAS/POHJA	A LEIKKAUS	1/20	
159	———	LEIKKAUS	1/20	
160	430 PARVI		1/20, 1/2	
161	KELLARI	/ 6.6.80 KORJATTU, EPÄVIRAL!	1/100	
162	1. KERROS	/ ———	1/100	
163	2. KERROS - 1 KRS. YLÄOSA	/ ———	1/100	
164	3. KERROS - 2 KRS.	/ ———	1/100	
165	4. KERROS - 3 KRS.	/ ———	1/100	
166	ULLAKKO - PARVI	/ ———	1/100	
167	VESIKATTO - ULLAKKO	/ ———	1/100	
168	VESIKATTO	/ ———	1/100	
169	LEIKKAUS A-A	/ ———	1/100	
170	———	B-B	/ ———	1/100
171	———	C-C	/ ———	1/100
172	———	D-D	/ ———	1/100
173	———	E-E	/ ———	1/100
174	———	F-F	/ ———	1/100
175	———	G-G	/ ———	1/100